

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Lobsang Rampa - Üçüncü Göz
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.

UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...
Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran vebenzeri yardımcı araçlara, uyumlu olacak şekilde, "TXT", "DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görme engelliler için, hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele" düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbir şekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılmaz. Aksi kullanımdan doğabilecek tüm yasal sorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com
web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir.
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça pekişeceğine inanıyorum. Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum.
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:

5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yer alan "EK MADDE 11" : "ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç güdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, brail alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi
bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir." Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz.
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir.
Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı tarayıp, kitapsevenler@gmail.com
Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.
Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz. Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...
Teşekkürler.
Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.
Tarayan serhat
Lobsang Rampa - Üçüncü Göz

Üçüncü Göz

Üçüncü Göz

T. Lobsang Rampa

Çeviren: Fulya Gencel

Kitabın Orijinal Adı:

TheThirdEye.

Bu Kitabın Türkiye'deki Yayın Hakları Akaşa Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti'ne aittir.

Baskı:

Özal Matbaası Tel: 520 60 58

Kapak Baskısı:

Santra Ajans Tel: 612 1114

Kapak Düzeni: Yağmur Özkan

Cilt:

Evren Mücellithanesi

Dizgi-Montaj: Akaşa

AKAŞA YAYIN VE DAĞITIM LTD. ŞTİ.

İstiklâl Cad. Mis Sok. No: 6/4

Beyoğlu/İSTANBUL

Tel: 249 20 15 - 251 91 46

İstanbul, 199.İ 1995 1998

İÇİNDEKİLER

Yazarın Önsözü

7,

Evdeki Çocukluk Günlerim

9

Çocukluk Çağımın Sonu

.32

Manastırın Kapısında

45

Mürit Yaşamı

53

Manastırda Yaşam

68

Üçüncü Göz'ün Açılması

82

Potala

93

Yabani Gül Bahçesinde

100

Tibet'te inançlar

116

Trappa .

126

Bitkiler ve Uçurtmalar	
145	
Eve tik Ziyaret	
154	
Üçüncü Göz'ün Kullanılması	178
Bilinmeyen.Kuzey ve Yetiler	
186	
Lamalık	
200	
Son Evre '	212
Hoşçakal Tibet	
231	
238	

yazarın Önsözü

Tibetli'yim. Şu garip Batı dünyasını görebilmiş birkaç Tibetli'den biriyim. İngiliz dilinde resmi eğitim görmediğim için bu kitabın anlatım biçimi ve grameri hiç de gönlümce ol-madı. Benim İngilizce okulum, bu lisanı İngiliz ve Amerikalı kadın esirlerden en iyi şekilde öğrenmeye çalıştığım bir Ja-pon esir kampı idi. İngilizce yazmayı ise deneyim yoluyla ve yanlışlar yaparak öğrendim.

Çok sevdiğim ülkem, önceden de beklendiği gibi Çinli-ler'in işgali altında şimdi. Bu nedenle hem kendimin, hem de arkadaşlarımın gerçek isimlerini gizledim. Kimliğim ortaya çıkarsa, Çinliler aleyhine pek çok şey yaptığımız için, Çinli-ler'in baskısı altında bulunan arkadaşlarımın çok ıstırap çe-keceklerini biliyorum.. Çinlilerin ve Japonlar'ın elinde bulun-duğum süre içinde başıma gelenlerden, eziyet ve işkencenin inana neler yaptırabileceğini de çok iyi biliyorum. Ancak bu kitap bunları anlatmak için değil, çok uzun bir süreden beri-yanlış anlaşılmış ve yanlış tanıtılmış barışsever bir ülkeyi tüm gerçekleriyle anlatmak, tanıtmak için yazıldı.

Anlattıklarımın bir kısmı başkalarına olduğu gibi size de inanılmaz gelebilir. Elbette ki bu sizin görüşünüze kalmış bir şey, fakat Tibet'in dünyanın diğer bölgelerinde hemen he-men hiç tanınmayan bir ülke olduğunu da unutmamak ge-rek. Bir zamanlar, insanların bir yerlerde deniz kaplumbağa-larının sırtına binip dolaştıklarını anlatan bir yazar da hor görülmüştü. Tıpkı ülkemın yüksek dağlarında canlı balık fo-sillerini görüp de anlatanlar gibi. Bununla birlikte, canlı ba-lık fosilleri yakın bir geçmişte bulunmuş ve bunlardan örnek-

ler alınarak, üzerinde çalışılmak üzere, uçakla Amerika'ya götürülmüştür. Evet, bu olaya tanık olan kimselere de inanıl-mamıştı ilk önceleri, ama sonunda doğru söyledikleri, iddia-larında haklı oldukları kanıtlandı. Bir gün gelecek benim doğruluğum da kanıtlanacak.

T. Lobsang Rampa

Bu kitap Tahta Koyun Yılında yazılmıştır.

"Oh ne âlâ! Dört yaşındasın ve hâlâ at üzerinde durma-yı beceremiyorsun.

Sen adam olamayacaksın bu gidişle. Soy-lu baban ne der sonra bu işe?" Yaşlı Tzu böyle söyleyerek mi-dillinin arkasına sert bir şamar indirdi ve havalanan tozla-rın içine tükürdü.

Potala'nın gümüş damları, altın kubbeleri güneş ışığın-da parıldadılar. Az ötedeki Yılan Tapınağı Gölü'nün durgun mavi suları bir su kuşunun geçip gittiğini anlatırcasına ufak ufak dalgalanıyordu. Lhasa'dan henüz yola koyulmuş, taş patika boyunca ağır ağır ilerleyen sığırlarını dürtükleyen tüccarların haykırıları geliyordu epey uzaktan. Daha yakın-'larda bir yerden de, kalabalıktan uzakta, kırlarda çalışan müzisyen rahiplerin o koca davullarından insanın göğsünü sarsarcasına çıkan "bummm, bummm, bummm" sesleri du-yuluyordu.

Fakat benim böyle günlük ve büyük özelliği olmayan olaylara ayıracak zamanım yoktu. Beni üzerinde taşımak is-temeyen bu hırçın midillinin üzerinde durabilmeye çalışmak gibi çok ciddi bir işim vardı şu anda. Ama Nakkim'in kafasın-da daha farklı şeyler vardı. O sürücüsünden kurtulmak, ken-di başına rahatça otlamak ve ayaklarım havada serbestçe oy-natıp, sağı solu tekmelemek istiyordu.

Yaşlı Tzu sert ye hoşgörüsüz bir hocaydı. Tüm yaşamı boyunca haşın ve katı olmuştu ve şimdi de dört yaşında, kü-çük bir oğlanın koruyucusu vev binicilik öğretmeni olarak sık

Üçüncü Cjöz

sık sinirleniyor, sabrı taşıyordu. Kham adamlarından biri olup, diğerleri gibi yapılı ve güçlü olduğu için seçilmişti. Bo-yu iki metre yirmi santim kadardı ve oldukça iriydi. Vatkay-la şişirilmiş omuzları onu olduğundan da heybetli gösteriyor-du. Tibet'in doğusunda, erkeklerin normalden çok daha uzun boylu ve güçlü oldukları bir eyalet vardır. Erkeklerin çoğu-nun boyu iki metreden uzundur. Bunlar Lama manastırla-rında polis rahip olarak görev yaparlardı. Olduklarından da-ha iri görünmek için giysilerinin omuzlarını vatkayla şişirir, daha korkunç görünmek için saçlarını siyaha boyar ve elle-rinde, talihsiz suçlulara karşı kullandıkları değnekler taşı-r-lardı.

Tzu eskiden bir polis rahipti, şimdi, ise küçük bir prence dadılık yapıyordu. Bir zamanlar uzun bir süre yürüyemeye-cek şekilde sakatlandığı için sürekli at üstünde yolculuk ya-pardı. 1904'te General Younghusband'ın emrindeki İngiliz orduları Tibet'i işgal edip her yeri yakıp yıkmışlardı. Dostlu-ğumuzu kazanmanın en kolay yolunun evlerimizi bombardı-man edip, halkımızı öldürmek olduğunu düşünüyorlardı an-laşılan. Tzu da yurdunu savunanlardan biriydi ve savaş sıra-sında sol bacağının yarısı havaya uçmuştu.

Babam Tibet Hükümetinin önde gelen bakanlarından biriydi. O ve annem ülkenin sayılı ailelerinden oldukları-dan, ikisinin de sözleri ülke meselelerinde oldukça geçerdi. Hükümet yapımızla ilgili ayrıntılı bilgiyi daha sonra verece-ğim.

Babam 1.90m. boyunda sağlam ve iri yapılı bir adamdı ve övgüye değer bir güce sahipti. Gençliğinde koskoca bir mi-dilliyi tuttuğu gibi yerden kaldırabilirmiş. Kham adamlarıyla güreşip de onları yenebilen birkaç kişiden biriydi babam.

Tibetliler çoğunlukla siyah saçlı, kahverengi gözlüdür-ler. Babam kestane rengi saçları ve gri gözleriyle bir istis-naydı ve anlayamadığımız nedenlerle sık sık kızıp köpürür-dü.

Onu pek fazla göremiyorduk. Tibet sıkıntılı günler geçi-

'Evdefci ÇocuftfuliÇünCerim

riyordu. 1904'te İngilizler tüm ülkeyi işgal ettiler ve Dalay Lama, babam ve diğer kabine üyelerini ülkeyi yönetmekle görevlendirdikten sonra Moğolistan'a kaçtı ve bir süre Pekin' de kaldıktan sonra, 1909'da Lhasa'ya döndü. İngiliz işgalinin .başansındah cesaret alan Çinliler 1910'da Lhasa'ya saldırıya geçtiler. Dalay Lama bu kez Hindistan'a kaçtı. Çinliler 1911' de, Çin İhtilâli sırasında Lhasa'dan çıkarıldılar, fakat halkı-mıza yaptıkları korkunç işkenceleri önlemekte biraz geç ka-lınmıştı. 1912'de Dalay Lama yeniden Lhasa'ya döndü. Onun yokluğu sırasındaki zor günlerde babam ve kabinenin öteki üyeleri Tibet'i tam yetkiyle-yönettiler. Annemin söylediğine göre, bu günlerden sonra babamın huyu asla eskisi gibi ol-madı. Kuşkusuz, çocuklarına ayıracak vakti yoktu artık. As-lında ondan hiçbir zaman bir baba sevgisi görmemiştik. Özel-likle ben, onu daha da öfkeliendiriyordum sanki. Bunürv üze-rine, babamın deyimiyle "ya hep ya hiç", adına Tzu'nun kıt merhametine teslim edildim.

Midilli üzerindeki başarısız gösterim; Tzu tarafından ki-şiliğine yapılmış bir hakaret olarak kabul edilmişti. Tibet'te yüksek sınıfa mensup küçük çocuklara, daha yürümeyi bile beceremedi ata binme öğretilir. Tekerlekli trafiğin olmadığı, bu yüzden de tüm yolculukların yaya ya da atla yapılması zorunlu olan bir ülkede, at üzerinde gerçekten yürekli olmak gerekir. Tibetli soylular sürekli binicilik talimleri yaparlar. Dört nala koşan bir atın daracık tahta eğrinin üzerinde aya-ğa kalkarak, hareket halindeki hedefe önce tüfekte ateş edip, sonra ok ve yayla nişan alırlar. Cesur biniciler, bazen ovada belli bir düzen içinde dört nala giderken, eğerden eğere atla-yarak at değiştirirler. Ben ise dört yaşındayken eğer üzerin-de oturmayı bile son derece zor bulmaktaydım. Benim midillim, Nakkim, kaba tüylüydü ve uzun bir kuyruğa sahipti. Küçük kafası ise oldukça iyi çalışıyordu, kendinden emin olmayan bir biniciyi üzerinden atmak için sayısız yöntemleri vardı. En gözde numarası, ileri doğru hız-la koşup, sonra aniden durmak ve aynı anda başını öne eğ-il

ÜçünçüÇöz

inekti. Ben umutsuzca boynundan aşağı doğru kayarken, ka-fasını ani bir devinimle Öyle bir yukarı kaldırırdı ki, toprağa çakılmadan önce havada tam bir takla atardım. Sonra öylece sakin bir halde durup, kendini beğenmiş bir gönül rahatlı-ğıyla bakardı, Tibetliler at üzerinde asla tırıs gitmezler. Çünkü midil-liler küçüktür ve biniciler tırıs giden bir midillinin üzerinde oldukça gülünç görünürler. Hafif bir eşkin gidiş genelde ye-terince Süratlidir. Dört nala gidiş ise binicilik çalışmaları içindir. Tibet teokratik (dinerkil) bir ülkeydi. Dış dünyanın "ilerleyen" uygarlığını yaşamaya hiç mi hiç hevesli değildik. Tüm isteğimiz meditasyon yaparak bedenimizin sınırlarını aşabilmektir. Bizim, akıllı bilgelerimiz, Batı dünyasının Ti-bet'in zenginliklerine göz diktiğini çok önceden anlamışlardı. Ülkeye yabancıların girmesiyle, barışın ülkeyi terk edeceğini gayet iyi biliyorlardı. Şimdi Çinliler'inTibet'e gelişleri, bilge-lerin bu görüşlerinde ne kadar haklı olduklarını göstermiş-tir. Evim, Linghor Eyaleti'ndeki Lhasa Kenti'nde, kenti çe-peçevre dolaşan bir yolun kıyısında, Potala'nın hemen golge-sindeydi. Aslında Lhasa'yı çevreleyen üç tane yol vardı ve en dışta olan Linghor, çoğunlukla göçmenler tarafından kullanılırdı. Ben doğduğum sıralarda, Lhasa'daki tüm evler gibi, bi-zim evimiz de yoldan bakıldığında iki katlı bir görünüme

sa-hipti; çünkü hiç kimse Dalay Lama'ya daha yukarıdan bir yerden bakam azdı. Bu yüzden de evlerin yükseklik sınırı iki kat olarak saptanmıştı. Bu yükseklik sınırı yılda bir kez dü-zenlenen resmi geçitte uygulandığından, evlerin çoğunda, yı-lın on bir ayı kullanılan, düz dam üzerine kurulmuş ve ko-layca sökülüp takılabilen, tahta asma katlar bulunurdu. Bizim evimiz taştan yapılmıştı ve inşası da yıllar sür-müştü. Geniş iç avlusu kare şeklindeydi. Hayvanlarımız ze-min katta, biz ise yukarıda yaşardık. Zeminden yukarı kata çıkan bir taş merdivenimiz olduğu için şanslı sayılırdık; çün-kü Tibet evlerinin çoğunda el merdiveni, çiftçi kulübelerinde

12

"Evdeki ÇocuÇÇuliÇütUerim

ise insanın düşüp bir yerini rahatlıkla kırabileceği çentikli direkler bulunurdu yalnızca. Bu çentikli direkler kullanıla kullanıla zamanla son derece kaygan hale gelirler ve sığır te-reyağına bulanmış elleriyle direğe tırmanmaya çalışan bir köylü bu gerçeği bir an bile aklından çıkardığında, yere doğ-ru ani ve sert bir inişe geçerdi.

1910'daki Çin işgali sırasında evimizin bir kısmı yerle bir edilmiş, binanın iç duvarı yıkılmıştı ve babam sonradan dört kat yüksekliğinde yeniden inşa ettirmişti. Evimiz yol-dan daha yüksekte olmadığından ve merasim sırasında Da-lay Lama'ya üstten bakamayacağımız için, başımız derde gir-medi.

Orta avluya açılan kapı ağır ve kullanılmaktan karar-mıştı. Çinli istilacılar tahta kirişlerini kıramadıklarından, içeriye girebilmek için duvarlardan birini yıkmışlardı. Bu gi-rişin tam üstünde, kâhyanın çalışma odası vardı. Buradan, avluya girip çıkan herkesi rahatça görebilirdi. Çalışanların işe alınmalarıyla ya da işten çıkarılmalarıyla uğraşır, hiz-metkârların işleri titizlikle yürütmelerine dikkat ederdi. Lhasa'nın dilencileri, manastırların güneşin batışını bildiren davulları gümbürdemeye başladığında, karanlık gece boyun-ca içlerini ısıtacak bir şeyler yemek için kâhyanın penceresi-nin önünde toplâşırlardı.

Tibet'in önde gelen tüm soylularının evlerinde, kendi . bölgelerindeki yoksullara ayrılmış bir erzak stoğu bulunur-du. Tibet'te birkaç cezaevi vardı ve tutuklular sokaklarda do-laşıp, sağdan soldan yemek dilenerek doyururlardı karınları-nı; bu yüzden bilekleri zincirli tutuklular hiç eksik olmazdı kâhyanın penceresinin önünde.

Suçlular Tibet'te hor görülmezler, aşağı sınıftan biri ola-rak da bakılmaz onlara. Biz gerçekten aranıldığında, hepimi-zin şu ya da bu biçimde suçlu çıkabileceğimizi biliyor ve bu nedenle bu talihsiz insanlara anlayışla davranıyorduk.

Kâhyanın odasının sağ tarafında bulunan iki odada iki rahip yaşardı.

Yaptığımız işleri kutsamak için her gün dua

13

Üçüncü Çöz

eden ev rahipleri idi bunlar. Daha aşağı sınıflara mensup soyluların evlerinde yalnızca bir rahip bulunurdu, fakat bi-zim statümüz iki rahibi gerektiriyordu. Önemli bir olaydan önce bu rahiplere danışılır, onlardan tanrıların himayesi için dua etmeleri istenirdi. Bu rahipler her üç yılda bir bağlı ol-dukla-r lama manastırlarına geri dönerler ve yerlerine başka rahipler gelirdi.

Evin her iki kanadında da birer dua odası vardı. Oyma-lı tahta mihrabın önünde bulunan yağ kandilleri sürekli ya-narlardı. Yedi kâse kutsal su, gün boyunca birkaç kez tazele-nirdi, çünkü tanrılar gelip bu suların içmek isteyebilirler-di; bu yüzden de kâselerde sürekli taze su bulundurmak ge-rekiyordu. Rahiplere büyük önem verilir ve yemekler onlarla birlikte yenirdi. Böylece hem daha içten dua edebilirler, hem de tanrılara bizim yemeğimizin iyi olduğunu söyleyebilirler-di.

Kâhyanın solundaki odada, görevi, hizmetkârların ya-salara uygun davranıp davranmadıklarını denetlemek olan bir hukukçu yaşırdı. Yasalara itaat, Tibetliler'in sön derece titizlik gösterdikleri bir konudur ve babanın, yani aile reisi-nin yasaların uygulanmasında büyük bir dikkat göstermesi gerekir.

Biz çocuklar, erkek kardeşim Paljör, kız kardeşim Ya-sadhara ve ben, kare şeklindeki evin yoldan uzak tarafında bulunan yeni binada yaşıyorduk. Sol tarafta bir dua odası, sağda ise hizmetkârların çocuklarının da devam ettikleri bir sınıf vardı. Derslerimiz hem uzun sürerdi hem de konular çok çeşitliydi. Paljör'ün bedeni fazla dayanamadı. Zayıfta ve her ikimiz için de amaçlanan zor yaşama dayanabilecek gibi değildi. Daha yedi yaşına gelmeden aramızdan ayrıldı ve Çok Tapmaklı Ülke'ye geri döndü. O öldüğünde Yaso altı, ben ise dört yaşımdaydım. Boş bir kabuk gibi yatan bedenini almaya gelen Ceset Parçalayıcılarının, onu gelenekler gere-ğince parçalayıp, leş yiyen kuşlara atmak üzere götürüşleri-ni hâlâ hatırlarım.

- Artık ailenin tek varisi olduğumdan daha yoğun bir

'Evdefc ÇocukÇuliÇünkrım

eğitime sokulmuştum. Dört yaşımdaydım ve üstelik oldukça kötü bir biniciydim. Babam sert bir adamdı ve Tapınağın Prensi olması sıfatıyla da kendi oğlunun şok katı bir disiplin altında, diğerlerine örnek olacak biçimde yetiştirilmesini uy-gun buluyordu.

Benim ülkemde, bir çocuğun mensup olduğu sınıf ne ka-dar yüksekse, eğitimi de o denli sert ve acımasız olur. Bir kı-sım soylular daha yeni yeni, çocukların biraz daha rahat ye-tiştirilmeleri gerektiğini düşünmeye başlamışlardı, babam bunların arasında değildi. Onun düşüncesine göre, gelecekte nasıl olsa bir rahatlık umudu olmayan yoksul bir çocuğa şef-kat ve özen gösterilebilirdi. İleride kendisine ait olacak olan zenginliklere ve rahata sahip yukarı sınıftan bir çocuğa ise öylesine haşın davranılmalıydı ki, tüm zorlukları ve diğer in-sanlara karşı saygılı olmayı öğrenebilsin. Bu aynı zamanda tüm ülkenin kabul ettiği resmi bir davranış biçimiydi. Bu uy-, gulamanm sonucu olarak zayıf kişiler ayakta durabilmeyi başaramıyorlar, fakat başarabilenler de hemen her türlü zor-luğa dayanabilecek kadar güçlü oluyorlardı.

Tzu'nun odası zemin katta, ana kapının hemen yanın-daydı. Bir polis rahip olarak, ömrü boyunca insanların dav-ranışlarını inceleyebilmişti; şimdi ise tüm bunlardan uzak, yapayalnız, yaşamaya katlanamıyordu. Babamın yirmi atı-nın, midillilerinin ve koşum hayvanlarının bulunduğu ahır-lara oldukça yakın bir yerde oturuyordu.

İşgüzar olduğu ve herkesin işine karıştığı -için, hiz-metkârlar Tzu'dan pek hoşlanmazlardı. Babam ata binmeye giderken altı silahlı adam eşlik ederdi kendisine. Tzu bu üni-formalı adamların teçhizatlarının kusursuz olması için her seferinde büyük bir telaşa düşerdi.

Bu altı adam her defasında atlarının kışklarını duvara yapıştırır ve babam kendi atının üzerinde görünür görünmez de onu karşılamak üzere öne çıkarlardı. Kilerlerden birinin penceresinden biraz sarkıp baktığımda, atının üzerinde du-ran bu binicilerden birine biraz gayret edersem uzanabilece-ğimi keşfetmiştim. Yapacak pek işim olmadığı bir gün, vakit

UçünçüÇöz,

geçirmek için, tam önümde duran binici teğhizatıyla uğraştı-ğı bir sırada, deriden yapılmış kemerine dikkatle kalın bir ip geçirdim ve ipin iki ucunu birbirine bağlayarak, pencerenin içinde bulunan bir kancaya taktım. O bekleyiş telaşında kimse tarafından fark edilmemiştim. Az sonra babam görün-dü ve biniciler atlarıyla ileri doğru atıldılar, ama yalnızca beş tanesi. Altıncısı ise şeytanların kendisini yakaladığını haykırarak atının üzerinden arkaya doğru kayıp yere yuvar-landı. Kemerini kopmuştu. O kargaşa içinde ipi içeriye çekip, iş meydana çıkmadan ortadan kaldıracabilecek zamanı bul-dum. Daha sonraları ona, "Ne-tük, demek sen de benim gibi atın üstünde duramıyorsun ha!" demek, çok büyük bir zevk vermişti bana. Günlerimiz zor geçiyordu. Yirmi dört saatin on sekiz sa-ati ayaktaydık. Tibetliler gün ışıdıktan sonra uyumanın hiç de akıllıca bir iş olmadığına, gündüz gezen şeytanların gelip uyuyan kişiyi götürebileceğine inanırlardı. Çok ufak bebek-ler dahi, şeytanlar tarafından fahatsız edilmesinler diye uyanık tutulurlar,'hatta hastaların dahi uyumamasına dik-kat edilirdi. Bu iş için özel bir rahip çağırılırdı ve bu durum herkes için geçerliydi. Öyle ki, ölüm döşeğinde olanlar dahi kendilerini öteki dünyaya götürecektir yolda ilerlerken, tam sı-nır bölgesinde yollarını şaşırmasınlar diye mümkün olabildi-ğince uyanık ve bilinçli tutulmaya çalışılırlardı. Okulda lisan dersi de görmek zorundaydık; Tibetçe ve Çince. Tibetçe iki ayrı dilden oluşurdu; günlük konuşma dili ve saygılı konuşma dili. Günlük dilimizi, hizmetkârlar ve bizden daha aşağı sınıftan olanlarla, saygılı dilimizi ise eşit ya da daha yüksek sınıftan olan kimselerle konuşurken kul-lanırdık. Üst sınıftan bir kimsenin atına dahi saygıyla hitap edilmesi gerekirdi! Örneğin bir hizmetkârın, avluda hiç kuş-kusuz esrarengiz bir iş peşinde salına salına dolanan soylu kedimize şöyle hitap etmesi beklenirdi: "Saygıdeğer Pisi Pisi gelip şu değersiz sütü içmeye tenezzül eder mi acaba?" "Say-gıdeğer Pisi Pisi" ise ona nasıl hitap edilirse edilsin, canı süt istemiyorsa asla oralı olmazdı.

16

'Evdeki ÇocukÇulç.ÇünCerim

Sınıfımız oldukça geniştir. Bir zamanlar, ziyarete gelen rahipler için kutsal bir yemekhane olarak kullanılmış bu özel oda, yeni binalar tamamlandıktan sonra bir okul haline getirilmişti. Buraya altmış kadar çocuk devam ediyordu. Ya-rım metre yüksekliğinde bir masaya benzeyen uzun bir sıra-nın önünde yere bağdaş kurup otururduk. Sırtlarımız hocaya dönük olurdu, böylece onun ne zaman kime baktığını asla bi-lemezdik. Bu da bizi her zaman için sıkı bir çalışmaya iterdi. Kâğıt, Tibet'te elle yapılır ve çok da pahalıdır; özellikle ço-cukların israf edemeyecekleri kadar pahalı. Biz otuz-otuz beş santimetre boyunda geniş ve ince dilimler halinde kesilmiş taş tahtalar kullanırdık. "Kalemlerimiz" Tsu La Dağları'ndan toplanan bir çeşit sert tebeşirdi. Tsu La Dağları, deniz seviyesinden üç bin sekiz yüz metre yükseklikte olan Lha-sa'dan bir o kadar daha yüksekti. Ben kırmızıya çalan toprak renginde tebeşirler toplamaya çalışırdım, kız kardeşim Yaso ise eflatun rengine hayrandı. Aslında çok değişik renklerde tebeşirler bulabiliyorduk: Kırmızılar, sanlar, maviler ve ye-şiller. Sanınm bu renklerin bir kısmı, maden cevherinin yu-muşak tebeşir yataklanna karışmasından oluşuyordu. Nede-ni her ne olursa olsun, renkli

tebeşirlerim olduğu için büyük bir hoşnutluk duyuyordum. Aritmetikten gerçekten çok sıkılıyordum. Eğer yedi yüz seksen üç rahipten her biri, bir günde elli üç kâse tsampa yeseydi ve her kâse bir litrenin on altıda beşi olsaydı, bir haf-talık tsampa için kaç litrelik bir kap gerekirdi? Kızkardeşim Yaso bunları yapabiliyordu, hem de hiç düşünmeden. Bana gelince, evet, ben pek o kadar zeki sayılmazdım herhalde. Ben ancak oymacılık yaparken buluyordum kendimi. Bu çok sevdiğim ve oldukça da başarılı olduğum bir konuydu. Tibet'te tüm basım işleri oyulmuş tahta levhalar üzerine yapılır ve bu yüzden oymacılık değerli bir iş olarak kabul edilir. Hindistan'dan getirildikleri için çok pahalı olan bu tahta-ları ziyan etmeye hakkımız yoktu tabii. Tibet'te bulunan ağaçlar çok sert ve damarlı olduklarından oymacılığa uygun değillerdi. Keskin bir bıçakla kolayca kesilebilen bir çeşit yu-

17

İlçünçü
muşak sabuntaşı kullanırdık biz. Bazen de bayatlamış sığır peyniri. Asla unutulmaması gereken tek şey, yasaların ezber-lenmesiydi. Bunları hem sınıfa girer girmez, hem de çıkma-mıza izin verilmeden önce söylemek zorundaydık. Bu yasalar şunlardı:
-İyiliğe karşı iyilik yapınız.
-İnsanlarla kavga etmeyiniz.
-Komşularınıza yardım ediniz.
-Kutsal yazılan okuyunuz ve anlayınız.
-Yasalar anlayış ve eşitliğin ne olduğunu öğretmek için zenginlere karşı daha ağırdır.
-Yasalar sevginin ne olduğunu göstermek için yoksulla-ra karşı yumuşaktır, anlayışlıdır.
-Borçlarınızı gecikmeden ödeyiniz.
Flamalara yazılmış ve sınıfımızın dört duvarına asılmış olan bu yasaları unutmamız söz konusu olamazdı elbette.
Hayatımız hep böyle çalışma ve can sıkıntısıyla geçmi-yordu tabii, bu arada oyunlar da oynuyorduk. Tüm oyunları-mız bizi güçlendirip, büyük ısı farklılıkları gösteren sert iklimi-miyle yaşanması güç Tibet'te ayakta kalmamıza yardım edecek şekilde düzenlenmişti. Yazın öğle vakti sıcaklık otuz sekiz dereceye kadar çıkabilir, fakat aynı günün gecesi eksi on dokuz dereceye kadar da düşebilirdi. Kış günleri ise çok daha soğuk ve sertgeçerdi genellikle.
Okçuluk çok zevkli bir spordu ve adaleleri iyi geliştirir-di.
Hindistan'dan ithal edilen porsuk ağacından yapılmış yaylar kullanır, kimi zaman da Tibet odunlarından Tatar yayları yapardık. Budist olduğumuz için asla canlı hedeflere nişan almazdık. Hizmetkârlar gizlenip, uzun iplerinden çe-kerek hedefleri aşağı yukarı oynatırlardı. Hangi hedefi oyna-tacaklarını önceden bilmezdik. Benden başka herkes, dört nala giden bir midillinin üzerinde kalkıp okunu tam hedefe isabet ettirebiliyordu. Bense at üstünde asla bu kadar uzun

■ 18

'Evdeki Ç
süre ayakta duramazdım. Bir de uzun atlama vardı ama bu farklı bir oyundu. Her şeyden önce, üzerinde ayakta kalmak için mücadele etmek zorunda olduğum bir at yoktu. Elleri-mizde dört buçuk metrelik birer sırıkla

koşabildiğimiz kadar hızlı koşar, gerekli hıza ulaştınca, sırıkla havaya yükselir ve atlardık. Diğerlerinin at üzerinde o kadar uzun süre çakılıp kalmaktan bacaklarında güç kalmazdı sanırım. Ben ise her, zaman bacaklarımı kullanmak zorunda olduğumdan, gerçek-ten yüksek atlardım. İrmakları geçmek için kolay bir yön-temdi bu, üstelik beni izlemeye çalışanların birbiri ardı sıra suya düşüşlerini seyretmek de çok keyifliydi.

Bir başka eğlencemiz de sırdık üzerinde yürümektir. Dev gibi giyinip, sırıkların üzerinde birbirimizle dövüşürdük - düşen kaybederdi. Evde kendimiz yapardık sırıklarımızı. Biz öyle Batılılar gibi hemen en yakındaki dükkâna koşup da is-tediğimiz şeyleri alamazdık. İşimize yarayacak tahta parça-larını almak için kiler bakıcısına, özellikle kâhyaya hayli dil dökmek, onları ikna edebilmek için çok çaba sarf etmek zo-runda kalırdık. Sonra tahtanın damarları, sırık yapmaya el-verişli olmalı, üzerinde budak delikleri bulunmamalıydı. Ayak yerleri için, kama şeklinde, uygun tahta parçaları bul-mamız da gerekirdi. Tahta, israf edilemeyecek kadar az bu-lunduğundan, bir fırsatını beklemeli ve en uygun zamanda istemeliydik.

Genç kızlar ve erkekler birlikte bir çeşit badmington to-pu oyunu oynarlardı. Küçük bir parça tahtanın üst kenarına delikler delinip içlerine tüyler sokulurdu. Sonra da yalnızca ayaklarımızı kullanarak bu topu havada tutmaya çalışırdık. Genç kızlar eteklerini serbest bir atış yapabilecek şekilde si-yırtr, uygun bir yüksekliğe atış yapar ve bundan sonra yal-nızca ayaklarını kullanarak bu topu havada tutmaya çalışır-lardı; topa elle dokunmak, oyun dışı kalmak demektir. Çevik bir kız, vuruşu boşa gittiği ana kadar topu en az on dakika havada tutabilmeliydi.

Tibet'te ya da en azından Lhasa'nın bulunduğu Linghor Eyaleti'nde, en ilgi çeken oyun uçurtma uçurmaktır. Hatta

19

Üçüncü Çöz

ulusal spor bile denilebilirdi buna. Ama ancak belirli zaman-larda, yılın belirli mevsimlerinde oynayabilirdik bu oyunu. Çok eskiden, dağda uçurtma uçurulduğu zaman ortalığı sel-ler götürecektik kadar çok yağmur yağdığını fark etmişler ve Yağmur Tanrıları'nın bu oyuna öfkelenediklerini düşünmüş-lerdi; bu yüzden artık yalnızca Tibet'in kurak mevsimi olan sonbaharda uçurtma uçurulmasına izin veriliyordu. Hindis-tan'da, aşırı yüklü yağmur bulutları yüklerini gereğinden fazla boşaltıp, istenmeyen bir sağanak ye sele neden olmasın diye, belli zamanlarda dağlarda yüksek sesle konuşulmaz. Ancak şimdi, sonbaharın ilk gününde, Potala'nın damından upuzun bir uçurtma salıverilecekti gökyüzüne. Birkaç daki-ka içinde, kuvvetle esen meltemle birlikte aşağı yukarı zıpla-yarak, dönerek, büyük, küçük, çeşit çeşit, renk renk, bir sürü uçurtma süzülüyordu Lhasa üzerinde.

Uçurtma uçurmayı çok seviyordum ve benimkinin göğşe süzülen ilk uçurtma olduğunu sevinçle gördüm. Uçurtmalarımızı, bambudan yapılmış kafesleri inee ipekle kaplayarak kendimiz yapardık. Bu kaliteli malzemeyi bulmakta hiç güç-lük çekmezdik; uçurtmanın birinci sınıf olması, aileler için de bir onur kaynağı sayılırdı. En çok yaptığımız model, kutu şeklinde, kanatlı ve kuyruklu, korkunç bir ejderha kafasıydı.

Karşı tarafın uçurtmalarını düşürmek için savaşırdık. Diğerlerinin uçurtmalarının ipini kesmek ve düşen uçurtma-yı ele geçirmek için, kendi uçurtmalarımızın ipine kırılmış çömlek parçaları takar, sicimin bir kısmını da, içinde toz ha-linde cam parçaları bulunan bir zamlarla

kaplardık.

Bazı geceler gizlice dışarı sızırsın, kafasının ve gövdesi-nin içine yağ kandilleri yerleştirdiğimiz uçurtmalarımızı ha-vaya salardık. Gecenin karanlığında bu gözler kıpkırmızı pa-rıldar, gövde rengarenk ışıklar saçardı. Bu işi özellikle Lho-dzong Eyaleti'nden büyük sığır sürüleri beklendiği zamanlar yapmayı severdik. Çocuksu saflığımızla, uzaklardan gelen bu cahil yerlilerin bizim bu uçurtmalar gibi "modern" keşifle-rimizden habersiz olduklarını düşünürdük.

Bir başka becerimiz de bu uçurtmaların içine değişik

20

"Evdeki ÇocukÇu^Çünlerim

şekillerde üç ayrı deniz kabuğunu yerleştirmektir. ı Rüzgâr bunların içinden estiğinde, iniltimsi garip bir ses yayırdı or-talığa.

Ağızlarından alev püskürterek karanlıkta haykıran ejderhalara benzeyen bu uçurtmaların, tüccarları korkunç bir biçimde etkilemesini beklerdik. Uçurtmalarımız havada oynasırken, aşağıda yorganlarına sarınmış uyumaya çalışan bu adamların nasıl korktuklarını düşündükçe, bel kemiği-mizde tatlı bir sızı hissederdik.

O zamanlar pek farkında değildim ama, daha sonraları bunların içinde uçtuğumda, küçükken uçurtmalarla fazla oy-namanın bana çok yardımcı olduğunu gördüm. Uçurtmanın içinde uçmak oldukça heyecan verici olmasına karşın, benim için yine de önceden bildiğim bir oyundan başka bir şey de-ğildi. Oldukça tehlikeli sayılabilecek bir başka oyunumuz da-ha vardı: İki-iki buçuk metre kare genişliğinde ve iki kanatlı büyük uçurtmalar yapar, bunları ters yöndeki hava akımının özellikle çok güçlü olduğu derenin yanında, toprağın üzerine yatırırız, tpin bir ucu belimize bağlı olarak midillilerimize atlar, dört nala süreriz onları. Az sonra uçurtma havaya fir-lar ve bu ters yöndeki hava akımıyla karşılaşınca dek yük-selirdi. Sonra ani bir zıplamayla birlikte sürücü bir anda mi-dillisinin üzerinden havaya fırlar, belki üç metre kadar yükseldikten sonra sallana sallana yavaşça toprağa düşerdi. Ayaklarını üzengide unutmuş bazı talihsizler, neredeyse iki parçaya ayrılacakmış gibi olurlardı, fakat at üzerinde her za-man başarısız olan ben, her seferinde midillinin üzerinden havalanmayı başarır ve bundan çok zevk alırdım. Sonraları, daha büyük bir riski göze alarak, tam yukarı yükselme anın-da ipe aniden kuvvetle asıldığımda daha fazla yükselebilece-ğimi ve sonra da ipi dümen gibi kullanarak uçuş süremi bir-kaç saniye daha uzatabileceğimi keşfettim. Bir defasında ipe öyle bir asılışını ki, rüzgârın da yar-dımıyla, üzerinde kışlık yakacağın istif edilmiş olduğu bir çiftçi evinin düz damına doğru sürüklendim.

Tibetli çiftçiler, kenarları alçak bir duvarla çevrili düz damlı evlerde otururlar. Bu damların üzerinde, yakacak ola-

21

rak kullanılan tezekler saklanır. Bu ev, genellikle kullanılan taş yerine, kerpiçten yapılmıştı, bacası bile yoktu: Damda aniden açılan delik, aşağıda ocakta yanan ateşin dumanının rahat bir çıkış yolu bulmasını sağladı. Benim bir ipin ucunda yaptığım bu ani ziyaret, istif edilmiş tezekleri de altüst et-mişti. Damın üzerinde sürüklendikçe, bunların büyük bir kısmını delikten içeri, aşağıda oturan talihsizlerin üzerine boşaltıyordum.

Öyle tanınmış bir kimse değildim. Üstelik damda ani-den açılan bir delik, aşağıda yanan ateşin çıkışı, öfkeli hay-kırışlarla karşılandı; kızgın ev

sahibi tarafından tozum şöy-le bir silkelendikten sonra, uslandını bir ders almam için doğru babama götürüldüm ve o gece sabaha kadar'yüzüko-yun yatmak zorunda kaldım.

Ertesi gün ahırlara gidip sığır pisliği toplamak gibi tat-sız bir işi yerine getirmek zorundaydım. Bunları çiftçinin evine taşıyıp damı onaracaktım. Bu da daha altı yaşında ol-mayan bir çocuk için oldukça zor bir işti. Fakat benden baş-ka herkes, yaptığım bu işten memnun olacak bir yan bul-muştu kendisine: Öteki oğlanlar halime bakıp epey eğlen-mişlerdi; çiftçinin kış için iki misli yakacağı vardı artık; ba-bam ise ne kadar sert ve adaletli bir insan olduğunu açıkça ortaya koymuştu. Ya ben? Ertesi geceyi de sabaha kadar yü-zükoyun yatarak geçirmek zorunda kaldım. Tüm bunların çok katı davranış biçimleri olduğu sanıla-bilir, ancak Tibet'te zayıflara yer yoktur. Lhasa, denizden üç bin sekiz yüz metre yüksekliktedir ve ısı aşırı değişim göste-rir. Diğer bölgeler daha da yüksek, hava koşulları daha da serttir ve zayıf yapılı kimseler, çevrelerindeki diğer insanla-rı da kolayca tehlikeye atabilirler. Zalimce bir amaçla değil, yalnızca bu nedenle eğitim çok serttir.

Daha yüksek yerlerde, yeni doğmuş bebekleri, yaşama-yı sürdürebilecek kadar güçlü olup olmadıklarını anlamak için buz tutmuş ırmaklara daldırırlar. Beş bin metreden da-ha yüksek bir bölgede) ırmağa doğru yaklaşan küçük grupla-ra sık sık rastlamışım. Grup, ırmağın kıyısına geldiğinde

22

i ÇocukÇuk^Cjütndenm.

durur, büyükanne bebeği alır ve aile bireyleri onun çevresin-de toplanırlar: Bebek soyulur, büyükanne eğilir, sadece kafa-sı ve ağzı dışarıda kalacak şekilde bu küçük bedeni suya dal-dırır. Acı bir soğukla karşılaşan bebek ilk başta kızarır, ar-dından morarır ve itiraz eden çığlıkları kesilir. Sanki ölmüş gibidir, ancak büyükanne bu gibi işlerde deneyimlidir; küçük beden sudan çıkarılıp kurulanır ve giydirilir. Eğer yaşarsa, o zaman tanrılar böyle buyurmuşlardır. Böyle buz gibi bir ül-kede yapılacak en iyi iştir bu aslında. Tıbbi müdahalenin ye-tersiz olduğu bir ülkede hastalıklı insanlar olarak yaşamak-tansa, böyle birkaç zayıf bebeğin daha baştan ölmesi daha doğrudur. • ■

•' -

Erkek kardeşimin ölümünden sonra, eğitimim üzerinde daha da sıkı durulması gerekiyordu. Çünkü yedi yaşına bas-tığımda, astroloji,bilginlerinin uygun görecekları bir meslek dalında eğitim görmeye başlayacaktım. Tibet'te herhangi bir konuda karar verileceği zaman astrolojiye başvurulur. Bir sı-ğırın satın alınıp alınmamasından, bir kimsenin mesleğinin ne olacağına dek her şey astrolojiden sorulur. Yedinci yaş gü-nümden hemen önceki günlerdeydik; annemin vereceği *ve astrologların kehanetlerini duymak üzere, soylu ve yüksek sınıfa mensup kimselerin davet edilecekleri o görkemli ziya-fetin yapılacağı gün yaklaşmıştı.

Annem tombul bir kadındı, yuvarlak bir yüzü, siyah saçları vardı. Tibetli kadınlar başlarına tahtadan yapılmış bir tür çerçeve takarlardı ve iyice süslemek için de saçlarını bir perde gibi bunların üzerinden aşağı sarkıtırlardı. Bu çer-çeveler çok ince şeylerdi, genellikle koyu kırmızı renge boya-nıp verniklenirler, üzerlerine az çok değerli taşlar serpiştiri-lir, içlerine de yeşim taşı ve mercan yerleştirilirdi. Aslında çok iyi yağlanmış bir saçla birlikte gerçekten harika bir süs olurdu bu.

Tibetli kadınlar giysilerinde kırmızılı, yeşilli, sarı ren-garenk kumaşlar kullanırlardı. Giysinin üzerine, çoğu za-man parlak renkli yatay çizgileri olan, düz renkli bir önlük takılırdı. Bir de, büyüklüğü mensup olduğu sınıfa göre de-ği-
23

Üçüncü Çöz

şen ve yalnız sol kulağa takılan küpeler vardı. Önde gelen ailelerden birine mensup olduğundan, annemin küpesi on beş santimden biraz uzundu. Kadınların, erkeklerle kesinlikle eşit haklara sahip ol-maları gerektiğine inanırdık; fakat annemin hakları, ev ida-resi konusunda eşitlik sınırını biraz aşar; çoğu zaman karşı çıkılmaz bir diktatörüne istediğini bilen ve her zaman istedi-ğini elde eden bir otokrat olurdu annem. Evin ve oyun alanlarının ziyafete hazırlanması sırasın-daki telaş ve karmaşa içinde, gerçekten de çok iyi biliyordu işini. İşlerin düzene sokulması, sağa sola emirler verilmesi gerekiyordu. Ayrıca komşuları gölgede bırakacak yeni ve de-ğişik şeyler de düşünüp bulmalıydı ve annem de bunu başa-rırdı; babamla birlikte Hindistan'a Pekin'e ve Şanghay'a yaptıkları uzun yolculukların sonucu olarak, kafasında he-men uygulayabileceği bir yığın değişik fikir bulunurdu.

Ziyafet günü saptandıktan sonra, yazıcı rahipler tara-findan, yalnızca çok önemli haberleşmelerde kullanılan, ka-lın, elle yapılmış kâğıtlar üzerine büyük bir özenle davetiye-ler yazıldı. Bunların her biri, otuz santimetre uzunluğun-daydı; hepsinin üzerinde de babamın ailesinin özel mühürü vardı. En önde gelen on aileden birine mensup olduğu için davetiyeye annemin mühürünün de basılması gerekiyordu. Annemin ve babamın ortak mühürü de basılınca davetiyeler son derece etkileyici bir görünüme sahip olmuşlardı. Tüm bu telaşa neden olduğumu düşünmek epey korkutmuştu beni. Ancak asıl önemli olanın bu "Sosyal Olay" olduğunu, benim olayımın ikinci planda geldiğini bilmiyordum henüz. Eğer bu ziyafetin görkeminin anne ve babama büyük bir saygınlık sağlayacağını bana daha önceden söylemiş olsalardı, olay hiç kuşkusuz böyle ürkütücü görünmeyecekti gözüme. Ama bu-nu yapmadıkları için korkmaya devam ettim.

Davetiyelerin dağıtılması için özel haberciler tutulmuş, her haberci safkan bir ata bindirilmişti. Ellerindeki sopala-rın yarık uçlarına ise davetiyeler yerleştirilmişti. Bu sopalar, hanedan armasının ipekten birer kopyası ile gizlenmiş, ayrı-
24

"Evdeki Ço

ca rüzgârda dalgalanan ve üzerine dualar basılmış şeritlerle de süslenmişti. Bütün haberciler aynı anda yola çıkmaya ha-zırlanırken avluda bir gürültü koptu. Bağırmaktan sesleri kısılmıştı hizmetkârların. Atlar kişiyor, kocaman siyah ço-ban köpekleri delicesine havlıyorlardı. ^Ağır ana kapı güm-bürdeyerek açılırken, Tibet birasından son yudumlar içildi, kulplu bardaklar takırtıyla yere bırakıldı ve bir alay adam, vahşi çığlıklarla ileri atıldı.

Tibet'teki haberciler yazılı mesaj taşırlar, ancak yazı-landan oldukça değişik bir de sözlü mesaj iletirler. Çok eski günlerde, haydutlar habercilerin yollarını keserler ve bu ya-zılı mesajlara göre davranarak evlere saldırırlarmış. Bu yüz-den hırsızlan yanıltıp, yakalanabilecekleri bir yere getirt-mek için yazılı mesajları yanlış yazmak bir gelenek haline

gelmiş. Bu birbirine uymayan, yazılı ve sözlü mesaj geleneği çok eskilerden kalmaydı. Şimdi bile bu iki mesaj kimi zaman birbirinden farklı olabilir, fakat daima sözlü ifade doğru ola-rak kabul edilir. Evin her yanına bir telaş, bir kargaşa egemendi. Duvar-lar silinip yeni baştan boyanmış, yerler kazınarak temizlen-miş ve tahta kaplamalar, üzerinde yürümeyi tehlikeli kıla-cak şekilde cilalanmışlardı. Dua odalarındaki oymalı tahta mihraplar cilalanıp yeniden verniklenmişler ve kullanılmaya hazır bir sürü yeni yağ kandili dört bir yana yerleştirilmişti. Bu kandillerin bir kısmı altından, bir kısmı gümüşten yapılmıştı, fakat hepsi de öylesine parlatılmıştı ki, hangisinin al-tın, hangisinin gümüş olduğunu ayırt etmek güçtü. Annem ve baş kâhya sürekli olarak ortalıkta koşuşturup duruyor, orada burada kusurlar bulup emirler veriyor ve sonuçta hiz-metkârlara bunaltıcı anlar yaşıyorlardı. O zamanlar elliyi aşkın hizmetkârımız vardı, geri kalanlar yaklaşan bu özel gün için tutulmuşlardı. Hepsine yığınla iş veriliyor, ama hep-si yine de istekle çalışıyordu. Avlu bile öylesine temizlenmiş-ti ki, taşlar sanki ocaktan yeni çıkarılmışçasma parıldıyor-lardı. Taşların arasındaki boşluklar, güzel görünmeleri için renkli bir maddeyle doldurulmuşlardı. Tüm bu işler sonuçla-

25

Üçüncü Çöz

nınca, annem bitkin hizmetkârlara en temiz giysilerini giy-melerini buyurdu.

Mutfaklarda olağanüstü bir hareket vardı; yemekler anormal ölçülerde hazırlanıyordu. Tibet doğal bir buzluktur, hazırlanan yiyecekler istenildiği kadar uzun süre bozulma-dan saklanabilirler. Hava aşırı soğuk ve kurudur. Isı yüksel-se bile havadaki rutubetin çok az oluşu, yiyeceklerin bozul-masını önler. Tahıllar yüzlerce yıl saklanabilirken, et bir yıl kadar dayanabilir.

Budistler canlı varlıkları öldürmezler; bu yüzden yenen etler ya uçurumlardan düşen ya da kaza ile öldürülmüş hay-vanların etleridir. Bizim kilerimiz böyle etlerle tıka basa do-luydu. Tibet'te kasaplar vardır, fakat bunlar "dokunulmaz" sınıfa mensupturlar ve koyu dindar aileler, asla bu kasapla-rın müşterisi olmazlar.

Annem davetlilere pahalı ve görülmemiş bir ikramda bulunmaya karar vermişti. Onlara rhododendron çiçeği reçe-li sunacaktı. Hizmetkârlar, seçkin çiçeklerin bulunduğu Hi-malaya dağı eteklerine gitmek üzere haftalarca önce yola ko-yulmuşlardı. Ülkemizdeki rhododendron ağaçları insanı şa-şırtacak kadar çeşitli renkleri ve kokulanyla çok büyük olur-lar. Daha tam olgunlaşmamış olan bu çiçekler koparılıp dik-katle yıkanır. Dikkatle diyorum, çünkü en ufak bir ezilmeyle dahi reçel bozulur. Ardından her çiçek, hava ile temas etme-mesi için özenle büyük bir kavanozun içindeki su ve bal karı-şımına daldırılır. Sonra kavanoz kapatılır ve haftalar boyu, her gün güneşe çıkarılarak, çiçeğin her yanının eşit ölçüde ışık görmesi için belirli aralıklarla çevrilir. Çiçek yavaş ya-vaş büyür, su ve baldan oluşan bir özle doyar. Bazı kimseler, çiçek kuruyup biraz gevrekleşsin diye, sofraya koymadan ön-ce birkaç gün dışarıda bırakırlar. Üstüne kar yağmış gibi gö-rünsün diye de biraz şeker serperler. Babam bu reçellere harcanan paraya söylendi: "Bu güzel çiçeklere harcadığın pa-rayla, buzağılanyla birlikte on tane sığır alırdık" dedi. An-nem ise buna, kadınlara has tipik bir yanıtla karşılık ver-mişti: "Sağmalama, bir gösteri yapıyoruz, hem biliyorsun

26

'Evdeki Çocuk'ukjQü.nle.nm evin bu tür işlerini ben yönetiyorum." Çok lezzetli olduğu söylenen bir başka yemek de köpek balığı yüzgeciydi. Bunlar dilimler halinde kesilmiş olarak Çin'den getirilir ve çorbası yapılırdı. Eskilerden biri, "Köpek balığı çorbası dünyanın en iyi mide ilacıdır" demiş. Bana ka-lırsa rezalet bir tadı vardı; bir kere yutmak büyük bir sıkıntıydı, özellikle Tibet'e ulaştığı zamanki hallerini görse, kö-pekbalığının kendisi bile yüzgeçlerini tanıyamazdı herhalde. En hafif deyişle biraz "ekşimiş" olurlardı. Bazılarına göre ise bu "ekşime" yemeğin lezzetine lezzet katıyordu.

Benim en sevdiğim şey, yine Çin'den getirilen ljol sulu, körpe bambu filizleriydi. Bunlar çeşitli şekillerde pişirilebi-lirlerdi, fakat ben onları çok hafif tuzlanmış- ve çiğ olarak ye-meyi tercih ederdim. En beğendiğim kısmı da, yeni açılmış, sarı-yeşil renkli uç kısımlarıydı. Tibet'te aşçılar erkektir; kadınlar tsampayı karıştırmak ya da tam kıvamını bulmakta erkekler kadar usta değiller-dir. Kadınlar ondan bundan birer kaşık alıp, pat diye birbiri-ne karıştırır ve herhalde tam kararındadır diyerek tuzunu biberini katarlar. Erkekler ise çok daha dikkatli, özenli ve bu yüzden de daha iyi aşçıdır.

Tsampa Tibetlüler'in ana yiyeceğidir. Kimileri yaşamları boyunca ilk yemekten son yemeğe dek tsampa yiyip, çay içe-rek yaşarlar. Tsampa, altın sarısı renginde, ince ince kıtır-la-şınca kadar kavrulan arpadan yapılır. Arpa taneleri daha sonra un haline gelinceye dek ufalanır ve tekrar kavrulurlar. Sonra bu un bir kâseye boşaltılıp, üzerine sıcak tereyağlı çay dökülür. Bu karışım hamur kıvamına gejene dek yoğurulur. Tat vermesi için, içine tuz ve sığır tereyağı katılır. Ortaya çı-kan şeyden, yani tsampadan kalın parçalar kesilip çörek ya-pılabilir. Tsampa basit bir yiyecek olmasına karşın, aslında çok yüksek yerlerde ve her türlü zor koşullarda insana da-yanma gücü veren çok özlü ve besleyici bir yiyecektir.

Hizmetkârların bir kısmı tsampa yaparken, diğerleri de tereyağı hazırlıyorlardı. Bizim tereyağı yapma yöntemleri-

27

Üçünçü Çöz

miz, temizlik kurallarına aşırı önem verilen yerlerde pek onaylanamaz. Yayıklarımız, tüylü kısmı içeride olmak üzere büyük keçi derisi torbalardan yapılırdı. İçine sığır ya da keçi, sütü koyulduktan sonra bu torbanın boyun kısmı iyice bükü-lüp, süt sızdırmasın diye sıkıca bağlanırdı. Sonra bu koca şey içindeki süt, tereyağı haline gelinceye dek kaldırılıp kal-dırılıp yere çarpılırdı. Tereyağı yapmak için, üzerinde yarım metre boyunda taştan tümsekler olan özel yapılmış bir ze-min vardı bizim evde. tçi süt dolu torbalar kaldırılıp bu tüm-seklerin üzerine hızla indirilerek sütün "çalkalanması" sağ-lanırdı. Aşağı yukarı on hizmetkârın birden saatlerce bu torbaları kaldırıp taşa vurmasını izlemek ya da işitmek son derece tekdüze ve can sıkıcı bir şeydi. Torba havaya kaldırı-lırken, solukla birlikte içeri çekilen "'uh... uh"lar ve yere vu-rulduğu zaman ezik bir "zunk" sesi işitilirdi. Bazen dikkat-sizce tutulmuş yahut da eskimiş bir torba patlardı. Bir seferinde gerçekten çok iri yan bir arkadaşın yaptığı güç gösterisinin nasıl sonuçlandığını hatırlıyorum. Diğer çalışan-ların hepsinden bir kat daha hızlı çalışıyordu. Harcadığı Ça-badan, boynundaki damarlar dışarı fırlamıştı. Arkadaşların-dan biri ona, "Artık yaşlanıyorsun Timon. Hızdan kesildin!"

diye laf attı. Timon kızgın kızgın homurdanarak güçlü elle-riyle torbanın ağzını sımsıkı kavradı ve havaya kaldırıp bü-tün gücüyle yere vurdu. Fakat gücü, ondan istenileni fazla-sıyla yerine getirmişti. Torba yerdeydi fakat Timon'un elleri ve torbanın ağzı havada kalmıştı. Yukarı doğru yükselen ya-ri tutmuş tereyağı sütunu doğruca şaşkınlıktan sersemlemiş Timon'un yüzüne yöneldi. Ağzına, gözlerine, kulaklarına ve saçlarına bulaştı. Az sonra, altmış-yetmiş litrelik, yumuşak bir yağ tabakası Timon'un dev

gövdesinden aşağı süzülüyor-du.

Gürültüyü duyan annem koşarak içeri girdi. Onu böyle dili tutulmuş bir halde ilk kez görüyordum, yağ ziyan oldu diye kızgınlığından, ya da zavallı adamın boğulduğunu dü-şündüğünden olabilirdi bu; az sonra kendine geldi ve yırtıl-mış keçi derisini kapıp bununla talihsiz Timon'un kafasına

28

T.vdeHi ÇocuftufiÇünterim

vurmaya başladı. Kaygan zeminde ayağı kayan Timon, çev-reye yayılan yağ bulamacının tam ortasına düştü.

Timon gibi dikkatsiz işçiler yağ ziyan edebilirler. Tor-baları tümsekli taşlara vururken dikkat etmezlerse, torbanın içindeki kılların deriden kopup yağın içine karışmasına yol açarlardı. Aslında tereyağdan bir iki düzine kıl ayıklamak kimsenin umurunda olmazdı, ama koca bir topak kıl herkesi öfkelen-dirirdi kuşkusuz. Böyle ziyan olmuş yağlar, yağ kan-dillerinde kullanılmak ya da onları eritip tülbentten geçir-dikten sonra kullanacak olan dilencilere verilmek üzere bir kenara ayrılırdı. Dilenciler için ayrılan bir başka şey de, "hakkıyla yapılmamış" yemeklerdi. Bir aile yaşam standar-dının ne kadar yüksek olduğunu komşularına göstermek is-tediğinde, nefis yemekler hazırlatır, "hakkıyla yapılmamış" diye bunları dilencilere sunarlardı. Enfes yemeklerle doyu-rulmuş bu neşeli beyefendiler de daha sonra yöredeki evleri dolaşarak, bu evin propagandasını yaparlardı. Aslında Tibet' teki dilenciler hakkında yazılacak pek çok şey var. Onlar hiç kimseden sadaka istemezler, yalnızca mesleklerinin "ince numaralarını" kullanarak gerçekten çok iyi yaşarlardı. Do-ğulu ülkelerin pek çoğu dilenmeyi hoşgörüyle karşılar ve as-lında çoğu rahip bu şekilde, manastırdan manastıra dolaşa-rak yaşar^Bu, alışıl-gelmiş bir davranış olup, örneğin diğer ülkelerdeki "yardım toplama" olayından daha kötü bir şey olarak kabul ediltnez asla. Gezin bir rahibi doyuran kişi, bir sevap işlemiş sayılır: Dilencilerin de kendilerine has ilkeleri vardır. Örneğin, kendilerine herhangi bir şey sunmuş olan bir kişinin evine belli bir süre uğramazlar.

Yaklaşan olayla ilgili olarak yapılan hazırlıklarda, evi-mizde yaşayan iki rahip de kendilerine düşeni yaptılar ve ki-lerdeki ölü hayvanların cesetleri başında, bir zamanlar o be-denlerin içinde yaşamış olan ruhlar için dua ettiler. Biz Tibet'te, eğer bir hayvan kaza ile olsa dahi öldürülmüş ve eti de yenmişse, bu hayvana karşı bir borç altına girildiğine ina-nırdık. Bu nedenle, özel olarak tutulan bir rahip, hayvanın ölüsünün başına oturup, onun gelecek sefer dünyaya daha

29

Üçüncü Çöz-

yüksek bir bedenle gelmesi için dua ederek, kendisine olan

borcumuzu ödemeye çalışırdı.

Üç kedimiz vardı ve üçü de her an görev basındaydılar. İçlerinden biri ahırlarda yaşar, fareler üstünde katı bir di-siplin uygulardı. Farelerin kediye yem olmadan yaşamayı sürdürebilmeleri için epey açık göz olmaları gerekiyordu. Bir diğeri mutfakta yaşıyordu. Bu daha yaşlı ve biraz da aptaldı. Annesi 1904'deki Younghusband Seferi sırasında tüfek sesle-rinden ürkmüş ve erken doğum yapmıştı, yavrular arasmda da bir tek o hayatta kalmıştı. Bu yüzden "Younghusband" adını takmışlardı ona. Üçüncü kedi bizimle beraber yaşayan, çok saygıdeğer bir anneydi. Kadınlık ve annelik görevlerinin yerine getirilmesinde kusursuz bir örnekti. Kedi nüfusunun azalmasını önlemek için elinden geleni yapardı. Yavrularını emzirmedeği zamanlarda, annemin peşinde dolaşırdı. Ufak tefek ve siyahtı, çok iştahlı olmasına karşın, yürüyen biris-kelet gibi zayıftı. Tibetli hayvanlar ne uysallaştırılmış birer ev hayvanı, ne de birer köledir, aksine yararlı amaçlara hiz-met eden varlıklardır. İnsanlar nasıl bazı haklara sahipler-se, onlar da bazı > haklara sahiptirler. Budist inancına göre tüm hayvanların, aslında tüm varlıkların birer ruhu vardır ve her seferinde, bir öncekinden daha yüksek bir biçimde be-denlenerek tekrar tekrar dünyaya gelirler.

Yolladığımız davetiyelerin yanıtları çabuk geldi. Çok geçmeden kapıda, uçları yarık haberci sopalarını sallayarak, atlarını dörtnale koşturan adamlar görünmeye başladılar. Kâhya, habercilerini kabul etmek üzere her seferinde oda-sından aşağıya iniyordu.Ulak, sopanın üzerindeki mesajını adeta kopararak çıkarır, bu arada da soluk soluğa sözlü me-sajını iletirdi. Sonra dizleri üzerine çöker ve mesajı Rampa-lar'ın evine ulaştırmak için tüm gücünü kullandığını belirt-mek için, gerçek bir oyun gücü göstererek, yere yığılırdı. Bi-zim hizmetkârlar da adeta gıdaklayarak onun çevresinde toplanır ve kendilerine düşen rolü oynarlardı: "Zavallı adam, inanılır gibi değil, nasıl da hızlı gelmiş. Kalbi çatlamış nere-deyse. Vah vah, cesur adam!" Bir defasında, "Oh hayır, hiç

"Evdeki ÇoctıkCut^Çünterim

de öyle yapmadı. Son hızla kapıdan içeri girebilmek için az ötede dinlendiğini gördüm" diyerek bir anda tüm şimşekleri üzerime çektim. Bunu izleyen acıklı sahnenin üzerine sessiz bir örtü çekmek akıllıca bir davranış olur.

En nihayet o gün geldi. Korktuğum, hiçbir söz hakkım olmadan geleceğimin ne olacağına karar verilecek olan gün. Hizmetkârlardan biri hızla odama daldığı zaman, uzaklarda-ki dağların zirvelerinden güneşin ışınları sızıyordu. "Ne? Kalkmadın mı Lobsang Rampa? Olur şey değil, sen müthiş bir uykucusun! Saat dört oldu ve yapılacak yığınla iş var. Kalk!" Battaniyemi üzerimden atıp ayağa fırladım. Hayatı-mın yönünün çizileceği gündü bugün. Tibet'te insanlara iki isim birden verilir. Bunlardan bi-rincisi, haftanın hangi günü doğmuşsa o günün ismidir. Ben Salı günü doğmuştum, bu yüzden adım Salı'ydı. Sonra Lob-sang, bu da anne ve babamın takmış olduğu isimdi. Bunlar-dan başka, bir lama manastırına katıldığı takdirde çocuğa bir başka isim daha verilir, "rahip ismi" denilir buna. Acaba bana üçüncü bir isim daha takılacak mıydı? Bu soruma iler-leyen saatler yanıt verecekti. Ben ise kırk mil ötedeki Tsang Po Nehri'nde bir kayıkçı olmak istiyordum. Fakat bir dakika, gerçekten istiyor muydum bunu? Kayıkçılar, eski tahtaların üzerine gerilmiş siğir derisinden yapılma kayıklar kullanan alt tabakadan insanlardı. Alt tabaka? Hayır! Ben profesyonel bir uçurtmacı olmak istiyordum. Bu daha iyiydi; hava kadar özgür olmak, taşkın bir ırmağın üzerinde sürüklenen ufak bir derrickayığın içinde olmaktan çok-daha

iyiydi; hem böylece saygınlığımı da yitirmezdim. Bir uçurtmacı, evet işte olmak istediğim buydu. Kocaman başları ve parıldayan gözleri olan harika uçurtmalar yapacaktım. Fakat bugün söz sırası astro-loglarındı. Evet, geç kalmıştım, pencereden dışarı çıkıp kaçamazdım artık. Babam hemen adamlarını yollayıp beni geri getirtirdi. Hayır, her şeye karşın ben bir Rampa'ydım ve ge-leneklere uymak zorundaydım. Belki de astrologlar benim bir uçurtmacı olacağımı söylerlerdi. Yapabileceğim tek şey bekleyip görmektir.

> 31

"Off! Yulgye, kafamı koparacaksın neredeyse! Eğer bu işe son vermezsen yakında bir rahip gibi dazlak olacağım."

"Kes sesini Lobsang. Örgülerin çok düzgün ve iyi yağ-lanmış olmalı, yoksa saygıdeğer annen derimi yüzer."

"Fakat Yulgye, bu kadar sert olmana hiç gerek yok, ka-famı öyle bir çekiyorsun ki!"

"Oh, bunu düşünecek vaktim yok benim, acele etmeli-yim."

İşte böyle, beni örgülerimden tutmuş çekiştiren bir hız-metkârın önünde yerde oturuyordum, işin sonuna geldiği-mizde, perişan saçlarım donmuş bir sığır derisi kadar sert ve bir göle yansıyan ay ışığı kadar parlaktı.

Annem telaş içinde, oradan oraya öyle korkunç bir hız-da koşturuyordu ki, o gün sanki birkaç tane annem varmış gibi geldi bana. Son dakikada bile emirler yağdırılıyor, son hazırlıklar tamamlanıyor ve harareti konuşmalar yapılıyor-du. Benden iki yaş büyük olan Yaso, sanki kırk yaşında bir kadın gibi heyecanlı ve telaşlıydı. Babam özel odasına kapa-nıp, tümüyle uzaklaşmıştı bu şamatadan. Keşke onunla bir-likte olabilseydim!

Her nedense annem bizim Jo-kang'a, Lhasa Tapınağı 'na gitmemize karar vermişti. Görünüşe bakılırsa son işlem-lerin dinsel bir havada geçmesi gerekiyordu. Sabah saat on-da üç ayrı tonda vurulan bir gongla toplanma yerine çağ-rıldık. Hepimiz midillilere bindik: Babam, annem, Yaso ve

32,

Çocul(Çul^ÇağtımınSonu

aralarında en gönülsüz kişi olan benimle birlikte beş kişi da-ha. Linghor Yolundan saptık ve Potala'nın eteklerinden geç-tik. Potala yüz yirmi beş metre yüksekliğinde, üç yüz elli metre uzunluğunda binalardan meydana gelmiş bir dağdır. Shö kasabasını arkamızda bırakıp Kyi Ehu düzlüğü boyunca ilerledik; yarım saat sonra Jo-kang'daki Lhasa Tapınağı'na ulaşmıştık. Çevresinde küçük evler, dükkânlar ve ziyaretçi* leri çekmek için kurulmuş satıcı tezgâhları kümelenmişti. Tapınak bin üç yüz yıldan beri ayakta duruyor ve hacılar ta-rafından ziyaret ediliyordu. Bunca yıldır ibadet etmek için öyle çok insan gelmişti ki buraya, taş zemin birkaç santimet-re derinliğinde aşınmıştı, Tapmağın çevresinde büyük bir huşu içinde dolaşan hacıların her biri, yanından geçtiği yüz-lerce dua değirmeninden birini döndürüyor ve sürekli olarak mantra'yı tekrarlıyordu: Om! Mani Padme Hum!

Tavan, zamanla şiyahlaşmış koca tahta kirişler üzerine kurulmuştu. Sürekli yanan tütsülerin dumanı, havada, bir dağ tepesindeki ince yaz bulutları gibi sürükleniyordu. Duva-rın çevresine, tanrılarımızın altından heykelleri dizilmişti.

Manzarayı örtmeyecek kadar seyrek tel örgüler bu hey-kelleri, ağgözlülükleri saygı hislerine ağır basan insanlardan r, koruyorlardı.

Ünlü heykellerin çoğu, adak adayan hacılar ta-raftndan çevrelerine yığılan değerli taşların içine gömülmüş-\k' tû adeta. Som altından şamdanların üzerinde, geçen bin üç fc1' yüz yıl boyunca hiç söndürülmeden, birbiri ardı sıra yakılan <!* mumlar vardı. Karanlık bölmelerden zil ve gong sesleri, se-def kakmalı boruların inleyen bağırırları geliyordu. Gelenek-lerin öngördüğü şekilde turumuzu tamamladık. İbadetimiz bitmişti, düz dama çıktık. Burayı yalnızca ayrıcalıklı kimselerin ziyaret etmesine izin verilirdi; ancak babam, bir bakan olarak istediği zaman çıkabilirdi buraya. Bizim hükümet sistemimiz size değişik gelebilir. Devletin, Dini Kuruluş'un ve son Temyiz Organının başında Dalay Lama gelirdi. Ülkede herkes, eğer bir isteği varsa, ondan ricada bulunabilirdi. Bu haklı bir istekse, ya da

33

Üçüncü Çöz

ortada yapılmış bir haksızlık varsa, Dalay Lama bu ricanın kabul edilmesini, ya da haksızlığın düzeltilmesini sağlardı. Sanırım, halkın tümü onu sever ya da sayardı demek çok mantıksız bir şey çalmaz. O, kudretine ve nüfuzuna dayanan bir otokrattı, fakat bunları asla kendi çıkan için değil, yal-nızca ülkenin yararı için kullanırdı. O, birkaç yıl sonra ülke-yi Çinliler'in işgal edeceğini ve geçici bir süre için bağımsız-lığımızı kaybedeceğimizi önceden biliyordu. İşte aramızdan birkaç kişinin özel bir biçimde eğitilmesinin nedeni de buy-du; böyle özel eğitilen kişiler, rahiplere has, asırlardır süre-gelen beceri ve bilgilerin sürekliliğini sağlayacaklardı. Dalay Lama'dan sonra gelen iki kurul vardı. Bunlardan birincisi Dini Kurul'du. Dört üyesi de Lama statüsünde olan rahiplerdi. Bunlar, En Değerli Kişi'nin yönetimi altında bu-lunan lama ve rahibe manastırlarının tüm işlerinden sorum-luydular. Dinle ilgili bütün işler onların önüne gelirdi. Bundan sonra gelen organ Bakanlar Kuruluydu. Bu kurulun üçü sivil, biri de rahip olmak üzere dört üyesi vardı. Bunlar da ülkenin genel sorunlarıyla ilgilenirlerdi ve Din iş-leri ile Devlet'in bir bütün olmasından sorumluydular. Başbakan adı verilebilecek iki memur, bu iki Kurul ara-sında "Bağlan tt Memurluğu" vazifesini görür ve görüşlerini Dalay Lama'ya bildirirlerdi. Milli Meclis'in oldukça seyrek yapılan toplantılarında hayli söz sahibiydiler. Milli Meclis' Lhasa' nın önde gelen bütün aileleri ve lama manastırlarını temsil eden elli kişiden oluşan hir kuruldu. Üyeler, 1904'de İngilizler Lhasa'yı işgal edip de Dalay Lama Moğolistan'a gittiği zaman olduğu gibi, ancak çok ciddi tehlikelerle karşı-laşıldığında toplanırlardı. Bununla ilgili olarak, pek çok Ba-tıh'nın, En Değerli Kişi'nin korkakça "kaçtığına" dair garip bir fikre sahip olduğunu söylemek istiyorum. O "kaçmadı". Tibet üzerinde yapılan savaşlar bir satranç oyununa benzetilebilir. Eğer şah alınırsa, oyun kazanılır. Dalay Lama da bi-zim şahıymıydı. O olmadığı zaman, uğruna savaşılacak bir şey de olmazdı: Ülkenin bütünlüğünü sağlayabilmek için emin bir yere gitmesi gerekiyordu. Herhangi bir nedenle onu

34 ' - ■

korkaklıkla suçlayanlar, neden söz ettiklerini bilmeyen kişi-lerdir yalnızca.

Eyaletlerdeki bütün liderler de katıldığında, Milli Mec-lis'in üye sayısı dört yüze kadar çıkabilirdi. Tibet'te beş eya-let vardır: Başkent'in, yani Lhasa'nın bulunduğu U-Tsang Eyaleti. Shigatse de bu eyalettedir. Kham doğu, Lho-dzong ise güney eyaletleridir; bu arada Batı Tibet'e Gartok, Kuzey Tibet'e de Chang adı verilir. Zaman geçtikçe Dalay Lama'nın kudreti arttı, Kurullar ve Meclis'le birlikte, yaptığı işlerin sayısı yavaş yavaş azaldı ve ülke hiçbir zaman bundan daha iyi bir biçimde yönetilmedi. Tapınağın damından görülen manzara harikaydı: Do-ğu'ya doğru Lhasa Ovası uzanıyordu; yemyeşil, verimli, ağaç-larla benek benek bir ova. Ağaçların arasından, Lhasa'nın, kırk mil ötedeki Tsang Po'ya katılmak üzere şırl şırl akan ırmakları parıldıyorlardı. Kuzeyden güneye doğru, sanki bizi dünyanın geri kalan kısmından koparırcasına vadiyi saran büyük bir dağ silsilesi yükseliyordu. Dağların etekleri lama manastırları ile doluydu. Daha yukarılarda, uçurumlarla do-lu yamaçlarda, münzevi kulübeleri vardı. Doğuda ise tüm görkemiyle Potala ve Chakpori ikiz tepeleri görünüyordu. Chakpori.Tıp Manastırı olarak bilinirdi, tki tepenin arasın-daki Batı Kapısı, sabahın soğuk güneşi altında parıldıyordu. Gökyüzünün koyu mor rengi, uzaktaki dağ silsilelerinin üze-rindeki karın koyu beyazlığıyla harika bir tezat oluşturuyor-du. Tüy gibi hafif, küçük bulutlar kayıyorlardı tepemizde. Bi* raz daha yakına, kentin içindeki Tapınak'ın kuzey duvarla-rına bitişik gibi duran Meclis Salonu'na baktık. Hazine Dai-resi oldukça yakınmazdaydı, tüccar tezgahlan ve insanın he-men her şeyi satın alabileceği bir pazarla çepeçevre sarılmış-tı. Biraz daha yakında, bir rahibe manastırı vardı.

Budizm'in kutsal yerlerinden biri olan Tapmak'tan, zi-yaretçilerin hiç dinmeyen dua mırıltıları geliyordu. İçlerin-den bir kısmı, kasapların ellerinden kurtardıkları ya da elle-rindeki azıcık parayla satın aldıkları hayvanları getirmiş-lerdi. Bizim inançlarımıza göre, bir insan ya da hayvanın ha-

35

Üçüncü Çöz

yatını kurtaran kişi büyük bir sevap kazanır ve bu da halk arasında büyük bir itibar sağlardı ona.

Bu yüzyıllık manzarayı seyrederken bir yandan da ilahi okuyan rahiplerin yükselip alçalan seslerini dinliyorduk. Arada sırada davullar gümbürdüyor, nefesli borulardan çe-şitli sesler çıkıyordu.

Değişik işler peşinde koşuşturan bir yığın rahip, oradan oraya sürekli bir devinim halindeydi. Bazıları sarı, bazıları da mor giysiler içindeydiler. Koyu kırmızı giysiler çoğunluk-taydı, bunlar "sıradan" rahiplerdi. Altın rengi ve bordo giysi-li olanlar ise Potala'dan gelenlerdendi. Beyazlar içindeki ra-hip yardımcıları ile koyu kestane rengi giyinmiş polis-rahip-ler ortalıkta dolaşıyorlardı. Hepsinde ya da hemen hepsinde, tek bir ortak şey vardı: Ö da, ne kadar yeni olursa olsun, tüm giysilerin üzerinde, Buda'nın giysisinde bulunan yama-ların bir benzerinin bulunmasıydı. Tibetli rahipleri ya da on-ların resimlerini görmüş olan yabancılar, sık sık bu "yamalı görüntü'yü merak ederler. Oysa yamalar üniformanın bir parçasıdır. Bin iki yüz yıllık Ne-Sar Manastırı'ndaki rahipler bu yamaları tam hakkını vererek, hafif solmuş bir tonda ya-parlar.

Rahipler genel olarak kırmızı elbiseler giyerler; yünlü kumaşın boyama yöntemleri her yerde değiştiğinden, kırmı-zının çeşitli tonlarına

rastlamak olasıdır. Kestane renginden kiremit kırmızısına dek hepsi "kırmızı" sayılır. Sadece Pota-la'da görevli kimi resmi rahipler, kırmızı üzerine altın sarısı, kolsuz yelek giyerler. Altın sarısı, Tibet'te kutsal renk olarak kabul edilir; çünkü altın parlaklığını yitirmedeği için her za-man temiz ve katıksızdır. Bu renk aynı zamanda Dalay La-ma'nın resmi rengidir. Sadece Dalay Lamaya özel olarak eş-lik eden bazı rahiplere ya da yüksek lamalara, kırmızı elbi-selerinin üzerine altın renginde yelek giyme izni verilir.

Jo-kang'ın damından bakarken, böyle altın sarısı yelek-ler giymiş bir sürü insanın aşağıda dolaştığını görebiliyorduk. Yukarıda dalgalanan dua bayraklarına, tapınağın parıl-dayan kubbesine baktık. Sanki bir ressam, beyaz boyaya

36

ÇocukCufiÇağımınSonu.

batırdığı fırçasıyla, gökyüzünden yapılmış tuvaline hafif ha-fif dokunmuş gibi küçük beyaz bulutlarla benetlenmiş mor gökyüzünün seyri doyumsuzdu. Bu büyüğü annem bozdu: "Eh, vakit kaybediyoruz, hizmetkârların şu anda neler yap-tıklarını düşündükçe tüylerim ürperiyor. Acele etmeliyiz!" Az sonra sabırlı midillilerimizin üzerinde, Linghor yolu boyunca ilerliyorduk. Her adım beni, "korkunç sınav" adını verdiğim, annemin ise kendisinin "büyük günü" olarak kabul ettiği olaya biraz daha yaklaştırıyordu. ,

Eve döndüğümüzde, annem tüm yapılanları son bir kez daha gözden geçirdi, bu arada artık iyice yaklaşmış olan bür yük olay sırasında güçlü olabilelim diye yemek yedik. Bu gibi ziyafetlerde konukların tıka basa yiyip keyiflerine bakacak-larını, zavallı ev sahiplerinin midelerinin ise her zamankin-den daha boş kalacağını çok iyi biliyorduk. Konuklar geldik-ten sonra karnımızı doyurmak için vaktimiz olmayacaktı.

Önce tangır tungur sesler çıkaran aletleriyle müzisyen rahipler kapıda göründüler. Borularım, klarnetlerini, gongla-nnı, davullarını yüklenmiş, zillerini de boyunlarına asmış-lardı. Daha da artan bir patırtıyla bahçeye girdiler ve iyice havaya girip, en güzel şarkılarını çalabilmek için bira istedi-ler. Sonraki yarım saat boyunca, borulardan çıkan korkunç kaz sesleri ve tiz melemeler kapladı ortalığı," rahipler enstrü-manlarını akort ediyorlardı. Dalgalanan flamalarıyla atları-nın üzerinde yaklaşan bir alay silahlı adam, yani ilk konuk-lar görününce, avluda bir şamatadır koptu. Giriş kapıları ardına kadar açıldı, hizmetkârlar gelenleri karşılamak üzere karşılıklı iki sıra halinde dikildiler. Kâhya, yanında iki yar-dımcısı olduğu halde hazır bekliyordu. Yardımcıları, Tibet1 teki karşılama törenlerinde kullanılan çeşitli cinslerden ipek eşarplar taşıyorlardı. Sekiz ayrı kalitede eşarp vardı; bunla-rın içinden doğru olanı sunulmalıydı karşıdaki kimseye, eğer onun sınıfına uygun olmayan bir eşarp verilirse büyük bir suç işlenmiş olunurdu! Dalay Lama ise yalnızca birinci sınıf eşarpları alır ve verir. Biz bu eşarplara "khata" deriz.

Khata-lar'ın sunuluş tarzı da şöyledir: Veren kimse, eğer alan kini

37

Üçüncü Çöz-

şeyle aynı sınıftansa, ayakta durup kollarım öne doğru uza-tır. Alıcı da kollarını uzatmıştır. Veren kişi hafifçe eğilip, eşarba karşısındakinin bileklerine bırakır; o da eğilir, eşarba alır ve kabul ettiğini bildirmek

için tersini çevirip yanımla bulunan hizmetkâna/verir. Eğer eşarp daha üst sınıfa men-sup bir kimseye veriliyorsa, sunan kişi dilini dışarı çıkartıp (Bu Batı'daki şapka çıkarma adetine benzeyen bir Tibet usu-lü selamlaşmadır) yere diz çöker ve khata'yı alıcının ayakla-rına bırakır. Bu durumda alıcı kendi eşarbını, verenin boy-nuna takar. Tibet'te armağanlar, Batı'daki kutlama mektup-ları gibi, mutlaka uygun bir khata'yla birlikte verilmelidir. Hükümet, halk arasında kullanılan beyaz renk yerine sarı renkte eşarplar kullanır. Dalay Lama, karşısındaki bir kim-seyi en yüksek biçimde onurlandırmak istiyorsa, eşarbi onun boynuna takar ve khata'ya, üzerinde üç düğüm bulunan kır-mızı ipek bir iplik bağlar. Bu arada eğer avuçlarını yukarıya dönük olarak da uzatmışsa, o insan gerçekten çok onurlandı-rılmıştır. Biz Tibetliler, insanın tüm yaşamının avucunun içinde yazılı olduğuna inanırız. Dalay Lama ellerini bu şekil-de göstermekle karşısındaki kimseye duyduğu en dostça his-leri anlatmış olur. Sonraki yıllarda bu onura iki kez eriştim.

Kâhyamız her iki yanında birer yardımcısı bulunduğu halde girişte duruyordu. Yeni gelenlerin önünde eğilecek, hataları'nı kabul ettikten sonra onları sol yanında duran yardımcısına geçirecekti; Bu sırada, sağ yanında duran öteki yardımcısı da bu kutlamaya karşılık olarak verilecek doğru eşarbi kendisine uzatacaktı. O da bunu alarak, karşısındaki konuğun sınıfına göre ya bileklerine koyacak, ya da boynuna takacaktı. Tüm bu eşarplar tekrar tekrar kullanılabilirdi. Kâhya ve iki yardımcısının işleri çoğalmıştı. Lhasa Kenti'ndeh, yakın ve uzak eyaletlerden akın akın konuklar geliyor; Potala'nın gölgesindeki özel yolumuza sapmak üze-re, Linghor yolu boyunca nal takırtılarıyla ilerliyorlardı. Uzun yoldan gelen hanımlar, yüzlerini kum yüklü rüzgârdan korumak için deri maskeler takmışlardı. Bu maskelerin

38

ÇocukÇuk^ÇağımınSonu

üzerlerine çoğunlukla altındaki yüzün çok acemice yapılmış bir benzeri çizilirdi. Gideceği yere ulaştığında, bu hanıme-fendi sığır derisinden yapılmış mantosuyla birlikte maskesi-ni de çıkarırdı. Maskelerin üzerine yapılmış bu yüzlere her zaman hayran olurdum; kadın ne kadar yaşlı ya da çirkin olursa, maskesinin üzerindeki resmi de o kadar genç ve gü* zel olurdu!

Evin içinde büyük bir hareket vardı. Kiler odalarından içeriye bir sürü yer minderleri taşınyordu. Biz Tibet'te sandal-ye kullanmayız, bunun yerine, iki metrekare büyüklüğünde, yirmi santimetre kalınlığında olan minderlerin üzerine bağ-daş kurup otururuz. Aynı minderler, birkaç tanesi yan yana getirilerek yatmak için de kullanılır. Bize kalırsa bunlar san-dalye ya da somyalı yataklardan çok daha rahattırlar.

Gelen konuklara ilk olarak tereyağlı çay ikram edildi, sonra yemekhane haline getirilmiş geniş bir odaya alındılar. Burada asıl toplantı başlayıncaya dek onları tok tutacak ufak tefek şeyler yiyip içeceklerdi. Kadın refakatçileriyle bir-likte, önde gelen ailelere mensup kırk kadar kadın gelmişti. Hanımefendilerin bir kısmı annemle birlikte hoş vakit geçi-rirken, diğer bir kısmı da evin içinde odadan odaya gezinip mobilyaları inceliyor ve kendi aralarında bunlara bir değer biçmeye çalışıyorlardı. Değişik yaşta, biçimde ve irilikte bir sürü kadınrevi istila etmişti sanki. En akla gelmedik yerler-de ortaya çıkıyorlar ve bir an bile duraksamadan, oradan geçmekte olan hizmetkâra, örneğin bunun kaç para ettiğini, ya da şunun değerinin ne olduğunu soruyorlardı. Kız karde-şim Yaso, yepyeni giysisi içinde, ona göre en son stil fakat bana göre oldukça korkunç bir biçimde yapılmış saçlarıyla salınarak dolanıyordu

ortalıkta. Bugün herkesin, olduğun-dan da çekici görünmeye çalıştığı kesindi.

tşleri biraz daha karışık hale getiren bir grup kadın da-ha vardı: Tibet'te yüksek sınıfa mensup bir kadının, büyük bir oda dolusu giysisi ve bir yığın da mücevheri olması gere-kirdi. Bütün bunları sergilemeliydi ve bu işlem de bir yığın soyunup giyinme gerektirdiğinden, mankenlik yapmaları

39

Üçüncü Çöz

için özel kızlar, "chung kızlar" kiralanırdı. "Chung kızlar" annemin giysileri içinde ortalıkta salınarak dolaşıyorlar, oturup fincanlar dolusu tereyağlı çay içiyorlar ve sonra da başka kıyafet giymek, değişik mücevherler takmak üzere odalarına gidiyorlardı. Tüm gün boyunca beş altı kez giysi değiştireceklerdi.

Erkekler daha çok bahçelerdeki eğlencelerle ilgileniyor^ lardı. tşe bir parça da neşe katılsın diye bir cambazlık grubu getirilmiş^. Cambazların üçü, dört buçuk metre yüksekliğin-de bir sıruk tutuyor, dördüncüsü de sırıgın tepesine çıkarak kafasının üzerinde duruyordu. Sonra sırıgı tutan cambazlar ani bir hareketle sırıgı çekince, yukarıdaki cambaz havada bir takla atarak bir kedi gibi ayaklarının üzerinde yere ini-yordu. Bunu seyreden küçük oğlan çocukları hiç vakit yitir-meden gösteriyi tekrarlamak üzere ıssız bir yere çekildiler. İki buçuk-üç metre boyunda bir sıruk bulup onu havaya dik-tiler; içlerin de^en cesur olâhı tepeye çıkarak kafasının üze-rinde durmaya çalıştı. Korkunç bir "güm" sesiyle birlikte aşağıya, diğer çocukların üzerine düştü. Ancak kafası epey kalın olduğundan, yumurta biçiminde birkaç yumrudan baş-ka yara almadı. Az sonra, ardında diğer kadınlarla birlikte, eğlenceleri izlemek ve müzik dinlemek üzere annem göründü. Müzis-yenler de bol bol içtikleri Tibet birasıyla iyice canlanıp hava-ya girmişlerdi zaten.

Bu toplantı için oldukça şık giyinmişti annem. Üzerinde hemen hemen ayak bileklerine kadar uzanan koyu kırmızı renkte, sığır yününden bir eteklik vardı. Kan kırmızısı ta-banları ve kırmızı kaytaniyla Tibet keçesinden yapılmış be-yaz botları çok güzeldi.

Babaminkini andıran, bolero biçimindeki ceketini kırmızı-ya kaçan san renkteydi. Daha sonraki doktorluk günlerimde olsaydı, bu rengi "sargı üzerindeki tentürdiyot" lekesine ben-zetirdim! Bunun altına ipekli mor bif bluz giymişti. Tüm renkler birbiriyle büyük bir uyum içindeydi ve çeşitli sınıfla-ra mensup rahiplerin giysilerini tasvir etmek için özel olarak

40

ÇocuHukjÇağvınSonu seçilmişlerdi.

Sağ omuzundan aşağı, belinin sol yanında bulunan som altından bir halkayla tutturulmuş, ipekli brokar bir kuşak iniyordu. Omuzundan, belindeki düğüm yerine kadar kan kırmızısı renginde olan bu kuşak, buradan aşağıya, etekliği-nin ucuna ulaşana dek açık limon sarısından, koyu safran rengine dönüşüyordu.

Boynunda, sürekli üzerinde taşıdığı üç muska torbasını tutan altın bir kordon vardı. Bunlar ona babamla evlenirken verilmişti. Bir tanesini kendi ailesi, diğerini babamın ailesi, üçüncüsünü ise, çok seyrek rastlanan bir şerefti bu, Dalay Lama armağan etmişti. Üzerindeki mücevherler epey

fazlay-dı;"Tibetli kadınlar sosyal yaşamdaki yerleriyle orantılı ola-rak mücevher ve süs eşyası takarlar. Terfi eden bir koca, her . seferinde karısına mücevher ya da süs eşyası almak zorun-dadır. Annem geçen birkaç gün boyunca fazlasıyla meşguldü; saçlarını, her biri bir kamçı kalınlığında yüz sekiz tane örgü yapmıştı. Tibet'te yüz sekiz rakamının kutsal bif sayı oldu-ğuna inanılır ve saçları bu kadar örgü yapılabilecek kadar gür olan kadınlar epey şanslı sayılırlar. Madonna stilinde ay-rılmış saçlar, başa bir şapka gibi takılan tahta bir kafese tut-turulurlardı. Kırmızı vernikli -tahta, elmaslar, yakut ve altın kurslarla süslenildi. Saçlar, dalların tutturulduğu kafesler-den aşağı süzülen güller gibi, bu kafesten aşağı sarkıtılırlar-dı. Kulak memelerinden aşağıya çeşitli biçimlerde bir sıra mercan sarkıyordu. Bunlar o kadar ağır olurlardı ki, kulak memesi yırtılmasın diye onları kırmızı bir iple kulağının çev-resine bağlardı. Bu küpeler sarkıtıldığında, neredeyse beline kadar ulaşır; bu durumda başını nasıl sağa Sola çevirebildi-ğini büyük bir hayretle izlerdim. Konuklar hayranlıkla bahçeleri geziyor, ya da gruplar halinde oturup sosyal olayları tartışıyorlardı. Özellikle ka-dınlar hararetle bir konuşmaya dalmışlardı. "Evet şekerim,

41

Üçüncü Çöz

"

Doring Hanımefendi yeni bir döşeme yaptırıyor. İnce ince dö-şenmiş taşlar pırıl pırıl cılayanmış." "Duydunuz mu, Rakas-ha Hanımefendilerde oturan şu genç lamanın..." vs. Tüm bunlara karşın aslında herkes günün konusu olan olayı bek-liyordu. Şu andaki gevezelikleri ise, astrolog rahiplerin be-nim geleceğimi okuyacakları ve hayatım boyunca izleye-ce-ğim yolu belirleyecekleri saatin heyecanını biraz olsun ya-tıştırmak içindi. Vakit ilerleyip de, toprağın üzerinde gezinen gölgeler uzamaya başlayınca, hareketli konuklar biraz olsun yavaşla-dılar. Nefis yemeklerle tıka basa doymuşlardı; kafaları da daha iyi çalışıyordu şimdi. Yiyecek kümeleri ufaldıkça, yor-gunluktan bitkin düşmüş hizmetkârlar biraz daha getiriypr-lâr, bir süre sonra bunlar da bitiyordu. Kiralanmış olan eğ-lendiriciler de artık yorulmuşlardı ve biraz dinlenmek, biraz daha bira içmek için teker teker mutfağa sıvışıyorlardı. Müzisyenler canlılıklarını yitirmemişlerdi henüz; boru-larını üflüyorlar, zillerini şakırdatıyorlar, davullarını güm-bürdetiyorlardı. Kuşlar, tüm bu şamatadan ürküp, ağaçların üzerindeki her zamanki tüneklerinden kaçmışlardı. Korkup kaçanlar sadece kuşlar değildi. Kediler de daha ilk gelen ko-nukların gürültüsüyle birlikte, kendilerine sığınacak emin bir yer bulmuşlardı acele. Evi koruyan kocaman siyah çoban köpekleri bile sessizdiler, boğuk ulumaları uykuyla susturul-muştu şimdi. Bir lokma dahi yiyemeyecekleri kadar doyurul-muşlardı. Ortalık biraz daha, karardı. Buhurdanlafdaki tütsüleri yakan küçük oğlan çocukları, çevreye ışık saçan yağ kandil-lerini sallayarak, duvarlarla çevrili bahçedeki bakımlı ağaç-ların arasında oynuyor, arada sırada alçak dalların üzerine çıkıp oturuyorlardı. Orada burada duran tütsü mangallarından mis gibi ko-kan kalın duman sütunları yükseliyordu: Bunların başını bekleyen yaşlı kadınlar bir yandan da, her dönüşte çatırtılar çıkararak gökyüzüne doğru binlerce dua gönderen dua değir-menlerini çeviriyorlardı.

42

Çocu^Çul^ÇoğtmtıSonu

Babam sürekli bir dehşet içindeydi! Onun bu duvarlarla çevrili bahçeleri, yabancı ülkelerden getirilmiş değerli bitki ve fundalarıyla tüm ülkede ün kazanmıştı. Şimdi ise ona gö-re çılgına dönmüş bir hayvanat bahçesinden farksızdı burası. Ellerini oğuşturarak ortalıkta geziniyor, bir konuk durup da yanında duran bir goncaya elini sürdüğünde, kederli mırıltı-larla söyleniyordu. En tehlikede olanlar ise kayısı ve armut ağaçları ile küçük elma ağacı fidanlarıydı. Kavak, söğüt, ar-dıç, selvi gibi daha büyük ve yüksek ağaçlar, tatlı akşam melteminde hafifçe uçuşan dua bayraklarıyla süslenmişlerdi.

Nihayet, çok uzaklarda Himalayalar'ın tepeleri ardında batan güneşle birlikte gün sona erdi. Lama manastırların-dan, bir günün daha bittiğini bildiren boruların sekleri geli-yordu. Bunun hemen ardından yüzlerce yağ kandili birden tutuşturuldu. Kandiller ağaç dallarından sarkıyor, evlerin çı-kıntılı saçaklarından sallanıyor, bir kısmı da suni gölün dur-gun suları üzerinde yüzüyordu. Bazıları su nilüferlerinin üzerine oturtulmuş duruyorlar, bir kısmı barınacak emin bir yer arayarak yüzen kuğulara doğru sürükleniyorlardı:

Derinden gelen bir gong sesiyle birlikte herkes eve doğ-ru yaklaşmakta olan alayı seyretmek için toplandı. Bir yanı açık olan büyük bir çadır kurulmuştu bahçede. Bizim Tibet minderlerinden dördü çadırın içindeki yüksek kürsünün üze-rine konmuştu. Alay şimdi kürsüye doğru yaklaşıyordu. Dört hizmetkâr, tepelerinde büyük alevler yanan direkler taşıyor-du. Sonra gümüşten borularıyla eğlenceli bir hava çalan dört borucu geldi. Bunları annem ve babam izledi, kürsüye yakla-şıp üzerine çıktılar. Onlardan sonra da Devlet Kâhinleri Ma-nastırı'ndan gelmiş iki çok yaşlı adam çıktı kürsüye. Nec-hunglu bu iki ihtiyar, ülkenin en deneyimli astrologlarıydı. Kehanetlerinin doğruluğu her seferinde kanıtlanmıştı. Hatta geçen hafta kehanette bulunmak üzere Dalay Lama'nın hu-zuruna çağırılmışlardı. Şimdi de aynı şeyi yedi yaşında bir oğ-lan çocuğu için yapacaklardı. Günlerdir astrolojik tablo ve hesaplarla uğraşmışlardı. Yıldızların ve gezegenlerin duru-mu, şunun ya da bunun ters etkilerine dair tartışmaları epey

■

•

43

üçüncü çöz

uzun sürmüştü. Astrolojiden daha sonra, başka bir bölümde söz edeceğim. Bilginlerin tablo ve notlarını iki lama taşıyordu. Kafile-de bulunan öteki iki lama bu yaşlı kâhinlerin kürsü merdi-venlerinden çıkmalarına yardım etti. Kâhinler kürsünün üzerinde yanyana durduklarında, fildişinden yapılmış iki antik heykele benziyorlardı. Sarı Çin brokarından yapılmış harikulade elbiseleri vardı. Başlarına uzun rahip şapkaları giymişlerdi, boyunları tüm bu ağırlığın altında ezildiği için buruşmuştu sanki. Çadırın çevresinde toplanan kalabalık, hizmetkârların getirdikleri minderlerin üzerine yere oturdu. Baş astrologun kesin ve tekdüze sesini duyabilmek için herkes kulak kesil-diğinden, fısıltılar işitilmez oldu. "Lha dre mi cho nang-chig" (tanrılar, şeytanlar ve insanlar, hepsi aynı şekilde davranır-lar) diye söze başladı baş astrolog ve bir saat boyunca tekdü-ze bir sesle konuştu durdu; sonra bîr ara susup on dakika kadar dinlendi. Yeniden başladığında, hayatımın ana hatla-rını anlatarak bir yarım saat daha konuştu. "Ha-le! Ha-le!" (Fevkalade! Fevkalade!) diye bağırırdı büyülenmiş kalabalık.

Ve işte kehanet yapılmıştı. Yedi yaşında bir çocuk, şid-dete ve sertliğe karşı yiğitçe bir dayanıklılık gösterdikten sonra bir lama manastırına

katılacak ve orada operatör-ra-hip olarak eğitilecekti. Büyük zorluklara katlanacak, ülke-sinden ayrıлып yabancı insanların arasına girecekti.' Her şeyi yitirip yeni baştan başlayacak ve en sonunda başaracaktı. Kalabalık yavaş yavaş dağıldı. Uzak yoldan gelenler ge-ceyi bizim evde geçirecek, sabahleyin yola koyulacaklardı. Geri kalanlar, refakatçileriyle birlikte, yanlarına yollarını aydınlatacak kocaman alevli meşaleler alıp evlerine döne-ceklerdi. Kalabalık, nal sesleri ve boğuk bağrışmalar arasın-da avluda toplandı. Ağır kapı bir kez daha ardına kadar açıl-dı ve akıp gitti kalabalık. At nallannm klop-klop sesleri ve binicilerin mırıltıları gittikçe uzaklaştı. Ardından gecenin sessizliğinden başka bir şey duyulmaz oldu.

44

Evirt içindeki müthiş devinim hâlâ sürüyordu. Çay fin-canları dolup dolup boşalıyor, son anların keyfini çıkaranlar, uzun geceye hazırlık olmak üzere midelerini dolduruyorlardı. Bütün odalar doluydu, bana yer kalmamıştı. Taşlara ve yolu-mun üzerine çıkan her şeye tembel tembel tekme atarak ke-derli kederli ortada dolaşıyordum; bu da bir çözüm yolu de-ğildi. Kimsenin umurunda değildim, konuklar yorgun ve ke-yifli, hizmetkârlar ise bitkin ve sinirliydi. "Atlar insanlar* dan daha duyguludurlar" diye söylendim kendi kendime, "gi-dip onlarla birlikte uyuyacağım."

Ahır sıcak, otlar yumuşaktı, yine de bir süre uyku tut-madı. Her dalışımda ya atlardan biri beni dürtüklüyor ya da evden gelen ani bir gürültüyle uyanıyordum. Nihayet ortalık yavaş yavaş sakinleşti; dirseğim üzerinde hafifçe yükselip dı-şarı baktım, ışıklar titreyerek, teker teker karanlığa karıştı-yorlardı. Kısa bir süre sonra, karla kaplı dağlara tüm canlılı-'ğıyla yansıyan soğuk mavi ay ışığından başka bir ışık kal-madı görünürlerde. Bir kısmı ayakta, bir kısmı yan yatmış, tüm atlar uykuya dalmışlardı. Ben de uyudum. Ertesi sabah şiddetli bir sarsıntıyla uyandığımda bir ses, "Haydi bakalım Lobsang. Atları hazırlamam gerekiyor, sen de tam yolumun üzerinde yatıyorsun," diye bağıırıyordu. Karnımı doyuracak bir şeyler aramak üzere evin yolunu tuttum. İçerisi epey ha-reketliydi. Konuklar gitmeye hazırlanıyorlar, annem de son dakikada bir iki laf daha edebilmek için gruptan gruba adeta uçuyordu. Babam eski bir arkadaşına, evimizin-pencereleri-

45

Üçüncü Çöz

ne takılmak üzere Hindistan'dan cam getirtmeyi düşündü-ğünü anlatıyordu. Tibet'te cam yoktu. Ülkenin hiçbir yerinde de imal edilmezdi. Aslında ta Hindistan'dan cam getirtmek çok pahalıya mal oluyordu. Cam yerine, pencerelerin çerçe-velerine gerilen fazla mumlanmış yan şeffaf kâğıtlardan dı-şarısını görmek çok zordu. Pencerelerin dışında bulunan ağır tahta kepenkler ise hırsızlardan çok, içeriye kuvvetli rüz-gârlarla taşınan iri kum tanelerinin girmesini önlemek için-di. Bu kum taneleri (bazen bunlar daha çok küçük çakıl taş-ları büyüklüğünde olurlardı) iyi korunmamış pencereleri de-lip içeri girerler, daha da kötüsü, açıkta kalmış ellerde ve yüzde epeyce derin yaralar açabilirlerdi. Şiddetli fırtınalarda yolculuk yapmak çok tehlikeli olurdu. Lhasa halkı ihtiyatlı davranıp zirveden gözünü ayırmaz ve zirve aniden bir sisle kaplandığında, bu kamçılıyıcı, kanatıcı rüzgâra yakalanma-_mak için herkes barınacak bir

yere koşardı. Böyle tetikte olanlar sadece insanlar değildi, hayvanlar da bir o kadar uyanık bulunurlardı; barınacak bir yerlere koşan insanların önünde giden at ve köpeklerle rastlamak gayet olağandı. Ke-dilerin fırtınaya yakalandıkları ise görülmüş şey değildi ve aslında sığırlar da oldukça uyanık davranırlardı. ,

Son konukların da evden ayrılmalarından hemen sonra babamın huzuruna çağındım. Bana, "Çarşıya git, gereken şeyleri al. Tzu neye ihtiyacın olduğunu biliyor" dedi. Bana gerekli olabilecek şeyleri düşündüm: Tahtadan yapılmış bir tsampa kâsesi, bir fincan ve bir tespih. Pırıl pırıl parlatılmış yüz sekiz tane boncuğu olan bir tespih alacaktım kendime. Kutsal sayımız olan yüz sekiz, aynı zamanda bir rahibin ak-lından çıkarmaması gereken kuralları belirtirdi.

Tzu atının, ben de midillimin üzerinde yola çıktık. Avlu-dan ayrıldıktan sonra sağa saptık. Çevre yolundan çıkıp, Po-talâ'yı geçtikten sonra, pazar yerine giden sağ taraftaki yola saptık. Sanki kenti ilk kez görüyormuşum gibi dikkatle bakı-yordum çevreme. Buraları bir daha görememekten korkuyor-dum! Dükkanlar, Lhasa'ya yeni gelmiş, birbirleriyle sıkı sıkı pazarlık yapan tüccarlarla tıklım tıklım doluydu. Bir kısmı

46

'Evdeki Son ÇünCerim

Çin'den çay, bir kısmı da Hindistan'dan kumaş getirmişti. Bu kalabalığın arasında, bakmak istediğimiz dükkânlarla doğru yolumuzu açmaya çalışıyorduk; Tzu sık sık bağırarak eski arkadaşlarıyla selâmlaşıyordu. Koyu kırmızı, kendi ölçülerimden biraz daha büyük bir elbise almalıydım. Bu sadece büyümekte olduğum için değil-di. Tibet'te erkekler, bellerinden sımsıkı bağladıktan çok bol elbiseler giyerler. Üst kısım yukarıya çekildiğinde, Tibetli er-keğin taşımakta yarar gördüğü tüm eşya için bir torba mey-dana gelir. Örneğin sıradan bir rahip bu torbada tsampa kâ-sesini, fincanını, bir bıçak, birkaç muska, bir tespih, bir torba kavrulmuş arpa ve genellikle yedek tsampa taşır» Ve bir ra-hibin üzerinde taşıdığı bu eşyalardan başka dünya üzerinde sahip olduğu hiçbir şey yoktur.

Benim bu kederli küçük alışverişim, yalnızca çok gerek-li olan ihtiyaçlarımı ve ancak yoksul bir rahip yardımcısına uygun görülen orta kalitede şeyleri almama izin veren Tzu' nun sıkı denetimi altındaydı. Bunların arasında, tabanları sığır derisinden yapılmış bir çift sandal, içine kavrulmuş ar-pa koymak için küçük bir deri torba, tahtadan bir tsampa kâsesi, yine tahtadan bir fincan -hayal ettiğim gibi gümüşten bir fincan değildi bu!- ve oyma yapmak için bir bıçak vardı. Kendim parlatmak zorunda kalacağım çok sade bir tespihle birlikte tüm eşyam bunlardı artık. Babam, bütün ülkeye ya-yılmış arazileri, mücevherleri ve gerçekten bir yığın altınıyla birkaç defa milyonerdi. Ben ise, eğitildiğim ve babam yaşadı-ğı sûrece yalnızca çok yoksul bir rahip olacaktım.

Sokağa, uzun çıkıntılı saçaklarıyla iki katlı evlere, kapı-larının önündeki tezgahlara serilmiş köpek balığı yüzgeçleri ve eyer örtüleriyle dolu dükkanlara son kez baktım. Tüccar-ların coşkun haykırışlarını, müşterilerinin yumuşak bir tarz-da sürdürdükleri sıkı pazarlıkları bir kez daha dinledim. So-kak, daha önceleri hiç şimdiki kadar ilgi çekici gelmemişti bana; burayı her gün gören ve görmeye devam edecek olan talihli insanlardan biri olmak istedim o anda.

Koştura koştura ortalıkta dolaşan sahihsiz köpekler

47

Üçüncü Çöz

orayı burayı kokluyor, hırslayarak bir şeyler anlatıyorlar, sa-hiplerinin keyfini bekleyen atlar ise karşılıklı konuşuyorlardı. Devinim halindeki kalabalığın arasında avare avare dolaşan sığırlar boğuk sesleriyle böğürüyorlardı. Şu kâğıt kaplı pen-cerelerin ardında kimbilir ne sırlar gizliydi. Şu sağlam tahta kapılardan dünyanın dört bir yanından gelmiş ne harika eş-ya yığınları geçmişti; eğer konuşabilselerdi şu açık kepenk-ler kimbilir ne öyküler anlatırlardı.

Tüm bunlara sanki eski dostlarıymış gibi uzun uzun baktım. Bu sokakları bir daha hiç göremeyecektim sanki. Yapmayı ve satın almayı istediğim şeyleri düşündüğüm sıra-da kocaman, tehdit edici bir el, sımsıkı yakaladığı kulağımı şiddetle bükte. Tzu'nun sesi, sanki tüm dünyaya kendisini duyurmak istercesine cınlıyordu:"Haydi yürü Lobsang, ayak-ta mı öldün yoksa? Şu zamane çocuklarını bir türlü anlaya-mıyorum. Ben küçükken işler böyle değildi." Arkada kalıp kulağım kopsa da Tzu umursamaz görünüyordu. Yürümek-ten başka çıkar yol yoktu. Tzu bütün yol boyunca "şimdiki nesilden, hiçbir işe yaramayanlar sürüsünden, düşte yaşa-yan tembel kemikli uykuculardan" mırıl mırıl yakınlıkla atı-nın üstünde, önümde ilerledi. Durumun sevindirici tek yanı, Tzu'nun önünde giden kocaman gövdesinin Linghor Yolu'na saptığımız zaman çıkan sert rüzgârdan yol boyunca beni ko-rumâsıydı. Eve gelince, aldığımız şeylere şöyle bir göz attı annem. O da alınanların yeterli olduğu düşüncesindeydi; üzül-müştüm. Belki Tzu'nun aldıklarını beğenmeyip, bana daha iyi şeylerin alınmasını ister diye bir umut beslemiştim içimde. Böylece gümüş bir fincana sahip olma umudum iyice suya düşmüştü; Lhasa pazarlarındaki elle çalışan çömlekçi çarklarında döndürülmüş bu tahta fincanla yetinmem gere-kiyordu. Evde geçireceğim son hafta boyunca yalnız bırakılmaya; çıktım. Annem beni Lhasa'daki diğer büyük ailelere, o ev-den bu eve sürükledi durdu. Böylece onlara saygılarımı su-nabilecektim. Saygılı bir kişi olduğumdan değil, ancak an-nem bu ufak yolculuklarla, sohbet alışverişleriyle ve günlük

48

'Evdeki Son Çünterim

yaşamı tamamlayan terbiyeli dedikodularla epey iyi vakit ge-çiriyordu. Can sıkıntısından kaskatı kesilmiştim; insanın saçma şeylere rahatlıkla katlanabilmesini sağlayan yetene-ğe doğuştan sahip olmadığım için tüm bunlar gerçek bir sı-navdı benim için. Geri kalan birkaç günümü açık havada eğ-lenerek geçirmek istiyordum. Ödül olarak verilecek bir sığır gibi oradan oraya sürüklenerek, bütün gün ipekli minderle-rin üzerinde pturmaktan başka yapacak işleri olmayan, en ufak gereksinimleri için hizmetkârlarına başvuran bu rüküş yaşlı kadınlara gösterilmektense, dışarıda uçurtmalarımı uçurmayı, sırtımla atlamayı, okçuluk çalışmayı bin kez ter-cih ederdim.

Fakat beni böyle gizliden gizliye öfkeliendiren annem de-ğildi yalnızca. Babamın Drebung Lama Manastırı'nı ziyaret etmesi gerekiyordu ve burayı görmem için beni de birlikte götürecekti. Drebung, on bin rahibi, yüksek tapınakları, taş-tan küçük evleri ve birbirinin üzerine sıra sıra tараçalanmış binalarıyla dünyanın en büyük lama manastırıdır. Burası duvarlarla çevrili bir kent gibiydi; çok iyi kurulmuş, kendi kendini yaşatan bir kent. Drebung, "piring kümesi" anlamına gelir; gerçekten de uzaktan bakıldığında, ışıktaki parıldayan kule ve kubbeleriyle bir piring kümesini andırıyordu. Ben ise/ o sıralarda, mimari güzellikleri değerlendirebilecek halde de-ğildim. Değerli vaktim bu şekilde ziyan

olduğu için suratım bir karış asıktı.

Babam, manastırın reisi ve yardımcılarıyla konuşmakla meşgulken, ben rüzgârın sürüklediği yitik bir eşya gibi ke-derli kederli dolaşıyordum ortalıkta. Küçük rahip adaylarına nasıl" davranıldığını görünce korkuyla ürperdim. Piring Kü-mesi aslında yedi lama manastırının bir araya gelmesiyle oluşmuş yedi farklı sistem, yedi ayrı okuldan ibaretti. Tek bir kişinin yönetefteyeceği kadar büyüktü. Hepsi de birbirin-den katı birer disiplinci olan on dört abbot yönetiyordu bura-yı. Babamın deyişiyle, "güneşli ovadaki bu güzel gezinti" so-na erdiğinde epey sevinmişim; fakat Drebung'a, ya da Lha-sa'mrı üç mil kuzeyindeki Seraya gönderilmeyeceğimi öğren-

49

Üçüncü Cjöz-

mek daha da sevindiriciydi.

Nihayet hafta sonu geldi. Uçurtmalarımı alıp başka ço-cuklara armağan ettiler, güzel tüylerle süslemiş olduğum ok-larımı, yaylarımı kırdılar. Bundan böyle artık bir çocuk ol-madığımı anlatmak istiyorlardı. Nasıl olsa böyle oyuncak-lardan zevk almayacaktım. Oyuncaklarla birlikte kalbimin de kırılmış olması ise kimsenin umurunda değildi.

Karanlık basınca babam beni zevkle döşenmiş, duvarla-rı baştan başa eski ve değerli kitaplarla dolu odasına çağır-ttı. Mihrabın yanına oturdu ve bana önünde diz çökmemi bu-yurdu. Kitabın açılış töreni olacaktı bu. Bir metre genişli-ğinde, otuz santimetre uzunluğundaki bu büyük cildin içine, ailemize ait, yüzyıllar "öncesine dek uzanan tüm ayrıntılar kaydedilmişti. Atalarımızın ilk isimlerini, nasıl soylu olduk-larını, neler yaptıklarını en ince ayrıntısına kadar bulabili-yorduk burada. Ülke ve hükümdarımız için yapılanlar da ya-zılmıştı. Eski sararmış yapraklardan tarihi okudum. Şimdi kitap benim için ikinci kez açılmıştı, tikiinde ana rahmine düşüşüm, doğumum kaydedilmişti. Burada astrologların ke-hanette bulunabilmeleri için gerekli tüm ayrıntılar, o zaman hazırlanmış gerçek astrolojik tablolar vardı. Şimdi kitabı be-nim de imzalamam gerekiyordu; çünkü yarın lama mânastı-. rına girdiğim andan itibaren yeni bir yaşam başlayacaktı be-nim için.

Ağır oymalı tahta muhafazalar yerlerine dikkatle yer-leştirildi. Ardıc ağacından elle yapılmış, kalın kâğıtları tutan tokalar takıldı. Kitap ağırdı, babam bile, onu korunduğu al-tın kutuya geri koymak için ayağa kalktığında, ağırlığı altın-da hafifçe sendeledi. Sonra kutuyu mihrabın altındaki derin taş hücreye koydu. Küçük gümüş mangalın üzerinde erittiği bal mumunu hücrenin taş kapağının üzerine döktü ve mühü-rünü bastı; kitaba kimse dokunamayacaktı artık.

Ardından bana döndü ve minderlerinin üzerine rahatça kurulup yanı başında duran gonga hafifçe vurdu. Hizmetkâ-rı biraz sonra tereyağlı çay getirmişti ona. Uzun süren bir sessizlikten sonra ban,a Tibet'in gizli kalmış tarihçesini an-

50

'EvdekİSonÇünkrım

lattı; binlerce yıl öncesine giden bir tarih, Tufari'dan öncelere giden bir öykü. Tibet'in eski bir denizle kaplı olduğu zaman-ları ve bu gerçeğin kazılarla nasıl kanıtlandığını anlattı. Söy-lediğine göre, şimdi bile Lhasa yöresinde kazı yapılacak olsa,, fosilleşmiş deniz hayvanları ve

garip kabuklar ortaya çıkarılabilirdi. Kimi eyaletlerde belirli mağaraları ziyarette giden rahipler ara sıra bunları bulur ve babama getirirlerdi. Bana da bunlardan birkaçını gösterdi. Sonra aniden davranışı de-ğişti.

"Yasalar gereğince, aşağı sınıfa mensup olarak doğanla-ra şefkat gösterilirken, yüksek sınıfa mensup olanlara sert davranılır" dedi. "Lama manastırına girmene izin verilmez-den önce korkunç bir sınavdan geçeceksin." Ardından, verile-cek emirlere kesinlikle itaat etmemi sıkı sıkı tembihledi. Son sözleri gece rahat bir uyku uyumama yardım edecek cinsten , değildi. "Oğlum, benim çok katı ve sana karşı ilgisiz bir in-san olduğumu düşünebilirsin, fakat ben yalnızca ailenin is-mine önem veririm. Sana söylüyorum, eğer manastıra alın-mak için gireceğin bu sınavda başarılı olamazsan buraya ge-ri gelme. O takdirde bu ev için bir yabancından farkın olmaz." Sonra başka hiçbir şey söylemeden, yanından ayrılmamı işa-ret etti. .

■•""■■..

Akşam, ilk önce kız kardeşim Yaso ile vedalaştım. Üzül-müştü, sık sık birlikte oynardık ve ikimiz de çocuktuk henüz; o dokuz yaşındaydı, ben ise yedi olacaktım -yarın. Annem or-talıkta görünmüyordu. Uyuyordu, onunla vedalaşamayacak-tım. Son defa olarak, tek başıma odamın yolunu tuttum. Minder yatağıma hazırlayıp uzandım, ancak uyuyamadım. Uzun süre babamın söylediklerini düşünerek öylece yattım. Babamın çocuklara karşı duyduğu nefreti ve ilk kez evden uzak bir yerde uyuyacağım o korkutucu yainnı düşünüyordum. Ay yavaş yavaş yükseliyordu gökyüzünde. Ehşarida, pemcere eşliğinde bir gece kuşu çırpındı. Çatıdaki tahta direk-lere çarpan dua bayraklarının sesi geliyordu. Uyudum ve gü-neşin ilk ışıkları ile uyandırıldım. Bir hizmetkârı, bir kâse tsampa ile bir fincan tereyağlı çay getirmişti bana. Bu yavan

51

İİjÇünçü Çöz

yemeği yiyordum ki telaşlı telaşlı Tzu girdi odaya. "Haydi ev-lat," dedi, "Allaha şükür yollarımız ayrılıyor. Şimdi atlarıma dönebilirim. Fakat sana düşen görevi iyi yap, öğrettiklerimin hiçbirini unutma." Böyle söyleyerek topuklarının üzerinde döndü ve odadan çıktı.

Eğer annem beni uğurlamak için kalkmış olsaydı, hiç kuşkusuz evde kalmama izin vermesi için onu ikna etmeye çalışacaktım. Tibet'te çocuklar genellikle rahat bir hayat ya-şarlar; benimki ise her bakımdan zordu ve sonradan öğrendi-ğime göre, babamın emriyle kimseyle vedalaşamamıştım. Böylece küçük yaşta disiplini ve tahammülü öğrenebilecek-tim. Kahvaltımı bitirdim, tsampa kâsemi ve fincanımı elbise-min önüne sokuşturup, yedek bir giysiyle bir çift keçe botu birbirine bağlayıp bir bohça yaptım. Odadan çıkıp koridor boyunca ilerlerken, hizmetkârlardan biri yavaş yürümemi, evdekileri uyandırmamamı emretti. Aşağı indim. Yola çıktı-ğimde, sahte şafak, yerini gerçek şafaktan önce gelen kısa karanlığa bırakmıştı. Böylece ayrıldım evimden. Yalnız, korkmuş ve kalbi kırılmış olarak...

52

Yol dümdüz Chakpori Lama Manastırı'na, Tibet Tıp Merkezi'ne uzanıyordu. Zor bir okuldu burası! Hava iyice ay-dınlanıncaya dek birkaç mil yürüdüm. Giriş bölümüne giden kapının önünde, benim gibi manastıra katılmak isteyen

iki çocukla karşılaştım, ihtiyatlı bakışlarla birbirimizi süzdük. Sanırım birbirimizde gördüklerimizden pek etkilenmedik ve sanırım, aynı eğitime katlanacaksa birbirimizle kaynaşma-mız gerektiğine karar verdik. '-.■..■; Bir süre ürkek ürkek kapıya vurduk fakat hiçbir şey ol-madı. Sonra çocuklardan biri yerden büyükçe bir taş aldı ve gerçekten dikkat çekecek kadar gürültü çıkarmayı başardı. Az sonra bir rahip göründü kapıda, bir elinde salladığı değ-neğin neredeyse* bir fidan kalınlığında olduğunu gördük kor-kuyla. "Siz küçük şeytanlar, ne istiyorsunuz?" diye gürledi, "Sizin gibilere kapı açmaktan başka yapacak daha yararlı bir işim yok mu sanıyorsunuz?" "Biz rahip olmak istiyoruz" diye yanıtladım. "Bana, daha çok maymuna benziyormuşsu-nuz gibi geldi" dedi, "Orada, hiçbir yere kıyılamadan bekle-yin, rahip adaylarına bakan Reis hazır olduğu zaman sizi gö-rür." Kapıyı hızla çarptı, ona tedbirsizce yaklaşmış olan iki çocuktan birini neredeyse arkası üstü yere deviriyordu. Top-rağın üzerine oturduk, ayakta durmaktan bitkin düşmüştük. Manastıra girip çıkan bir sürü insan vardı. Küçük bir pence-reden, gittikçe artan açlığımızı kamçılamaşına nefis bir ye-mek kokusu geliyordu. Yemek o kadar yakınımızda fakat yenmesi o kadar olanaksızdı ki!

53

Üçüncü Çöz ' ■

Nihayet sert bir hareketle ardına dek açılan kapının eşiğinde uzun boylu, zayıf bir adam belirdi. "Evet!" diye gür-ledi, "Siz kılıksız haylazlar, söyleyin ne istiyorsunuz?" "Biz rahip olmak için geldik"~diye karşılık verdik. "Aman Alla-hım" diye bağırdı, "bugünlerde manastırlara amma da süp-rüntüler geliyor!" Eliyle manastır topraklarını çevreleyen yüksek duvarlarla kapalı bölüme girmemizi işaret etti. Son-ra ne olduğumuzu, kim olduğumuzu sordu. Bize aldırmadığı-nı anlamak zor değildi. Bir çobanın çocuğu olan arkadaşına, "Çabuk gir, eğer sınavlarda başarılı olursan kalabilirsin" de-di. Diğerine ise, "Sen, oğlum. Ne dedin? Bir kasabın oğlu ha? Bir hayvan kesicisinin? Buda'nın Kuralları'na karşı gelen bi-rinin? Ve bir de buraya geliyorsun! Hemen defol git, yoksa döve döve yola kadar ben geçiririm seni." Rahip ona doğru davramınca da, zavallı talihsiz çocuk tüm yorgunluğunu bir anda unutarak, müthiş bir hızla, adeta yuvarlanarak ileri doğru atıldı. Öyle telaşlıydı ki, ayağı yere değdikçe altüst ol-muş küçük toz bulutları kalkıyordu havaya.

Şimdi ben kalmıştım ortada; yedinci doğum günümde ve yapayalnız. Asık suratlı rahip, beni olduğum yerde korku-dan neredeyse kurutan o korkunç bakışını üzerime çevirdi ve tehdit edici bir biçimde sopasını şöyle bir oynattı. "Sen! Dine yönelmek isteyen genç bir prens, ilk önce nasıl bir adam ol-duğunu görmemiz gerekiyor kibar arkadaşım. Ne olduğunu görelim bakalım, burası yufka yürekli şımarık prenslere göre bir yer değildir. Arkaya doğru kırk adım git, sonra sana bir başka şey söyleninceye dek meditasyon durumunda orada otur, gözünü bile kırpmayla!" Böyle söyledikten sonra arkasını dönüp uzaklaştı. Üzüntülü bir halde küçük çıkınımı yerden alıp, kırk adım saydım ve dizlerimin üzerine adeta düşerek, emredildiği gibi bağdaş kurup oturdum. Bütün gün, hiç kı-pırdamadan. Tozlar üzerime savruluyor, yukarı doğru açık tuttuğum avuçlarımın içinde küçük tepecikler oluşturuyor, omuzlarımda birikip, saçlarımda içine doluyorlardı. Güneş al-çalmaya başladığında açlığım artmış, boğazım susuzluktan kupkuru olmuştu. Şafağın ilk ışıklarından bu yana ne bir şey

54

Manastırın O(apisuufa

yemiş, ne de içmişti. Gelip geçen bir sürü rahipten hiçbirini dönüp bakmıyordu bile. Ortalıkta dolaşan köpekler merakla yanına yaklaşıp beni kokluyor, sonra sıkılıp uzaklaşıyorlardı. Bir grup küçük oğlan çocuğu geçti yanımdan. İçlerinden ^ birinin umursamaz bir davranışla bana doğru attığı taş başımı yarıyordu. Kımıldamadım bile, çünkü kımıldamaktan korkuyordum. Eğer bu dayanıklılık sınavını başaramazsam, ba-bam eve dörimeme izin vermeyecekti. Gidecek başka bir yerim, yapacak başka bir şeyim de yoktu. Yapabileceğim tek şey, kıpırdamadan, tüm kaslarım ağrı içinde, eklemelerim kaskatı, oturmaya devam etmektir.

Güneş dağların ardında kayboldu, gökyüzü karardı ve karanlığın içinden, pırlı pırlı parlayan yıldızlar belirdi. Manastırın pencerelerinden, binlerce küçük yağ kandilinin ara sıra titreyerek alevlenen zayıf ışıklarını görebiliyordum. Sonra soğuk bir rüzgâr başladı, söğüt ağaçlarının yaprakları titreyerek hışırdadılar. Çok geçmeden gecenin garip sesleri, anlam veremediğim gürültüler sarmıştı çevreyi.

. Artık kıvrıdayamayacak kadar korkmuş, adeta taş ke-silmiş öylece otuyordum. Az sonra kumlu yoldu adeta ka-yarak yaklaşan bir rahibin sandallarından çıkan hışırtıyı duydum; karanlıkta yolunu bulmaya çalışan yaşlı bir ada-mın ayak sesleriydi bunlar. Derken hayal gibi bir şekil belir-di önümde.ye geçirdiği yılların sertliğiyle hırslayan bir beden bana doğru eğildi. Elleri yaşlılıktan tir tir titriyordu. Taşı-makta olduğu çayın birazını döktüğünü görünce içim gittir Sonunda bir kâse tsampa ile çayı kazasız belasız bana uzata-bildi. Almak için ilk anda hiçbir harekette bulunmadım. Düşüncelerimi sezmişti anlaşılan. "Al bunları oğlum, karanlık geçen saatlerde hareket edebilirsin." Bunun üzerine çayı içtim, tsampayı kendi kâseme boşalttım. Yaşlı rahip, "Şimdi uyu, fakat güneşin ilk ışıklarıyla birlikte yine^burada, de-minki oturuşuna başla, çünkü sana yapılan bu hareket, belki düşündüğün gibi nedensiz bir zulüm değil, bir sınavdır yalnızca. Bizim düzenimizde, ancak bu sınavda başarılı olan-lar yükselebilirler" dedikten sonra fincanı ve kâseyi alıp

55

■ • .

Üçüncü Çöz

uzaklaştı. Ayağa kalkıp bacaklarımı gerdim, sonra yan yatıp tsampamı bitirdim. Şimdi gerçekten çok yorgundum; kalça kemiğimi yerleştirmek için toprakta küçük bir çukur kaz-dım, yedek elbisemi başımın altına koydum ve uyudum.

Yedi yılı pek o kadar rahat geçilmemişti. Babam her zaman aşırı katı davranmıştı bana; fakat her şeye karşın, yi-ne de, evimden uzakta geçirdiğim ilk geceydi bu, üstelik bu-tün günümü aç, susuz ve kımıldamadan, tek bir pozisyonda oturarak geçirmiştik. Yarının ne getireceği ya da benden ne isteneceği hakkında en ufak bir fikrim dahi yoktu. Şu anda, bu dondurucu gökyüzünün altında, karanlıktan duyduğum korku ye gelecek günlere olan güvensizliğimle birlikte tek başıma uyumak zorundaydım.

Bir boru sesiyle uyandığımda, gözlerimi sanki daha yeni kapatmıştım, Kafamı kaldırdım, yaklaşan günün ilk ışıklan dağların ardındaki göğe yansıyor, sahte şafaktı bu. Hemen doğrulup, yeniden meditasyon duruşuna geçtim. Az ilerideki manastır yavaş yavaş uyandı, hareketlendi. Başlangıçta çok sessizdi ortalık. Sonra uykudan uyanan birinin hafif hafif iç çekişi gibi bir ses başladı, yavaş yavaş çoğaldı; ve bir mırıltı, sonra

da gittikçe artarak, sıcak bir yaz gününde vızıldayan anların sesi gibi bir uğultu kapladı çevreyi. Arada bir, uzak-lardaki bir kuşun boğuk civıltısını andıran bir boru sesi, se-def kabukların bağırarak kurbağalara benzeyen derin hınlıtısı geliyordu. Ortalık aydınlandıkça, biraz evvel şafak öncesi ışıklarının altında kurumuş kafatasındaki boş göz çukurları-nı andıran açık pencerelerin ardında, küçük gruplar halinde bir aşağı bir yukarı dolaşan kazınmış parlak kafalar görün-dü.

■■•■'■- ■■■
Gün Biraz daha ilerledi ve ben biraz daha katılaştım; yi-ne de ne yerimden kımıldamaya, ne de uyumaya cesaret ede-biliyordum. Kımıldadığım, sınava veremediğim takdirde gide-cek yerim yoktu. Babam gayet açık konuşmuştu, eğer bu ma-nastır kabul etmezse, o da kabul etmeyecekti beni. Çevredeki binalardan, benim için meçhul olan işlerine başlamak üzere, gruplar halinde rahipler çıkmaya başladılar. Çevrede küçük

56

fManastırın Üçğinsında
oğlan çocukları dolanıyor, bana doğru ya tekmeleriyle ufak bir toz bulutuyla kanşık taşlar, ya da pek hoş olmayan laflar atıyorlardı. Benden hiçbir tepki göremeyince, kısa bir süre sonra bu tek takımlı oyundan bıktılar ve kendilerine karşılık verecek kurbanlar aramak üzere uzaklaştılar yanımdan. Ak-şam güneşi giderek zayıfladıkça, manastır binalarının için-deki küçük yağ kandilleri titreşe titreşe yeniden canlandılar. Az sonra, hafif hafif parlayan yıldızlar dışında, ortalık tama-men kararmıştı. Ayın geç saatlerde yükseldiği günlerdeydik, bizim deyişimizle ay bu zamanlarda çok gençti ve hızlı hare-ket edemiyordu. Birden büyük bir endişeye düştüm; beni unutmuşlar mıydı yoksa? Yoksa bu da başka bir deneme miydi, tümüyle yemek yemekten yoksun bırakılacağım bir deneme? Bütün gün boyunca yerimden kımıldamamıştım ve şimdi de açlık-tan neredeyse bayılmak üzereydim, içimde aniden alevlenen bir umutla yerimden fırlamamak için zor tuttum kendimi. Hafif bir hışırtı duymuştum, karanlık bir şekil yaklaşıyordu bana doğru. Birazdan bunun, yerde bir şey sürükleyen koca-man, siyah bir çoban köpeği olduğunu gördüm. Benim varlı-ğımın farkına bile varmadan karanlıktaki işine devam etti. Umudum boşa çıkmıştı, işte o anda ağlayabilirdim. Kendimi bu denli güçsüz hissetmemek için, aslında yalnızca kadınla-rın ağlayacak kadar aptal okluklarını düşünmeye çalıştım.

Nihayet yaşlı adamın yaklaşan ayak seslerini duydum. Bakışları bu akşam biraz daha sevgi doluydu, "İşte sana ye-mek ve çay oğlum, fakat 'şort1 henüz gelmedi. Yarın yine aynı şey, kımıldamamaya dikkat et, çünkü pek çoğu bu saatlerde kaybeder," dedi ve hemen arkasını dönüp' uzaklaştı. O ko-nuştuğu sırada çayımı içmiş, tsampayı da yine kendi kâse-me boşaltmıştım. Kendimi bir önceki geceden kesinlikle da-ha keyifli hissetmeden tekrar yattım. Yattığım yerde şaşı-yordum bu işin insafsızlığına. Bir dağ geçidine sürülen yük hayvanlarından daha fazla şansım yoktu. Bu düşüncelerle uyuyakaldım.

Ertesi ve üçüncü gün, yine öyle meditasyon durumunda

57

Üçüncü Çöz
oturduğum sırada, dayanma gücümün gittikçe azaldığını, ba-şımın döndüğünü hissedebiliyordum. Manastır artık bana bi-naları, parlak ışıkları, oraya

buraya cömertçe serpiştirilmiş rahipleri, dağları, alacalı bulâcalı ışık-gölge oyunları ile san-ki zehirli ve mikroplu bir hava içinde yüzüyormuş gibi geli-yordu. Kararlı bir çabayla bu baş dönmesi krizini atlattı. Gösterdiğim bunca dayanıklılıktan sonra, bir anda yıkılabileceğimi düşünmek çok rahatsız etmişti beni. Altım-daki küçük taşlar şimdi en rahatsız yerlerime sürtülen bir bıçak kenarı haline gelmişlerdi sanki. Aklım biraz daha ba-şımdayken olduğu bir anda, iyi ki kuluçkaya yatmış bir tavuk de-ğilim diye düşündüm, şimdi oturduğumdan daha uzun bir süre oturmaya mecbur kalmayacağım için mutlu olmam ge-rekirdi. Güneş hiç hareket etmiyordu sanki; gün hiç bitmeyecek gibiydi. Nihayet ışık azalmaya, akşam rüzgârı geçip giden bir kuşun düşürdüğü küçük bir tüyle oynamaya başladı. Pencerelerde yine küçük küçük ışıklar belirliyordu. "Artık bu akşam ölsem de kurtulsam, daha fazla dayanamayacağım" diye düşünürken, uzaktaki kapının ardından Rahip Adayları Reisi'nin o uzun boylu silueti görüldü. "Hey, oğlum buraya gel!" diye bağırdı. Katılmış bacaklarımın üzerinde doğrul-maya çalışırken öne <loğru yüz üstü düştüm. "Eğer biraz da-ha dinlenmek niyetindeysen-bir gece daha kalabilirsin orada, daha fazla bekleyemem!" Bunu duyunca, çabucak çıkınımı kapattığım gibi, sendeleyerek, büyük bir çabayla ilerledim. "Gir" dedi, "ve akşam ayinine katıl, sabahleyin de beni gör." İçerisi sıcacıktı, tütsünün o rahatlatıcı kokusu kapla-mıştı ortalığı. Açlığın iyice keskinleştirdiği hislerim, bana ye-meğin çok yakınlarda bir yerde olduğunu söylüyorlardı. Böy-lece, sağ tarafa doğru ilerleyen kalabalığı izlemeye koyul-dum. Sanki bu işte bir ömür boyu deneyimim varmış gibi, yavaş yavaş önlere doğru kayıyordum. Bacaklarının arasın-dan hızla geçtiğim rahipler boş yere saç Örgülerimden yaka-layarak durdurmaya çalıştılar; ama yemek peşindeydim şimdi ve hiçbir şey durduramazdı beni.

58

Manastırın 'Kapisında

Midemde bir parça yemekle kendimi biraz daha iyi his-sederek, iç tapmağa doğru, akşam ayinine giden kalabalığın ardına takıldım. Ayinle ilgili herhangi bir olayı fark edeme-yecek kadar yorgundum, zaten kimse de ilgilenmiyordu be-nimle. Rahipler yerlerini aldıkları sırada, dev bir sütunun arkasına kayıp, çıkınım kafamın altında, taş zeminin üzeri-ne boylu boyunca uzandım. Sersemletici bir gürültü ve insan sesleri kafamı parçalı-yorlardı sanki. "Yeni çocuk! Soylu doğmuşlardan biri! Hay-di, boğazını sıkalım!" Rahip Adayları kalabalığından birisi, başımın altından çekip aldığı yedek giysimi havada sallıyor-du, bir diğeri de keçe botlarımı kapmıştı. Yumuşak, pelte gi-bi bir tsampa yığını yapıştı suratıma. Üzerime tekme ve to-kat yağıyordu. Ama belki de beni sınıyorlar diye hiç karşılık vermedim. Yasalar'ın on altıncı hükmü, ıstıraplara ve sıkın-tılara, sabır ve alçak gönüllülükle dayanın diyordu. Sonra aniden böğürtü gibi bir ses duyuldu. "Neler oluyor burada?" Ürkek bir fısıltı, "Oh! Denetleme gezisine çıkmış Yaşlı Titre; yen Kemikler bu" dedi. Gözümdeki tsampayı kazımaya çalışırken, Rahip Adayları Reisi uzanıp beni örgülerimden kav-radı ve sürükleyerek ayağa kaldırdı. "Pelte! Çelimsiz! Sen, geleceğin liderlerinden biri olacaksın ha! Al şunu; şunu da al!" Tokatlar, hem de oldukça ağır tokatlar bir sağanak gibi yağıyordu üzerime. "İşe yaramaz, çelimsizin birisin sen, ken-dini koruyamıyorsun bile!" Tokatlar hiç bitmeyecek gibiydi. İhtiyar Tzu'nun vedalaşırken söylediklerini duyar gibi ol-dum: "Görevini yap, haydi sana öğrettiklerimi hatırla!" Hiç düşünmeden döndüm ve Tzu'nun öğretmiş olduğu cinsten küçük bir saldırıya geçtim. Reis şaşkınlıktan taş kesilmişti adeta; acı bir solumayla kafamın üzerinden

uçu, taş zemine çarptı, derisi tamamen sıyrılan burnunun üzerinde biraz kaydıkdan sonra, kafası müthiş bir gümbürtüyle taş sütun-lardan birine çarpınca, devinimsiz kaldı. "İşte bana ölüm," diye düşündüm, "tüm endişelerimin sonu bu." Dünya dur-muştu sanki. Öteki çocukların solukları kesilmişti. Burnun-dan kanlar boşanan uzun boylu, iri kemikli rahip, korkunç

59

*

,

Üçüncü Çöz

bir güreleyle ayağa fırladı. Fakat epey güzel bir gürele-mey-di bu, kahkahalarla gürlüyordu. "Genç bir dövüş horozu, ha? Ya da köşeye sıkıştırılmış bir sıçan; hangisi acaba? Ah, işte ortaya çıkarmamız gereken mesele de bu!" Arkasına dönüp, on dört yaşlarında, uzun boylu tuhaf bir çocuğa işaret ede-rek, "Sen, Ngavvang, bu manastırın en büyük kabadayısı sen-sin; iş dövüşmeye geldiğinde bir sığır çobanının oğlu, bir prens çocuğundan daha mı iyi görelim bakalım" dedi.

Hayatımda ilk kez o polis rahibe, Tzuya minnettar kal-dım. Gençlik günlerinde Kham'ın şampiyon olmuş bir jıtdo ustasıymış o. Söylendiğine göre, tüm bildiklerini öğretmişti bana. Yetişkin adamlarla daha önceleri de birkaç kez dövüş-mem gerekmişti; güç ve yaşın hiçbir önem taşımadığı bu spor dalında oldukça usta olmuştum. Şimdi ise geleceğim bu dö-vüşün sonucuna bağlıydı; doğrusu oldukça keyiflenmişim bu işe.

Ngavvang güçlü ve iri bir çocuk olmasına karşın, oldukça hantaldı. Düzensiz, gelişigüzel dövüşmeye alışık olduğa rahatça görülebiliyordu. Böyle olunca da gücü epey işime ya-rıyordu. Beni kısıvrak yakalayıp, hareketsiz kılmak üzere üzerime atıldı. Şimdi hiç korkmuyordum, artık Tzu'ya ve onun arada sırada acımasız olan eğitimine şükrediyordum içimden. Ngavvang üzerime atıldığı sırada yana kayıp, hafif-çe kolunu büktüm. Ayakları kaydı, hayada yarım bir daire çizdi ve kafasının üzerine, yere düştü. Homurdana homurdâ-na bir süre düştüğü yerde yattı, sonra yay gibi ayaklarının üzerinde sıçrayıp, yeniden üzerime atıldı. Yere çömeldim ve o hızla üzerimden geçerken bir ayağını kavrayıp büktüm. Bu sefer olduğu yerde şöyle bir dönüş yapıp, sol omuzunun üze-rine düştü. Hâlâ doymamıştı. TemkinliTbir biçimde çevremde dolandı, sonra yana sıçrayarak zincirinden kaptığı bir tütsü buhurdanlığını bana doğru savurmaya başladı. Böyle bir si-lah oldukça ağır, bu yüzden de yavaştı; rahatlıkla önlenebi-lirdi. Onun için de hızla davranıp, buhurdanlığın ağırlığı ile hâlâ dönmekte olan kollarının altına sıçrayıp, Tzu'nun baha sık sık göstermiş olduğu gibi parmağımı hafifçe ense köküne

60

Manastırın, kapısında

sapladım. Uçurum kenarında bulunan bir kaya parçası gibi düştü yere, sıkıca kavradığı zincir, gevşeyen parmakların-dan kurtulunca, buhurdanlık sapandan fırlamış gibi, doğru bizi izleyen çocukların ve rahiplerin üzerine uçtu.

Ngawang yarım saat kadar öylece kendini bilmeden yerde yattı. Aslında bu "özel" dokunuş, çoğunlukla astral se-yahat ya da buna benzer amaçlarla, ruhun, bedenden kurtul-ması için kullanılır. Rahip Adayları Reisi bana doğru birkaç adım ilerledi ve sırtıma öyle bir şaplak indirdi ki, neredeyse yüz üstü yere düşecektim. Ama nedense bu davranışına tam tezat bir biçimde konuşuyordu: " Aferin oğlum, sen bir er-keksin!" Yanıtım

oldukça cüretkârdı: "Öyleyse efendim, aca-ba yiyecek hafif bir şeyler hak ettim mi acaba? Son günlerde çok az yemek yedim de." "Doyana kadar ye, iç evladım, sonra da şu sokak çapkınlarına, tabii onların başısın artık, seni ba-na getirmelerini söyle."

Manastıra alınmadan önce bana yemek getirmiş olan yaşlı rahip yanıma yaklaştı ve "Çok iyi basardın oğlum. Nga-wang rahip adaylarının içinde en kabadayısıdır. Şimdi onun yerini ve yönetimini yumuşaklık ve sevgiyle sen alıyorsun. Çok iyi yetiştirilmişsin, umut ederim bilgin de böyle iyi kul-lanır ve yanlış ellere düşmez. Gel benimle de sana yiyecek içecek bir şeyler bulayım" dedi.

Odasına girdiğimde, Rahip Adayları Reisi beni dostça karşıladı. "Otur oğlum, otur. Şimdi eğitimin de fiziki yığıtlı-ğın kadar güçlü mü onu görelim. Seni yanıltmaya çalışaca-ğım, haberin olsun evlat!" Kimi yazılı, kimi sözlü yığınla soru sordu bana. Minderlerimizin üzerinde altı saat sürekli karşı karşıya oturduktan sonra, verdiğim yanıtların onu tat-min ettiğini açıkça söyledi. Kötü tabaklanmış bir siğir derisi gibi hissediyordum kendimi, sırlıklam ve gevşemiş. Ayağa kalktı. "Oğlum," dedi, "beni izle. Manastırın Soylu Reis'ine götüreceğim seni. Bu oldukça ender verilen bir onurdur, ne-denini de az sonra öğrenirsin, gel haydi." Geniş koridorlar boyunca onun ardından yürüdüm; dini daireleri, iç tapmakları, sınıfları geride bıraktıktan sonra,

61

Üçüncü Çöz-

merdivenlerden yukarı çıkıp, daha da dolambaçlı koridorlar-dan, Tanrıların Salonları'ndan ve bitkilerin korundukları de-polardan geçtik. Biraz daha merdiven tırmanıp, nihayet düz dama çıktık. Soylu Reis'in bu damın üzerine kurulmuş evine doğru ilerledik. Altın kaplamalı kapıdan içeri girip, altından , yapılmış Buda'yi geçtik. Tıp Sembolü'nün çevresinden dola-nıp Soylu Reis'in özel odasına girdik. "Eğil oğlum, eğil ve be-nim yaptıklarımı aynen tekrarla. Soylu Reis, Lobsang Ram-pa adlı çocuk burada." Rahip Adayları Reisi böyle söyleyerek üç kez eğildi ve yere yatıp Soylu Reis'in ayaklarına kapandı. Yapılması gerekeni doğru olarak yapabilme arzusuyla; solu-ğum kesilmiş, ben de tekrarladım aynı hareketi. Soylu Reis çok rahattı, bize baktı ve "Oturun" dedi. Tibet geleneğine gö-re, bağdaş kurarak minderlerin üzerine yerleştik.

Soylu Reis uzun bir süre hiçbir şey söylemedi, gözlerini benden ayırmıyordu. Sonunda konuştu: "Salı Lobsang Ram-pa, senin hakkında her şeyi biliyorum. Seninle ilgili, önceden haber verilmiş her şeyi. Dayanıklılığını ölçmek için yapılmış deneme oldukça insafsızdı, fakat bunun iyi bir nedeni vardı. Bu nedeni daha ileride öğreneceksin. Şimdi şunu bil ki, her bin rahibin arasından ancak bir tanesi daha yüksek yerlere gelmeye lâyıktır. Diğerleri bir yerde tıkanıp kalırlar ve gün-lük işlere hizmet ederler. Niçin yaptıklarını bile merak etme-den, gün boyunca dua değirmenlerini çeviren işçiler vardır. Fazla ihtiyacımız yok bunlara. Bizim daha ileride, ülkemiz yabancı bir bulutun altındayken bilgimizi, becerilerimizi sür-dürecek kimselere ihtiyacımız var. Sen özel olarak eğitilecek, katı bir şekilde yetiştirileceksin ve birkaç yıl içinde, bir lama_-nm ömrü boyunca elde edebileceğinden çok daha fazla şey öğretilecek sana. Yol çetin ve sık sık da acı verici olacak. Madde ötesi görüşü zorlamak güçtür. Başka boyutlarda seya-hat edebilmek için, hiçbir şeyin tahrip edemeyeceği kadar güçlü sinirlerin ve kaya kadar sert bir inancın olması gere-kir."

Söylediklerinin hepsini tüm dikkatimle, her şeyi kafa-mın içine alarak dinledim. Bunlar bütünüyle zor şeylerdi

bağırta-rak yanımdan uzaklaştırmak hiç de zor olmadı. Dirsekteki bu "garip. kemikler"in ikisine birden aynı anda vurmayı bir deneyin de görün! Tzii gerçekten çok iyi öğretmişti bana. O hafta sonunda karşılaşacak olduğum Judo öğretmenlerinin hepsi de Tzu'yu çok iyi tanıyor ve onun Tibet'teki en iyi Judo ustası olduğunu söylüyorlardı, Diğer çocuklarla bir daha ba-şım derde girmedi. Oğlan elini kafama koyduğu sırada arka-sını dönmüş olan öğretmenimiz, kısa bir süre sonra ne olup bittiğinin farkına vardı. Sonuca öyle çok güldü ki, bizi ders bitmeden bıraktı, gezelim diye. Şimdi saat akşamın sekiz buçuğuydu, dokuz onbeşteki ayine kadar üç çeyrek saatlik boş vaktimiz vardı. Sevincim pek uzun sürmedi; tam sınıftan çıkarken, bir lama yanına çağırdı beni. "Benimle gel," dedi. Beni yine nasıl bir derdin beklemekte olduğunu merak ederek peşine takıldım. Benim gibi yeni olduklarını bildiğim yirmi kadar çocuğun bulundu-ğu bir müzik odasına girdi. Üç tane müzisyen çalgılarının ba-

64

Manastırın Rapısında

sına oturmuştı; bir tanesinin önünde davul, bir tanesinde sedef kakmalı, bir diğerinde ise gümüşten bir boru vardı. La-ma, "Şimdi şarkı söyleyeceğiz, ben de koro için seslerinizin uygun olup olmadığına bakacağım" dedi. Müzik başladı, .mü-zisyenler herkesin söyleyebileceği, iyi bilinen bir parça çalı-yorlardı. Seslerimizi yükselttik. Müzik Başkanı kaşlarını kaldırdı. Yüzündeki şaşkınlık ifadesi giderek yerini gerçek bir acıya bıraktı. İtiraz eden elleri havaya kalktı. "Duran! Durun!" diye haykırdı. "Bu Tanrıları bile acıdan kıvrandım herhalde. Şimdi baştan başlayın ve doğru dürüst söyleyin." Yeniden başladık. Bir kez daha susturulduk. Bu defa Müzik Başkanı doğruca yanıma geldi. "Ahmak!" diye bağırıldı; "be-nimle alay etmeye çalışıyorsun galiba. Şimdi müzisyenler tekrar çalacaklar, toplu halde söyleyemediğin için tek başına söyleyeceksin!" Müzik bir kez daha başladı. Bir'kış? daha se-simi yükselterek şarkıya başladım. Fakat bu da çok uzun sürmedi. Müzik Başkanı çalgın gibi bana doğru ellerini kolla-rını sallıyordu. "Salı'Lobsang! Yeteneklerinin arasında mü-zik yok. Burada geçirdiğim elli beş yıl boyunca uyumu bu kadar bozuk bir ses duymadım hiç. Uyumu bozuk ne kelime! Hiç uyumsuz daha doğrusu! Evlat, sen bir daha şarkı söyle-meyeceksin. Müzikle uğraştığımız sürece sen başka şeyler çalışacaksın. Ayinlerde de şarkı söylemeyeceksin, yoksa bu uyumsuzluğun her şeyi berbat edecek. Şimdi git. Seni uyumsuz yıkıcı seni!" Gittim.

Son ayine katılma zamamn geldiğini bildiren boru seslerini duyana dek, avare avare dolaştım ortalıkta. Dün gece -aman Allahım!- ben manastıra dün geç mi girmiştin? Yüzyıllar, geçti gibi gelmişti bana-. Sanki uykuda yürüyor gi-biydim, üstelik yine acıkmıştım. Aslında tabii, karnım^ do-yurmuş olsaydım hemen uykuya daldardım. Birisi elbisele-rimden kavrayıp havaya kaldırdı beni.^.Kocaman, do&t jba; kışlı bir lamamn geniş omuzlan arasındaydım. "Haydi gel oğlum, ayine geç kalacaksın. Biliyorsun, eğer geç kalırsan akşam yemeğini de kaçırırsın ve bütürü gece kendini bir da-vul kadar boş hissedersin." Beni kucağında taşımayı sürdürd-

65

Üçüncü Çöz-

rerek tapınağa girdi; oğlanların minderlerinin tam arkasın-da bulunan

kendi yerine geçti. Önünde bulunan minderin üzerine özenle yerleştirdi beni. "Bana bak ve söylediğim par-çalan aynen tekrar et, fakat ben şarkı söylemeye başladığım-da, sen sesini çıkarmadan otur." Onun bu yardımı beni ger^ çekten çok memnun etti, şimdiye dek pek az kimse bana bu kadar iyi davranmıştı; daha önceleri bana verilen talimatlar ya acı acı bağnarak ya da suratıma vurularak bildirilmişti.

Hafif uyuklamış olmalıydım, çünkü ani bir sıçrayışla kendime geldiğimde ayın bitmiş, o kocaman lamanın da beni yemekhaneye taşımış olduğunu gördüm. Önüme çay, tsampa ve biraz da haşlanmış sebze koymuştu. "Ye bunları oğlum, sonra da uyumaya git. Sana nerede yatacağını göstereyim. Çünkü bu gece ancak sabah beşe kadar uyuyabilirsin, sonra kalkınca bana gel." Bu, bir gün önce dostça davranmış bir oğlan tarafından sabahleyin beşte güçlükle uyandırılıncaya dek işittiğim son sözdü. Çok büyük bir odada, üç minderin üzerinde yatmakta olduğumu gördüm. "Lama Mingyar Don-dup bana seni saat beşte kaldırmamı söylemişti." Ayağa kalktım ve diğer çocuklardan gördüğüm şekilde minderleri-mi duvarın kenanna, üstüste yığdım. Herkes dışarı çıkıyor-du, benimle birlikte olan oğlan, Kahvaltı için acele etmeli-yiz, sonra seni Lama Mingyar Dondup'a götürmem gereki-yor" dedi. Şimdi biraz daha yatışmaya başlamıştım, burayı sevdiğimden ya da burada kalmak istememden değildi bu. Fakat başka şansım olmadığı için, hiç telaş etmeyip rahat edersem, kendi kendimin en iyi arkadaşı olacaktım.

Kahvaltı ettiğimiz sırada, okuyucu tekdüze bir sesle, Kutsal Budist Yazıları'ndan Kan-gyur'un on iki cildinden bi-rinden bir bölüm okuyordu. Benim başka bir şey düşünmüş olduğumu anlamış olmalı ki şiddetle âtıldı: "Sen, orada otu-ran yeni gelen çocuk, en son ne söyledim ben? Çabuk!" Ani bir alev gibi ve hiç düşünmeden yanıtladım: "Şu oğlan dinle-miyor, onu yakalayacağım dediniz efendim!" Bu yanıt bir kahkaha tufanının kopmasına yol açtı ve beni dikkatsizliğim yüzünden gizlenmekten kurtardı. Okuyucu güldü ve Kutsal

66

Manastırın JÇçtptsında

Yazılar'dan okuduğu metnin ne olduğunu sorduğunu açıkla-dı. Bu seferlik kurtarmıştım paçayı.

Yemeklerde, okuyucular ayakta durarak, bir rahle üze-rine yerleştirilmiş bir kutsal kitaptan parçalar okurlar. Ye-mek yenirken rahiplerin konuşması ya da yedikleri yemeği düşünmeleri yasaktır. Yedikleri yemekle birlikte kutsaî bil-gileri de sindirmelidirler. Hepimiz minderlerin üzerinde yer-de oturur ve kırk-kırk beş santimetre yüksekliğindeki masa-larda yemeğimizi yedik. Yemek sırasında en küçük bir ses çıkarmamıza izin verilmezdi, dirseklerimizi masaya dayama-mız da yasaktı.

,...-' >

Disiplin, Çhakpori'de gerçekten demir gibiydi. Çhakpori "Demir Dağ" anlamına gelir. Öteki manastırların çoğunda,: disiplin ve günlük işler oldukça yumuşak düzenlenmiştir. Rahipler istedikleri zaman çalışırlar ya da boş gezerlerdi. Bin rahip içinde ancak bir tanesi yükselmeyi isterdi ve başa-rırsa lamahğa yükselirdi. Lama aslında "üstün kişi" anlamı-na gelir ve bu sıfat herkese verilmez. Bjzim manastırda işe disiplin çok sıkı, hatta son derece sertti. Bizler birer, uzman, sınıfımızın liderleri olacaktık, bu yüzden de mutlak bir dü-zen ve eğitimden geçmemizin gerekli olduğu düşünülürdü, Rahip adaylarının giydiği beyaz renkli elbiseleri giymemiz yasaktı; bunun yerine kabul olunmuş bir rahibin koyu kırmı-zı giysisini giyerdik. Manastırın ev işlerini gönen işçilerimiz de vardı, bunlar manastırın bakımını üstlenmiş hizmetkâr-rahiplerdi. Bu nedenle, çok

kesin bir aynın yapılmasını önle-mek için herkes sırayla bu işleri yapardı. Şu eski Budist sö-zünü daima hatırlamamız gerekirdi: "Senin, örnek olman, di-ğerlerine ancak yarar sağlar, zarar değil Buda,öğretisinin temeli budur." Bizim Soylu Reis, Lama Cham-pa La da ba: bam kadar katı ve kesin bir itaat yanlısıydı. Onun şöyle bir sözü vardı: "Okuma ve yazma bütün niteliklerin kapısıdır;" doğrusu, bu konuda yapacak çok işimiz vardı.

67

Chakpori'deki "günlerimiz" gece yarısı başladı. Gece yansını bildiren boru, loş bir biçimde aydınlatılmış koridor-larda yankılanırken, minder yataklanımızdan uykulu uykulu kalkar ve karanlıkta el yordamıyla, beceriksizce giysilerimizi arardık. Yapay utangaçklann olmadığı Tibet'te çıplak uyu-mak adetti/Eşyalarımızı, giysilerimizin bir torba gibi göğsü-müze çektiğimiz ön tarafına sokuşturup dışarı çıkardık. Son-ra, o saatte kalkmış olmaktan hiçbir hoşnutluk duymadan, buz gibi koridorlardan aşağı titreyerek inerdik. Bize verilen bir başka öğüt de şöyleydi: "Kızgın olduğunuz zaman Buda gibi oturup dua etmektense, sakın; birkafâyla dinlenmek da-ha iyidir." Sık sık saygısızca düşünürdüm: "Pekâlâ, niçin biz sakın" bir kafayla dinlenemiyoruz öyleyse? Gecenin bu vak-tinde ayağa kalkmaktan hiç hoşlanmıyorum!" Fakat hiç kim-se bana doyurucu bir yanıt vermiyordu ve ben de diğerleriyle birlikte ©uaSalonu'na gitmek zorunda kalıyordum her sefe-rinde; Burada bulunan sayısız y"ağ kandili, ışıklannı tütsü dumanlarının sürüklenen bulutlan arasından saçmak için adeta çırpır dururdu. Kocaman kutsal heykeller, titreşen ışığın altında oynaşan gölgeler oluşturur, sanki ilahilerimizi yanıtlar gibi eğilip bükülerek adeta canlı gibi görünürlerdi. Büyüklü küçüklü yüzlerce rahip, yerdeki minderlerin üzerinde bağdaş kurup, salon boyunca uzanan sıralar halin-de oturlardı. Her sıra, yüzleri birbirine dönük olarak otu-rurdu, böylece birinci ve ikinci sıralar yüz yüze, ikinci ve

68

üçüncü sıralar sırt sırta oturlar ve öteki sıralarda da dü-zen böyle giderdi. İlahilerimizi ve kutsal şarkılarımızı, sesle-rimize özel bir gam vererek söylerdik; çünkü Doğu'da sesle-rin de bir güce sahip olduğunu biliyorduk..Tıpkı bir müzik notasının bir camı darmadağın edebildiği gibi, seslerin belir-li bir düzeni, belirli bir güç geliştirebilir. Bu ayinlerimizde ayrıca, Kan-gyur'dan alınmış parçalar da okunurdu. Kiminin üzerinde kan. kırmızı elbiseler, kiminin boynunda altın renk-li atkılarıyla yüzlerce rahibini küçük zillerin çingırtıları ve davulların gümbürtüsüyle bir bütün hâlinde ilahi okuyup, hafif hafif sağa sola sallanışını seyretmek gerçekten çok etki-leyiciydi. Tütsü dumanının oluşturduğu mavi bulutlar, tanrı heykellerinin dizlerinin çevresinde kıvrılır, bir çelenk gibi birbirinin içine geçerdi. Bazen bu figürler, soluk ışık altında, sanki gözlerini bize dikmiş bakıyor gibi görünürlerdi.

. Ayin yarım saat sürer, sonra sabah dörde kadar uyu-mak üzere minder yataklarımıza dönerdik. Dördü çeyrek ge-çe bir Başka ayin başladı. Beşte de, tsampa veyağlı çaydan ibaret.olan ilk yemeğimizi yedik. Okuyucu/bu

ilk yemekte bile tekdüze bir sesle sözcükleri mırıldanır ve gözcü de onun yanında tetikte durarak çevreyi gözlerdi. Herhangi bir özel emir ya da haber varsa; bu ilk yemekte iletilirdi bizlere. Ör-neğin, Lhâsa'y a gidip bir şey alınması gerekebilirdi ve isteni-lenleri gidip alacak ya da toplayacak olan rahiplerin isimleri bu kahvaltı sırasında bildirilirdi. Dışarı gidecek olanlara ay-rıca, hangi saatler arasında manastır dışında olacaklarını ve hangi ayinlere katılamayacaklarını belirten özel bir izih' kâ-ğidi verilirdi.

:

Saat altıda, günlük derslerimizin ilkinde başlamaya ha-zır, sınıflarımızda toplanmış olurduk. Tibet'te ikinci Yasa-mız şöyle derdi: "Dini adetleri yerine getirecek ve çalışacak-sınız." Yedi yaşımın bilgisizliğiyle, "Büyüklerinize ve soylu doğmuş olanlara saygı göstereceksiniz," diyen Beşinci Yasa, ihlâl edilirken, bu ikinciye niçin uymamız gerektiğini bir türlü anlayamıyordum. O güne kadarki deneyimlerim beni, yüksek ve soylu doğmuş olmakla utanç verici bir şey yapmış

69

'Üçüncü Çöz

olduğum inancına götürmüştü. Asıl önemli olanın bu doğum-la belirlenen düzeyin değil, fakat o insanın karakteri olduğu-nu henüz kavrayamamıştım o zamanlar.

Çalışmalarımıza kırk dakika kadar ara vererek, sabah dokuzda bir başka ayine katılırdık. Aslında oldukça iyi vakit geçirdiğimiz bir ara olurdu bu, fakat yine de ona çeyrek kala yeniden sınıfta olmamız gerekiyordu. Bu kez bir başka konu başlar ve saat bire kadar sürekli çalışmamız gerekirdi. Saat bir olduğunda dahi yemek için hemen serbest bırakılmazdık; ilk önce yanm saat süren bir ayine katılır, daha sonra yağlı çayımızı içer, tsampamızı yedik. Bunu bir saat süren ağır bir iş takip ederdi; bedenimizi çalıştırsın ve bize alçak gönül-lülüğü öğretsin diye. En hoş gitmeyen işlerin içinde, en kar-maşık olanını seçmemek için özel bir çaba harcardım.

Saat üç olduğunda, bir saatlik zorunlu bir dinlenme için odalarımıza çekilirdik; dinlenme boyunca konuşmamıza ve hareket etmemize izin verilmezdi, hiç kımıldamadan öylece yatmak zorundaydık. Hiç kimsenin hoşuna gitmezdi bu ara, çünkü uyumak için çok kısa ve hiçbir şey yapmadan tembel tembel oturmak için de çok uzundu. Yapılacak çok daha iyi şeyler düşünebilirdik! Saat dörtte, bu dinlenme süresi sona erer ve yeniden çalışmaya dönerdik-. Bu, günün en korkunç devresiydi; hiç ara vermeden geçirdiğimiz bu beş saat, en şid-detli cezalara çarptımlmadıkça hiçbir biçimde sınıftan dışarı çıkamadığımız bir süreydi. Öğretmenlerimiz kalın değnekle-rini kullanmakta oldukça cömert davranırlardı, üstelik içle-rinden bir kısmı suçluların cezalarını büyük bir istekle yeri-ne getirirlerdi. Yalnızca çok fena sıkışmış ya da en çılgın öğ-renciler, dönüşte cezanın kaçınılmaz olduğu "mazeret izni" için talepte bulunurlardı.

Saat dokuzda, günün son yemeğini yemek üzere serbest bırakılırdık. Bu yemek de yine yağlı çay ve tsampadan iba-retti. Ara sıra, ancak ara sıra, sebze verirlerdi bize. Sebzededen kastım da genellikle dilimlenmiş şalgam ya da çok ufak tane-li bir parça fasulyeydi. Çiğ olarak yerilen bu sebzeler yine de aç oğlanlar tarafından büyük bir memnuniyetle midelere in-

70

Mürit yaşamı

dirilirdi. Hiç unutmam, sekiz yaşımdayken bir seferinde ce-viz turşusu vermişlerdi bize. Evdeyken sık sık yedik ceviz turşusunu ve özellikle benim çok hoşuma giderdi bu. Onun için bir aptal gibi çocuğun birine, onun turşusuna karşılık yedek giysimi vermeyi teklif ettim. Gözcü'nün kulağından kaçmamıştı bu ve suçumu itiraf etmek üzere salonun ortası-na çağırıldım. "Açgözlülüğümün" cezası olarak yirmi dört saat aç ve susuz bırakılacaktım. Üstelik yedek giysimi de al-dılar. Gerekli olmayan bir şeyle değiş tokuş etmeye kalkıştı-ğım için, artık ihtiyacım yoktu ona. Saat dokuz buçukta yataklarımıza giderdik. Uyku için hiç kimse geç kalmazdı! Bitmez tükenmez saatlerin beni öl-düreceğini zanneder, her an düşüp ölebileceğimi ya da derin bir uykuya dalıp bir daha hiç uyanamayacağımı düşünür-düm, ilk günlerde ben ve diğer yeni oğlanlar bir köşeye gizle-nir,, kaçamak bir güzel kestirirdik. Kısa bir süre sonra bu uzun geçen saatlere alıştım ve günün uzunluğunu hiç fark etmedim bile. Sabahleyin beni uyandıran çocuğun yardımıyla kendinli Lama Mingyar Dondup'un kapısı önünde bulduğumda, saat henüz altı oluyordu. Henüz kapıya vurmadan, girmem için seslendi bana içeriden. Odası çok güzeldi; duvarlar harikula-de resimlerle kaplanmıştı. Alçak sehpa-ların üzerine ufak heykeller yerleştirilmişti; bunlar tanrı ve tanrıçaların yeşim taşı, altın ve emayeden yapılmış şekilleriydi. Duvarda ise ko-caman bir dua değirmeni asılıydı.

Lama ben içeri girdiğimde, bir minder-in üzerinde lotus duruşunda oturmuş,, önündeki alçak masanın üzerinde du-ran kitabı okuyordu.

"Gel buraya, yanıma otur Lobsang" dedi. "Seninle konu-şacak pek çok şeyimiz var; fakat ilk önce büyümekte olan bir adam için önemli bir soru sorayım sana: Yeteri kadar yiyip içtin mi?" Onu7tok olduğuma güçlkle inandırdım. "Soylu Reis seninle birlikte çalışabileceğimizi söyledi. Senin

bundan önceki bedenlenmeni araştırdık, güzeldi. Şimdi biz senin o zamanlar sahip olduğun güç ve yetenekleri yeniden geliştir-

71

Üçüncü Çöz

mek ve birkaç yıllık bir süre içinde, bir lamanın ömür bo-yunca edinebileceği bilgilerden daha fazlasına sahip olmanı istiyoruz."

Durakladı ve uzun uzun, sert sert baktı bana. Gözleri deliciydi. "Bütün insanlar kendi yollarını seçmekte özgür olmalıdırlar" diye sürdürdü sözlerini, "eğer doğru yolu seçersen, kırk yıllık ömrün boyunca oldukça zor yaşayacak-sın; fakat bu bir sonraki hayatta yarar sağlayacak sana.

Yanlış yol ise bu hayatta sana geçici bir rahatlık ve zenginlik sağlayacak, fakat gelişemeyeceksin. Yolunu sadece ve sadece kendin seçebilirsin." Durdu ve bana baktı.

"Efendim," diye karşılık verdim, "babam bana kesin ola-rak, manastırda başarılı olamadığım takdirde eve dönmeme-mi söyledi. Eğer geri dönebilecek bir evim olmazsa, o zaman ben nasıl rahatlık "isteyebilirim ki? Ve eğer bu yolu seçersem, bana kim doğruyu gösterir?" Güldü ve yanıtladı: "Şimdiden unuttun mu? Senin önceki bedenlenmeni inceledik. Eğer yanlış yolu, rahatlık yolunu seçsen bile, o zaman "Yeniden Bedenlenmiş" biri olarak manastırdaki yerini alacaksın ve birkaç yıl sonra da reis olup burayı yöneteceksin. Baban ba-şarısızlık saymaz bunu!"

Konuşma tarzında öyle bir şey vardı ki, ona bir soru da-ha yönelttim:

"Peki, siz bunu başarısızlık olarak değeri-ndi-rir miydiniz?"

"Evet*" diye yanıtladı, "ne bildiğini bildiğim için buna başarısızlık

derdim."

"Peki, bana kim yol gösterecek?"

"Eğer doğru yolu seçersen, senin rehberin ben olacağım, fakat seçecek olan sensin, hiç kimse senin kararını etkileye-mez."

Ona baktım, uzun uzun inceledim. Ve gördüğüm şeyi sevdim. Keskin siyah gözlü, kocaman bir adam. Geniş ve açık bir yüz, geniş bir alın. Evet, gördüğümü sevmiştim. Yedi yaşında olmama karşın zor bir hayat geçirmiş, birbirinden farklı bir sürü insanla karşılaşmışım; karşımdaki insanın iyi olup olmadığını tartabiliyordum kafamda.

72

Mürit yaşamı

"Efendim" dedim, "sizin öğrenciniz olmayı ve doğru yolu seçmeyi isterdim."

Kederli bir biçimde ekledim, "Fakat yine de çalışmayı sevmiyorum!"

, ■" ■

Güldü, derin ve sıcaktı gülüşü. "Lobsang, Lobsang, as-lında hiçbirimiz çok çalışmaktan hoşlanmayız, fakat pek azı-mız bunu kabul edecek kadar doğrucuyuzdur." Kâğıtlarına bir göz attı, "Madde ötesi görüşünü zorlamak için pek yakın-da alınca bir operasyon yapmamız gerekecek, ondan sonra da hipnotizma yoluyla, çalışmalarını hızlandıracağız. Tıpta olduğu kadar, metafizikte de pek çok şey öğreteceğiz sana."

Biraz keyfim kaçmıştı, demek daha da çok çalışma bek-liyordu beni. Bana, sanki bütün yedi yılım boyunca çok sıkı çalışmış, yeteri kadar oyun

oynamamış, uçurtma uçurmamış-gibi geliyordu. Ama Lama ne düşündüğümü

biliyordu sanki. "Oh, evet, genç adam. İleride bol bol uçurtma uçurma

fırsatın olacak, hem de gerçek uçurtmaları, içinde insan taşı-yanları.

Fakat ilk önce bütün bu çalışmaları en iyi biçimde nasıl düzenleyebiliriz,

ona bakalım." Kâğıtlarına döndü ve onları biraz karıştırdıktan sonra, "Dür

bakayım" dedi, "saat dokuzdan bire kadar. Evet başlangıç için bu iyi.

Hef^sabah dokuzdaki ayine katılmak yerine buraya gel, ilginç ne gibi

konular tartışabileceğimizi görelim. Yarından itibaren başlı-, yoruz.

Annene ve babana göndermek istediğin bir mesajın var mı? Bugün onları görecekim. Senin saç örgünü verece-ğim de!"

Oldukça iyi başarmıştım. Bir oğlan çocuğu manastıra kabul edildiğinde

örgüsü kesilir ve kafası usturaya vurulur-du; bu örgü de, oğullarının

kabul edilmesinin bir sembolü olarak küçük bir rahip yardımcısı tarafından

anne Ve babası-na gönderilirdi. Benimkini ise Lama Mingyar Dondup'un

kendisi götürüyordu. Bu onun beni "manevi oğul" olarak ka-bul ettiğini

gösteriyordu. Bu lama oldukça önemli bir kişiydi, bütün Tibet'te en çok

geçerli bir saygınlığa sahip, zeki bir adamdı. Böyle bir insanın yanında

başarısızlığa uğramaya-cağımı biliyordum.

Sınıfa geri döndüm, ö saban dersin en dikkatsiz öğren-

73

Üçüncü Çöz

cisi bendim; düşüncelerim bambaşka yerlerdeydi. Öğretme-nimin ise beni cezalandıracak bol vakti oldu.

Öğretmenlerin hepsi de çok sertti, her şey o kadar zor geliyordu ki bana!

Fakat zaman geçtikçe, buraya bu amaçla, yani eğitilmek için geldiğimi

düşünerek kendimi avutmaya çalıştım. Bunun için mi yeniden bedenlenmişim?

Biz Tibetli-ler, yeniden bedenlenmeye kuvvetle inanırız. Bu inanca göre,

gelişiminin ileri bir devresine ulaşmış kişi, ya bir başka bo-yutta varolmayı istediği için, ya da biraz daha öğrenmek ve-ya diğerlerine yardım etmek için yeryüzüne geri dönmeyi se-çer. Kendisine yeryüzünde yapması gereken belirli bir görev seçmiş olan akıllı bir kişi, görevini tamamlayamadan ölmüş olabilir. Bizim inancımıza göre bu durumda, diğer insanlara yararlı olacak bir sonuca varmak kaydıyla, görevini tamam-lamak üzere yeryüzüne yeniden gelebilir. Ancak, önceki be-denlenmelerinin nasıl olduğunu araştırıp bulabilen kimse-le-rin sayısı pek azdı, çünkü bunun için belli birtakım belirti-lerin olması gerekirdi; zaman ve bedeli ise çoğu kez buna en-gel olurdu. Benim gibi bu belirli işaretlere sahip olanlara, "Yeniden Bedenlenenler" denirdi. Bu kimselere gençliklerin-de, aynen bana yaptıkları gibi sertliğin de üstünde bir sertrlikle davranırlar, yaşlandıklarında ise en çok saygı gösterilen kişi olurlardı. Bana gelince, gizli bilgilerimi "zorlayıp", onları "beslemek" için özel bir işlemden geçecektim. Niçin, ben de bilmiyordum o zamanlar! Omuzlanma inen sille tokat yağmuruyla birlikte bir an-da silkinip, gerçeğe, sınıfa döndüm. "Aptal, budala, ahmak! Akli çelen şeytanlar o kalın kafanı delmeyi başardılar mı? Doğrusu ben bile bu kadarını beceremiyorum. Dua et ki ayi-ne katılma vakti geldi!" Kızgınlıktan köpürmüş öğretmen, bu ihtarla birlikte müthiş bir tokat daha atarak, kurumla kapı-dan dışarı çıktı. Yanımdaki oğlan, "Unutma bu akşam üzeri mutfak işleri sırası bizde. Tsampa torbalarımızı doldurabile-ceğimiz bir fırsat çıksa keşke" dedi. Mutfak işleri ağırdı, üs-telik oranın "devamlıları"da biz küçüklere esir muamelesi yaparlardı. Mutfakta sürekli çalışarak geçirilen iki saat so-

74

■■■ r't

Mürit'yaşamı

nunda dinlenmek için bir beş dakika bile verilmezdi bize. Ağır çalışmayla geçen iki tam saat, sonra yine doğru sınıfa. Bazı zamanlar geç vakte kadar mutfakta tutulur ve bu yüz-den sınıfa da geç kalırdık. Karşımızda, öfke içinde bizi bekle-yen bir öğretmen bulurduk, öyle ki onun o kalın sopası, daha geç kalış nedenimizi açıklamaya fırsat bırakmadan sağımıza solumuza inmeye başlardı.

Mutfakta çalıştığım ilk gün, az kalsın hayatımın son günü oluyordu. İri ve yassı taşlarla döşenmiş koridorlarda bir sürü halinde mutfağa doğru isteksiz isteksiz ilerledikten sonra, mutfağın kapısında kızgın bir rahip karşıladı bpi: "Haydi çabuk, sizi tembel, işe yaramaz haylazlar sizi," diye haykırdı. "Baştan on kişi, şuraya girin ve ateşleri besleyin." Ben onuncuydum. Bir kat daha aşağı indik. Sıcak kavuru-cuydu. Önümüzde, gürleyen ateşlerin kıpkırmızı ışığı parlı-yordu. Dört bir yana, fırınlarda yakacak olarak kullanılan Yak Öküzü tezekleri dizilmişti. "Şu demir kepçeleri alın ve gücünüzün yettiği kadar çabuk besleyin ateşi" diye haykırdı bu işi yöneten rahip. Benim sınıfımdan olanların hiçbirisi on yedi yaşından küçük değildi. Bunların arasında, yedi yaşın-da, çelimsiz bir tek ben vardım. Güçlkle havaya kaldırabil-diğim kepçeyi, gübreyi ateşe atmak üzere götürürken rahi-bin ayağınar düşürdüm. Kızgınlıktan adeta gürleyerek beni boğazımdan yakaladı, çevresinde şöyle bir döndürüp bıraktı. Uçarak arkaya savruldu. Ok gib,i müthiş bir sızı kapladı içimi, yanık et kokusu yayıldı ortalığa. Bir çığlık atarak ye-re, sıcak küllerin ortasına düşmüştüm. Kızgın demir sol ba-cağımı mafsala yakın bir yerde, kemiğe değene kadar yaktı geçti: Beni şimdi bile zaman zaman rahatsız eden bu ölü de-risi gibi bembeyaz izi hâla taşıyım. Sonraki yıllarda bu iz,

Japonlar'ın kimliğini ortaya çıkarmalarına yardım edecekti. Bir kargaşalık başladı. Her taraftan koşarak rahipler geldiler. Ben hâlâ kızgın küllerip ortasında yatıyordum» az sonra kaldırdılar. Bedenimin büyük bir kısmı, pek derin ol-mamakla birlikte, yanmıştı. Fakat başağımdaki yanık ger-çekten çok ciddiye. Beni derhal yukarı katta bulunan bir la--

75

Üçüncü Çöz

manın odasına taşıldılar. Doktor olan bu lama bacağıma kur-tarmaya çalışıyordu. Demir paslıydı ve girdiği yerden çıkar-ken bir pas tabakası bırakmıştı ardında. Lama yarayı mua-yene ederek, bu pas parçalarından iyice temizlenene kadar kazıdı. Sonra toz haline getirilmiş bir ot kompresiyle baca-ğım sıkı sıkı sarıldı. Bedenimdeki diğer yanık kısımlar, otlar-dan hazırlanmış ve alev alev yakan acıyı rahatlatan bir los-yonla silindi. Bacağıma zonklu, zonklu, zonklu; bir daha hiç yürüyemeyeceğimden emindim. Lama işini bitirdiği zaman bir rahip çağırdı ve yandaki küçük odaya taşınıp, minderle-rin üzerine yerleştirildim. Birazdan içeri giren yaşlı rahip, yere, yanı başıma oturarak dualar mırıldanmaya koyuldu. Kaza olduktan sonra sağlığıma için dua etmenin hiç de fena bir şey olmadığını düşündüm kendi kendime.

Rahiplerin acımasız insanlar oldukları düşünülebilir, aslında hiç de öyle değillerdi. "Rahipler" kimlerdi? Bizde bu sözcüğün anlamı, lamalığa hizmet yolunda yaşayan erkekler demektir. Bu kimsenin dini bir hizmette bulunması gerek-mez. Tibet'te hemen herkes rahip olabilir. Genellikle oğlan çocukları, başka hiçbir seçim hakları olmadan, birer rahip ol-maya gönderilirler. Ya da herhangi bir çoban, yeteri kadar sürü güttüğüne karar Verip, ısı sıfırın altında kırk derece ol-duğu zamanlar başını sokabileceği bir çatı altını garantile-mek isteyebilir. Bu kişi dini inançları yüzünden değil, beden^ sel rahatlığı için rahip olmuş demektir. Lama manastırlarında, manastırın ev işlerini yapanlar, kalfalar, işçiler ve çöpçüler yine "rahipler"dir. Dünyanın diğer ülkelerinde oldu-ğu gibi bizde de bu kişilere "hizmetkâr" ya da benzeri bir ad verilmiştir. Bizim rahiplerin çoğu, oldukça zor bir yaşam ge-çirmiş olurlardı, çünkü üç bin yedi yüz metreden altı bin iki yüz metreye dek yükselen bir ülkede yaşamak bile başlı başı-na bir zorluktur! Bizim için "rahip" sözcüğü, "adam" sözcüğü' güyle eş anlamlıydı. Din adamlarına verdiğimiz isimler ise oldukça farklıydı. Mürit demek, öğrenci, acemi ya da rahip adayı demektir. Genellikle herkesin "rahip" olarak adlandırdığı kimselere bizde trappa denir. Lama manastırlarının ço-

76

'Mürit'yaşam

ğunluğunu trappalar oluştururdu. Bundan sonra lamalar ge-lirdi. Lamalar ustalar, bizim deyimimizle gurular'dır. Lama Mingyar Dondup benim gurum, ben ise onun müridi olacak-tım. Lamalardan sonra abbotlar gelirdi. Bunların hepsi de manastırları yönetmiyordu ama pek çoğu, yüksek düzeyler-deki yönetimin genel hizmetlerini yerine getirmekle görevli kişilerdi. Bir kısmı ise manastırdan manastıra dolaşırdı. Bazı durumlarda, belirli özelliği olan bir lamanın statüsü, bir abbotunkinden daha yüksek olurdu. "Yeniden Bedenle-nenler," benim olduğum gibi, on dört yaşındayken bile abböt olabilirlerdi; bu da yapılan zorlu denemelerde gösterdikleri

başarıya bağlıydı. "Rahipler" adı altındaki gruba dahil bir başka örnek de "polis ranipler"di. Bunların tek görevi düze-nin kurallarına uyulmasını sağlamaktı. Tapınaklardaki ayinlere katılmazlardı. Polis rahipler genellikle insafsızdılar ve az önce belirtmiş olduğum gibi, manastırın bakımıyla uğ-raşanlar da aynı onlar gibiydiler. Maiyetindeki bahçıvanın yanlış bir davranışından ötürü hiç kimse baş rahibi suçlaya-mazdı! Ya da, sadece bir baş rahibin emrinde çalıştığı için kimse bahçıvanın bir aziz olmasını bekleyemezdi.

Manastırda bir de hapishanemiz vardı, tçinde olmanın hiçbir biçimde güzel olmadığı bir yer, fakat oraya gönderilen-lerin kişilikleri de pek güzel sayılmazdı. Burayı yalnızca bir kez, o da hasta bir mahkûmu tedavi etmek üzere gittiğim za-man gördüm. O gün hapishane hücrelerine çağrıldığımda, tam manastırdan ayrılmak üzereydim. Arka avlunun ötesinde, daire şeklinde dizilmiş, hemen hemen birer metre yüksekli-ğinde birkaç duvar vardı. Duvarların yapılmış olduğu muaz-zam taşların genişlikleri, yüksekliklerine denkti. Üstleri, bir adam kalçası kadar kalın, taştan çubuklarla örtülmüştü.» Bu duvarlar üç metre çapında daire şeklinde bir alanı çevreli-yorlardı. Dört polis rahip, çukurun ortasına doğru uzanan bir sırtığı kenara çektiler. Sonra içlerinden biri, yerden yak öküzü kılından yapılmış bir halat aldı. Halatın ucunda sanki pek dayanıksızmış gibi görünen bir ilmek vardı. Kederli ke-

77

Üçüncü Çöz

derli baktım; Kendimi buna mı emanet edecektim? "Şimdi Saygıdeğer Doktor Lama," dedi polis, "eğer şuraya çıkar Ve ayağınızı buraya geçirirseniz, sizi aşağıya indiririz." Suratı-mı asıp razı oldum. "İşığa ihtiyacınız olacak efendim" dedi iç-lerinden biri ve yağa batırılmış pamuk ipliğinden yapılma, alevler saçan bir meşale verdi bana. Sıkıntım biraz daha art-mıştı; hem ipe tutunup hem de meşaleyi taşımam ve bu ara-da kendimi ve beni zorlukla taşıyan bu ince ipi yakmamam gerekiyordu. Her şeye karsın, su damlacıklarıyla parıldayan duvarların arasından, sekiz-dokuz metre aşağıya, dipteki pis taş zemine inebildim. Meşalenin ışığında, duvarın dibine iki büküm çökmüş, kötü görünümlü bir zavallı vardı. Tek bir bakış yetti, manyetik alanı yoktu, yaşamıyordu artık. Varo-luşun değişik boyutlarında gezinen ruhu için dua ettim ve vahşi, sabit bakışlı gözlerini kapattım; ardından beni yukarı çekmeleri için seslendim. Benim işim bitmişti, bundan sonra-sı ceset parçalayıcılara aitti. Suçunun ne olduğunu sordu-ğumda, onun ordan oraya dolaşan bir dilenci olduğunu, yemek yemek ve barınmak için manastıra gelip, gece olunca da birkaç parça eşyası için bir rahibi öldürdüğünü söylediler. Kaçarken yakalanmış ve suç işlediği yere geri getirilmişti.

Fakat tüm bunlar, mutfak işlerindeki ilk günümde başı-ma gelen kazadan biraz uzaklaştırdı bizi.

Serinletici losyonların etkisi yavaş yavaş geçiyordu. Ve ben sanki derim kavrulurken gövdemden ayrılıyormuş gibi hissediyordum. Bacağımdaki zonklama daha da artmıştı, ya-ra şişip şişip de aniden patlayacakmış gibiydi sanki. Ateşler içindeki hayallerime bakılırsa, yanan bir, meşale tıkanmıştı demirin açtığı deliğe. Zaman geçiyor, manastırdan, kimileri-ni iyi tanıdığım, çoğunu ise anlamadığım sesler geliyordu. Acı, alev alev yanan ufak dalgalar halinde tarıyordu bedeni-mi. Yüzükoyun yatıyordum, fakat kızgın küllerden bedeni-min ön tarafı da yanmıştı. Hafif bir hışırtı duydum, hemen yanı başıma birisi oturmuştu. Yumuşak, sevgi dolu bir ses, Lama Mıngyar Dondup'un sesi, "Küçük dostum, bu kadarı fazla. Uyu" dedi. Yumuşak parmaklar dolaştı sırtımda. Tek-

Mürit yaşam

rar, tekrar. Başka bir şey hatırlamıyorum. , Solgun bir güneş vuruyordu gözlerime. Gözlerimi kır-pıştırarak uyandım ve uzun zamandan beri ilk kez kendime gelirken, herhalde uyandırmak için yine birisi tekmeliyor be-ni diye düşündüm, yine bir yerlerde uyuyup kalmıştım her-halde! Ayine katılmak üzere yerimden fırlamaya davrandım, fakat büyük bir acıyla yeniden yatağa düştüm. Bacağım! İla-hatlatıcı bir ses işittim o sırada:"Kımıldama Lobsang, bugün senin dinlenme günün." Güçlkle başımı çevirdiğimde, bü-yük bir şaşkınlıkla lamanın odasında olduğumu ve onun da yanı başımda oturduğunu gördüm. Hayretle baktığımı gö-rünce güldü. "Peki bu şaşkınlık niye? Bir tanesi hastalansa bile iki dostun birlikte olması doğru değil mi?" Oldukça belir-siz bir biçimde şöyle karşılık verdim: "Ama siz bir Baş Lama' siniz, bense yalnızca bir çocuk..."

"Lobsang, biz yine birlikte yaşadığımız öteki hayatları-mızda oldukça ileriye gittik. Sen henüz bunları hatırlamıyor-sun ama ben hatırlıyorum. Son bedenlenmemizde birbirimi-ze çok yakındık. Fakat şimdi senin dinlenmen ve gücünü yeniden kazanman gerek. Bacağını kurtaracağız, onun için hiç merak etme."

Sonsuz Varoluş Çarkı'nı, Kutsal Budist Yazıları mızda-ki öğretileri düşündüm:

- Vermesini bilmeyen kişi, kendisini rahatlatacak bir olay bulamaz, oysa cömert kişinin mutluluğu sürekli dir

- Kudretli kişi kendisinden bir istekte bulunanlara kar-şı cömert olsun.

Yaşamların uzun yolunu görebilsin. Çünkü zenginlik, bir kağının dönen tekerleğine benzer; şimdi bu-rada, az sonra ötededir. Bugünün dilencisi belki yarının prensi, bugünün prensi ise yarının dilencisi olabilir.

O günlerde bile, artık tüm gücümle yolundan gideceğim bir rehber olan lamanın, gerçekten iyi bir insan olduğuna; inanıyordum. Benim hakkımda benden çok şey bildiği açıktı. Yeniden birlikte çalışacağımız günleri sabırsızlıkla bekliyor-dum. Bundan böyle artık hiçbir lamanın öğrencisi, onunki

79

Üçüncü Çöz

kadar başarılı olamayacaktı, ikimizin arasında, benim de berrak bir biçimde algıladığım güçlü bir elektrik akımı vardı. Kaderin beni böyle onun himayesine bırakan işleyişine şaşı-yordum.

:

Başımı çevirip pencereden di şan baktım. Minderlerim, dışarısını rahatça görebilmem için bir masa üzerine yerleşti-rilmişlerdi. Yerden bir metre yükseklikte yatmak bana epey garip geldi. Çocuksu kafama göre, dala tünemiş bir kuştan farksızdım! Yine de seyredilecek çok şey vardı dışarıda. Çok uzaklarda, gittikçe alçalarak uzanan damların da ötesinde, bulutların arasından parıldayan güneşin altında uzanan Lhasa'yı görebiliyor, gittikçe küçülen evleri! o enfes donuk renkli gölgeleri seyredebiliyordum.

Dümdüz uzanan vadinin ortasından akıp giden Kyi Ir-mağı, yemyeşil otlarla sarılmıştı iki yandan. Daha da ötede yükselen dağların mor gölgeli sarp kayaları, tepelerde parıl-dayan karların oluşturduğu ak başlıklarla süslenmişlerdi. Yakında bulunan dağların etekleri, altın damlı lama

manas-tırlarıyla benek benekti. Sol tarafta, o görkemli yapısıyla bir dağ gibi yükseliyordu Potala. Hafif sağımızda, tapınak ve okulların kendilerini gizli gizli ağaçların arasından gösterdikleri bir koru vardı. Burası, hayattaki tek görevi maddi dünya ile ruhsal alemi birbirine bağlamak olan saygıdeğer bir kişinin, Tibet Devlet Kâhininin eviydi. Aşağıda, ön avlu-da, çeşitli sınıflara mensup rahipler kalabalığı, bir aşağı bir yukarı akıp gidiyordu. Bir kısmı koyu kahverengi cübbeler giymişlerdi; bunlar işçi rahiplerdi, Ufakbir manastırdan bu-rayı ziyarete gelmiş olan küçük öğrenci rahipler beyazlar içindeydiler. Daha üst sınıflara mensup rahipler de vardı av-luda: Kırmızı ve mor renkli cübbeler giymişlerdi. Mor cübbe-lilerin çoğu, daha yüksek yönetime mensup olduklarını belir-tecek biçimde, omuzlarından aşağı altın renkli uzun ipek at-kılar saHandırmışlardı. Bir diğer grup da midillilerin üzerin-de dolaşıyordu. Rahipler sadece beyaz atlara binerlerdi, ra-hip olmayanların hayvanları ise değişik renklerdeydi. Tüm bunları düşünmek, duyduğum büyük acıyı dindiriyof du bi-

80

Mürit'yaşamı

raz. Şimdi benim için önemli olan iyileşmek ve bir an önce yeniden ortalıkta dolaşacak hale gelmekti. Üç gün sonra, ayağa kalkıp dolaşmanın benim için daha iyi olacağına karar verildi, Bacağım bir kütük gibi kas-katıydı ve dayanılmaz bir biçimde ağrıyordu. Tüm yara, te-mizlenememiş demir pası parçalarının neden olduğu iltihap-la kaplıydı. Yardımsız yürüyemediğim için bir koltuk değne-ği yapılmıştı bana. Bunun üzerinde, yaralı bir kuş gibi seke seke geziniyordum ortalıkta. Bedenim kızgın küllerin neden olduğu yanık ve sıyrıklarla kaplıydı. Fakat tüm bunların hepsi bile bir arada, bacağımın verdiği acıyı vermiyordu. Oturmam söz konusu değildi, ya yüzükoyun ya da sağ yanı-ma yatabiliyordum. Bu durumda tabii ayın ve derslere katıl-mıyordum; ancak rehberim Lama Nîngyar Dondup bütün gün bir şeyler öğretiyordu bana. Son birkaç yıl içinde evde öğrenmiş olduklarımın çokluğu karşısında duyduğu memnu-niyeti belirtti; "Fakat bunların çoğunu, bundan önceki be-denlenmeden, belli belirsiz hatırlıyorsun" dedi.

6

Aradan iki hafta geçti, yanıklarım biraz iyileşmişlerdi. Bacağım hâlâ rahat vermiyordu bana ama hiç olmazsa iyiye doğru gidiyordu. Ortalıkta biraz daha fazla gezinebilmek is-tediğimden, normal günlük yaşama yeniden başlayıp başla-yamayacağımı sordum ve başlamam gerektiğine karar veril-di. Üstelik dersler sırasında nasıl rahat ediyorsam o şekilde oturmama, hatta yüzükoyun uzanıp yatmama bile izin veril-di. Tibetliler bizim lotus duruşu dediğimiz şekilde bağdaş kurup otururlar; fakat bacağımdaki bu sakatlıkla öyle otura-bilmem olanaksızdı tabii.

Manastırdaki normal yaşama dönüşümün ilk günü, öğ-leden sonra, mutfaklarda yapılacak iş vardı. Benim görevim elime bir kara tahta alıp, kavrulmuş arpaların bulunduğu .çu-valların sayısını tutmaktı. Arpa, üzerinden sıcak dumanlar yükselen taş bir zemin üzerine seriliyordu. Bunun altında bacağımyı yakmış olan o fırın vardı. Arpalar kavrulurken, biz de koridorun öte ucunda bulunan ve daha önceden kavrul-muş olan arpaların parçalandığı odaya girdik. Burada kaba taştan yapılmış, en geniş yeri iki buçuk metreyi

bulan koni biçiminde bir leğen vardı. Bu leğenin iç tarafına, arpa tanele-rini tutması için kertik ve oyuklar açılmıştı. İçine de serbest-çe dönebilecek biçimde, yine koni şeklinde büyük bir taş par* çası yerleştirilmişti. Bu taş, tam ortasından geçen ve yıllar-dır kullanılmaktan aşınmış bir direğe bağlanmış, bu direğe de kenarsız bir tekerleğin parmaklıkları gibi daha küçük sı-rıklar raptedilmişti. Kavrulmuş arpa bu leğene boşaltıldık-

82

Manastırda 'yaşam

tan sonra rahip ve çıraklar, tonlarca ağırlıktaki bu taşı dön-dürmek üzere hep birlikte sırtlara asılıyorlardı. Tekerlek bir kez dönmeye başladı mı iş kolaylaşıyor ve hep birlikte şarkılar söyleyerek çevresinde dönüyorduk. Burada kimse-den azar işitmeden, rahatça şarkı söyleyebiliyordum! Ufa-lanmış arpa taneleri leğenin alt tarafına dökülürken, yukarı-dan da çuval çuval kavrulmuş arpa boşaltılıyordu. Parçalan-mış arpalar daha sonra toplanıyor ve sıcak taşların üzerine serilerek biraz daha kavruluyordu. Bu işlem tsampanın te-meliydi. Biz bir haftalık tsampa ihtiyacımızı, daha doğrusu ufalanıp kavrulmuş arpamızı yanımızda taşırdık. Yemek vakti geldiğinde, deri torbalarımıza doldurmuş olduğumuz arpadan bir miktar çıkarır, kâselerimize boşaltırdık. Sonra buna biraz tereyağlı çay katar, topak hamur gibi olana dek parmaklarımızla yoğurduktan sonra da yerdik. Ertesi gün, bu kez de çay hazırlamak üzere çalışmamız gerekiyordu. Mutfakların bir başka bölümüne gittik; burada yedi yüz litrelik kocaman bir kazan vardı. Daha yeni kumla ovulup temizlendiğinden, yeni bir metal gibi pınl pırl parlı-yordu. Sabah erkenden kazanın yarısına dek doldurulan su, ancak şimdi buharlar çıkararak kaynamaya başlamıştı. Bi-zim, tuğla gibi bloklar halinde bulunan çayları taşıyıp parça-lamamız gefekiyordu. Her birinin ağırlığı altı-yedi kilo ka-dar olan bu çay blokları tâ Çin ve Hindistan'a açılan dağlar aşılarak getirilmişlerdi Lhasa'ya. Ufalanın parçalarıv kayna-yan suyun içine atılıyorlardı. Rahiplerden biri bunun içine koca bir kalıp tuz, bir başkası da bir parça soda katacaktı. Bu karışım biraz daha kaynadıktan sonra, içine kürekler do-lusu temizlenmiş tereyağ atılacak ve hepsi birden saatlerce kaynatılacaktı. Bu karışımın besin değeri oldukça fazlaydı ve tsampayla birlikte içildiğinde insanın yaşayabilmesi için yeterliydi. Kazandaki çay sürekli olarak sıcak tutulur, bittiği zaman yeniden su doldurulup yeni çay hazırlanırdı: Çay ha-zırlamanın en sıkıcı yanı, ateşlerin bakımıydı. Yakacak ola-rak kullandığımız yak öküzü tezekleri, kalın yuvarlak dilim-ler halinde kurutulurlardı ve tezek stoğumuz her zaman

Üçüncü Çöz

sanki hiç bitmeyecekmiş kadar bol olurdu. Bunlar ateşe atıl-dıklarında bulut gibi, iğrenç kokulu keskin bir duman çıka-rırlar, dumanın yayıldığı alan içinde bulunan her şey yavaş yavaş siyaha dönüşür, tahta eşyalar abanozlaşır ve uzun süre açıkta kalan bir yüz,, is dolu gözenekleriyle kapkara olurdu.

Bütün bu işlere, çalışan insan sayısının azlığından de-ğil, aramızda katı bir sınıf farkı oluşmasın diye bizim de yar-dım etmemiz gerekirdi. Biz tek düşmanımızın, tanımadığı-mız, bilmediğimiz insan olduğuna inanırız. Bir insanla bir-likte yürüyün, onunla konuşun ki o sizin için bir yabancı ol-maktan çıksın der bir Atasözü. Tibet'te her yıl belirli bir gün-de,

yetki sahibi herkes yetkisini bir yana bırakır ve o gün o kişinin emri altındaki herhangi bir kişi, neler düşündüğünü açıkça söyleyebilir. Eğer bir reis o yıl boyunca çok insafsız davranmışsa, bu kendisine açıkça söylenir ve eğer bu eleştiri haklıysa, hiç kimse eleştiri yapan bu küçük memura bir kö-tülük yapamaz. Bu oldukça iyi işleyen bir. sistemdir ve kötü amaçlarla kullanıldığı çok enderdir. Bu sistem güçlü olana karşı bir çeşit hak sağlar ve alt sınıftan olanlara her şeye karşı yine de söz hakkına sahip olduklarını hissettirir.

Derslerden Öğrenilecek pek çok şey vardı. Yanyana dizi-lip yere otururduk ve.eğer öğretmen ders anlatıyorsa ya da tahtaya bir şeyler yazıyorsa yüzümüz ona dönük olurdu. Fa-kat bir şeyler çalışıyorsak, o arkamızda dururdu ve böylece hangimizi gözetlediğini bilmediğimizden, sürekli ve sıkı bir biçimde çalışırdık. Muazzam büyüklükte bir sopa taşırdı elinde ve bunu içimizden birine indirmekte hiç tereddüt et-mezdi.

Matematiğe büyük Önem verilirdi, çünkü astroloji çalış-maları için bilinmesi gerekli bir konuydu bu. Astrolojik so-nuçlar, bilimsel kurallara yüzde yüz uyularak alınırdı. Ben, astrolojiyle ilgili, kafama zorla sokulmuş pek çok şey biliyor-dum, çünkü doktorlukla ilgili çalışmalarda mutlaka kullanıl-ması gereken bir konuydu bu. Hasta bir kimseyi, "bundan öncekini iyileştirdi, buna da iyi gelebilir" umuduyla bir şey-

84

'Manastırda yaşam

ler tavsiye ederek tedavi etmektense» onun astrolojik özellik-lerini göz önünde tutarak tedavi etmek daha iyidir. Sınıfın duvarlarında, bir kısmı astrolojiyle ilgili, diğerleri, çeşitli ot-ların resimlerini taşıyan kocaman şemalar vardı. Otlarla il-gili şemalar her hafta değiştirilir ve bizden tüm bitkilerin dış görünümünü tam olarak bilmemiz istenirdi. Daha sonrala-rı bu otları toplamak ve hazırlamak üzere gezilere çıkacak-tık; fakat bu konuda gerçekten tam bir bilgiye sahip olunca-ya ve toplanması gereken cinsî toplayacağımıza iyice kanaat getirilinceye kadar buna izin verilmedi. Sonbahar aylarında yapılan bu "ot toplama" gezintileri, bizi manastırın günlük katı yaşamından uzaklaştıran, herkesin çok sevdiği bir çeşit dinlenceydi. Bazen bu gezintiler üç ay kadar sürer ve bizi dağlık bölgelere, deniz düzeyinden altı-yedi bin metre yük-sekte bulunan kalın buz tabakalarının yer yer, sıcak su kaynaklarıyla ısınan yemyeşil ovalarla bezendiği, cennet gi-bi yerlere götürürdü, tnsan buralarda, belki de dünyanın başka hiçbir yerinde eşine rastlayamayacağı olaylarla karşı-laşırdı. Örneğin insan sıfırın altında kırk derecede gezinir-ken, kırk beş-elli metre ilerledikten sonra kendini bir anda sıfırın üstünde otuz sekiz derecelik bir yerde buram buram terlerken bulabilirdi. Bu bölge, aralarında benim de bulun-duğum birkaç rahipten başka, hemen hemen hiç kimse tara-fından tümüyle keşfedilip, yakından incelenmemiştir.

Din konusundaki eğitimimiz gerçekten çok yoğundu; bir kez her sabah dersten önce Yasalardı ve Orta .Yol'un Basa-makları'nı ezbere okumamız gerekirdi. Bu Yasalar şunlardı:

1. Ülkenin ve manastırların önderlerine karşı inanç besleyiniz.
2. Dinin gereklerini yerine getiriniz ve çok çalışınız.
3. Anne ve babanıza saygılı davranınız.
4. Doğru ve dürüst kişilere saygı duyunuz.
5. Yaşlılara, üst yaşam boyutunda doğmuş olanlara saygı gösteriniz.
6. Ülkenize yararlı olunuz.

85

Üçüncü Cöz

7. Yaptığınız her işte dürüst ve samimi olunuz.
 8. Arkadaşlarınıza ve akrabalarınıza dikkat ediniz.
 9. Yiyeceğinizi ve sağlığını en iyi biçimde kullanınız.
 10. Kendinize iyi insanları örnek alınız.
 11. İyilik biliniz ve karşılığında şefkat veriniz. -12. Her şeye lâayık olduğu değeri veriniz.
 13. Kendinizi haset ve kıskançlıktan kurtarınız.
 14. Dedikodudan kaçınız.
 15. Konuşma ve davranışlarınızda yumuşak olunuz, kimseyi incitmeyiniz. ,
 16. Acılara, zorluklara sabır ve alçak gönüllülikle kat-lanınız.
- Herkes bu yasalara uyduğu zaman her türlü çekişme ve uyumsuzluğun ortadan kalkacağı, durmadan yinelenirdi bi-ze. Bizim manastır, sertliğı ve insafsız disipliniyle ün salmış-tı. Öteki manastırlardan buraya gelen rahipler, bir süre son-ra kendilerine daha rahat yaşam koşulları aramak üzere gi-derlerdi: Biz ise bunlara başarısız kimseler gözüyle bakar, kendimizi de seçkin kişiler olarak görürdük. Öteki manastır-ların pek çoğunda gece ayinleri yapılmazdı; rahipler ortalık kararınca yatar, şafak sökene dek yataklarından çıkmazlar-dı. Biz onları nazik ve dayanıksız insanlar olarak görürdük. Aslında her ne kadar halimizden yakınıyorduksa da, eğer bi-ze uygulanan program, bizi de diğerlerinin bu yetersiz düze-yine indirecek bir biçimde değiştirilmiş olsaydı, hoşnutsuzlu-ğumuz herhalde azalmaz, artardı. Manastırda geçen ilk yıl özellikle çok ağırdı, bu yılın sonunda dayanıksızları ayıkla-ma zamanı gelirdi. Bitkileri incelemek üzere buz tutmuş böl-gelere yaptığımız yolculuklara ancak en güçlü olanlar daya-nabilirlerdi. Aslında biz Chakporili'ler, buraya gidebilen ye-gâne kişilerdik. Rehberlerimiz geziye çıkmadan önce tedbirli davranarak, bu işe uygun olmayanları, kendilerinden başka-larını da tehlikeye atabilecek duruma gelmeden önce aramız-dan çıkartmaya karar verirlerdi. İlk yıl boyunca hemen he-men hiç rahat, eğlence ve oyun yüzü görmedik. Gelen her ye-

86

Manastırda 'faşam ni an, ağır bir çalışma ve işle yüklüydü. Şimdi bile öğrendiğime çok memnun olduğum şeylerden biri de, öğrenilenleri akılda tutmayı öğreten yöntemdi. Tibet-liler'in pek çoğunun belleğı güçlüdür, fakat doktor rahipler olmak üzere yetiştirilen bizler, çok sayıda bifkinin ismini ve doğru cinsini bilmenin yanı sıra, birbirleriyle nasıl karıştırıl-dıklarını ve nasıl kullanıldıklarını da iyice öğrenmek zorun-daydık. Astroloji hakkında pek çok şey bilmemiz, kutsal ki-taplann hepsini ezbere okuyabilmemiz gerekiyordu. Yüzyıl-lar boyunca, belleğın eğitilmesiyle ilgili bir yöntem geliştiril-mişti, içinde binlerce, on binlerce çekmecenin sıra sıra dizil-diğı bir odada bulunduğumuzu düşünürdük. Her bir çekme-ce kolayca görünebilecek biçimde etiketlenmişti ve. her bir etiketın üzerindeki yazı da bizim bulunduğumuz yerden ra-hatlıkla okunabiliyordu. Bizden, anlatılan her konuyu sınıf-landırmamız ve bu konuyla ilgili çekmeceyi açıp konuyu bu-nun içine koymamız istenirdi. Bunu, sanki olayı gerçekten yaşıyormuşuz gibi gayet açık bir biçimde görmemiz, "odayı" ve çekmecenin bulunduğu yeri kafamızda canlandırmamız gerekiyordu. Bir parça deneyimle, kafamızın içindeki odaya girmek, doğru çekmeceyi açmak ve istenilen konuyu, onunla ilgili olan tüm konularla birlikte çekip ayırmak şaşılacak de-recede kolayjeliyördu bize.

Öğretmenlerimiz, belleklerimiz yoklamak için bizi sık sık soru yağmuruna tutar ve bu soruların birbirleriyle tü-müyle ilgisiz olmalarına da dikkat ederlerdi. Çoğunlukla Kutsal Kitaplar'ın anlaşılması güç, karanlık sayfalarıyla ilgi-li bu soruların arasına, birkaç da bitkilerle ilgili soru serpiş-tirilirdi. Cezaların en şiddetlisi, unutkanlık cezasıydı; unut-mak, bağışlanması olanaksız bir suçtu ve şiddetli bir dayak-la cezalandırılırdı. Aslında tanınan süre, soruları hatırlama-ya çalışacak kadar bile uzun olmazdı. Öğretmenin sorusu şöyle olabilirdi: "Oğlum, ben Kangyur'un yedinci cildinin on sekizinci sayfasının beşinci satırını öğrenmek istiyorum. Çekmeceyi aç ve anlat bakalım, neymiş bu?" Soru sorulan öğrenci eğer on saniye gibi kısa bir sürede yamtlayamazsa,

87

Üçüncü Çöz

soruyu yanıtsız bırakması daha hayırlı olurdu; çünkü ne ka-dar ufak olursa olsun, herhangi bir yanlış yapıldığı takdirde verilecek ceza çok daha ağırdı. Her şeye karşın yine de iyi bir sistemdir bu ve belleği gerçekten eğitir. Derslerimizle ilgili kitaplar taşıyamazdık yanımızda, çünkü bunlar çoğunlukla doksan-doksan beş santimetre eninde ve yarım metre boyun-da, tahta kapaklar arasında, birbirlerine tutturulmadan ayrı ayrı duran kâğıtlardı. Yıllar sonra, bence değeri çok büyük olan iyi bir belleğim olduğunu fark ettim.

İlk on iki ay boyunca, manastır sınırlarının dışına çık-mamıza izin verilmedi. Dışarı çıkanlar ise bir daha alınmadı-lar manastıra. Bu Chakpori'ye özgü bir kuraldı. Buradaki di-siplin öylesine sıkıydı ki, dışarı çıkmamıza izin verildiği tak-dirde geri dönmeyeceğimizden korkuluyordu. Eğer kaçabile-cek bir yerim olsaydı, hiç kuşkusuz bütün hızımla koşardım. İlk yıl sona erdiğinde ise artık alışmıştık bu duruma. Bu ilk yıl boyunca, herhangi bir biçimde oyun oynama-mıza kesinlikle izin verilmedi; tüm çalışmalarda her zaman çok sıkı tutulduk, bu da zayıf olanları ve zorluklara karşı ko-yamayanları kolaylıkla aramızdan ayıkladı. Bu ilk haşin ay-lardan sonra, nasıl oyun oynandığını neredeyse tümüyle unutmuş olduğumuzu fark ettik. Bütün oyun ve çalışmalar, bizi güçlendirecek ve ileride işimize yarayabilecek biçimde düzenlenmişti. Sırık üstünde yürümeye karşı eskiden duydu-ğum ilgiyi hâlâ yitirmemiştim ve şimdi de zamanımın bir kısmını ayırabiliyordum buna. Boyumuzu bir kat daha yük-selten sırkılarla başladık işe. Biraz alıştıktan sonra da, kul-landığımız sırkıların boyu uzayıp üç metreyi buldu. Bunların üzerinde kurumlu kurumlu avlularda geziniyor, pencereler-den içerisini gözetliyor ve çoğu zaman da başımıza iş açıyor-duk. Dengeyi sağlamak için ayrı bir sırık kullanmazdık; be-, lirli bir yerde kalmak istediğimiz zaman, bir ayağımızı yer-den kaldırıp, ötekini indirerek sanki yerimizde sayıyormuş gibi saılanırdık. Bu hareket dengeyi sağlamamıza yardım ediyordu. Akıllı davranılıp tetikte bulunulduğu takdirde her-hangi bir düşme tehlikesi yoktu. Sırıkların üzerinde dövüş

Manastırdayaşam

bile yapardık. Çoğunlukla onar kişiden oluşan iki takım, bir-birinden otuz metre kadar uzaklıkta sıraya dizilir ve sonra verilen bir işaretle hep birlikte, gökyüzü şeytanlarını korku-tup kaçıracağına inandığını? vahşi çığlıklarla birbirimize saldırırdık. Daha önce de söylemiş olduğum gibi, ben ken-dimden hem yaşça, hem de bedence büyük çocukların bulun-duğu bir

sınıftaydım. Ama sırk dövüşlerine sıra geldiğinde, bu durum üstünlük sağlıyordu bana. Hantal hantal ilerleyen çocukların arasından hafif adımlarla kayarak, orada bir sırı-ğı çekip, burada bir diğerini itekleyerek, binicilerini aşağıya yuvarlıyordum. At üstünde bu denli becerikli değildim, fakat bu oyuncakların üzerinde durduğum ya da saldırıya geçti-ğim zaman, hiçbir güçlkle karşılaşmadan, rahatça ilerleye-biliyordum yolumda.

Bu sırkaların bir işlevi de, ırmaklarda karşıdan karşıya geçerken kullanılmalarıydı. Ağır ağır, dikkatle ilerleyerek sı-rıkların, üzerinde karşı tarafa geçiyor, böylece ırmağın geçit veren en yakın sığ bölgesine gidinceye kadarki uzun ve do-lambaçlı yolda vakit yitirmiyorduk. Hatırlıyorum, bir sefe-rinde iki metreye yakın yükseklikte bir sırı-ğın üzerinde ke-yifli keyifli dolaşıyordum. Sular, daha ırmağın kenarından itibaren derindi ve sığ yer yoktu. Setin üzerine oturup, sırk-larım bacaklarımda, suya indim. Dizlerime dek yükselen sular, ırmağın ortasına yaklaştığımda neredeyse belime gel-mişti. Tam bu sırada koşan ayak sesleri işittim. Patika bo-yunca aceleyle gelen bir adam, suyu aşan bu çocuğa yalnızca şöyle bir bakış fırlattı. Anlaşıldığına göre, ırmağın belime bile ulaşmadığını görünce, "Ah! İşte burada sığ bir yer var" diye düşünmüştü. Sonra birdenbire şapırdayan sularla bir-likte adam gözden kayboldu. Birazdan telaşlı bir çırpıntıdır başladı.suda ve adamın başı göründü, uzanan elleri bir pen-çe gibi seti kavradı, kendisini zorlukla yukarı çekti. Gözleri müthiş bir dehşetle doluydu, bana neler yapacağını anlatan tehditleri ise neredeyse kanımı donduracaktı. Acele acele karşı kıyıdaki sete doğru ilerlemeye başladım. Oraya vardı-ğimde, sırkaların üzerinde şimdiye dek hiç bu kadar sürat

89

Üçüncü Çöz

yapmamış olduğumu düşünüyordum.

Sırkaların üzerindeki bu tür gezintilerde karşılaşılacak tek ciddi tehlike, Tibet'te hemen her zaman esen rüzgârdı. Avluların birinde, sırkaların üzerinde oynarken, oyunun ver-diği heyecanla rüzgârı unuttur ve o uzun adımlarımızla, bize siper olan duvardan öteye geçerdik. Ama aniden patlayan bir * rüzgâr ilk önce giysilerimizi şişirir,'hemen sonra karmakarı-şık olmuş kollar, bacaklar, sırkalar halinde duvarın öbür ta-rafına yuvarlanırdık. Ciddi kazalara çok ender rastlanırdı. Judo çalışmalarımızda kendimize zarar vermeyecek şekilde yere düşmeyi

öğrenmiştik. Çoğu zaman bir yerimiz çürür veya dizlerimiz sıyrılırdı fakat böyle ufak tefek şeylere pek aldırış etmezdik. Tabii arada sırada yavaşça düşmeyi öğrene-meyecek kadar hantal çocukların, gövdeleri üzerinde yuvar-lanıp, bir süre kırık bir kol ya da bacakla dolaştıkları olurdu. Sırkaların üzerinde yürürken, bu iki direk arasında tak-la atabilen bir çocuk vardı. Sırkaların tepesine tutunur, ayak-larını basamaklardan kaldırır, kafasının üzerine gerisin geri inerdi.' Adımlarını hiç aksatmadan ya da yürüyüşündeki uyumu hiç bozmadan, defalarca tekrarlardı bu hareketi. Ben sırkaların üzerinde sıçrayabiliyordum, fakat onun yaptığını ilk deneyişimde doğruca yere indim; çünkü iki basamak da anında parçalanmıştı. O günden sonra sırı-ğın basamakları-nın yerlerine sıkıca takılmış olmalarına çok dikkat ettim.

Lama Mîngyar Dondup sekizinci doğum günümden he-men önce, astrologların yıldızların durumlarını inceledikleri-ni ve doğum günümden sonraki ilk günün, "Üçüncü Göz"ün açılması için en uygun zaman olduğunu haber verdiklerini söyledi. Bu hiç endişelendirmedi beni, onun da orada

olacağı-nı biliyor ve tüm kalbimle güveniyordum rehberime. Bana sık sık söylemiş olduğu gibi, Üçüncü Göz'ün açılmasıyla artık insanları oldukları gibi görebilecektim, inançlarımıza göre beden, insan uykuya daldığı ya da bu yaşamı sona erdiği zaman ortaya çıkan daha büyük bir Ben'le harekete geçebi-len bir kabuktan başka bir şey değildir. Kişinin bu zayıf maddi ben'e, bir şeyler öğrenebilsin ve daha mükemmelleşe-

90

Manastırda yaşam

bilsin diye yerleştirildiğine inanırız. Kişi uyurken, ruh ken-disini fiziksel bedenden ayırır ve daha değişik bir varoluş bo-yutuna gider. Ruh, bu arada ölüm anına dek mevcut olan bir "gümüş ip"le sürekli olarak maddi bedene bağlıdır. Görülen rüyalar, uyanan kişinin ruh boyutunda geçirdiği deneyimler-dir. Ruh gövdeye girdiğinde, eğer kişi bunun için özel bir eği-tim görmemişse, rüya belleği, aniden uyanmanın yarattığı sarsıntıyla bozulur ve bu yüzden uyanma anında görülen (rüya) insana olması olanaksız gibi görünebilir. Daha sonra konuyla ilgili deneyimlerimden daha ayrıntılı olarak söz ede-ceğim.

Bedeni çevreleyen ve uygun koşullar altında nasıl görü-lebileceği herkese öğretilebilecek manyetik alan, aslında be-denin içinde yanan Yaşama Gücü'dür. Biz bu gücün elektrik olduğuna inanırız, tıpkı şimşek gibi. Şimdi, Batı dünyasının bilim adamları beyin elektrik dalgalarını ölçebiliyor ve bun-ları kaydedebiliyorlar. Bu gibi şeylerle alay eden kimseler, bu örneği hatırlasınlar ve bir de güneşin etrafında görülen parlak hâleyi (koronayı) unutmasınlar. Alevler güneşin mer-kezinden milyonlarca mil öteye fırladığından, bu hâleyi her insan göremez; fakat tam güneş ıutulması sırasında herkes görebilir, insanların buna inanıp inanmamaları aslında pek o kadar önemli değildir, inançsızlık, güneşin çevresindeki hâleyi kalâırmaz. O yine yerindedir, insanın manyetik alanı da tıpkı böyledir. .Üçüncü Göz açıldığı zaman, diğer bazı şey-lerin yanı sıra, bu manyetik alanı da görebilecek duruma ge-lecektim.

91

7

ûçmipa

Doğum günüm gelmişti, tüm gün boyunca özgürdüm, derslerden, ayinlerden uzak, dilediğimi yapabilirdim. Lama Mingyar Dondup, sabah erkenden bana, "Neşeli bir gün ge-çir Lobsang, akşam karanlık olunca seni görmeye geleceğiz" demişti. Güneşin altında sırtüstü yatıp tembel tembel vakit geçirmek çok hoştu doğrusu. Biraz altımda, pırıl pırıl damla-rıyla Potala'yı görebiliyordum. Arkamda kalan Mücevher Parkı'nın mavi sularına bakınca, deriden bir kayak bulup ne-hir boyunca sürüklenip gidebilmek istedim içimden. Güney-de, Kyi Chu geçidini aşntayâ çalışan bir tüccar kafilesini se-çebiliyordum. Gün çok çabuk geçti!

Sona eren günle birlikte hava yavaş yavaş kararıyordu. Lama Mingyar Dondup'un bana gitmemi söylemiş olduğu küçük odaya girdim. Dışarıdaki taş zeminden yumuşacık keçe botların fısıltıları geliyordu. Hemen ardından, yüksek rütbeli üç lama girdi içeri. Alnıma otlardan yapılmış bir kompres koyup, yerinden oynamasın diye sıkıca bağladılar ve gittiler. Hava iyice karardığında bu üç lama tekrar geldi yanıma. Bu kez yanlarında Lama

Mingyar Dondup da vardı. Kompres dikkatle alındı ve alnım temizlenip kurulandı. Son-ra sert bakışlı bir lama arkama oturarak başımı dizlerinin arasına sıkıştırdı, ikinci bir lama açtığı kutudan, çelikten yapılmış parlak bir alet çıkardı. Bu alet bir bizi andırıyordu. Tek farkı, ince sapının yuvarlak değil de "U" şeklinde olu-suydu; bu "U"nun kenarında dış gibi ufak ufak çıkıntılar vardı. Lama, aleti birkaç dakika inceledikten sonra, sterilize

92

Üçüncü Çözün Açılması

etmek için lamba alevine tuttu. Lama Mingyar Dondup ise ellerimi tutmuştu, "Bu iş oldukça acı verir Lobsang ve ancak sen tamamen uyanık olduğun sürece yapılabilir. Çok da uzun sürmez, bu yüzden elinden geldiğince şakin durmaya çalış" dedi. Ortaya dizilmiş birkaç çeşit alet ve otlardan ya-pılmış bir losyon koleksiyonu görebiliyordum. Kendi kendi-me, "Haydi bakalım Lobsang, şu ya da bu şekilde senin işini bitirecekler ve bunu önlemek için yapabileceğin bir şey de yok; iyisi mi sesini kes, otur!" diye düşündüm.

Elinde alet bulunan lama diğerlerine şöyle bir bakıp, "Her şey hazır mı? Haydi başlayalım, güneş henüz battı," de-di. Sonra aleti alnımın ortasına bastırdı ve sapını çevirdi. Kısa bir süre, sanki birisi alnıma diken batırıyormuş gibi bir his duydum. Benim için zaman durmuştu sanki. Alet deriyi ve eti yararken belirli bir acı hissetmedim, fakat ucu kemiğe değdiği anda hafif bir sarsıntı oldu ve lama, aletin dişleri alın kemiğini delip geçebilsin diye biraz daha kuvvetli bastır-dı. Acı o kadar büyük değildi, sadece bir zorlama ve sıkıcı bir ağrı duyuyordum. Lama Mingyar Dondup'un gözleri üzerim-deydi, hiç kıpırdamadım; herhangi bir harekette bulunmak ya da feryat etmektense ölmeyi yeğlerdim. Benim ona inan-dığım gibi, o da bana inanıyordu. O ne söylerse ve ne yaparsa hepsi doğrudu benim için, Dudaklarının kenarındaki kaslar duyduğu gerilimle hafifçe büzülmüş, olanca dikkatiyle seyre-diyordu beni. Aniden küçük bir "çatırtı" oldu* ve alet kemiği delip geçti, aynı anda da, gayet dikkatli plan operatör de durdu ve Lama Mingyar Dondup kendisine, çelik kadar sert-leşebilmesi için ateş ve bitkilerle muamele görmüş çok sert* sterilize edilmiş ince bir tahta parçası verirken, elleriyle sıkı-ca tutuyordu aletin sapını. Bu ince tahta parçası, aletin "U" şeklindeki kısmına sokuldu ve tam kafamın içindeki deliğe girecek şekilde aşağıya kaydırıldı. Operasyonu yapan Lama, Mingyar Dondup'un da görebilmesi için hafif bir hareketle yana kaydı. Lama Mingyar Dondup baktı ve başını eğerek verdiği işaret üzerine operatör, tahta parçasını adeta sonsuz bir dikkatle ileriye, daha da derinlere kaydır-dı. Aniden, sanı-

93

Üçüncü ÇÖZ-

rım burun kemiğimde, iğne batması gibi gıcıklayın bir his duydum ve ne olduklarını teşhis edemediğim birtakım kes-kin kokuların farkına vardım. Sonra bu da kayboldu ve yeri-ni sanki esnek bir zara karşı bir şey itiliyormuş gibi zorlama hissine bıraktı. Birdenbire göz kamaştırıcı bir parlaltı yanıp söndü kafamda ve hemen o anda Lama Mingyar Dondup'un "durun" diyen sesini işittim. Acı, bir an kavurucu bir kor ateşi gibi çok şiddetlendi. Sonra azaldı ve yerini rengarenk helezonlar, küçük kürecikler aldı. Ardından madeni alet dik-katle yerinden çıkarıldı. İnce tahta

parçası alnımda duruyor-du, iki-üç hafta kalacaktı orada; çıkarılana kadar da, benim sürekli olarak bu hemen hemen zifiri karanlık olan küçük odada kalmam gerekecekti. Günü gününe eğitimime devam edecek olan bu üç lamanın dışında da kimseyle görüşmeye-cektim. Bunlardan başka, bu süre zarfında bana sadece öl-meyecek kadar yiyecek ve içecek verilecekti. Ucu dışarıda olan bu ince tahta çubuk yerinden oynamasın diye bağlandı. Sonra Lama Mingyar Dondup bana döndü ve "Şimdi sen de bizlerden birisin Lobsang. Bundan böyle insanları olmaya çalıştıkları gibi değil de, oldukları gibi göreceksin" dedi. Karşımdaki lamaların altın renkli bir alevle çevrelenmiş olduklarını gördüğümde çok şaşırdım. Fakat sonradan, man-yetik alanlarının, çok iyi insanlar oldukları ve güzel bir ha-yat yaşadıkları için altın renginde olduğunu, çoğu kimsenin manyetik alanının aslında bundan çok daha farklı göründü-ğünü öğrenecektim. Bu yeni ortaya çıkarılmış duygum, lamaların hünerli çalışmalarıyla gelişirken, en içte bulunan manyetik alanın ötesine yayılan diğer başka dalgaları da görebildim. Bir süre sonra, manyetik alanın rengine ve yoğunluğuna bakarak, bir, kimsenin sağlık durumunu anlayabilecek hale gelmiştim. Ayrıca manyetik alanın renginde oluşan dalgalanmalarla karşımdakinin ne zaman yalan, ne zaman doğru söylediğini de anlayabiliyordum. Fakat, bu normal olarak gözle görül-meyen şeyleri jprme yeteneğimin tek konusu insan bedeni değildi. Hâlâ sakladığım bir kristal küre vermişlerdi bana.

94

Üçüncü Çözün ftçiCmast

Bunun nerelerde ve nasıl kullanıldığı konusunda epey çalış-malarım oldu.

Kristal kürelere bakıp bazı olayları görebil-mekte öyle sanıldığı gibi sihirli hiçbir şey yoktur. Tıpkı bir mikroskop ya da teleskop, doğa yasalarından yararlanarak, normal olarak gözle görül-meyen şeyleri nasıl görünür hale getirebiliyorsa, kristal küreler de aynı görevi görürler.

Üçün-cü Göz için bir odak noktası meydana getirirler sadece. Kris-tal kürenin yalnızca ona sahip olan kimse tarafından kulla-nılması gerekir.

Bazı kimseler en iyi cins bir kristalle çalı-şırken, diğerleri camdan bir küreyi tercih edebilirler. Bu arada bir kâse su ya da simsiyah bir disk kullananlar da var-dır. Kullandıkları küre neden yapılmış olursa olsun, uygula-nacak prensipler aynıdır.

ilk hafta boyunca oda zifiri karanlıktı. Bundan sonraki hafta, içeriye ancak bir parıltılık ışık verildi; hafta sonu yak-laştıkça içeri verilen ışık da artınıyordu. On yedinci günde içerisi tamamen aydınlıktı ve üç lama tahta parçasını çıkar-mak üzere yeniden bir araya geldiler. Çok basit bir işlemdi bu. Bir önceki akşam, yüzümü otlardan yapılmış bir kremle sıvamışlardı. Sabah olunca lamalar yanıma geldiler, bundan önce yapmış oldukları gibi, biri başımı dizlerinin arasına aldı ve operatör tahtanın dışarıya çıkmış olan ucunu bir aletle tuttu. Ani ve şiddetli bir çekiş ve işte hepsi bu kadardı. Al-nımda çok ufak bir noktacık kalmıştı sadece ve Lama Ming-yar Dondup bunun üzerine otlardan yapılmış kompres koyup tahta parçasını gösterdi bana. Başımın içinde durduğu süre-de abanoz gibi kararmıştı. Operatör lama ufak bir mangala birkaç çeşit tütsüyle birlikte tahta parçasını yerleştirdi. Tah-tadan ve tütsülerden çıkan duman birbirine karışarak yavaş yavaş tavana doğru yükselirken, eğitimimin ilk aşaması da sona ermiş oluyordu. O gece kafamda olağanüstü hızlı bir de-vinim hissederek uyudum. Eskisinden farklı gördüğüme göre acaba Tzu nasıl görünürdü şimdi bana? Ya babam, annem? Fakat böylesi soruların yanıtı yoktu şimdilik.

Sabah olunca lamalar tekrar gelip, dikkatle incelediler beni.

Üçüncü Çöz

çıkabilecektim artık. Fakat günümün yarısını, bana yoğun bir sistemle kısa sürede çok şey öğretecek olan Lama Ming-yar Dondup ile birlikte geçirecektim. Günün öteki yarısında da dersler ve ayinlere katılmam gerekiyordu. Kışa bir süre sonra hipnotizma yöntemleri de girecekti eğitimime. O anda ilgilendiğim tek şey yemek yemektir. Son on sekiz gün içinde bana verilen çok az yemekle idare etmeye çalışmışım ve şimdi de bunu telafi etmeye kararlıyım. Sadece karnımı do-yurma düşüncesine dikkatimi vererek aceleyle dışarı çıktım. İçine kızgın kırmızı benekler karıştırılmış mavi bir dumanla sarılı^ yumurta gibi bir şekil yaklaşıyordu bana doğru. Kor-ku içinde, tiz bir ses çıkararak gerisin geri odaya daldım. Di-ğerleri şaşkınlık içinde yüzümdeki dehşet dolu ifadeye bakı-yorlardı. "Koridorda yanan bir adam var" diyebilirdim. Lama Mingyar Dondup koşarak dışarı çıktı, hemen geri döndüğün-de gülüyordu. "Lobsang, yalnızca bir şeye sinirlenmiş bir te-mizlikçi o^ Çok mükemmel biri olmadığından, manyetik ala-nı dumanlı mavi renkte, kırmızı benekler ise açıkça görülen kızgınlık belirtileri. Şimdi o çok istediğin yemeği yemek üze-re tekrar gidebilirsin."

Çok iyi tanıdığım, ama yine de bu şekilleriyle hiç gör-memiş olduğum çocuklarla karşılaşmam epeyi eğlenceliydi. Şimdi onları oldukları gibi görebiliyor ve asıl düşüncelerinin ne olduğunu anlayabiliyordum. Birkaçının bana duyduğu iç-ten sevgi, kimilerinde kıskançlık ve diğerlerinin ilgisizliği; her şey apaçıktı. Bu iş aslında sadece bazı renkleri görüp her şeyi anlamak değildi; bu renklerin ne ifade ettiklerini anla-yabilmek için de eğitilmeliydim.

Rehberim ve ben, ana kapılardan içeri girenleri rahatça izleyebileceğimiz kapalı bir bölmeye oturduk. Lama Mingyar Dondup, "Şu gelene bak Lobsang, kalbinin üzerinde titreşen şu ince renk çizgisini görebiliyor musun? O renk ve titreşim-ler adamın akciğerinden rahatsız olduğunu gösteriyor."

"Şu-na bak, şu durmadan yer değiştiren şeritlere, belli aralıklar-la ortaya çıkan beneklere bak. Bu bizim Tüccar Kardeşimiz, belki şu saf rahiplerin paralarını nasıl alabilirim diye düşü-

Üçüncü Çözün ftçıCması

nüyor Lobsang, bunu daha Önce de yapmıştı, hatırlıyorum onu. İnsanlar bazen para için ne kadar önemsiz hasisliklere tenezzül ediyorlar!" diye ders veriyordu. Yaşlı bir rahip iler-, lerken Lama, "Bu adama çok dikkatli bak Lobsang. İşte ger-çekten tertemiz bir insan, fakat Kutsal Yazılanmız'a sözcüğü sözcüğüne, harfi harfine uyan bir kimse. Başının çevresinde-ki halenin sarıhgındaki şu lekeleri görebiliyor musun? Bu onun henüz olayları kendi başına değerlendirebilecek kadar gelişmemiş olduğunun bir işareti" dedi. Ve bu böylece günler-ce sürdü. Üçüncü Göz1 ün gücünü, özellikle bedence ve kafaca hasta olan kimselerde kullanıyorduk. Bir akşam üzeri Lama "Daha sonra sana istediğin zaman Üçüncü Göz'ü nasıl kapa-tabileceğini göstereceğiz; çünkü her an insanların kusurları-nı görmek istemeyeceksin, bu dayanılmaz bir sıkıntı olur. Şimdilik, tıpkı diğer iki gözünü kullandığın gibi bunu da sü-rekli olarak kullan. Sonra sana Üçüncü Gözünü de istediğin zaman nasıl kapatabileceğini öğreteceğiz, tıpkı diğer

gözleri-ni istediğinde açıp, kapatabildiğin gibi" dedi.

Eskiden kalma yazılarımıza göre, binlerce yıl önce, bü-tün kadınlar ve erkekler Üçüncü Gözleri'hi kullanabiliyorlar-mış. O günlerde tanrılar dünya yüzünde dolaşüyor ve insan-larla birlikte yaşıyorlarmış. Sonra insanlar tanrıların yerleri-ne göz koymuşlar ve insanların görebildiği her şeyin tanrılar tarafından daha da iyi görülebileceğini unutarak, onları öl-dürmek istemişler. Bunun cezası olarak da, insanın Üçüncü Gözü kapatılmış. Yüzyıllar boyunca, normal olarak gözle gö-rülmeyen şeyleri görebilme .yeteneğine sahip ancak birkaç kişi doğmuş. Bu kimseler, yerinde bir uygulamayla bu yete-neklerinin gücünü kat kat artırabilirler, tıpkı bana yapılan operasyon gibi. .

Bir gün Soylu Reis beni yanına çağırttı, "Oğlum, insan-ların pek çoğundan esirgenmiş olan bu özelliğe sahipsin artık. Onu asla kendi çıkarların için değil, yalnızca diğerleri-ne iyilik getirecekse kullan. Öteki ülkelerde dolaştığında, herhangi bir konuda seni bir sihirbaz gibi kullanmak isteye-cek insanlarla karşılaşacaksın. 'Bize bunu kanıtla, şunu ka-

97

Üçüncü Cjöz

nıtlar' diyecekler sana. Fakat, oğlum senden böyle bir şeyi asla yapmamamı istiyorum. Bu yetenek senin diğer insanla-ra yardım edebilmeni kolaylaştırmak içindir, kendini zengin-leştirmen için değil. Bu özel görme duyunla ne görürsen gör, ki çok fazla şey göreceksin, eğer bu gördüklerin diğerlerine zarar verecek ya da onların hayat çarklarını etkileyecek bir şeyse, sakın açıklama. Çünkü oğlum, insan kendi yolunu kendisi seçmelidir. Hastalara, ıstırap çekenlere yardım et, tamam, fakat bir insanın yolunu neyin değiştirebileceğini söyleme" dedi. Soylu Reis çok okumuş bir kimse olup, Dalay Lama'nın doktoruydu. Benimle görüşmesini bitirmeden önce de, birkaç gün içinde beni görmek isteyen Dalay Lama tara-ından çağırılacağımı söyledi. Lama Mingyar Dondup'la bir-likte birkaç haftalığına Potala'da konuk olacaktım.

98

8

Lama Mingyar Dondup, bir Pazartesi sabahı, Potala'yı ziyaret edeceğimiz günün kararlaştırılmış olduğunu söyledi. Ziyaret hafta sonu yapılacaktı. "Hazırlanmalıyız Lobsang, onun yanına çıkarken gerçekten kusursuz olmamız gerekir." Dalay Lamaya takdim edilecektim, onun "huzuruna" çıkışım eksiksiz ve doğru olmalıydı. Sınıfımızın yakınında bulunan ve kullanılmayan ufak bir tapmakta, Dalay Lama'nın kendi büyüklüğünde bir heykeli vardı. Oraya gittik ve kendimizi Potala'da, onun huzuruna kabul için hazır bekliyor farzettik. "İlk önce benim nasıl yaptığıma bak Lobsang. Odaya böyle, gözlerin yerde gir. Buraya kadar yürü, Dalay Lama'ya bir . buçuk metre kalana dek. Sonra selâm vermek üzere dilini dı-' şan çıkar ve dizlerinin üzerine çök. Şimdi çok dikkatli bak; kollarını böyle tut ve öne doğru eğil. Bir defa, bir defa daha ve sonra üçüncü bir defa. Kafan öne eğik, diz üstü çök, sonra ipek eşarbı onun ayaklarının üzerine koy, aynen böyle. Başın öne eğik, yeniden eski duruşuna geç ki o da senin boynuna kendi eşarbını takabilsin. Gereksiz bir telaş göstermemek için kendi kendine ona kadar say, sonra kalk ve arkaya, sana en yakın olan boş

mindere doğru geri geri yürü." Lama, uzun deneyimlerin verdiği rahatlıkla bunları gösterirken, ben de hepsini taklit ettim. Devam etti: " Burada ufak bir hatırlat-ma,.geri geri yürümeye başlamadan önce, en yakınında bulu-nan minderin yerini çabuk ve göze batmayacak bir bakışla saptı. Minder topuklarına takılıp da başını arkaya vurma-man için; böyle bir anda judo gösterisinde bulunmanı istemi-

99

Üçüncü Çöz

yoruz. Böyle heyecanlı bir anda insanın ayağının takılıp düş-mesi çok kolaydır. Şimdi, bunları benim kadar rahat yapabi-leceğini göster bana." Odadan dışarı çıktım ve Lama ellerini çırparak içeri girmem için işaret verdi. Aceleyle girdim içeri-ye, ancak hemen durduruldu: "Lobsang! Lobsang! Kendini yarışta mı sanıyorsun? Şimdi daha yavaş ol bakalım. Kendi kendine Om-ma-ni-pad-me-Hum diye mırıldanarak adımları-nı ayarla! O zaman Tsang-po Ovası'nda dörtnala koşturan bir yarış atı yerine ağırbaşlı bir genç rahip olarak girersin odaya." Bir kez daha dışarı çıktım; bu sefer biraz daha ağır-başlı girdim içeri ve heykele doğru ilerledim. Tibet usulü se-lâm vermek üzere dilimi dışarıya çıkartarak dizlerimin üze-rine çöktüm. Her üç eğilişim de bir kusursuzluk örneği olma-lıydı. Onlardan gurur duyuyordum. Fakat Tanrım! Eşarbi unutmuştum! Böylece, her şeye yeni baştan başlamak üzere / bir kez daha dışarı çıktım. Bu sefer doğru yaptını ve mera-sim eşarbını heykelin ayakları dibine bıraktım. Sonra geri geri yürüyüp, hiç tökezlemeden, lotus duruşunda oturmayı başardım* "Şimdi ikinci kısma geçiyoruz. Tahta fincanını giysinin sol koluna gizlemen gerekecek. Oturduğun zaman sana çay ikram edilecek. Fincan, giysinin koluyla kolun arasına sıkış-tırılmış biçimde, şöyle tutulur. Eğer gerektiği kadar dikkat-liysen fincan yerinde durur. Şimdi fincan giysinin kolunda olmak üzere, eşarbi da unutmadan bir kez daha deneyelim." O hafta ben artık otomatik bir biçimde hareket edene dek her sabah prova yaptık. İlk başlarda eğildiğim zaman fincan düşer ve tangırdayarak bir süre yuvarlanırdı yerde. Fakat kısa bir süre sonra işin ustalığına vardım. Cuma giinü Soy-lu Reis'in karşısına çıkmam ve ona hazır olduğumu göster-mem gerekiyordu. Reis gösterimin, "Kardeş Mingyar Don-dup'un eğitimime değerli bir katkısı" olduğunu söyledi.

Ertesi sabah, Cumartesi sabahı, karşı tarafa, Potala'ya gitmek üzere manastırın bulunduğu tepeden aşağıya indik. Ana binalara yakın, ayrı bir tepenin üzerinde olmasına kar-şın bizim manastır Potala bölgesinin bir parçasıydı. Bizim

100

Potata

tıp manastırımız, tıp okulu olarak bilinirdi, Soylu Reisimiz ise Dalay Lama'nın tek doktoruydu. Aslında o kadar gıpta edilecek bir konumda değildi, çünkü onun görevi bir hastalı-ğı tedavi etmek değil, sağlığı korumak, hastalanmayı önle-mekti. Bu nedenle, herhangi bir ağrı ya da sağlık bozukluğu, doktorun görevindeki başarısızlığına bağlanırdı. Yine de Soylu Reis kendi istediği zaman gidip Dalay Lamayı muaye-ne edemezdi. Ancak o hastalanıp da kendisini çağırırsa gi-debilirdi yanına^ Fakat bu Cumartesi, doktorun meselelerini düşünecek durumda değildim, kendi derdim kendime yeterdi. Bizim te-penin eteğine geldiğimizde,

Potala'ya doğru döndük ve heye-canlı gezgin ve hacılar kalabalığı arasından yolumuza devam ettik. Bu insanlar, bizim Dalay Lama adını verdiğimiz En Değerli Kişi'nin evini görmek üzere Tibet'in dört bir yanın-dan gelmişlerdi. Eğer onu şöyle bir görebilseler, kendilerini uzun yolculuklarının ve katlandıkları zorlukların karşılığını fazlasıyla almış hissederek geri dönerlerdi. Bazı hacılar, bu ziyareti yapabilmek için, yaya olarak aylarca yol katederler-di. Burada çiftçilere, ufak eyaletlerden gelmiş soylulara, ço-banlara, tüccarlara ve hastalıklarına bir çare bulmak umu-duyla Lhasa'ya gelmiş hastalara rastlamak mümkündü. Hepsi birdön yolu adeta istila etmişler, Potala'nın eteğinin çevresinde altı millik bir çember oluşturmuşlardı. Bir kısmı toprağın üzerine boylu boyunca uzanmıştı; arada sırada şöyle bir doğrulup sonra yeniden yatıyorlardı tozların içine. Bu arada hastalar ve güçsüzler de arkadaşlarının desteği ya da iki değnek yardımıyla aksaya aksaya geziniyorlardı orta-lıkta. Bol miktarda da satıcı vardı; bir kısmı seyyar bir man-galda sıcak tereyağlı çay, bir kısmı da çeşit çeşit yiyecek satı-yordu. Her tarafta tılsımlar ve "Yeniden bedenlenmiş bir aziz tarafından takdis edilmiş" muskalar satılıyordu. Cahiller için basılmış yalan yanlış yıldız falları satan yaşlı adamlar da vardı. Yolun biraz aşağısında, neşeli bir grup, Potala anısı olarak elle dönen dua değirmenleri satmaya çalışıyordu. Bu arada seyyar yazıcılar da belli bir ücret karşılığında, kendile-

101

Üçüncü Çöz

rine para veren adamın Lhasa'yı ve oradaki tüm kutsal yer-leri ziyaret ettiğini onaylayan bir belge veriyorlardı. Bunlara harcayacak zamanımız yoktu. Bizim hedefimiz Potala'ydı.

Dalay Lama'nın özel evi büyük yapının tepesindeydi; çünkü hiç kimse onun bulunduğu yerden daha yüksek bir yerde oturamazdı. Binaların dışından yükselen kocaman bir merdiven, tâ tepeye kadar çıkar. Burası bir merdivenden çok, basamaklardan oluşmuş bir sokağı andırır. Yüksek dü-zeydeki memurların çoğu, yürümek zahmetinden kurtulmak için atlarına binerek çıkarlardı yukarıya. Yolumuz boyunca pek çoğuna rastladık bunların. Yukarılarda bir yerde, Lama Mingyar Dondup durarak parmağıyla bir yeri işaret etti: "Eski evin işte şurada Lobsang, bak hizmetkârlar javluda ko-şuşturup duruyorlar." Baktım; neler hissettiğimden hiç söz etmemek herhalde daha iyi olur. Annem atına binmiş, kendi-sine eşlik eden hizmetkarlarıyla birlikte tam avludan çık-mak üzereydi. Tzu da oradaydı.

Hayır, o andaki düşüncele-rim sadece bana ait olmayı sürdürmeli.

Potala, küçük bir dağın üzerinde, kendi içine kapanık bir kasabadır.

Tibet'in dini ve siyasal tüm devlet işleri bura-dan yürütülür. Bu bina ya da binalar grubu, ülkenin yaşa-yan kalbi, tüm düşüncelerin odak noktasıdır. Bu duvarların arasında, içlerinde altın külçeleri, çuvalar dolusu değerli taşlar ve yüzlerce yıl öncesine ait garip eşyalarla dolu hazine evleri vardır. Halen orada bulunan binalar aşağı yukarı üç yüz-üç yüz elli yıllıktır; ancak bunlar çok daha önceleri ora-da bulunan bir başka yapının temelleri üzerine kurulmuşlar-dır. Çok eskiden dağın tepesinde zırhlı bir kalenin olduğu söylenir. Aslında bu volkanik dağın içinde, çok derinlerde koca bir mağara vardır ve bu mağaradan bir sürü geçit yayı-lır dağın içine; hatta bunlardan birinin sonunda da bir göl vardır. Burayı gören, hatta buranın varlığından haberi olan sadece birkaç kişi, çok ayrıcalıklı birkaç kişidir.

Fakat biz şu anda dışarıda, sabah güneşinin altında, basamaklardan yukarıya doğru ilerliyorduk. Tahta dua de-ğirmenlerinden çıkan çatırtılar

Totaia

lar, Tibet'te bulunan yegâne tekerlek çeşididir; çünkü çok Ön-ceden yapılmış bir kehanete göre, tekerlekler ülkeye girdi-ğinde, barış dışarı çıkacaktır. Nihayet tepeye ulaştık. Dev gibi muhafızlar, çok iyi tanıdıkları Lama Mingyar Dondup'u görünce altın kapıyı ardına kadar açtılar. Sonra, Dalay Lama'nın bundan önceki Bedenleri'ne ait türbelerinin ve şimdi oturduğu özel evinin bulunduğu yere kadar tırmanma-yı sürdürdük. Evin girişini yak öküzü yününden yapılmış, kestane renginde geniş bir perde örtüyordu. Yaklaşmamız üzerine perde yana çekildi ve yeşil porselenden ejderlerin beklediği geniş bir salona girdik. Duvarlara, bazı dini olayla-rın ve eskiden kalma efsanelerin tasvir edildiği, hepsi birbi-rinden güzel bir sürü kilim asılmıştı. Alçak sehpa-ların üze-'rinde, bir koleksiyoncunun kalbini coşturacak parçalar, mito-lojideki çeşitli tanrı ve tanrıçaların ufak heykelcikleri ile emayeden yapılmış süs eşyaları vardı. Yine perde ile örtül-müş bir girişin yanındaki rafın üzerinde, Soyluların Kitabı duruyordu. Açıp kendi ismimi bulmak istedim orada, çünkü bugün, burada kendimi çok ufak ve önemsiz hissediyordum. Daha sekiz yaşındayken kurulacak tek bir düşünüm dahi kal-mamıştı. Üstelik, ülkedeki En Yüksek Kişi'nin beni niçin görmek istediğini de merak ediyordum. Aslında bunun epey olağanüstü bir olay olduğunu da biliyordum; bana kalırsa bunun ardında sadece daha çok çalışma, katlanılacak daha çok sıkıntı vardı.,

Kırmızı giysiler içinde, boynuna altın renginde ipek bir atkı sarmış olan bir lama, Lama Mingyar Dondup'la konuşı-yordu. Görünüşe göre benim rehberim burada ve her yerde, herkes tarafından gerçekten çok iyi tanınıyordu. Konuşma-la-rını duydum: "Kutsal Kişi Hazretleri onunla çok ilgileniyor ve özel olarak yalnız konuşmak istiyor." Rehberim döndü ve bana, "İçeri girmenin zamanıdır Lobsang. Sana kapıyı göste-receğim ve sonra tek başına gireceksin içeri; tüm hafta bo-yunca yapmış olduğumuz gibi bunun da yalnızca bir deneme olduğunu düşün" dedi. Kolunu omuzlarıma doladı ve beni bir kapının önüne götürdü. "Endişe etmen için hiçbir neden yok,

103

Üçüncü Ljöz-

haydi, gir içeri" diye fısıldadı. Beni içeri göndermek için sır-tımdan hafifçe itekledi ve durup baktı arkamdan. Kapıdan içeri girdim ve orada, uzun bir odanın en dibinde En Değerli Kişi, Onüçüncü Dalay Lama oturuyordu.

Safran renginde, ipekli bir yastığın üzerine oturmuştu. Giysisi sıradan bir lamanınki gibiydi fakat başında, uçları omuzlarına dek sarkan, uzun san bir şapka vardı, tçeri gir-diğimde elindeki kitabı yere bırakmak üzereydi. Başımı eğip, ona bir buçuk metre yaklaşıp dek ilerledim, sonra dizleri-min üzerine çöktüm ve üç kez eğildim. Lama Mingyar Don-dup odaya girmeden önce ipek eşar-bı bana vermişti; onu En Değerli Kişi'nin ayakları dibine bıraktım. Öne doğru hafifçe eğildi ve kendi eşar-bını, her zaman yapılan biçimde boynu-ma dolamayıp, bileklerimin üzerine bıraktı. Korku içinde kalmıştım, geri geri en yakın mindere doğru yürümem gere-kiyordu ve hepsinin de oldukça uzakta, duvarların yanında olduklarını görmüştüm.

Dalay Lama ilk kez konuştu: "O yas-tıklar senin arka arka yürümen için oldukça uzaktalar, geri dön ve karşılıklı konuşabilmemiz için birini al getir." Dediği gibi yaptım, bir yastık alıp geri döndüm. "Onu buraya koy ve otur önüme" dedi. Ben yerleştikten sonra konuşmaya başla-dı: "Şimdi genç adam, senin hakkında çok iyi şeyler duydum. Sen kendiliğinden olağanüstü görüş gücüne sahipsin. Üçün-cü Göz'ünün açılmasıyla da bu gücün daha da kuvvetlendi-rilmiş oldu. Senin son bedenlenmen hakkında kayıtlar var bende. Ayrıca astrologların geleceğin için bulundukları keha-netler de var. Başlangıçta biraz sıkıntı çekeceksin, fakat so-nunda başarıya ulaşacaksın. Dünya üzerinde pek çok yaban-cı ülkeye, şimdiye dek daha ismini bile duymamış olduğun ülkelere gideceksin. Hayal edemeyeceğin biçimde zulüm, yıkım ve ölüm göreceksin. Bunlar uzun sürecek ve zor ola-cak, fakat önceden haber verildiği gibi sonunda başarıya ulaşacaksın." Yedi yaşımdan beri yapmış olduğum ve sözcüğü sözcüğüne hepsini bildiğim bütün bunları bana niçin anlattı-ğını bilmiyordum. Tibet'te doktorluk ve operatörlük öğrene-ceğimi, sonra da Çin'e gidip bütün bu konular üzerinde yeni-

104

Votafa

den eğitim göreceğimi de biliyordum. Fakat En Değerli Kişi konuşmasını sürdürüyordu: "Ben Hindistan ve Çin'de bulun-dum, bu ülkelerde daha büyük gerçekleri tartışabilir insan; bununla birlikte pek çok Batılı ile karşılaştım. Onların de-ğerleri bizimkilerden farklı, onlar ticaret ve altına taparlar. Bilim adamları da sana, 'Bize düşünceyi gösterin. Ortaya çı-karın, onu yakalayalım, tartalım, asitlerle deneyler yapalım. Bize onun molekül yapısını, kimyasal reaksiyonlarını söyle-yin. Kanıt, kanıt, bir kanıt olması gerek' derler ve kendileri-nin kuşku içindeki ters davranışlarının, bu kanıtı bulabilme-leri için var olan her şansı ortadan kaldırdığının farkına bile varmazlar. Ama dur, şimdi biraz çay içelim." Gongga hafifçe vurdu ve odaya giren hizmetkâr, onun verdiği emir üzerine, az sonra çay ve Hindistan'dan getiril-miş, oraya özgü bazı yiyecekler taşıyarak geri döndü. Ben yerken En Değerli Kişi konuşuyordu, bana Hindistan'ı ve Çin'i anlattı. Çok sıkı çalışmamı istediğini ve bunun için bana özel öğretmenler seçeceğini söyledi. Artık kendimi daha fazla tutamazdım, patladım: "Hiç kimse benim öğretmenim-den, Lama Mingyar Dondup'dan daha çok şey bilemez." Da-lay Lama şöyle bir baktı bana ve .sonra başını arkaya doğru atarak kahkahalarla gürlledi adeta. Belki de başka hiç kimse, muhakkak ki sekiz yaşında başka hiçbir çocuk onunla bu şe-kilde konuşmamıştı. Bundan hoşlanmış görünüyordu. "De-mek Mingyar Doridup'un iyi olduğunu düşünüyorsun, öyle mi? Bana onun hakkında gerçekten ne düşündüğünü söyle, dövüş horozu seni!" "Efendim!" diye karşılık verdim, "bende herkeste olmayan olağanüstü bir görüş gücü olduğunu söyle-diniz. Lama Mingyar Dondup şimdiye dek görmüş olduğum en mükemmel insan." Dalay Lama güldü ve yanındaki gonga yeniden vurdu. İçeri giren lamaya, "Mingyar Dondup'a bura-ya gelmesini söyle'yin" dedi. Lama Mingyar Dondup içeri girdi ve En Değerli Kişi'yi eğilerek selâmladı. "Bir minder getir ve otur Mingyar" dedi Dalay Lama. "Bu genç adam senin nasıl bir insan olduğunu açıklamış bulunuyor; benim de tamamen katıldığım bir de-

105

Üçüncü Çöz

ğer yargısı bu." Lama Mingyar Dondup benim yanıma otur-duğunda, Dalay Lama devam ediyordu, "Lobsang Rampa1 nın eğitiminin tüm sorumluluğunu kabul etmiş bulunuyor-sun. Bunu istediğin gibi plânla ve herhangi bir yetki belgesi gerekirse bana başvur. Ben de onu arada sırada göreceğim." Sonra bana dönerek, "Genç adam, çok iyi bir seçim yaptın, Rehberin eski bir dostum benim ve Yüksek Olaylar Bilimi konusunda da gerçek bir usta." Birkaç söz daha söylendi, sonra ayağa kalktık, eğildik ve odadan dışarı çıktık. Lama Mingyar Dondup'un pek belli etmemekle birlikte çok mem-nun olduğunu görebiliyordum. "Birkaç gün daha burada ka-lacağız ve binaların az bilinen kısımlarını araştıracağız" de-di. "Aşağıda bazı koridorlar ve odalar var ki geçen iki yüz yıl boyunca hiç açılmamış. Bu odalardan Tibet tarihi hakkında oldukça çok şey öğreneceksin."

Dalay Lama'nın oturduğu yerde, lamalık mertebesin-den daha aşağıda kımse yoktu. Hizmet gören lamalardan biri yanımıza yaklaşarak, her ikimiz için de burada, binanın tepesinde birer oda ayrılmış olduğunu söyledi ve odalarımızı gösterdi. Tam karşıda uzanan Lhasa'nın ve vadinin manza-rasıyla heyecandan titredim. Lama, "Kutsal Kişi Hazretleri buraya istediğiniz zaman girip çıkabilmeniz ve hiçbir kapı-nın size kapalı kalmaması için emir verdi" dedi.

Lama Mingyar Dondup'a göre bir süre yatıp dinlenme-liydim. Sol bacâğımdaki derin yara bana hâlâ acı veriyordu ve topallayarak yürüyordum. Bir ara sakat Kalmamdan bile endişe edilmişti. Bir saat kadar dinlendikten so.nra Rehbe-rim odaya geldi; çay ve yiyecek getirmişti. "Şu içi boş oyukla-rı doldurmanın tam zamanıdır Lobsang. Burada iyi yemek-ler yiyorlar, biz de yararlanalım bundan." Yemeğe başlamak için beni teşvik edecek başka şey söylemesine gerek yoktu. Yemeği bitirdikten sonra Lama Mingyar Dondup önde, ben arkada odadan çıkıp, düz damın tâ öteki ucunda bulunan bir başka odaya gittik. İçeri girdiğimizde müthiş bir şaşkınlıkla pencerelerin yağlı bezle değil, dışarısını apaçık gösteren bir hiçlikle kaplı olduğunu gördüm. Elimi uzattım ve büyük bir

106

Votata

ihtiyatla bu şeffaf hiçliğe dokundum. Şaşırdım, soğuktu, he-men hemen buz kadar soğuktu ve üstelik kaygandı. Sonra • birdenbire uyandım: Cam! Bu maddeyi böyle ince bir tabaka halinde daha önce hiç görmemiştim. Uçurtma iplerimizin üzerine cam parçaları sürerdik, fakat bu camlar kalındı ve içinden bakıldığında arkasını berrak bir şekilde göstermezdi. Renkliydiler onlar, fakat bu, su gibiydi sanki.

Şaşıracığım şeylerin, hepsi bundan ibaret değildi. La* ma Mingyar Dondup az sonra pencereyi ardına kadar açıp, deriyle kaplı, çalgıya benzeyen piringten bir boru aldı eline. Bir ucunu çekince, her biri birbirinin içinden çıkan dört boru daha çıktı ortaya. Yüzümdeki ifadeye kahkahalarla gülen rehberim, tüpün bir ucunu camdan dışarı çıkarıp, yüzünü de öbür ucuna yaklaştırdı. Anlaşılan bir müzik aletiydi bu, fa-kat borunun ucunu ağzına değil, gözüne doğru yaklaştırmış-tı. Biraz daha oynadıktan sonra, "Bunun içinden bak Lob-sang. Sağ gözünle bak ve sol gözünü de kapalı tut" dedi. Bak-tım ve şaşkınlıktan neredeyse donakaldım. Atma binmiş bir adam, borunun içinden bana doğru geliyordu! Hemen yana fırladım ve dehşetle çevreme bir göz attım. Lama Mingyar Dondup'tan başka hiç kimse yoktu görünürlerde ve o da kah-kahalarla sarsılıyordu. Bana büyü yapmış olduğunu düşün-e-rek kuşkuJu bakışlarla baktım ona. "Kutsal Kişi Hazretleri, sizin Yüksek Olaylar Bilimr ustası olduğunuzu söylemişti" dedim, "fakat öğrencinizle alay etmeniz gerekiyor mu?" Bu-nun üzerine daha da çok

gölerek, eliyle yeniden bakmamı işaret etti. Büyük bir kuşku içinde istediğini yaptım, daha değişik bir manzara görmem için de boruyu hafifçe oynatmış-tı. Bir teleskop! Daha önce hiç görmemiştim; fakat tüpün içinden atını bana doğru hızla koşturan bu adamın hayalini de hiç unutmadım: Bir Batılı, Yüksek Olaylar Bilimiyle ilgili bir ifade hakkında "Olanaksız!" sözcüğünü kullandığı zaman sık sık aklıma gelir bu; öyle bir olay o an için de bana göre gerçekten "olanaksız"dı. Dalay Lama Hindistan'dan döner-ken beraberinde birkaç tane de teleskop getirmişti ve bunlar-la çevredeki manzaraları izlemekten büyük bir zevk alırdı.

-

107

Üçüncü Çöz

Bu odada ayrıca hayatımda ilk kez bir aynaya baktım ve orada gördüğüm korkunç varlığı, bir an kesinlikle tanıyama-dım. Alnının orta yerinde kocaman kırmızı bir yara izi bulu-nan, pembe yüzlü küçük bir oğlan, yadsınamayacak heybette bir burun gördüm. Daha önceleri sudaki yansımalarımı gör-müştüm, fakat bu çok açıktı. O zamandan bu yana da pek fazla ilgilenmedim aynalarla.

. .
Tibet'in cam, teleskop ya da ayna gibi şeylerin olmadığı garip bir ülke olduğunu düşüneceksiniz tabii, fakat orada ya-şayan halk zaten böyle şeyleri istemezdi aslında. Biz tekerle-ğın ülkeye girmesini de istemezdik. Tekerlek sürat ve sözde uygarlık için yapılmıştır. Biz, ticari yaşamın hızı içinde, dü-şünceyle ilgili olaylara zaman kalmadığını daha çok önceden fark etmiştik. Maddi dünyamız telaşsız ve rahat adımlarla ilerliyor, böylelikle kendi aslımızla ilgili bilgiler gelişip yayı-labih'yordu. Biz olağanüstü görme duyusunun, telepatinin ve metafizikle ilgili diğer olayların gerçekliğine binlerce yıl önce varmıştık. Bununla ilgili olarak, bazı lamaların karların içinde çırılçıplak oturup, yalnızca düşünce gücüyle çevre-rindeki karları eritebildiklerinin tümüyle doğru olduğunu söylemek istiyorum. Bu gibi olaylar ise yalnızca heyecan ara-yanları hoşnut etmek için sergilenmez. Yüksek Olaylar Bili-mi ustaları olan kimi lamaların kendiliklerinden havaya yükselebildikleri gerçektir, fakat güçlerini asla deneyimsiz izleyicileri eğlendirmek için ortaya koymazlar. Tibet'te bir öğretmen, ilk önce öğrencisinin böyle güçler karşısında güve-nilebilir bir kafaya sahip olup olmadığından emin olmalıdır. Bu nedenle de, metafizik güçler asla kötüye kullanılmazlar, çünkü bu konuda yalnızca doğru insanlar eğitilirler. Bu güç-lerin sihirle hiçbir biçimde ilişkileri yoktur; bunlar sadece doğa yasalarından yararlanılarak elde edilen sonuçlardır. Tibet'te, en iyi şekilde gelişebilmeleri için bir toplum içinde yaşamaları gereken kimi insanların yanı sıra, bazı in-sanlar da yalnızlığı yeğlerler. Bu ikinciler, çoğu zairfan uzak-larda bulunan manastırlara giderek, bir münzevi hücrelerine kapanırlar. Bu hücreler, çoğunlukla bir dağın yamacına ku-

108

Totata

rulmuş küçük odalardır. Ses geçirmemeleri için duvarlar iki , metreye yakın bir kalınlıktadırlar. Münzevi, kendi isteği üze-rine odaya kapandığında, giriş duvarla örtülür. Herhangi bir ışık ya da eşya yoktur içeride, taştan yapılmış boş bir kutu-dur burası. Günde bir kez, ışık geçirmemesi için çift kapılı yapılmış ve ses geçirmez bir bölmeden içeri

yiyecek verilir. Münzevi ilk seferinde burada üç yıl, üç ay ve üç gün kalır. Yaşamın ve insanın doğası üzerine meditasyon yapar. Ne olursa olsun, hiçbir nedenle fiziksel bedeni içinde bu hücreyi terk edemez. Burada kaldığı son ayda, içeriye ince bir ışık girmesini sağlamak için damda çok ufak bir delik açılır. Bu delik, münzevinin gözlerinin ışığa yeniden alışabilmesi için her gün biraz daha genişletilir. Aksi takdirde, dışarıya çıktır ғi anda gözleri kör olur. Çoғu kez bu adamlar, dışarı çıktık-tan yalnızca birkaç hafta sonra yeniden hücrelerine geri dö-nerler ve ölene dek de orada kalırlar. Bu, sanılabileceğı gibi öyle verimsiz ve değersiz bir varoluş biçimi değildir, tñşan bir ruh, bir düşünce, başka bir dünyaya ait bir varlıktır ve ancak bedenle olan tüm bağlarını kopardığı zaman özgür kalıp bir ruh olarak dünyayı dolaşabilir ve düşünceleriyle öteki insanlara yardım edebilir. Biz Tibetliler, düşüncenin elektrik dalgalan olduğunu biliriz. Madde yoğunlaşmış ener-jidir. Ayrıca, bir maddeye, dikkatle odaklanmış ve kısmen yo-ğunlaşmış düşünceyle hareket kazandırabilirsiniz. Düşünce bir başka biçimde kontrol edildiğinde, telepati ortaya çıkar "ve bu da, örneğın uzakta bulunan bir kimsenin belirli bir davranışta bulunmasına neden olabilir. Yoğun sis yüzünden pilotun pistin nerede olduğunu bile göremediğı bir zamanda, Uçağın yere inmesini sağlamak için bir mikrofona konuşup yol gösteren adamın davranışını olağan sayan böyle bir dün-yada telepatiye inanmak çok mu güçtür? Aynı şey, yanılması mümkün olan bir makineyi kullanmak yerine, biraz eğitimle ve kuşkuyla hiç yer vermeyen telepati yoluyla da yapılabilir. Benim gizli güçler alanındaki gelişmem, tümüyle karan-lıklar içinde uzun bir inzivayı değil de, münzevi olmak iste-yen pek çok kişi için uygun düşmeyen başka bir yol gerektir-
■109

Üçüncü Çöz

di. Eğitimim, doğrudan doğruya Dalay Lama'nın emirleriyle özel bir amaca yöneltilmişti. Bu gibi olaylar bana hipnotizma yöntemlerinin yanı sıra, bu özellikteki bir kitapta tartışması yapılamayacak başka bir sistemle öğretildi. Ben sadece, sıra-dan bir münzevinin tüm yaşamı boyunca edinebileceğı bilgi-lerden daha fazlasının bana verilmiş olduğunu belirtmekle yetineceğim. Potāla'yı ziyaretim, bu eğitimin ilk aşamasıyla ilgiliydi, fakat bundan daha sonra söz edeceğim. Teleskopla büyülenmişim adeta; çok iyi bildiğim bu yerleri inceleyebilmek için de oldukça sık kullandım onu. La-ma Mingyar Dondup, bu işe sinirin karışmadığını, sadece olağan doğa yasalarından yararlanıldığını anlayabilmem için, tüm esaslarını en ufak noktacına dek açıkladı. Yalnızca teleskop hakkında değil, fakat her türlü olayın niçin meydana geldiğı, açıklayıcı nedenlerle izah edilmişti bana. İlgili yasaların açıklaması yapılmadan, herhangi bir olay hakkında, "Oh! Bu sihirdir!" diyemiyordum artık. Bu zi-yaretimiz sırasında bir gün tamamen karanlık bir odaya gir-miştik. Lama Mingyar Dondup, "Şimdi sen burada dur Lob-sang ve şu karşıdaki beyaz-duvara dikkatle bak" dedi. Son-ra yağ .kandilinin alevini söndürüp, pencerenin kepengiyle oynadı ve o anda, önümdeki beyaz duvarda Lhasa'nın bir resmi belirdi; fakat her şey tersine dönmüştü! Çevrede baş~ aşağı dolaşan adamları, kadınları ve yak öküzlerini görünce şaşkınlıkla haykırdım. Resim aniden titredi ve yine bir anda her şey doğruldu. "Işığın kırılması" hakkındaki açıklama ka-famı her şeyden çok karıştırmıştı; insan ışığı nasıl kırabilir-di? Kavanoz ve testilerin sessiz bir ıslıkla nasıl kalabilecek-lerini göstermişlerdi bana, oldukça basit bir olaydı bu ve üzerinde fazla düşünmeye değmezdi, fakat ışığı

kırmak da neydi? Bir başka odadan, ışığın camdan yapılmış birkaç dili-min arkasına gizlenmiş olduğu bir lambadan ibaret olan alet getirilene kadar anlayamadım bu işi. Ardından, ışığın nasıl kırıldığını gördüm ve bu olaydan sonra da başka hiçbir şey beni hayrete düşürmedi artık. Potala'nın kiler odaları, harikulade heykeller, tarihi ki-

110

Totaia

taplar ve dini konuları işleyen enfes duvar resimleriyle ağzı-na dek tıklım tıklım doluydu. Bunların arasından ancak bir iki tanesini görebilmiş olan birkaç Batılı da, bunları yakışık-sız şeyler olarak nitelendirmişlerdir. Birbirine sıkı sıkı sarıl-mış bir kadın ve bir erkek ruhunu tasvir eden bu resimlerin anlamı, müstehcen olmaktan çok uzaktır: Üstelik hiçbir Ti-betli de onlara bu gözle bakmaz; Bu kucaklaşan iki çıplak fi-gürün vermek istediği şey ise Bilim ve Güzel Yaşam'ın oluş-turduğu birliğin sonsuz ve yüce sevincini insana duyurmak-tır. Kutsal semboller olan, haça çivilenmiş, eziyet çeken bir adama ibadet eden Hristiyanlar'ı ilk gördüğüm zaman had-dinden fazla dehşete düşmüş olduğumu itiraf etmeliyim. Ya-zık ki hemen hepimiz, diğer ülkelerin insanlarını da kendi öl-çülerimizle değerlendirme eğilimindeyiz.

Yüzyıllar boyu, o zamanın Dalay Lama'sı için çeşitli ül-kelerden armağanlar yağmıştır Potala'ya. Bu armağanların hemen hepsi bu odalarda korunmuştu ve ben de bu eşyalara Üçüncü Gözüm'le bakıp, bunların nasıl bir olayla buraya ge-tirildikleri hakkında edindiğim psikometrikvsonuçlarla hayli güzel vakit geçirdim. Ben o eşyaya bakarak elde ettiğim bil-gileri açıkladıktan sonra, Rehberim okuduğu bir kitaptan ba-na doğru olayı ve olaydan sonra olanları anlatıyordu. Onun, gitgide artan bir biçimde sık sık, "Çok doğru Lobsang, bu işi gerçekten çok iyi başarıyorsun" demesi de çok sevindiriyordu beni.

v

Potala'dan ayrılmadan önce yeraltı tünellerinden birini ziyaret ettik. Diğerlerini daha sonra bir başka gün görece-ğimden, şimdilik bu tüneli ziyaret edebileceğimi söylediler. Yanımıza aldığımız alev alev yanan meşalelerin ışığında, bü-yük bir dikkatle, sanki sonu yokmuş gibi görünen basamak-lardan aşağıya inerek, pürüzsüz kayalardan oluşan geçitler-den adeta kayarak ilerledik. Anlattıklarına göre bu tüneller yüzlerce yıl önce, volkanik bir hareket sonucu oluşmuşlardı. Duvarlar, bana tümüyle yabancı olan sahnelerle ait garip tab-lolar ve resimlerle süslenmişti. Beni en çok ilgilendiren şey, geçitlerden birinin sonunda bulunduğu ve kilometrelerce bir

111

Üçüncü Cjöz

alanı kapladığı söylenen o gölü görebilmekti. Nihayet gittik-çe genişleyen bir tünele girdik. Az sonra, meşalelerin ışığının erişemediği kadar yükseklerde bir yerde, tavan ansızın kay-boldu. Bir metre kadar daha ilerledikten sonra bir su kena-rında durduk. Ömrümde hiç böyle bir şey görmemişim. Su koyu renkte ve gayet durgundu; onu görmemizi neredeyse olanaksız kılan karanlıkta, bir gölden çok, dipsiz bir kuyuyu andırıyordu. Durgun yüzünü kırıştıran tek bir dalgacık, ses-sizliği bozan tek bir çıt yoktu. Üzerinde ayakta durduğumuz kaya parçası da su gibi simsiyah, meşalelerin ışığı altında parlıyordu. Az, ötemizde, duvarın üzerinde de

bir başka pırlı-tı vardı. Oraya doğru yürüdüğümde bunun kayanın içinde, belki beş-altı metre boyunda ve neredeyse benim boyuma ya-kın kalınlıkta bir altın damarı olduğunu gördüm. Bir zaman-lar fazla ısıyla kayadan aşağı erimeye başlamış ve sanki al-tından yapılmış bir mumun yağı gibi aktığı yerde topak to-pak soğumuştur. Sessizliği Lama Mingyar Dondup bozdu: "Bu göl kırk rtilil ötede Tsang-po Nehri'ne karışıyor. Yıllar ön-ce bir grup serüvenci rahip, tahta bir salla iki de kürek yap-mışlar. Sala bir yığın meşale yerleştirip sahilden ayrılmışlar. Millerce kürek çekip çevreyi incelemişler; sonra da suyun, duvarları ve tavanı göremeyecekleri kadar genişlediği bir yere gelmişler. Hafif hafif kürek çekerek, nereye gittiklerini bilmeden suyun üzerinde bir süre öylece sürüklenmişler." Söylediklerini hayalimde canlandırarak dinliyordum. Lama devam etti: "Hangi tarafın ön, hangi tarafın arka oldu-ğunu bilemeyip kaybolmuşlar. Sonra sal aniden sarsılmış, meşalelerini söndürüp onları mutlak bir karanlıkta bırakan sert bir rüzgâr başlamış, ilk önce pek sağlam olmayan tekne-lerinin Su Şeytanlarının pençesine düştüğünü sanmışlar. Sonra birden dönmeye başlamışlar, başları dönmüş, hasta-lanmışlar. Tahtaları birbirine bağlayan, halatlara sarılmış-lar. Sal bu zorlu devinim içinde ufak dalgalarla yıkanıyor-muş, baştan aşağı ıslanmışlar. Ardından hızları artmış, san-ki onları ölümlerine doğru sürükleyen insafsız bir devin pen-çesine tutulmuş gibi hissetmişler kendilerini. Böyle ne kadar

112

TotaCa

gittiklerine dair hiçbir şey bilmiyorlarmış. Görünürlerde en ufak bir ışık dahi yokmuş. Karanlık, hayatlarında hiç görme-dikleri ölçüde katı ve kesin bir siyahlıkmiş. Gıcırtilar, sür-tünme sesleri, sersemletici bir rüzgâr ve sıkıştırıcı bir basınç varmış. Devrilen saldan aşağı yuvarlanıp suya gömülmüşler. Birkaçı bir solukluk hava almaya ancak vakit bulabilmiş. Geri kalanlar ise bu kadar talihli değillermiş. Sonra bir ışık görmüşler, yeşilimsi ve belli belirsiz; bu ışık gittikçe artmış. Bir topaç gibi dönmeye başlamışlar, savrulmuşlar, sonra ani-den pırlı pırlı bir gün ışığına doğru sürüklenmişler. İçlerinden ikisi, bitkin ve kanlar içinde, yarı boğulmuş bir halde kıyıya ulaşmayı başarabilmiş. Diğer üç kişiden hiç-bir iz yokmuş; Yarı ölü, yarı diri bir halde saatlerce yatmış-lar kıyıda. Sonunda bir tanesi çevresine şöyle bir göz atabile-cek kadar doğrulmuş; az ötede Potala görünüyormuş. Çevre-lerinde, otlayan yak öküzleriyle dolu yeşil çayırlar varmış. İlk anda ölmüş olduklarını ve burasının Tibet Cenneti oldu-ğunu düşünmüşler. Yaklaşan ayak seslerini duymuşlar ve tepelerinden kendilerine bakan bir çoban görmüşler. Çoban salın başıboş yüzen enkazını görüp, belki işe yarar düşünce-siyle onu almaya gelmişmiş. Bu iki rahip en sonunda çobanı kendilerinin birer rahip olduklarına ikna edebilmişler; çün-kü giysileri Jtamamen parçalanmışmış. O da sonunda sedye almak ve yardım istemek üzere Potala'ya gitmeye razı ol-muş. O günden sonra da bu gölün gizli yerlerini keşfetmek üzere hemen hiç kimse bir girişimde bulunmamış; fakat bi-zim meşalelerimizin ışığının eriştiği yerin az ötesinde birkaç tane ada olduğu biliniyor. Bunlardan bir tanesi bulunmuş. Orada ne olduğunu daha sonra gittiğimizde görürsün."

Bütün bunları teker teker kafamda canlandırarak, bir sal bulup gölü keşfedebilmeyi istedim. Rehberim yüzümdeki ifadeyi inceliyordu; aniden gülüp, "Evet, orayı keşfetmek ger-çekten büyük bir zevk olur" dedi, "fakat astral seyahatle ora-ya gidip incelemeler yapabileceğimize göre, bedenlerimizi ni-çin boşu boşuna kullanalım? Birkaç yıl içinde benimle birlik-te bu yeri keşfedebilecek bir duruma geleceksin ve buradan

Üçüncü Çöz

öğrendiklerimizi de mevcut bilgilerimize ekleyeceğiz. Fakat şimdilik, çalış oğlum, çalış. Her ikimiz için de."

Meşalelerimizin alevleri daha bir aşağılarda titreşmeye başlamıştı; bana sanki kısa bir süre sonra geçitlerin karanlı-ğında, bir kör gibi el yordamıyla ilerlemek zorunda kalacağız gibi geliyordu. Geri dönerken, nasıl aptallık edip de yanıma-za yedek meşaleler almamış olduğumuzu düşündüm. Lama Mingyar Dondup bu düşüncemi aynı anda hissetmişti; az ötedeki bir duvara yöneldi. Gizlenmiş hücre gibi bir yerden birkaç meşale daha çıkarttı ve bunları neredeyse sönmeye yüz tutmuş olan meşalelerimizle yaktı.

"Burada her zaman için yedek meşale bulundururuz Lobsang, aksi takdirde insanın karanlıkta yolunu bulabilme-si çok zor olur. Haydi, şimdi gidelim."

Arada sırada soluğumuzu yenilemek ve duvarların üze-rindeki resimleri incelemek üzere ufak molalar vererek, eğimli geçitlerden yukarı doğru güçlkle ilerliyorduk. Bu şe-killeri anlamıyordum; devleri andıran figürler ve kafamın al-madığı çok garip makineler vardı. Rehberime bakınca, onun bu resimlerin hiç de yabancı olmadığını ve tünellerde sanki kendi evindeymiş gibi rahat rahatgezindiğini görebiliyor-dum. Buraya daha sonra yapacağım ziyaretleri düşünmeye başladım, çok gizemli bir hava vardı burada. Düşüncelerim Rehberim'in sözleriyle kesildi: "Lobsang! Yaşlı bir adam gibi mırıldanıyorsun. Birkaç adımlık yol kaldı şurada, neredeyse gün ışığına çıkmak üzereyiz. Yukarıda dama çıkıp, rahiple-rin su yüzüne çıktıkları bölgeyi bulmak için teleskopla ince-leriz çevreyi.", Dışarı çıkıp da dama ulaştığımızda, niçin atla kırk mil gidip o yeri bizzat görmediğimizi düşündüm. Lama Mingyar Dondup bana, görülecek pek fazla bir şeyin olmadığını, teles-kobun gösteremeyeceği bir şeyin ise hiç olmadığını söyledi. Gölden çıkış noktası su düzeyinin çok altındaydı ve bundan önceki Dalay Lama'nın emriyle olay yerine dikilmiş bir ağaç kümesinden başka bu noktayı belirleyen herhangi bir işaret yoktu.

114

ül

Ertesi sabah, hiç acelesiz, Chakpori'ye dönmek üzere hazırlıklarımızı yaptık. Potala gezisi bizim için bir tatil ol-muştu. Ayrılmadan önce, teleskopla çevreye son bir kez daha bakmak için dama koştum. Chakpori'deki bir damda, ufak bir rahip adayı sırt üstü yatmış kitap okuyor ve arada sırada da avludan geçen rahiplerin çıplak kafalarına ufak taşlar yağdırıyordu. Camın içinden, aşağıdaki rahiplerin şaşkın ba-t kışlarından kaçınmak için başını çabucak eğdiği zaman yü-zünde beliren o şeytanca sırıtışı görebiliyordum. Hiç kuşku-suz Dalay Lama'nın da beni buna benzer tuzaklarla uğra-şırken izlemiş olduğunu bir anda anlamak beni çok rahatsız etti. Hemen kararımı verdim, bundan sonra bütün muzur-luklarımı binaların Potala'dan görünmeyen yan cephelerinde ^yapacaktım.

Artık gitme vakti gelmişti. Bizim bu kısa yolculuğumu-zu bu kadar zevkli bir hale getirmek için çalışmış olan lama-lara teşekkür etmenin, Dalay Lama'nın kişisel hizmetkârına özellikle hassas davranmanın sırası gelmişti. Hindistan'dan gelmiş olan yiyecekler onun denetimindeydi. Benden

oldukça hoşlanmış olmalıydı ki, hemencecik mideme indirdiğim, ufak bir ayrılık armağanı hazırladı bana. Bu ufak armağanla bi-raz daha güç kazanmış, Demir Dağ'ımıza dönmek üzere ba-samakları inmeye koyulduk. Yan yola vardığımızda bağırış ve seslenişlerin, yoldan geçip giderken bize arkamızı işaret eden rahiplerin farkına vardık. Durduk; soluk soluğa, telaş içinde bir rahip koşuyordu bize doğru; bir solukta Lama

115

Üçüncü Çöz

Mingyar Dondup'a mesajını ilettiler.

Rehberim onu dinledikten sonra, "Beni burada bekle Lobsang, çok geç kalmam" dedi ve arkasını dönerek basa-makları yeniden tırmanmaya başladı. Hayran hayran man-zarayı seyredip, eski evime bakarak keyifli keyifli dolandım ortalıkta. Bir ara arkamı dönüp de, atının üzerinde bana doğru ilerleyen babamı görünce neredeyse arka üstü yuvar-lanıyordum yere. Ben ona bakarken, o da baktı ve göz göze geldik. Beni tanıdığı zaman alt çenesi hafifçe aşağı sarktı. Hemen karar verip, içimi tanımlanamaz bir sızıyla doldura-rak, tanımamazlıktan geldi beni ve yoluna devam etti. Uzak-laşan sırtına bakıp, "Baba?" diye bağırdım. Hiçbir biçimde umursamadı ve duygusuz bir şekilde devam etti yoluna. Bir anda gözlerime ateş bastığını hissettim, titremeye başlamış-tım. Potala'nın merdivenlerinde, herkesin içinde kendimi küçük düşürmek üzere olduğumu anlamıştım. Umduğumun üstünde bir güçle kendimi tutarak sırtımı doğrulttum ve ye-niden aşağıda uzanan Lhasa'yt seyretmeye koyuldum.

Yarım saat kadar sonra, Lama Mingyar Dondup merdi-venleri bir atın üzerinde inerek geliyordu; yedeğinde bir at daha vardı.

"Haydi bin Lobsang, çok acele Sera'ya gitmemiz gereki-yor, oradaki reislerden biri hayli ciddi bir kaza geçirmiş."

Her iki atm eğerinde de birer çanta asılıydı, bunların içinde Rehberim'e gerekli olan aletler bulunuyordu herhalde. Linghor Yolu boyunca, eski evimi, oraya buraya dağılmış ha-cıları ve hepsi birbirine benzeyen dilencileri geçerek, dörtne-la koşturduk atlarımızı. Rahiplerin bizi kapıda beklediği Se-ra Manastırı'na varmamız pek uzun sürmedi. İkimiz de çan-talarımızı kapıp hemen atlarımızdan aşağı atladık ve bir ra-hibin ardı sıra, yatağında sırtüstü yatan yaşlı reisin yanına gittik.

Hastanın yüzü kurşun rengindeydi, yaşama gücü tü-kenmiş gibi çırpınıyordu.

Lama Mingyar Dondup, zaten ha-zırlanmış bulunan bir kâse sıcak su istedi.

Ben, onun bu

116

yaBaniÇitfBa/içesiİTuü

suya koyduğu belirli otlardan oluşan karışımı kaynatırken, o da bir düşme sonucu kafatası kırılmış olan bu yaşlı adamı muayene ediyordu. Bir kemik parçası kafasından içeri doğru girmiş, beynine baskı yapıyordu. Karışım yeteri kadar soğu-yunca bununla adamın kafasını sildik, geri kalanıyla da Reh-berim ellerini yıkadı. Sonra çantasından çıkardığı keskin bir bıçakla ve gayet hizh hareketlerle, eti, tam kırık kemiğin üzerinde "U" şeklinde kesti. Kanama pek fazla değildi. Ha-zırlanmış olduğumuz suyla yarayı biraz daha sildikten sonra, kesilmiş et parçası arkaya doğru kaldırıldı. Lama Mingyar Dondup gayet yumuşak hareketlerle bu kısmı inceleyip, ka-fatası kemiğinin çatlayıp içeri doğru girdiği yeri buldu, tşe başlamadan önce

kendisine gerekli olan bir yığın aleti, de-zenfekte edici bir losyonla dolu kâsenin içine koymuştu. Şim-di onların arasından, bir uçları yassı olan ve bu yassı kısım-larda da testere gibi incecik dişler bulunan iki gümüş çubuk çıkardı. Büyük bir dikkatle aletin en ince kenarını, kemikte-ki çatlağın en geniş yerine soktu ve diğer çubukla kemiği daha sıkı bir şekilde kavrarken de birincisini dimdik tuttu. Kemik parçasını yavaş yavaş eski yerine gelene dek kanırttı. Sonra çubukların biriyle burayı sıkıştırdı ve "Kâseyi tut bana Lobsang" dedi. İstedliğini kolayca alabileceği şekilde tuttum kâseyi. Üçgen şeklinde, çok ufak bir çiviye benzeyen küçük, sivri bir gümüş parçası aldı kâsedan ye bunu, şimdi kafatasının normal düzeyinden bir parça daha yukarıda du-ran kırılmış kemik parçasıyla sağlam kemiğin arasına sıkış-tırınca, kemik parçası hafifçe oynadı. Sonra yeniden bastırdı kırık kemiğe. "Kemik gümüş parçasıyla kaynayacak şimdi, gümüşün hiçbir zararı olmaz insana." Burayı otlardan hazır-lanmış bir losyonla biraz daha sildikten sonra, bir tarafa iliş-tirilmiş duran et parçasını büyük bir dikkatle tekrar yerine koydu, at kuyruğundan koparılmış ve iyice kaynatılarak mikroplardan arındırılmış bir kılla bu parçayı diktik ameliyat yerini yine otlardan yapılmış bir macunla kapatarak, yerin-den oynamasın diye bir bez parçasıyla iyice sardı.

Beyninin üzerindeki baskıdan kurtulan yaşlı reisin ya-

117

• .i-

Üçüncü Çöz

şama gücü bir anda yerine gelmişti. Yastıklarla arkasını des-tekleyerek, yan oturur bir duruşa geçirdik onu. Kullandığı-mız aletleri, kaynamakta olan yeni bir losyonun içinde te-mizledim, yine kaynatılmış bir bezle kuruladım ve her şeyi dikkatle yeniden çantaların içine yerleştirdim. Az sonra, daha ben ellerimi temizlerken yaşlı adamın gözleri titreye-rek açıldı. Üzerine doğru eğilmiş olan Lama Mingyar Don-dup'u görür görmez zayıf bir tebessüm belirdi yüzünde.

"Beni yalnızca senin kurtarabileceğini biliyordum ve Tepe'ye işte bu nedenle yolladım o düşünce mesajını. Çünkü görevim daha sona ermedi ve bedenimi terk etmeye hazır de-ğilim henüz."

Dikkatle ona bakmakta olan Rehberim yanıtladı: "Me-rak etme, bunu atlatacağın. Birkaç günlük bir rahatsızlık, bir iki baş ağnsı ve bunlar da geçince işinin başına dönebilir-sin. Birkaç gün süreyle, uyurken yanında birinin bulunması gerek, dümdüz yatmanı önlemek için. Üç-dört gün sonra en-dişe edilecek hiçbir şeyin kalmayacak."

Pencereye yaklaşmış dışarıya bakıyordum. Bir başka manastırdaki yaşam koşullarını incelemek çok değişik gel-mişti bana. Yanıma gelen Lama Mingyar Dondup, "tyi basar-dın Lobsang. Bundan böyle birlikte tir ekip oluşturalım se-ninle. Şimdi sana bu manastın gezdirip, çevreyi göstermek istiyorum. Burası bizimkinden oldukça farklıdır," dedi.

Yaşlı reisi bir lamanın bakımına bıraktıktan sonra kori-dora çıktık. Burası Chalçpori kadar temiz olmadığı gibi, biz-deki kadar katı bir disipline de sahip değildi. Görünüşe göre rahipler istedikleri zaman manastıra gelip, istedikleri za-man dışarı çıkıyorlardı. Bizimkilerle karşılaştırıldığında, ta-pınaklan da çok bakımsızdı, tütsünün kokusu bile daha bir keskin geliyordu. Avluda oynayan gruplar şimdi Çhakpori'de olsalar sıkı bir çalışmada olurlardı. Dua değirmenlerinin ço-ğu durmuştu. Orada burada tekerleklerin başında oturmuş, onlan döndüren yaşlı rahiplere rastlanmıyor değildi ama hiç kimse ortalama olarak kabul edebileceğim bir disiplinde, bir temizlikte ve düzende değildi. Rehberim, "Eh Lobsang,

'yabani ÇÜC'Bahçesinde da kalıp onlar gibi kolay yaşamak ister miydin?" diye sordu.

"Hayır, istemezdim. Bana kalırsa burada bir yığın yaba-ni yaşıyor" diye karşılık verdim.

Güldü. "Evet, yedi bin tane! Aslında sakın bir grup insa-na kötü ün kazandıranlar daima birkaç tane gürültücüdür."

"Böyle olabilir" diye yanıtladım, "ama buraya Gül Pah-çesi adını vermişler, ben ise hiç de böyle bir isim takmazdım herhalde."

Gülümseyerek baktı bana: "Burada disiplin kurma göre-vini tek başına üzerine almak isteyebileceğine eminim."

Bizim manastırın, diğerlerine kıyasla çok katı bir disip-line sahip olduğu, diğer manastırlarda ise işlerin gevşek tu-tulduğu bir gerçektir. Buralarda bulunan rahiplerin canları tembellik etmek istediğinde, kendilerine engel olmak isteyen kimse çıkmaz, kimse kötü gözle bakmazdı onlara. Sera ya da rahipler arasında kullanıldığı adıyla Yabani Gül Bahçesi, Po-tala'dan üç mil uzaklıkta olup, "Üç Merkez" olarak tanınan belli başlı üç manastırdan biridir. Bunların en büyüğü, on biriden fazla rahibiyle Drenbung'du. İkinci olarak, tahminen yedi bin beş yüz rahibiyle Sera gelirdi. Bu arada sadece altı bin rahibiyle Ganden, bu üç manastır arasında en az nüfusa sahip olanıydı. Sokakları, okulları, tapınakları ve evleriyle bunların hepsi de kendi başlarına birer kasaba büyüklüğün-deydiler. Eskiden'Kham Adamları devriye gezerlerdi sokak-larda. Şimdi ise Çinli askerler devriye geziyorlar... Chakpori ufak, ancak çok önemli bir manastırdı. O zamanların "Tıp Bilim Merkezi'ydi ve hükümetin Danışma Meclisi'nde olduk-ça önemli rol oynardı.

Chakpori'de, benim burada "Judo" ismini vereceğim bir dersimiz vardı.

İngilizce'de buna karşılık olarak bulduğum en yakın sözcük "Judo".

"Sung-thru-kyom-pa tü de-po de-la-po"nın Tibetçe'deki anlamının yanı sıra, bizim "amaree" de-diğimiz teknik sözcük de tam olarak çevrelemiyor. "Judo" as-lında bizdeki sistemin çok basit bir şeklidir. Bu eğitim, ma-nastırların hepsinde yoktu, fakat kendi kendimizi kontrol et-

119

Üçüncü Çöz

me gücünü kazanabilmemiz, tıbbi amaçlarla diğer insanları bayıltmak ve ülkenin doğa koşulları daha da sert olan bölge-lerine yaptığımız yolculukları kolaylaştırabilmek amacıyla, biz Chakpori rahiplerine öğretilirdi. Doktor lamalar olduğu-muzdan, çok sık yolculuk yapardık. Yaşlı Tzu bu sanatın gerçek bir ustasıydı, belki de bü-tün Tibet'te üstüne kimse yoktu. O da, bir işi en iyi biçimde yapabilmenin verdiği heyecanla, tüm bildiklerini bana da öğ-retmişti. Erkeklerin ve oğlan çocukların çoğu, en basit kav-rama ve fırlatma hareketlerini bilirlerdi; fakat ben tüm bun-ları daha dört yaşındayken öğrenmiştim. Biz bu sanatın yal-nızca kendini savunma ve kontrol amacıyla kullanılması ge-rektiğine inanım; ödül kazanmak için dövüşen bir kimsenin güttüğü amaç için değil. Biz, zayıf ve kendinden emin olma-yan bir kişinin kendi kendini övmesine karşılık, güçlü kişi-nin sakın ve yumuşak olabilmeyi başarabildiği inancındayız. Judo'yu çoğunlukla kırılan bir kemiği yerine yerleştirir-ken ya da diş çekilirken hastayı bayıltmak için kullanırdık. Bu yöntem hiç acı vermediği

gibi, herhangi bir sakıncası da yoktur. Hasta daha işe başladığının farkına bile varmadan kendinden geçer ve hiçbir yan tesire maruz kalmadan, saat-ler ya da birkaç saniye sonra tamamen kendine getirilebilir. Bir şeyler anlattığı sırada bayıltilan bir kimsenin, ayıldığı zaman yanda kalan cümlesini tamamlaması oldukça garip bir olaydır. Bu yüksek sistemin yanlış ellerde kullanılması sonucu ortaya çıkabilecek tehlikeli durumlar yüzünden, bu ve anında hipnotize yöntemleri yalnızca karakter testlerinde yüksek basan gösterenlere öğretilirdi.

Tibet'teki manastırlar, sadece ortak dini eğilimlere sa-hip kişilerin bir arada yaşadıkları yerler değildir. Bu manas-tırlar, gerekli tüm olanaklara ve rahatlığa sahip olan, kendi kendilerine yeterli birer kasabadırlar. Tapınaklarda gelenek-sel ya da dini oyunları izlediğimiz tiyatrolar vardı. Müzis-yenler bize hoş vakit geçiretebilmek ve öteki manastırların hiçbirinde onlar kadar usta müzisyenler olmadığını kanıtla-mak için hazırıldılar her an. Parası olan rahipler, manastırın

120

yabani ÇÜC'Bahçesinde

içindeki dükkanlardan yiyecek, giyecek gibi maddeler, hattâ bazı lüks eşyalarla çeşitli kitaplar satın alabilirlerdi. Parala-rını biriktirmek isteyenlere ise, banka vazifesi gören'rahipler hizmet ederlerdi. Dünyanın her yerinde, bütün topluluklarda kurallara karşı çıkan suçlular bulunur. Bizdeki suçlular po-lis-rahipler tarafından tutuklanır ve tarafsızlıkla yargılan-dıkları bir mahkemeye çıkarılırlardı. Suçlu bulundukları takdirde, kendilerine verilen cezayı bir lama manastırında çekmek zorundaydılar. Her türlü zekâ düzeyine hitap edebi-lecek değişik konularda okullar vardı. Zeki çocukların geliş-meleri için her türlü kolaylık gösterilirdi, fakat aslında Chakpori dışındaki tüm manastırlarda, tembel bir insanın uyumasına, bütün ömrünü bir düşte geçirmesine pek bir şey denmezdi. Tibet'teki düşünce tarzımız şöyleydi: Hiç kimse bir diğerrinin hayâtını etkileyemez, öyleyse bırakalım, bir da-haki bedenlenmesinde bize yetişsin, Chakpori'de ise işler da-ha değişikti ve eğer bir kimse en ufak bir ilerleme bile göste-remiyorsa, manastırı terk etmeye, kendisine disiplinin çok sıkı olmadığı bir başka manastır aramaya zorlanırdı. Manastıra sık sık ziyaretçiler gelirdi. Çoğunlukla tüc-carlardan ve öteki manastırlardan gelmiş rahiplerden oluşan bu ziyaretçiler, manastırın otelinde ağırlandırlardı; böyle bir ağırlama için tabii belli bir ücret öderlerdi! Bütün rahipler bekar değillerdi^ Bazıları tek başına dua etmenin tefekkür için yeterli olmadığı kanısındaydılar. Bunlar, evlenmelerine izin verilen rahiplerin oluşturduğu Kırmızı Şapka Mezhe-bi'ne katılabilirlerdi. Aslında sayılan pek azdı. San Şapka-lar, yani bekarların mezhebi, dini hayatın yönetici sınıfını oluştururdu. Oldukça düzenli topluluklar olan "evliler"in ma-nastırlarında rahipler ve rahibeler yan yana çalışırlardı; fa-kat çoğu zaman buralardaki "hava" yalnızca erkeklerden ku-rulu bir topluluğunki kadar sert olmazdı. Belli birkaç manastırın kendi basımevi vardı, böylece kendi kitaplarını kendileri basabiliyorlardı. Kâğıtlarını da genellikle kendileri imal ederlerdi. Aslında kâğıt imalatı sağ-lığa zararlı bir işti; çünkü bu iş için kullanılan bir çeşit ağaç

121

kabuğu epey zehirliydi. Bu zehir kâğıdın, böceklerin hücu-muna uğramasını önliyorduysa da, rahipler üzerinde zararlı etkileri de oluyordu; bu işte çalışan rahipler şiddetli baş ağrılarından ve daha başka bazı rahatsızlıklardan yakınır-lar-dı. Biz Tibet'te madeni baskı harfleri kullanmazdık. Bütün sayfalar uygun cinsten bir tahtanın üstüne resmedilir, sonra da bu çizilmiş taslak dışında kalan her yer kazınır ve böylece basılacak kısımlar tahtanın geri kalan yüzeyinden yüksekte kalırlardı. Genellikle doksan santimetre genişliğinde ve beş santimetre kalınlığında olan bu tahtaların üzerine çizilen şe-killerin karmakarışık bir görünümü olurdu. Çok ufak dahi olsa, üzerinde herhangi bir hata bulunan tahta bir daha kul-lanılmazdı. Tibet'te kullanılan sayfalar, Batı'daki eni boyun-dan kısa olan kitap sayfalarına hiç benzemez; tersine, bizde-kilerin enleri boylarından daha geniş olurdu ve birbirlerine tutturulmadan, ayrı yapraklar halinde, oymalı tahta kapak-lar arasında korunurlardı. Basım işlemi sırasında üzerine yazılar kazınmış tahta bloklar yere yatırılırlar, rahiplerden biri mürekkep silindirini, en ufak noktalara kadar yayılma-sına özen göstererek, tüm yüzey boyunca gezdirirdi. Bunun hemen ardından bir başka rahip, kâğıt yaprağını'tahtanın üzerine serer, üçüncü bir rahip de kâğıdın.tahtaya iyice te-mas etmesi için ağır bir silindirle üzerine bastırırdı. Dördün-cü bir rahip basılmış sayfayı kaldırır ve onu bir kenara koya-cak olan çırağa geçirirdi. Kaza ile lekelenen ancak birkaç kâğıt çıkardı ve bunlar da hiçbir zaman kitaba konulmaz, üzerinde çalışınlar diye çıraklara verilir.

Aşağıda uzanıp Yabani Gül Bahçesi'ni biraz seyredip, burasının bizim manastırla kötü bir karşılaştırmasını yap-tıktan sonra, yaşlı reisi görmek üzere odaya geri döndük. Yokluğumuz sırasında geçen iki saat içinde kendisini olduk-ça toparlamış, çevresinde olan bitenle daha fazla ilgilenebile-cek hale gelmişti. Rehberim, "Şimdi gitmemiz gerekiyor. Sa-na otlardan hazırlanmış bir toz bırakıyorum. Giderken sana bakmakla görevli olan rahibe gerekli bütün talimatı verece-ğim" dedi. Sonra çantasından çıkardığı üç küçük deri torbayı

122

yabani Qül'Bahçesinde. yaşlı reise uzattı.

Giriş avlusunda, neşemi aniden kaçırarak kadar canlı ve oynak iki midilliyle bizi bekleyen bir rahip bulduk. Midil-liler iyice tok ve dinlenmiş olduklarından, dörtnala koştur-mak için fazlasıyla hazır-dılar. Ama ben değildim. Eski evi-min yanından- geçmeye pek hevesli değildim. Rehberim dü-şüncelerimi okuyordu ^sanki, "Dükkanlar Sokağı'na giden yol-dan geçeriz. Aceleye gerek yok; yarın, şu anda nasıl olacağını hiç bilmediğimiz yepyeni bir gün olacak" dedi.

Çinli tüccarların dükkanlarını seyretmek ve çekişerek pazarlık yaparken çıkardıkları tiz çığlıkları dinlemek beni büyülemişti adetâ. Caddenin karşı tarafında, ruhun ölüm-süzlüğünü simgeleyen bir heykel vardı. Heykelin arkasında da, uzaktan pırıl pırıl parlayan bir tapınak yükseliyordu. At üzerinde birkaç dakika daha ilerledik, şimdi birbirinin içine girmiş karmakarışık evlerin bulunduğu daracık sokaklarday-dık. "Ah!" diye düşündüm, "son kez buradayken özgür bir in-sandım ve bir rahip olmak için uğraşmıyordum. Keşke-tüm bunlar bir düş olsa da bir anda uyanabilsem!" Eşkin eşkin yoldan aşağı ilerledik ve sağa, Firuze Taşı Köprüsü'ne giden yola saptığımızda Lama Mingyar Dondup bana dönerek, "De-mek hâlâ rahip olmak istemiyorsun ha? Oysa oldukça iyi bir yaşam. Bu yılki grup hafta sonu ot toplamak üzere dağlara çıkıyor. Ama senin onlarla birlikte gitmeni istemiyorum. Onun yerine benimle birlikte çalış ki, on iki yaşına geldiğin-de Trappa'nın sınavlarına girebilesin. Çok nadir

bulunan ot-ları toplamak üzere, seninle dağlık bölgelere özel bir yolculu-ğa çıkmayı düşündüm" dedi. Bu sırada Shö Kasabası'nın so-nuna ulaşmış, Lhasa Vadisi'nin Batı kapısı olan Pargo Ka-ling'e doğru ilerliyorduk. Bir duvarın dibine büzülmüş otu-ran bir dilenci bağırdı: "Hey! Tıbbın Saygıdeğer Laması, sa-kın benim dertlerime çare bulmaya çalışma, sonra karnımı doyuramam." Giriş kapısını oluşturan anıtın sütunları ara-sından geçerken Rehberim üzgün görünüyordu. "Şu dilenci-ler bize dış ülkelerde öyle kötü bir ün kazandırıyorlar ki Lob-sang. Hindistan'da, Çin'de, Aziz Kişi'yle nereye gittiysem her

123

Üçüncü Cjöz

yerde Lhasa'nın dilencilerinden söz ediyorlardı, hem de bazı-larının gerçekten çok zengin olduklarını dahi bilmeden. Ya-zık, yazık, belki de Demir Kaplan Yılı'nın kehaneti (1950-Çin'in Tibet'i işgal ettiği yıl) gerçekleştiği zaman bu dilenci-ler çalıştırılır. Sen ve ben bu olayı, Tibet'te olmayacağımız için görmeyeceğiz Lobsang. Sen yabancı ülkelerde, ben de Gökyüzü Ülkesi'ne dönmüş olacağız."

Bir an çok sevdiğim Lama'nın beni bırakacağını, bu ha-yatı terk edeceğini düşününce son derece üzüldüm. O za-manlar dünya hayatının yalnızca bir illüzyon, bir sınav, bir okul olduğunu daha anlayamamıştım. Ama şimdi biliyorum bunu.

Sola, Linghor Yolu'na sapıp, Kundu Ling'i geçtik ve tek-rar sola, Demir Dağı'na giden kendi yolumuza saptık. Dağı-mızın bir yamacını tamamen kaplayan renkli oymalarla süs-lü kayalara bakmaktan hiç bıkmazdım. Uçurumun tüm yüzü tanrıların oymaları ve resimleriyle kaplıydı. Ancak gün epey ilerlemişti ve yitirilecek fazla vaktimiz yoktu. Midillilerimizi yukarı doğru sürerken, ot toplamak üzere dağlara gidecek olanları düşündüm. Her yıl, Ohakpori'den bir grup ot topla-mak üzere dağlara çıkardı. Topladıkları otları kuruturlar, hava geçirmez torbalara doldurarak getirirlerdi. Bu tepeler, doğanın ilaçlarının en büyük depolarından biriydi. Aslında şimdiye dek, üzerinde tartışmak için oldukça garip olan olay-larla dolu bu dağlık bölgelere gidenlerin sayısı çok azdı. Evet, karar vermiştim, bu yıl tepelere yapılacak geziden ko-layca vazgeçebilirdim ve bu arada Lama Mingyar Dondup'un uygun gördüğü vakit onunla yapacağımız gezide, ona eşlik edebilecek bir duruma gelmek için sıkı çalışırdım. Astrolog-lar, daha ilk girişimde sınavı kazanacağımı söylemişlerdi, fa-kat çok sıkı çalışmam gerektiğini de biliyordum; yapılan ke-hanetin ancak çok çalıştığım takdirde gerçekleşebileceğini biliyordum. Her zaman için kendimden çok daha büyük in-sanların arasına karışmış olduğumdan, zekâ yaşım en azın-dan on sekiz yaşında bir kimseninkine eşitti, yalnız kendimi biraz daha güçlendirmek zorundaydım.

124

10 Tİ'B'ETTE

Burada, yaşam tarzımız hakkında vereceğim bazı bilgi-ler size çok değişik gelebilir. Bizim dinimiz, Budizm'in bir şeklidir, fakat bunun karşılığını tam olarak verebilecek bir sözcük yok. Bizim inançlarımıza "din", bizimle aynı inancı paylaşanlara da "içerideki kimse" diyoruz. Bizimkinden fark-lı inançları olanları da "yabancılar" diye adlandırıyoruz. Şu anda Batı'da bilinen ve bizim dinimizi en yakın olarak ta-nımlayabilecek sözcük

Lamaizm'dir. Lamaizm bir noktada Budizm'den ayrılır, şöyle ki bizim dinimiz gelecek için bir inanç, bir umut besleyen bir dindir. Budizm ise bize göre daha negatif olup, bir umutsuzluk dinidir. Biz, her şeyi göre-bilen bir Tanrı'nın her yerde, herkesi gözetlediğine ve hima-ye ettiğin* de kesinlikle inanmayız.

Pek çok bilgin bizim dinimizi çeşitli yönlerden eleştir-miştir. Aslında bunların çoğu kendi inançları içinde körleş-miş kişiler olup, olaylara yalnızca bir açıdan bakabildikleri için bizi reddetmişlerdir. Hatta bizim inançlarımız kendileri-ninkine çok ters düştüğü için bize "şeytan gibi" diyenler de çıkmıştır. Bu yazarların çoğu görüşlerini kulaktan dolma ki-mi bilgilere ya da yine kendilerine benzeyen diğerlerinin ya-zılarına dayandırmışlardır. Bunlardan birkaçı, belki de La-maizm üzerinde bir iki gün çalıştıktan sonra, kendisini, her şeyi anlayıp, konu üzerinde bir kitap yazabilecek ve bizim en akıllı ermişlerimizin bile ancak bir ömür boyunca keşfedebil-dikleri olayları bir anda izah edebilecek, üstelik herkese açıklayabilecek kadar yeterli bulmuştur.

125

Üçüncü Çöz

incil'in sayfalarını bir iki saat şöyle bir karıştırdıktan sonra, Hristiyanlığın en ince noktalarını açıklamaya kalkı-şan bir Budist ya da Hindu'nun bu konuda başkalarına neler öğretebileceğim" bir düşünün! Lamaizm üzerine kitap yazan-lardan hiçbiri, ne ilk çocukluk çağlarından itibaren bir lama manastırında rahip olarak yaşamış, ne de Kutsal Kitaplar üzerinde layıkıyla çalışmıştır. Bu kitaplar gizlidir ve herkes tarafından okunamazlar; çünkü çabuk, kolay ve ucuz bir kurtuluş yolu arayanların işine yarasın diye yazılmamışlar-dır. Dini bir teselli, bir kendi kendini hipnotize şekli isteyen-ler, eğer bir fayda göreceklerine inanıyorlarsa tabii ki okuya-bilirler bu kitapları. Fakat bu Asıl Gerçek'e ulaşma çabası değil, bir kendi kendini kandırmadır. Suç üstüne suç işlene-bileceğini ve sonra da vicdanları çok fazla zorlandığında en yakın tapınağa sunulan herhangi bir armağanın tanrıları büyük bir şükran hissiyle dolduracağını, öyle ki tüm suçların bir anda ve kesin olarak bağışlanacağını, böylece kişiye yeni suçlar peşinde koşma hakkı tanıyacağını düşünmek, kimile-rine çok rahatlatıcı bir yolmuş gibi gelebilir. Gerçekte bir Tanrı, Mükemmel bir Varlık vardır. Ona şu ya da bu ismi vermemizin ne önemi olabilir ki? Tanrı bir gerçektir.

Buda'nın öğretilerini incelemiş olan Tibetliler, asla mer-hamet ya da lütuf dilemek için değil, yalnızca insanlardan doğruluk görmek için dua ederler. Mükemmel Varlık, doğru-luğun kendisi olarak bir insana merhamet gösterip, bir diğ-e-rine göstermemelik edemez, çünkü böyle bir davranış, ken-di doğruluğunu yadsımak olur. Duaların gerçekleşmesi için altın ya da tütsü adayarak, merhamet ve iyilik için dua et-mek, kurtuluşun yalnızca en yüksek teklifte bulunanlara su-nulduğu ve Tann'nın para sıkıntısı çektiği ve "satın alınabi-leceği" anlamına gelir.

İnsana ancak insan merhamet gösterebilir ve bunu da çok seyrek yapmalıdır; Mükemmel Varlık ise yalnızca doğru-luk sunar. Aslında hepimiz ölümsüz birer ruha sahibiz. Dua-mız, "Om! ma-ni pad-me Hum!", çoğu kez, sözcüğü sözcüğü-ne, "Lotus'un Mücevherine Selâm!" şeklinde çevrilir. Biraz

126

daha eğitilmiş olan biz lamalar, bunun aslında "İnsanın Gerçek Özü'ne Selâm!" anlamına geldiğini biliriz. Ölüm yoktur. Tıpkı günün sonunda giysilerimizi çıkardığımız gibi, beden uyuduğunda da ruh bedeni terk eder. Bir giysi eskidiği za-man nasıl çıkarılıp atılırsa, ruh da aynı şekilde yıpranan be-deni çıkarıp atar. Aslında Ölüm bir Doğuş'tur. Ölüm yalnız-ca bir başka varoluş boyutunda yeniden doğma sürecidir. İn-san ya da ruh ölümsüzdür. Beden, dünya üzerinde kişiye dü-şen göreve uygun biçimde seçilen ve ruhu giydiren geçici bir giysiden başka bir şey değildir. Dış görünüşün hiçbir önemi yoktur; içindeki ruhun ise büyüktür. Kendisini suça yönlendircek hiçbir yokluk çekmediği halde geçmiş yaşamında pek çok günah işlemiş bir kişinin yanı sıra, büyük bir peygamber de bir sonraki yaşamında bir dilenci kılığında ortaya çıkabilir.

Bizim Hayat Çarkı dediğimiz şey, dünyaya gelme, bir yerlerde yaşadıkdan sonra bir gün yeniden ruh haline dön-me, zamanı gelince de değişik koşullar altında, farklı bir çev-rede yeniden doğma olayına verdiğimiz addır. Herhangi bir kişi bu yaşamında çok ıstırap çekebilir, fakat bu onun geçmiş hayatında mutlaka çok kötü bir insan olduğu anlamına gel-mez; şu anda yaşadığı çileli hayat onun belirli bazı şeyleri öğrenmesi"için en çabuk ve en iyi yoldur belki de. Aslında edinilen deneyimler kulaktan dolma bilgilerden daha yarar-lıdır. İntihar eden bir kimse, hayatının yaşanmamış yıla-rını tamamlamak üzere yeniden doğabilir. Hayat Çarkı di-lencileri ve kralları, kadınları ve erkekleri, renkli insanları ve beyazları, herkesi içine alır. Aslında sadece bir semboldür bu Çark tabii, ama konu üzerinde uzun uzadıya incelemeler yapacak kadar vakti olmayanlar için olaya açıklık kazandı-racak bir semboldür. Tibet inançlarını öyle bir iki paragrafla açıklayabilmek mümkün değil: Kangyur ya da Tibet Kutsal Yazıları, bu konu üzerine yazılmış yüzden fazla kitabı kapa-dığı halde, bunlar bile bütünü kavramak için yeterli değildir. Özel manastırlarda saklanmış, yalnızca yetkililer tarafından görülebilen pek çok kitap vardır.

Üçüncü Çöz

Doğu'nun insanları, yüksek olaylarla ilgili çeşitli güç ve yasaların varlığını, bunların doğal olduklarını yüzlerce yıl-dan beri bilmektedirler. Doğulu bilginler ve araştırmacılar, ağırlıkları olmadığı ve asitle işlem görmedikleri için var ola-mazlar diye sudan bir neden göstererek, bu gibi güçlerin var olmadıklarını kanıtlamaya çalışmak yerine, bunların doğa yasaları üzerindeki etkinliğini artırmak için büyük çaba gös-termişlerdir. Bizi ilgilendiren, örneğin olağanüstü görüş gü-cünün nasıl işlediği değil de, bu olayın sonuçlarıdır. Bazı ki-şiler, bu olağanüstü görüş gücünün varlığından kuşku du-yarlar. Aslında bunlar, doğuştan kör oldukları için, görme denilen olayın ne olduğunu anlayamayan talihsizlere benzer-ler.

Her insanın "aura" adı verilen bir atmosferi, bir manye-tik alanı vardır. Manyetik alan, bedeni çevreleyen renga-renk, yumurta biçiminde bir hâle olarak görülebilir. Bu alan-da bilgi sahibi kimseler, renklerin bileşiminden insanın sağ-lık durumunu, samimiyetini, ruhsal tekâmülünün ana hatla-rını görebilirler. Bu manyetik alan, hayat gücünün, canlılık verdiği bedenin çevresine yaydığı ışıktır. Bu manyetik ala-nın en güçlü olduğu yer başın çevresidir. Ölüm halinde, yani ruh varoluşun bir sonraki boyutuna gitmek üzere bedenden ayrıldığı sırada bu ışıklar da zayıflar ve varlık bir "ruh" hali-ne gelir. Aslında bedenden ayrılmanın sonucu olan

ani bir şokla belki de şaşırmıştır o anda. Neler olduğunu tam mana-sıyla anlayamıyordur belki de. Lamaların ölmek üzere olan bjr insanın başında bulunmalarının nedeni de, onun ruhuna yol gösterebilmektir. Eğer doğru yol gösterilmezse, ruh mad-di arzularla dünyaya bağlı kalabilir. Rahiplerin görevi bu bağları kopartmaktır.

Tibet'te, "RuhlaraYol Gösterme" diye adlandırılan ve belirli aralıklarla yapılan bir ayinimiz vardı. Bizim için bir ölüm korkusu olmamakla birlikte, eğer kişiye belirli bazı ön bilgiler verilir, kendisine yol gösterilirse, bu hayattan öteki-ne geçişin çok daha kolay olacağına inanırız. Açıkça belirlen-miş yollar izlemek ve belirli bir düzen içinde düşünmek ge-

128

it Bette İnançlar

rekir. Bu ayın, ortalama üç yüz rahibin katılmasıyla, bir ta-pınakta yapıldı. Tapınağın ortasında, yüz yüze bir daire bi-çiminde oturmuş, genellikle beş telepat lamadan oluşan bir grup bı^lunurdu. Bir reis tarafından yönetilen rahipler ilahi okurlarken, lamalar da sıkıntı içinde bulunan ruhlarla tele-patik bir bağ kurmaya çalışırlardı:

"Siz, sınır bölgesinde rehbersiz, şaşırmış gezinen hepi-niz, ruhlarımızın sesini duyunuz. Yaşayanlarla ölülerin dün-yaları ayrıdır. Onların yüzleri nerede görülebilir, sesleri ne-rede işitilebilir? Başiboş gezinen bir ruhu, kendisine yol gös-termek üzere çağırıyor ve ilk tütsüyü yakıyoruz."

"Siz yollarını şaşırmış gezinenler, ruhlarımızın sesini duyunuz. Bu bir hayal dünyasıdır Hayat bir düştten başka bir şey değildir. Doğmuş olan herkes ölmek zorundadır. Yal-nızca Buda'nın Yolu sonsuzluğa açılır. Başiboş gezinen bir ruhu, ona yol göstermek üzere çağırıyor ve ikinci tütsü çubu-ğunu yakıyoruz."

"Siz, hayatlarında büyük güçlere sahip olanlar, buyru-ğunuz altındaki insanlar, dağlar ve ırmaklarla en yüksek ye-re ulaşmış sizler, hepiniz ruhlarımızın sesini duyunuz. Dün-yadaki egemenliğiniz çok kısa bir zaman sürdü, oysa ulusla-rınızın dertleri daha sona ermedi. Dünya kanla taşıyor, ağaç-ların yaprakları ıstırap çekenlerin iç çekişleriyle oynuyor. Kral ve diktatörlerin ruhlarını, kendilerine yol göstermek üzere çağırıyor ve üçüncü tütsü çubuğunu yakıyoruz."

"Siz, işgal etmiş, yaralamış, öldürmüş olan tüm savaşçı-lar, ruhlarımızın sesini duyunuz. Ordularınız şimdi nerede? Toprak inliyor, savaş alanlarında artık tohumlar büyüyor. Generallerin ve soyluların yalnız ruhlarını, kendilerine reh-berlik etmek üzere çağırıyor ve dördüncü tütsü çubuğunu ya-kıyoruz."

"Siz, resim yapmak ve yazı yazmak için çalışmış olan tüm sanatçılar, öğrenciler, ruhlarımızın sesini duyunuz. Boş yere görüşünüzü zorladınız. Sizden kalan hiçbir şey hatırlan-mıyor artık. Ama yine de ruhlarınız devam etmek zorunda."

129

Üçüncü Çöz

Kendilerine rehberlik etmek üzere, sanatçı ve öğrencilerin1 ruhlarını çağırıyor ve beşinci tütsü çubuğunu yakıyoruz."

"Gençlikleri taze bir bahar sabahına benzeyen yüksek sınıftan hanımefendiler ve güzel genç kızlar, ruhlarımızın sesini duyunuz. Aşıkların kucaklaşmasının ardından, kınlan kalpler gelir. Sonbahar

giderken kış gelir, ağaçlar ve   ekler solar, tıpkı güzelliğinin solduğ  gibi, ve birer iskelettten başka bir şey olmazlar. Yüksek sınıftan hanımefendilerin ve genç kızların ba ıbo  gezinen ruhlarını, dünya ile olan bağlarını kopartmada kendilerine yol göstermek üzere çağırıyor ve al-tıncı tütsü  ubuğ nu yakıyoruz."

"Bütün dilenciler ve hırsızlar, diğ r insanlara karşı suç i lemi  olan ve şimdi huzura/kavuşamayanlar, ruhlarımızın sesini duyunuz. Ruhunuz dünyada dostsuz, ba ıbo  dola ı-yor; sizin içinizde doğruluk yok. Günah i lemi  ve şimdi tek başına dolaşan bütün bu ruhları çağırıyor ve yedinci tütsü  ubuğ nu yakıyoruz."

"Kendilerine karşı suç i lemi  olup, şimdi ruhlar ülke-sinde yalnız dola anlar, ruhlarımızın sesini duyunuz. Dünya ile olan bağlarından kurtulmalarında rehberlik etmek üzere kendilerini çağırıyor ve sekizinci tütsü  ubuğ nu yakıyoruz."

Tapınağın tütsü dumanı yüklü karanlığında titreşen yağ kandilleri, altın heykellerin üzerinde oynayan canlı g l-geler olu tururdu. Dünyadan geçip gitmiş,, ancak onunla olan bağlarını hâlâ koparamamı  ruhlarla i iki kurmaya  a-lı an telepat rahiplerin yoğunla mı  düşünceleriyle daha da bir elektriklenirdi hava.

Yüz yüze sıralar halinde oturan koyu kırmızı cübbeler giymiş rahipler,  l ler İçin Nakaratı okurlar ve sonra bir yerlere gizlenmiş davullar, insan kalbinin atı ına tempo tu-tarlardı. Tapınağın  teki bölümlerinden, tıpkı canlı bir bededen nin iç organlarının çıkardığı sesleri, beden salgılarının hı ır-tılanıy havanın ciğ rlerde dolaşırken çıkardığı sesleri andı-ran sesler gelirdi. T ren sürerken, bedenleri  lm  .ruhlara yol göstermek için yapılan çağrılarla birlikte, bu seslerin

130

ItBet'te İnan Car

temposu da değ  ir, yava lardı. Sonunda, bedeni terk eden ruhun sesi duyulurdu. Bir hı ırtı, titreyen bir soluk, ardın-dan derin bir sessizlik. Evet, ancak ölümlle birlikte gelen bir sessizlik; ve sonra bu sessizliğin içine öyle bir şey dolardı ki, çevremizde bulunan birilerinin bizi

dinlediklerini ta içimizde hissederdik. Telepatik mesajlar sürüp, rahatsız ruhlar bağla-rını koparak yolculuklarının bir sonraki evresine geçtikçe, bu gerilim yavaş yavaş azalır, ortalığı yine sessizlik kaplardı. Biz Tibet'te, öldükten sonra tekrar tekrar doğduğ m za kesinlikle inanırız. Fakat yalnızca bu dünyada değ l. Daha başka milyonlarca dünya var ve biz bunların çoğunda canlı varlıkların yaşadığını biliyoruz. Bu canlılar bizim bildikleri-, mizden çok daha değ  ik biçimlerde olabilirler, insanlardan daha üstün varlıklar da olabilirler. Biz Tibetliler, dünya in-sanının evrenin en geli mi  ve en soylu varlığı olduğı görü-  n  asla kabullenmedik. Başka yerlerde çok daha yüksek -yaşam biçimleri bulunduğ na ve üstelik bunların atom bom-bası kullanmadıklarına da inanıyoruz. Ben Tibet'te, gökyü-zünde dolaşan garip gemilerden söz eden kayıtlar gördüm.  oğ  kişi bunları "Tanrıların Arabaları" diye adlandırmıştır. Lama Mingyar Dondup bana, bir vakitler bir grup lamanın bu "tanrılarla" telepatik i iki kurmuş olduğ nu anlatmıştı; onlar da dünyayı, insanlar bir hayvanat bahçesindeki vahşi ve tehlikeli hayvanları nasıl seyredelerse öyle seyrediyorlar-mı .

ispritizma gücüyle havaya yükselme konusunda pek çok,şey yazılmış. Benim de sık sık görmüş olduğ m gibi, bu-nu yapmak mümkündür, ancak çok deneyim gerektirir. As-lında çok daha kolay başka bir sistem olduğ ndan, ispritiz-ma ile uğraşmak gereksizdir. Astral bedenle yapılan- astara!

seyahat çok daha kolay ve güvenlidir. Lamaların çoğu bunu yapar ve biraz sabır göstermeyi göze alabilen herkes, bu ya-rarlı ve güzel sanata verebilir kendini.

Dünya üzerinde uyanık geçirdiğimiz saatler boyunca, astral bedenimiz maddi bedenimiz içine hapsolunmuştur ve eğer bu konuda bir eğitim görölmemişse, bu ikisini birbirin-

131

Üçüncü Çöz-

den ayırmak olanaksızdır. Uyuduğumuz sürece, dinlenmeye gereksinimi olan yalnızca maddi bedendir; astral beden ken-disini bu fiziksel bedenden kurtarır ve çoğu kez, tıpkı bir okul günü sonunda evine dönen bir çocuk gibi, kendi boyutu-na gider. Astral bedenle fiziksel beden arasındaki ilişkiyi, sonsuza dek uzayabilen bir "gümüş kordon" sağlar. Gümüş kordona bir şey olmadığı takdirde, fiziksel be-den canlılığını sürdürür; tıpkı bir bebeğin annesinden ayrıl-ması için göbek kordonunun kesilişi gibi, ölüm anında da bu gümüş kordon kopar. Bebeğin doğuşu, onun annenin bede-ninde sürdürmüş olduğu hayatın ölümüdür. Ölüm ise daha özgür bir ruhlar aleminde yeniden doğuştur. Gümüş kordona dokunulmadığı sürece, uyku sırasında ya da özel olarak eği-tilmiş kimselerin uyanıkken de yapabildikleri gibi, varlık as-tral bedenle serbestçe dolaşabilir. Bu gezintiler, gümüş kor-don aracılığıyla aktarılmış bilgiler olan düşleri oluşturur. Bu bilgileri alan beyin de onları derhal -kişinin dünya inançları-na uygun düşecek şekilde- mantıklı hale getirir. Ruh dünya-sında zaman yoktur. Zaman tamamen fiziksel bir kavramdır ve bu yüzdendir ki uzun ve karmaşık düşlerin, ancak saniye-nin ufacık bir parçasında meydana gelmiş gibi algılandığı durumlarla karşılaşırız. Büyük bir olasılıkla herkes, çok uzakta, belki de okyanusların ötesinde yaşayan bir arkada-şıyla karşılaşp konuştuğu bir düş görmüştür. Bu arada ken-disine bir mesaj verilmiş de olabilir. Bu kişi uyandığında, ge-nellikle, hatırlanması gereken bir şey olduğu hissine kapılır. Uzakta bulunan bir dost ya da bir akraba ile karşılaşmanın anısı vardır kafasında. Kısa bir süre sonra bu kişiden her-hangi bir haber alması ise şaşılacak bir olay değildir. Bu ko-nuda eğitilmemiş kimselerde, bellek çoğu zaman bozulur ve sonuç olarak mantığa aykırı bir düş ya da karabasan çıkar ortaya. Biz Tibet'te sık sık astral seyahate çıkarız; aslında olay tümüyle kontrolümüz altındadır. İlk önce, gümüş kordonla bağlı olmasına karşın, astral beden maddi bedenden ayrıl-ması sağlanır. İnsan, düşünebildiği kadar hızla, istediği yere

• 132

Tibet'te İnançlar

gidebilir, insanların pek çoğunda astral seyahat edebilme ye-teneği olmakla birlikte, bu işe girişen pek çok kimse yeterin-ce eğitilmemiş olduğundan, genellikle bir şokla karşılaşır. Çok kimse tam uykuya dalmak üzereyken, görünüşte hiçbir neden olmadan ani ve güçlü bir çırpınmayla uyandıldığı hissini duymuştur. Bunun nedeni, astral beden fiziksel beden daha uykuya dalmadan dışarı çıkması ve bu iki bede-nin oldukça sert bir biçimde birbirinden ayrılmasıdır. Bu-nun sonucu olarak gümüş kordon büzülür ve astral beden ani bir hareketle yeniden bedene girer. Astral seyahatten sonra bedene dönüş biraz daha şiddetli olur. Astral beden, tıpkı ipin ucuna bağlı bir balon gibi, gövdenin metrelerce yu-karısında

havada uçuyordur. Herhangi bir şey, belki de yük-sek bir ses, astral bedeninin müthiş bir hızla fiziksel bedene dönmesine yol açar. Fiziksel beden bunun üzerine aniden uyanır ve insan bir uçurumdan aşağı yuvarlanırken, tam za-manında uyandığına dair korku dolu bir hisse kapılır.

Tüm insanlar, bilinçleri tamamen yerinde ve bütün olay kontrolleri altında olarak astral seyahat etme yeteneğine sa-hiptirler. Aslında bu iş epey deneyim gerektirir, fakat her şeyden önce, özellikle ilk zamanlarda kişinin rahatsız edilme korkusu duymayacağı, tek başına kalabileceği gizli bir yeri olması gerekir. Yapılacak şeyin bir tehlikesi yoktur, fakat astral bedeninin maddi bedene girişi ve çıkışına dikkat edil-mez, rastlantılara bırakılırsa^ çok ve duygusal bazı bozukluk-lar çıkabilir ortaya. Kalplerinden şikayeti olan kimseler, ast-ral seyahati asla denememelidirler. Çünkü olayın kendisinde bir tehlike olmamakla birlikte, bir başka kişinin odaya girip, bedeni ya da gümüş kordonu rahatsız etmesi, kalbi zayıf olanlar için büyük bir tehlike oluşturabilir. Hatta meydana gelebilecek şokun öldürücü olmasının yanı sıra, ruh bu haya-tındaki varoluşunun eksik kalan süresini tamamlamak üze-re yeniden doğmak zorunda kalabilir.

Biz Tibetliler, insanlık şu anda içinde bulunduğu gerile-me devrine girmeden önce, herkesin astral seyahat edebilme, üstün görme gücüyle madde ötesi şeyleri görebilme, telepati

133

Üçüncü Çöz

ve levitasyon ile havaya yükselebilmek yeteneklerine sahip bulunduğu inanıyoruz. Söylentilere göre, bu gerileme dev-rinin nedeni, insanların bu gizli güçleri kötüye kullanmış -onları bir bütün olarak insanlığın gelişimi yerine, kendi çı-karları için kullanmış- olmalarıdır. En eski çağlarda, insan-lar telepati yoluyla birbirleriyle konuşabilirlerdi. Belli bir bölgede yaşayan aşiretler, yalnızca kendilerine özgü bir sesli dille konuşturlardı. Telepatik konuşma ise düşünce gücüyle yapıldığından, herkes tarafından kolaylıkla anlaşılabilir-■ du. Telepati kötüye kullanıldığı için gücünü yitirdiğinde, bü-yük bir kargaşalık aldı dünyayı.

Bizim bir "Sebt" günümüz yoktur, bunun yerine her ayın sekizinde kutladığımız Kutsal Günler vardır. Bu dini günlerde, özel ayinler dışında hiçbir iş yapılmaz. Her yıl ya-pılan şenliklerimiz ise bana anlatılanlara göre, Hristiyan-lar'ın yortularına benziyormuş; ancak bu yortular hakkında bildiklerim, bir yorum yapabilmem için oldukça yetersiz. Bi-zim şenliklerimizin belli başlıları şunlardır:

Birinci ayda, krbu kabaca Batı takvimindeki Şubat ayı-nın karşılığı oluyor, birinci günden üçüncü güne dek Logsar'ı kutlarız. Batı dünyasında Yeni Yıl adı verilmektedir buna. Bu günler, dini ayinlerin yanı sıra, eğlenceler için de büyük bir fırsattır. Yılın en büyük ayini ise birinci ayın dördüncü gününden on beşinci gününe dek süren ve Tibet'te Mon-lam diye adlandırdığımız "Yalvarış Günleri"dir. Dini ve dünyevi yılın en önemli törenleridir bunlar. Yine bu ayın on beşinci günü, Buda'nın ana rahmine düşüşünün yıldönümü olup, kutsal şükran günlerimizden biridir. Ay sona ermeden önce bir de yirmi yedinci günde, yan dini, yan mitolojik bir kutla-mamız daha vardır ki buna Kutsal Hançer günü adı verilir. İşte ilk ayın kutsal günleri bunlardır.

Yaklaşık olarak Mart ayının karşılığı olan ikinci ayda pek az kutlanacak gün vardır. Yirmi dokuzuncu günde, Uğursuz Şeytanı Takip ve Kovalama şenliği yapılır. Üçüncü ayın birkaç kutsal gününün arasında, ayın on besindeki "Vahiy'in Yıldönümü" yer alır. Dördüncü ayın, yani Batı tak-

TİBet'te İnaitçfar

vimine göre Mayıs ayının sekizinci gününde, Buda'nın dün-yayla ilgisini kesmesinin yıldönümünü kutlarız. Bu, anladığım kadarıyla Hristiyanlar'ın Paskalya'dan önceki oruçları-na benzer. Bu oruç günleri boyunca, zaten sade olan yaşantı-mız daha da sadeleşirdi. On beşinci gün, Buda'nın ölüm yıl-dönümüydü. Bu günü, dünyayı terk etmiş olan tüm kişilerin yıldönümü olarak kabul ederdik. Bu günün öteki ismi de, "Bütün Ruhların Günü"ydü. Bu günde, maddeden kopama-mış, ortalıkta başıboş gezinen ruhları çağırmak için tütsüler yakardık.

Bu saydıklarım yalnızca belli başlı kutlama günleri olupj aslında kutlanması gereken daha önemsiz bir sürü gün ve katılınması gereken bir sürü ayın daha vardı. Ancak bu günler, bu kitapta ayrıntılarına girilecek kadar önemli değil-lerdir.

Altınca ayın, yani Temmuzun dördüncü günü Buda'nın doğum yıldönümüydü. O gün ayrıca "Yasaların İlk Öğüdü Günü" olarak da kutlanırdı.,

Sekizinci ayın, yani Ekim'in sekizinci günü, Hasat Şen-liği yapılırdı.

Tibet çok kuru ve kıraç bir ülke olduğundan, diğer ülkelere kıyasla ırmaklara çok daha bağımlıydık. Yağ-mur çok az yağardı, ırmaklarda su olmadan topraktan ürün alamayacağımız için de Hasat Şenliği'ni, Su Şenliği'yle bir araya getirmiştik.

Dokuzuncu ayın, yani Kasım'ın yirmi ikinci günü Buda' nın gökten mucizevi inişinin yıldönümüydü.

Bundan sonra gelen ayın yirmi beşinde, Kandil Bayra-mı'nı kutlardık. Yılın son önemli dini olayları ise on ikinci ayın, yani Batı takvimine göre Ocak ve Şubat aylarının bir-leştiği gün olan yirmi dokuzuncu ve otuzuncu günlerdeydi. Eski yılın gidişi ve yeni yıl için yapılan hazırlıklar bu güne rastlardı.

Bizim takvimimiz Batı'da kullanılan takvimden gerçek-ten çok farklıdır.

Biz, altmış yılda tamamlanan bir devreyi esas olarak alırız. Bizim kullandığımız bu takvimde Yeni Yıl,

135

11çünçü~ Çöz

Batı takviminin Şubat ayında başlar. 1927'de başlamış olan ve şu anda içinde bulunduğumuz altmış yıllık son devrenin yıl takvimi şöyledir;

1927 - Yabani Tavşan Yılı

1928 - Toprak Ejder Yılı

1929 - Toprak Yılan Yılı 1930-Demir At Yılı 1931-Demir Koyun Yılı

1932 - Su Maymun Yılı

1933 - Su Kuş Yılı

1934 - Tahta Köpek Yılı

1935 - Tahta Domuz Yılı

1936 - Ateş Fare Yılı

1937 - Ateş Öküz Yılı

1938 - Toprak Kaplan Yılı

1939 - Toprak Tavşan Yılı

1940 - Demir Ejder Yılı

1941 - Demir Yılan Yılı

1942 - Su At Yılı

1943 - Su Koyun Yılı

1944 - Tahta Maymun Yılı
1945 - Tahta Kuş Yılı
1946 - Ateş Kijpek Yılı
1947 - Ateş Domuz Yılı
1948 - Toprak Fare Yılı
1949 - Toprak Öküz Yılı
1950 - Demir Kaplan Yılı
1951 - Demir Tavşan Yılı
1952 - Su Ejder Yılı
1953 - Su Yılan Yılı
1954 - Tavşan At Yılı
136

TiBet'te İnançlar

1955 - Tahta Koyun Yılı
1956 - Ateş Maymun Yılı
1957 - Ateş Kuş Yılı 1958-Toprak Köpek Yılı
1959 - Toprak Domuz Yılı
1960 - Demir Fare Yılı 1961-Demir Öküz Yılı

Ve bu takvim böyle sürüp gider.

Tibet'te, gelecekteki olayların önceden bildirilebileceği-ne inanırız. Bizim için kehanet, her ne şekilde olursa olsun bir bilimdir ve gerçektir. Astrolojiye inanıyoruz. Bize göre astrolojik etkiler, bun-ları yeryüzüne yansıtan cismin özelliğine göre değişen ya da renk kazanan kozmik ışıklardan başka bir şey değildir. Elin-' de bir kamerası ve beyaz ışığı olan herhangidir kişinin, her-hangi bir cismin resmini çekebileceğini herkes bilir. Kamera merceklerinin üzerine çeşitli filtreler yerleştirilerek, çekilen bir fotoğrafın üzerinde bazı özel değişiklikler yapılabildiğini de biliyoruz. Çok sayıdaki örnek arasından üçünü, ortokro-matik, panjromatik ve kızılötesini sayabiliriz. İnsanlar da, aynı bu şekilde kendi kimyasal ya da elektriksel kişilikleri-nin üzerine vuran bir kozmik yayılmanın etkisi altında kalır-lar. Buda'ya göre, yıldızlara bakıp kehanette bulunmak, ast-rolojiyle uğraşmak, burçlar aracılığıyla uğurlu ya da uğursuz olayları araştırmak, iyilik ya da kötülüğü önceden haber ver-mek yasaktır. Ancak Kutsal Kitaplarımız'dan birinde yer alan, daha sonraki bir kararında ise, "Doğa tarafından yal-nızca birkaç kişiye verilmiş olan ve verildiği kişinin ıstırap çekmesine neden olan bir güç kullanılabilir. Ama bu güç; fi-ziksel üstünlük, kişisel çıkar ve maddi bir kazanç elde etmek ya da bu gibi güçlerin gerçekliğini kanıtlamak amacıyla kul-lanılmaz. Onlar, bu gibi güçlere sahip olmayanların korun-

137

Üçüncü Çöz

malan için verilmiştir bu kişilere" diyor. Benim Üçüncü Göz1 ü kazanmam, biraz zahmetli olmakla birlikte, bende zaten doğuştan var olan madde ötesi görme gücünü daha da güç-lendirmişti. Daha ileriki bir bölümde, Üçüncü Göz'ün açılışı-na yeniden döneceğiz. Şimdi biraz daha astrolojiden söz et-mek istiyorum. Gerçekleşmiş bulunan bir astrolojik kehaneti görmüş olan, yüksek rütbeli üç İngiliz subayının isimlerini açıklamak için güzel bir yerindeyiz bu kitabın. 1027 yılından bu yana Tibet'te bütün önemli kararlar astroloji yardımıyla

alınmıştır. Ülkemin 1904'te İngilizler ta-rafından işgali, tümüyle doğru olarak, çok önceden bildiril-miştir. Tibetçe yazılmış ve gerçekleşmiş olan kehanetlerimiz-den biri de şöyle: "Tahta Ejder Yılı'nda, yılın ilk yarısı Dalay Lama'yı koruyor. Fakat büyük savaşlardan ve tartışmalar-dan sonra düşmanlar geliyor. Pek çok düşman var, silahlarla birlikte bir felaket başlayacak ve insanlar birbirleriyle sava-şacaklar. Yılın bitiminde, insanları yatıştırıcı bir konuşmacı savaşa son verecek." Bu yazı 1850'den önce yazılmış olup, 1904 yılına, yani Tahta Ejder Yılı'na aittir. İngiliz işgali sıra-sında İngiliz kuvvetlerinin başında General Younghusband vardı ve ,o bu yazıyı Lhasa'da kendi gözleriyle gördü. Yine İn-giliz ordusuna mensup bir subay, Mr. L.A. Waddell de bu ke-haneti 1902 yılında görmüştü. Daha sonraki yıllarda Lhasa 'da bulunmuş olan Mr. Charles Bell de bu kehaneti önceden görenler arasında. Tüm ayrıntılarıyla doğru olarak önceden bildirilmiş olayların arasından birkaç tanesi de şöyle: 1910, Çin'in Tibet'i işgali; 1911, Çin Devrimi ve Milliyetçi Hükü-met'in kuruluşu; 1914, Almanya ve İngiltere arasında savaş; 1933 Dalay Lama'nın ölümü; 1935, Dalay Lama'nın yeniden bedenlenmesi; 1950, kötü güçlerin Tibet'i işgal etmeleri. Ekim 1950'de Çinliler Tibet'i işgal ettiler. Mr. Bell, sonraları Sir Charles Bell oldu, tüm bu kehanetleri gözleriyle görmüş-tü Lhasa'da. Bana gelince, benim hakkımda önceden söylen-miş olan her şey doğru çıktı. Özellikle sıkıntılar... Horoskop hazırlama bilimi ise, bu tür bir kitabın birkaç sayfasına sığdırılabilecek bir konu değil. Bu kısaca, gökteki

138

İtBet'te İnançlar

yıldızların bir insanın ana rahmine düşme ve doğum anı-larm-daki özel durumlarını belirleyen bir harita hazırlamaktan ibarettir. Doğumun tam ve kesin saatinin bilinmesi ve bu anın da, dünyadaki bütün yerel saatlerden tamamen farklı olan "yıldız saati"ne çevrilmesi gerekir. Dünyanın yörüngesi çevresinde dönüş hızı saniyede on dokuz mil olduğuna göre, tam bir doğruluk sağlanmadığı takdirde yapılacak hesapla-rın büyük yanlışlıklar doğuracağı açıktır. Dünyanın eksenini çevresindeki dönüş hızı, ekvator da saatte bin kırk mildir. Bu dönüş sırasında dünya bir tarafa doğru eğiktir. Kuzey Kut-bu, sonbaharda Güney Kutbu'ndan, ortalama olarak üç bin yüz mil kadar daha eğik olur, ilkbaharda ise durum tam ter-sidir. Bu nedenle doğum yerinin boylamı, gerçekten büyük önem taşır. Haritalar hazırlandığında, bu konuda gerekli bilgiye sa-hip kişiler, bunların ne demek olduklarını anlayabilir ve açıklayabilirler. Bütün gezegenlerin karşılıklı ilişkilerinin tek tek incelenmesi ve bu ilişkilerin sonuçlarının özel bir ha-rita üzerinde hesaplanması gerekir. Kişinin daha henüz ya-şam bulduğu ilk dakikalarda ne gibi olaylardan etkilendiğini ortaya çıkarmak üzere, ana rahmine düştüğü anın astrolojik haritası hazırlanır. Doğum haritası ise, kişinin bu dünyadaki hayata girdiği anda etkisi altında kaldığı yıldız hareketlerini gösterir. Gelecekte haber almak için de bir zaman haritası hazırlanır ve doğum anındaki harita ile karşılaştırılır. Bazı kimseler, "2.30'daki at yarışını kimin kazanacağını, gerçek-ten söyleyebilir misiniz?" diye soruyorlar. Yanıt, "hayır"dır. Yarışla ilgili bütün adamların, atların, at sahiplerinin horos-koplarını çıkarıp üzerinde çalışmadıkça, hayır. Biz herhangi bir kimsenin bir hastalıktan kurtulup kurtulamayacağını ya da Tom'un Mary ile evlenip mutlu bir yaşam sürüp süreme-yeceğini söyleyebiliriz. Böyle kişiye ait olayların yanı sıra, ör-neğin, Amerika'nın komünist bir ülkeyle, bu devre göre 1964, bize göre Tahta Ejder Yılı'nda bölgesel bir savaşa gireceğini de biliyoruz.

Üçüncü Çöz

başka olay da, herhangi bir kimsenin geçmiş yaşamlarının araştırılıp açıklanabilmesidir. Bu konuda hiçbir bilgisi olma-yanlar, "olanaksız" diyorlar böyle bir şey için. Bu tıpkı sağır bir adamın, "Hiçbir ses duymuyorum, öyleyse ses diye bir şey yok" diye düşünebilmesine benzer,

insanların geçmiş yaşamlarının araştırılıp ortaya çıkarılması mümkündür. Yalnız haritaların ve hesapların üzerinde sıkı bir çalışma epey zaman alır. Hava alanında duran bir kimse, gelen uçağın son olarak nereye uğradığını merak edebilir. Yolcular belki bir tahminde bulunabilirler, fakat kontrol kulesindeki görevliler bu konuda özel bilgiye sahip olduklarından, doğru yanı-tı bilirler. Eğer sıradan bir yolcunun elinde uçak sefer numaralarına ait bir liste ve iyi hazırlanmış bir tarife olsa, uçağın uğramış olduğu hava limanlarını kendisi de bulabilir. Biz de aynı şeyi geçmiş yaşamlar için yapabiliriz. Fakat bu işlemi açıklığa kavuşturabilmek için ayrı bir kitap yazmak gerekir. Bu yüzden konunun daha derinine inmekte yarar görmüyorum ve yalnızca Tibet'teki astroloji biliminin hangi ana nok-talan kapsadığını belirtmekle yetiniyorum. Biz, on iki tane olan Astroloji Burçları için, on dokuz sembol kullanırız. Bu sembollerin karşılıkları şunlardır: Kişilik ve kişisel çıkar; Parasal işler, kişi nasıl para kazanabilir ya da kaybedebilir; İlişkiler, kısa yolculuklar, zihinsel yetenekler, yazı yazma yeteneği; Yaşam koşulları ve maddi zenginlik; Çocuklar, zevkler, düşünceler; Hastalık, çalışma ve küçük hayvanlar; Ortaklıklar, evlilik, düşmanlar ve davalar; Miras; Uzun yolculuklar ve düşünceyle ilgili olaylar; Meslek ve rütbelere; Dostluk ve tutkular;

140

İlâhî İnançlar

Dertler, sıkıntılar ve gizli üzüntüler.

Bunların yanı sıra, aşağıdaki olayların yaklaşık tarihle-rini ve hangi koşullar altında meydana gelebileceklerini söylemek de mümkündür:

Aşk, kişinin özellikleri ve tanışma tarihi;

Evlilik, ne zaman olacağı ve nasıl yürüyeceği;

Hırs, "öfkeli yaratılış" tipi;

Felaket ve nasıl meydana geleceği ya da gelip gelmeye-ceği;

Kader;

Ölüm, nasıl ve ne zaman;

Tutuklanma ya da öteki sınırlandırma biçimleri;

Uyumsuzluk, genellikle aile ve iş tartışmaları;

Ruhsal tekâmülün hangi evresine erişildiği.

Astrolojiyle epey uğraşmış olmama karşın ben psiko-metri vasıtasıyla ve kristal kürelere bakarak olayları görme-yi çok daha çabuk buluyorum ve hiçbir şekilde daha az kesin olduklarını da kabul etmiyorum. Üstelik sayılarla arası iyi olmayanlar için daha da kolay bir yol! Psikometri, herhangi bir cismi kullanarak geçmiş olaylara ait bilgiler edinebilme sanatıdır. Aslında bir dereceye kadar herkeste vardır bu yetenek. Eski bir kiliseye ya da tapınağa giren bir kimse, "Bu-ranın ne kadar yumuşak ve

rahatlatıcı bir havası var" diye-bilir; aynı kişi korkunç bir cinayetin işlenmiş olduğu başka bir yere gitse, büyük bir olasılıkla, "Oh! Buradan hiç hoşlan-madım, uğursuz bir yer, haydi dışarı çıkalım" diyecektir. Kristal kürelere bakma sanatı biraz daha değişiktir. Tıpkı X ışınlarının ekran üzerinde bir odak noktasında top-lanması ve floresanlı bir görüntünün ortaya çıkmasına ben-zer bir biçimde, bir küre de, Üçüncü Göz'ün ışınlan için bir odak noktasından başka bir şey değildir. Bu işe herhangi bir sihir filan da karışmış değildir; yalnızca doğa yasalarından yararlanmanın bir başka yoludur bu.

Tibet'te doğa yasalarının işleyişini simgeleyen anıtlar

141

Üçüncü Çöz

vardır. Boylan bir buçuk metreden, yüz elli metreye kadar değişebilen bu anıtlarımız, tıpkı haç üstündeki İsa heykeli ya da ikonlar gibi birer semboldürler. Tibet'in dört bir köşe-sinde rastlanır bu anıtlara. Pargo Kaling, Lhasa'da bulunan anıtların en büyüğü olup, aynı zamanda kentin ana kapı-larından birini oluşturur. Anıtların biçimleri her zaman için aşağıda verilen örnek gibidir. En alttaki dört köşe şekil dün-yadaki hayatı temsil, eder. Bunun üzerinde Su Küresi dur-makta, onun üstünde de Alev Konisi bulunmaktadır, Daha sonra Hava Tabakası ve daha da yukarıda, bu maddi dünya-dan ayrılmak üzere bekleyen Ruh, yani Eter vardır. Her un-sura, ermişlik basamakları yoluyla erişilir. Bu şema, bir bütün olarak Tibet inançlarını simgeler. Doğduğumuz anda yeryüzüne geliyoruz. Hayatımız boyunca Ermişlik Basamak-ları yoluyla yukarıya doğru tırmanıyor ya da tırmanmaya ça-lışıyoruz. Nihayet bir yerde soluğumuz zayıflıyor, ruha dönü-şüyoruz. Daha sonra, değişik boyutta geçirilen bir aradan sonra, bir başka şey öğrenmek üzere yeniden doğuyoruz. Bizim Hayat Çarkı dediğimiz şey, doğum-hayat-ölüm-ruh-doğum-hayat-ölüm-ruh olarak devam eden sonsuz bir devri simgeler.

RUH.....VV—V«y«i:T£»? ""jr—Vİrça HAM

TİS6T""*!" AUITLARMOOetİ

142

ItSet'te İnançCar

Biz yeryüzünde bir şeyler öğrendiğimize ve yalnızca yer-yüzünde ıstırap çektiğimize inanıyoruz. Bizim için Öteki Dünya, bedenimizin dışına çıktığımız zaman gittiğimiz bir yer, sizin* gibi bedenlerinden sıyrılmış gerçek varlıklarla karşılaşabileceğimiz bir yerdir. Bizim bu değişik boyutların, erişilebilecek en yüksek noktasına verdiğimiz isim, "Altın Işık Ülkesi'dir. Öldükten sonraya da uyurken, astral varlığı-mızda bulunduğumuz sürece, sevdiğimiz insanlarla birlikte olabileceğimizden eminiz, çünkü onlarla (titreşim olarak) belli bir uyum içindeyiz. Hoşlanmadığımız kimselerle kesin-likle karşılaşmayız, çünkü bu bir uyumsuzluk durumu orta-ya çıkarır ve Altın Işık Ülkesi'nde bü gibi durumlara yer yok-tur. Bütün bu olaylar zamanında kanıtlanmışlardır ve aslın-da Batı kuşkuculuğunun ve maddeciliğinin, bu bilimin ge-rektiği biçimde incelenmesini önlemiş olması oldukça üzücü bir durumdur. Zamanında

inanılmamış, olamaz denilen pek çok şey kanıtlanmıştır. Telefon, radyo, televizyon, uçak ve daha pek çok şey gibi.

143

11

Genç kararlılığım içinde, sınavı ilk girişimde kazanma-ya karar vermiştim. On ikinci doğum günüm yaklaştıkça çalışmalarımı yavaşlattım; sınavlar doğum günümün ertesi günü başlayacaktı. Geçen yıllarım son derece yoğun bir çalış-mayla geçmişti. Astroloji, bitkisel ilaçlar, anatomi, dini töre-ler ve tüsülerin doğru bileşimleriyle, güzel yazı yazma sana-tı, Tibet ve Çin dilleri ve matematikle. Tüm bu yıllar bo-yunca Judo'dan başka zaman ayırabildiğimiz pek az oyun oy-namıştık. Üç ay kadar önceydi, bir gün Lama Mingyar Don-dup bana, "Bildiklerini çok fazla tekrar etme Lobsang. Bu kafanı iyice karıştırmaktan başka bir işe yaramaz. Sınavda önemli olan rahat olmaktır; şimdi olduğun gibi olursan, o zaman bütün bildiklerini hatırlarsın" demişti.

Böylece sınav günü geldi. Sabah saat altıda ben ve ben-den başka on beş aday daha, sınav salonunda toplandık. Ka-famızı doğru düşünebileceğimiz bir rahatlığa kavuşturmak için yapılan kısa ayinden sonra, bize verilen temiz elbiseleri giyip, yol gösteren Baş Müfettiş'in ardından sınav salonunun küçük tapınağından çıkıp, her yanı kapalı hücrelerin önüne geldik. Bu hücreler, bir metreye üç metre genişliğinde, iki buçuk metre yükseklikte taştan yapılmış kutulardı. Polis ra-hipler kutuların dışında sürekli olarak devriye geziyorlardı. Her birimiz birer hücrenin önüne götürüldük, tçeri girmemiz söylendi. Kapılar ardımızdan kapatıldı, kilitlendi ve mühür-lendi. Sonra rahipler duvarda bulunan ufak bir kapaktan, yazı yazabilmemiz için gerekli malzemeyi ve birinci grup so-

- 144

Truppa

ruları dağıttılar. Yağlı çay ve tsampa da getirmişlerdi. Bu iş-le görevli rahip, günde üç öğün tsampa ve istediğimiz kadar da çay verebileceğini söyledikten sonra gitti. Artık birinci grup sorularla uğraşmaya başlayabilirdik. Her gün bir konu olmak üzere, altı gün süreyle, sabahın ilk ışıklarından çevre seçilemeyecek kadar karanlık olana dek çalışmak zorunday-dık. Hücrelerimizin tavanı açıktı, sınav salonuna ne kadar ışık geliyorsa bizim de o kadar ışığımız vardı.

Sınav boyunca herkes kendisine ayrılmış olan hücrede oturmak zorundaydı, dışarı çıkmamıza her ne nedenle olursa olsun, izin verilmiyordu. Günün son ışıkları da kararmaya başladığında, duvardaki kapak açıldı ve bir rahip kâğıtları-mızı istedi. Ertesi sabaha kadar hücrelerimizde uyumak üze-re yere uzandık. Bana kalırsa, herhangi bir konu üzerinde, yanıtlanması on dört saat süren bir sınav kâğıdı, kişinin si-nirlerini ve bilgisini ölçmek için gerçekten yeter de artardı bile. Altıncı günün akşamı yazılı sınavlar tamamlanmıştı. Fakat o geceyi de hücrelerimizde geçirecektik. Sabah olunca da hücrelerimizi temizlememiz ve bulduğumuz gibi bırakma-mız gerekiyordu. Günün geri kalan kısmı ise, istediğimiz gibi geçirmek üzere bizimdi. Üç gün sonra, yazılı kâğıtlarımızın okunması tamamlanıp, eksiklerimiz ortaya çıkarıldığında, sıra ile sınav görevlilerinin karşısına çağrıldık.

Yalnızca sı-nav kâğıtlarımızdaki eksik bölümlerle ilgili sorular bütün gün

boyunca sürdü.

Ertesi sabah on altımız birden, eskiden Judo derslerinin yapıldığı? odaya götürüldük. Bu kez de bastırma pozisyonları, yakalama usulleri, incinmeden düşüş, yere atmalar, kendini tutma konusunda bildiklerimizi ortaya koyacaktık. Her biri-miz, diğer adaylardan üçü ile birden çarpışacaktı. Kısa bir süre sonra başarısızlar ayıklanıp çıkarıldı. Yavaş yavaş di-ğerleri de elendi ve en sonunda, Tzu'dan öğrendiklerim saye-sinde, bir tek ben kaldım geriye. En azından Judo'dan birin-cilikle geçmiştim! Fakat sadece ve sadece bir zamanlar in-safsız ve haksız bulduğum o ilk öğretmenim sayesinde.

Zor geçen sınav günlerinden sonra, kendimizi toparla-

145

Üçüncü Çöz

mamız için ertesi gün serbest bıraktılar bizi, öbür gün de sınav sonuçlarını öğrendik. Benimle birlikte dört kişi daha geçmişti. Şimdi Trappa, yani doktor rahip olacaktık. Sınav-lar boyunca hiç görmemiş olduğum Lama Mingyar Dondup haber gönderip beni çağırtmıştı yanına. Odasına girdiğimde sevinçle yerinden kalktı: "İşini iyi becerdin, Lobsang. Liste-nin ilk sırasında sen varsın. Soylu Reis, En Değerli Kişiye özel bir rapor gönderip, senin hemen lamaliğe yükseltilmeni önerdi fakat ben buna karşı çıktım." Biraz şaşırdığımı görün-ce açıkladı: "Çalışıp hakkıyla geçmen daha doğru olur. Sana lamalık statüsünün hemen yerilmesi demek, pek çok şeyi at-layıp, ileride çok gerekli bulacağın pek çok şeyi öğrenmemen demektir. Fakat yine de benim odamın yanındaki odaya taşı-nabilirsin, çünkü zamanı gelince o sınavı da vereceksin."

Böyle düşünmekte haklıydı. Rehberim'in en iyi olarak düşündüğü her şeyi yapmaya her zaman için hazırdım. Be-nim başarımın onun başarısı olduğunu, beni bütün konular-da birinci olarak geçebileceğim şekilde eğitmek istediğini fark etmek büyük zevk verdi bana.

Hafta sonuna doğru bir gün, En Değerli Kişi'nin gön-dermiş, olduğu bir haberci geldi. Dili dışarıya sarkmış, soluk soluğaydı; görünüşe bakılırsa yorgunluktan neredeyse ölmek üzereydi! Bu haberciler, kendilerine emanet edilmiş olan me-sajı ulaştırmak için koşabildikleri kadar hızlı koşup, büyük zorluklara katlandıklarını anlatabilmek için bütün aktörlük yeteneklerini kullanırlardı. Potala ise buraya yalnızca bir mil uzaklıkta olduğundan, rolünü gerektiğinden de iyi başar-mış olduğunu düşündüm. En Değerli Kişi, göstermiş olduğum başarıdan ötürü beni kutluyor ve bu günden sonra bir lama olarak kabul edil-diğimi bildiriyordu. Artık lama elbiseleri giyecek ve bu statü-nün sağladığı tüm haklara ve üstünlüklere sahip olacaktım.. Rehberimle birlikte, lama sınavlarına on altı yaşına geldi-ğim zaman girmeme karar vermişlerdi.

Artık bir lama olduğumdan, çalışmak için sınıfa bağlı değildim ve eskisinden daha çok serbesttim. Böyle lama ol-

146

Trappa

mam aynı zamanda, ileri derecede bilgili herkesin bana iste-diği zaman bir şeyler öğretmekte serbest olduğu, böylece bir sürü şeyi yeterince çabuk öğrenebileceğim anlamına da geli-yordu.

Öğrenmek zorunda olduğum başta gelen konulardan bi-ri de bedeni gevşetme sanatıydı; bunu bilmeden gerçek meta-fizik çalışmalar yapılamazdı. Bir

gün, bazı kitaplar üzerinde çalıştığım bir sırada Lama Mingyar Dondup geldi yanıma. "Lobsang, oldukça gergin görünüyorsun. Rahatlamadığın sü-rece, sakın bir düşünceye dalıp ilerleyemezsin. Bunun nasıl yapıldığını göstereyim sana" dedi.

Sonra yere yatmamı söyledi. İnsan oturarak, hatta ayakta bile rahatlayabilir, fakat başlangıçta sırtüstü yatarak duruma alışmak daha iyidir. "Bir uçurumdan* aşağı düştüğünü düşün" dedi. "Aşağıda, uçurumun dibinde yatıyorsun; bu-tün kasların gevşemiş, üzerine düştüğün bacakların çarpılmış, karmakarışık bir yığın halindesin. Ağzını rahat bırak, hafif aralanmış olsun, çünkü yüz kasları ancak bu şekilde gevşetilebilir." Bedenimi onun istediği biçime sokana dek epey kımıldandım. "Şimdi, bedeninin üzerinde ufacak bir sü-rü insan olduğunu düşün. Kollarını ve bacaklarını çekiştirip, kaslarını gerip rahatsız ediyorlar seni. Bu küçük insanlara ayaklarından çekilmelerini söyle, böylece hiçbir his, hiçbir hareket, hiçbir kasılma kalmasın orada. Hiçbir adalenin kul-lanılmadığından emin ol." Üzerimde gezinen küçücük insan-ları düşlemeye çalışarak öylece yattım. Ayak tabanlarımda içinde kımıl kımıl oynayan yaşlı bir Tzu düşündüm! Oh, on-dan kurtulmayı ne kadar da çok isterdim. "Sonra aynı şeyi .bacakların için yap. Baldırlarında sürekli iş başında olan ufacak bir yığın insanın olması gerekir Lobsang. Sabahleyin sen zıplarken epey sıkı çalışıyordu onlar. Şimdi söyle onlara, artık dinlensinler, Yukarıya kafana doğru yürüsünler. Hepsi çıktı mı yukarı? Emin misin? Ortalığı bir daha yokla baka-lım. Kaslarını serbest bırak ki gevşek ve yumuşak olsunlar." Birdenbire durup, işaret etti, "Bak!" dedi, "kalçada birisini unutmuşsun. Ufak bir adam bacağının üst kısmında sımsıkı

147

Üçüncü Çöz

tuttuğu bir kası bırakmıyor. Onu dışarı çıkar Lobsang, onu dışarı çıkar." En sonunda, onun istediği şekilde gevşemişti bacaklarım.

Sonra, "Şimdi aynı şeyi kolların için de yap" dedi, "Par-maklarından başlayarak. Kolların hiçbir gerilme ya da kasıl-ma, hiçbir his duymayana dek. Bütün ufak insanları dışarı-ya çıkardığını düşün." Söylediklerini yapmak için var gü-cümle çalışıyordum. "Şimdi gövdenin kendisine geliyoruz. Gövdenin bir manastır olduğunu varsay. İçeride, seni çalış-tırmak için, kaslarını yoran o rahipleri düşün. Artık gitmele-rini söyle onlara. İlk önce gövdenin alt kısımlarından başla, bütün kaslarını gevşet. Dikkat et, neyle uğraşıyorlarsa o işi derhal bırakmalarını ve gitmelerini söyle onlara. Kaslarını serbest bırak", bütün kaslarını, öyle ki gövden yalnızca bir örtü gibi kalsın üzerinde; öyle ki her yeri çöksün bu örtünün, sarksın ve kendi düzlüğünü bulsun. İşte o zaman bütün ada-lelerin gevşemiş demektir."

İlerleme hızından hoşnut görünüyordu, devam etti: "Ka-fanın rahatlatılması çok önemlidir. Bakalım onun için neler yapabileceğiz. Ağzına dikkat et, her iki kenarında da gerilmiş birer kas var. Onları serbest bırak Lobsang; her ikisini de serbest bırak. Ne konuşacaksın ne de yemek yiyeceksin, onun için ağzını hiç germe lütfen. Gözlerin kısılmış, ama on-ları rahatsız edecek bir ışık yok burada, hafifçe kapat gözle-rini, çok hafif, hiç kasmadan." Sonra arkasını döndü ve açık pencereden dışarı baktı. "Rahatlamayı en iyi biçimde yapan bir örnek var dışarıda, güneşleniyor. Evet, bir kediye örnek alabilirsin, bu işi daha iyi becerebilen bir başka varlık yok-tur dünyada."

Tüm bunları birer birer yazmak oldukça vakit alıyor ve okunduğu zaman da

hiç kuşkusuz epey karışık gibi görünüyor; fakat sadece birkaç denemeden sonra, yalnızca bir saniye içinde gevşeyebilmek çok basit bir olaydır. Yukarıda söz ettiklerim, her zaman için sonuç alınabilecek bir rahatlama sistemidir. Uygarlığın sorunlarıyla gergin bir yaşam süren kimseler bu satırlarda yazılanları ve aşağıda anlattığım dü-

148

'Trappa

şünce sistemini uygularlarsa, bedenlerini biraz olsun gevşe-tip, rahat edebilirler. Lama Mingyaf Dondup anlatıyordu: "Eğer kafaca gerginsen, bedensel olarak gevşemiş olman hiç-bir yarar sağlamaz sana. Bedenin rahatlamış bir biçimde ya-tarken, kafanı da bir dakika için bırak ne düşünüyorsa orada kalsın. Sonra kendini hiç sıkmadan izle bu düşünceleri ve gerçekte neler düşündüğünü bir gör. Sonra bütün düşüncele-rini durdur, hiçbir şey düşünmemeye çalış ve yalnızca hiçlik-ten oluşan bir karanlık getir gözünün önüne; içinde bulun-dukları yerde durmaya zorjadığın düşünceler bu karanlığı aşip ötesine geçmeye uğraşacaklardır. Hatta bu düşüncelerin bir kısmı, başlangıçta bu karanlığa yenilmeyecekler ve onu aşarak devinimlerini sürdüreceklerdir. İşte o zaman bu akıp giden düşüncelerin ardından git, onları yakala, yeniden ka-ranlığın berisine getir ve tut onları orada, Bütün bu söyledik-lerimi gerçekten yaşamaya çalış kafanın içinde. Çok geçme-den bu karanlığı zorlayabilecek güçte bir düşünce kalmaya-cak ve hem bedeninde hem kafanda mutlak bir rahatlığın hazzını duyacaksın."

Evet, anlatmaya çalışmak, yapmaktan çok daha zor ger-çekten. Oysa ihsanın kendini böyle rahatlatması hiç de öyle uzun çalışmaları gerektirmez. Aslında insanların büyük bir çoğunluğu düşüncelerini durdurup kafalarını dinlendirmeyen-ler. Bizim için bu gibi insanların gece gündüz çalışıp bedenle-rini gereğinden fazla yoran insanlardan hiçbir farkı yoktur. Bize öğretilenlerin en büyük amacı, kafamızı, düşüncelerimi-zi kendi kontrolümüz altına alıp, terbiye edebilme olanağı vermektir. Judo da tüm inceliklerine dek öğretilirdi bize, çün-kü Judo, insanın kendi kendini kontrol edebilmesine yardım eden çok önemli bir spordur. Judo öğretmenimiz olan lama, kendisine hep birlikte saldıran on kişiyi rahatça yenebilirdi. Adeta aşıkı Judo'ya ve bu sporu mümkün olduğu kadar ilgi çekici bir hale sokabilmek için elinden geleni yapardı. Daha önce de sözünü ettiğim gibi, boyuna yapılan hafif bir temas, insanları, ne olduklarını bile anlamaya fırsat bırakmadan bir anda bayıltabilirdi. Aslında insana bir zararı da yoktur bu

149

Üçüncü Çöz -

hareketin. Yalnızca hafif bir basınç, beyni zararsız bir biçim-de felce uğratmıştır. Anestezi diye bir şeyin bilinmediği Tibet'te, çürük bir dişi çekerken ya da kırık bir kemiği yeri-ne yerleştirirken sık sık kullanılırdı bu özel dokunma sanatı. Hasta bir anda her şeyden kopar, hiç acı çekmezdi. Bu sis-tem aynı zamanda, astral seyahat yapabilmek üzere astral bedenin fiziksel bedenden rahatça ayrılabilmesi için de kul-lanılırdı.

Gördüğümüz bu Judo dersleri sayesinde, en kötü düş: melere karşı bile başışıklık kazanmıştık. Judo'nun temel ku-rallarından biri de, yere nasıl zararsızca düşülebileceğini öğ-renmektir. Biz çocuklar için dört, dört

buçuk metrelik duvar-lardan atlamak bir eğlence vesilesiydi!
Her iki günde bir yapılan Judo çalışmalarımıza başlat-madan önce,
Budizm'in esası olan Orta Yolun Basamakla-rı'nı ezbere okumamız gerekirdi;
bunlar şöyleydi:
Güzel Görüşler: Kişisel çıkarlardan ve düşlerden uzak olan görüş ve düşünceler.
Güzel İstekler: Kişinin yüksek ve değerli amaç ve dü-şüncelerle sahip olduğu istekler.
Güzel Konuşma: Kişinin nazik, saygılı, samimi olduğu konuşmalar.
v
Güzel Davranış: Kişinin barışsever, dürüst, başkalarını da düşünen bir insan olması.
Güzel Geçinme: Kişinin insanları ya da hayvanları in-citmemesi, yaşayan birer varlık olarak hayvanlara da gerçek değerini vermesi.
Güzel Çaba: Kişi kendini kontrol etmeyi bilmeli ve sü-rekli olarak kendisini eğitmelidir.
Güzel Düşünce: Güzel fikirlere sahip olmak, doğru ola-rak bilineni yapmaya çaba göstermek.
Güzel Vecit: Bu, hayat ve Gerçek Ben üzerinde yapılan meditasyonla mümkün olabilir.
Eğer içinizden biri bu basamaklara aykırı bir davranış-
-■■/• 150

Tmppa

ta bulunmuşsa; tapmağın ana girişinde, yüzükoyun yere ya-tar, içeri girip çıkanlar da onun üzerine basıp geçerlerdi. Suçlu burada şafaktan, karanlık basıncaya dek hiç kıpırda-madan, hiçbir şey yiyip içmeden yatmak zorundaydı. Evet, aslında epey utanılacak bir durumdu bu. Artık bir lamay-dım. "Yüksek Kişiler"den biri. Bayağı iyi bir şeydi bu. Ancak uyulması gereken o kadar çok kural vardı ki... Daha önceleri bir rahibe yakışır yüz sekiz davranış kuralına uymak zorun-daydım; ama bir lama olarak uymam gereken kuralların iki yüz elli üç tane olduğunu dehşetle öğrendim. Chakpori'de ya-şayan akıllı bir lama hiçbir zaman bozmazdı bu kuralları. Dünyada ne kadar çok öğrenilecek şey varmış; kafam sanki şişip de patlayacakmış gibi geliyordu bana. Fakat damın üze-rinde oturup, Dalay Lama'nın tam aşağıda bulunan Norbu Linga'ya ya da Mücevher Pârki'na gelişini* izlemekten çok hoşlanıyordum. En Değerli Kişi'yi böyle yukarıdan seyreder-ken gizlenmek zorundaydım, çünkü hiç kimse ona daha yük-sek bir yerden bakamazdı. Yine aşağılarda, Demir Dağ'ın öte yanında bulunan çok güzel iki bahçeyi de görebiliyordum bu-lunduğum yerden. Biraz daha kuzeyde bulunan Batı Kapı-;; sı'nı da seyredebiliyordum. Bu görkemli anıtın, Drebung'dan

f • gelen ve Shö Kasabası'nı geçip, kentin merkezine giden yo-lun her iki yanında yükselen ayakları gerçek bir sanat şahe-seriydi. Daha yakında, hemen hemen Chakpori'nin eteğinde, Budizm ve barış,Tibet'e gelmeden önce, o savaş dolu günler-de yaşamış olan tarihi kahramanlarımızdan birinin, Kral Kesar'ın anısına dikilmiş bir anıt daha vardı.

Çalışma! En çok yaptığımız şey buydu. Ancak, harcadı-ğımız çabaya karşılık aldığımız ödüller ve zevkler de vardı. Lama Mingyar Dondup gibi insanlarla birlikte çalışmak, ça-lıştırmanın yeterli, hem de fazlasıyla yeterli bir ödülüydü. Bu lamalar, tek idealleri "barış" ve diğer insanlara yardım et-mek olan kişilerdi. Böyle yukarılarda bir yerde durup, ba-kımlı ağaçlarla bezenmiş bu yemyeşil vadiyi seyredebilmek bile bir zevkti aslında. Sıra sıra dağların arasındaki vadiden akıp giden mavi sulan, güneşin altında parıldayan anıtları,

Üçüncü Çöz

güzel manastırları, ulaşılması olanaksız gibi görünen dik ve kayalık uçurumları, bize bu kadar yakın olan Potala'nın al-tın kubbelerini, Jo-Kang'ın pınıldayan damlarını seyretmek gerçekten çok güzeldi. İnsanların arasındaki dostluk, küçük rahiplerin haşarı arkadaşlıkları ve tapınaklardan yükselen tütsü kokulan dolduruyordu hayatımızı ve bunların hepsi de güzel şeylerdi. Peki hiç zorlukla karşılaşmıyor muyduk? Evet, hem de fazlasıyla zordu hayatımız. Ama yaşadığımız bu güzel hayatın değerini ancak güçlükler anlatabilirdi bize. Üstelik her toplulukta kıt anlayışlı, zayıf inançlı kişiler bulu-nur. Fakat burada, Chakpori'de gerçekten epey azdı bunla-rın sayısı.

152

12

Haftalar geçip gitti. Yapılacak, öğrenilecek ve planla-nacak o kadar çok şey vardı ki! Artık yüksek olaylarla ilgili konulara daha derinliğine dalabilir, bunlarla ilgili özel bir eğitim görebilirdim. Ağustos başlarında bir gün rehberim, "Bu sene ot toplama grubu ile beraber biz de gideceğiz. Doğa-da gördüğün otlardan pek çok şey öğreneceksin. Sonra ger-çekten uçurtma uçurmanın ne demek olduğunu da öğretece-ğim sana" dedi. Bundan sonraki iki hafta boyunca herkes çok meşguldü. Yeni deri torbaların yapılması, eskilerin temizlen-mesi gerekiyordu. Çadırlar gözden geçirilmeli, hayvanlar uzun bir yolculuğa katlanabilecek şekilde bakılmalı, gerekli kontroller yapılmalıydı. Grubumuz iki yüz rahipten oluşa-caktı. Hareket merkezimizi eski bir manastır olan Tra Yerpa' da kuracak ve her gün buradan, yöredeki otları incelemek üzere gruplar halinde dağılacaktık bölgeye. Ağustosun so-nunda büyük bir şamatayla yola çıktık. Bizimle gelmeyip, manastırda kalacak olanlar, duvarların dibine kümelenmiş, tatile ve yeniliğe gidenlere imrenerek bakıyorlardı. Bir lama olarak, beyaz bir ata biniyordum artık. Aralarında benim de bulunduğum birkaç kişi,%bütün grup gelmeden Tra Yerpa'da rahat birkaç gün geçirebilmek için, ancak çok gerekli âletleri yanımıza alarak önden gidecektik. Atların günde on beş ya da yirmi mil yol alabilmelerine karşın, yak öküzleri, sekiz-on milden fazla gidemiyorlardı. Gideceğimiz yere daha çabuk varmak istediğimiz için yükümüz oldukça hafifti. Ağır ağır ardımızdan gelen yak öküzü konvoyunda bulunan hayvanla-

153

Üçüncü Çöz

rın her birinin sırtında ise en azından yetmiş beş kilo vardı. Yirmi yedi kişilik öncü grup olarak birkaç gün sonra manastıra ulaştığımızda gerçekten sevinmiştik. Oldukça zor bir yolculuk geçirmiştik. Aslında ata binmekten hoşlanma-yan bir tek ben vardım galiba; artık dörtnala giderken bile -kolaylıkla durabiliyordum atın üzerinde fakat hepsi o kadar-dı. Diğer birçok kişinin yaptığı gibi eğerin üzerinde ayağa

kalkamıyordum kesinlikle, oturduğum yere yapışıp kalmış gibiydim. Ama olsun, pek öyle zarif bir binici olarak görün-mesem de, hiç değilse güvenlik içindeydim. Manastırda yaşa-yan rahipler, dağ yamacından yukarı doğru tırmandığımızı görmüşler, yağlı çay, tsampa ve sebze hazırlamışlardı bize. Bizden hem yeni haberleri, hem de onlara getirdiğimiz gele-neksel armağanları bekliyorlardı dört gözle. Manastır tapı-nağının düz damının üzerinde bulunan tütsü /mangalların-dan, yoğun duman sütunları yükseliyordu havaya. Yolculu-ğun sonuna geldiğimizi düşünerek yeniden kazandığımız ta-ze bir güçle atlarımıza yüklendik. Yanımda bulunan lamala-rın çoğunun kavuşacak eski dostları vardı burada. Üstelik Lama Mingyar Dondup'u herkes tanıyordu anlaşılan. Rehbe-rim, bizi karşılayan kalabalığın arasında yitip gitmişti. Yine her zamanki gibi dünyada tek başıma, yapayalnız kaldığımı düşünürken, rehberimin sesini duydum: "Lobsang, nerede-sin?" Hemen yanıt verdim ve daha ne olduğunu anlamadan kalabalık yarıldı. Bir girdap gibi dönerek içine aldı ve yuttu beni. Rehberim çok yaşlı bir reisle konuşuyordu. Reis bana döndü ve "Demek bahsettiğin bu. Güzel, güzel! Hem de çok genç!" dedi. İlgilendiğim tek şey, her zamanki gibi yemekti. Ama başkalan da ilgileniyordu bu konuyla ki, daha fazla vakit yi-tirmeden hep birlikte yemekhaneye doğru yola koyulduk. Sanki hâlâ Chakpori'deymişiz gibi büyük bir sessizlik içinde yendi yemek. Chakpori'nin Tra Yerpa'nın bir kolu ya da Tra Yerpa'nın Chakpori'nin bir kolu olup olmadığı hakkında bir kararsızlık vardı. Aslında her iki manastır da Tibet'in en eski manastırları arasındaydı. Tra Yerpa, bitkisel ilaçlar

154

r ve Uçurtmatar

hakkında çok değerli el yazması kitaplarıyla ünlüydü. Çok güzel bir fırsattı bu benim için; bütün bunları okuyabilecek, gerekli notları alabilecektim. Kitapların arasında, Chang Tang dağlık bölgesine yapılmış olan ilk geziyle ilgili, bu garip yolculuğa katılmış olan bir rahip tarafından yazılmış bir de rapor vardı. Ancak o an için ilgimi en çok çeken şey, manastı-rın hemen yanı başında bulunan, uçurtma havalandıracağı-mız yaylaydı. Arazi son derece garipti burada. Göz alabildiğine süre-k-li olarak yükselen topraktan sivri tepeler fırlıyordu yukarıya. Gittikçe yükselen geniş basamakları andıran tepelerin etek-lerinde, teraslanmış bahçeleri andıran düz yaylalar vardı. Aşağılarda kalan yaylalar binbir çeşit bitkiyle örtülüydüler. Yalnızca buralarda bulunan sarı taneli bir bitkinin, şaşıla-cak derecede güçlü bir ağrı kesici özelliği vardı. Rahipler ve oğlanlar bu bitkileri toplar, yere serip Tcuruturlardı. Ben ar-tık bir lama olarak rahiplerin çalışmalarını kontrol etme hakkına sahiptim. Fakat çok fazla ilgilendirmiyordu bu beni; beni esas ilgilendiren, özelliklerini rehberimden öğreneceğim değişik otlardı. Ama şu anda tek düşündüğüm, bir fırsatını bulup, uçurtma uçurabilmektir. Manastır binasının az ileri-sinde sıra sıra ladin ağacı kütüğü vardı. Bu ağaçlar uzak bir ülkeden getirilmişlerdi. Tibet'te bu cins ağaçlar büyümmezdi. Bunun özelliği, tahtasının hafif ve sağlam olması, bu yüzden de uçurtma için ideal kabul edilmesiydi. Uçurtmaların işi bittiği zaman tahtalar kontrol edilir ve zamanı gelince yeni-den kullanılmak üzere depoya kaldırılırlardı. Disiplin pek gevşek değildi burada. Biz de dahil olmak üzere hemen herkes tüm ayınlara katılıyordu. Ama aslında daha iyiydi bu tabii, çünkü eğer işleri iyice gevşetirsek, Chakpori'ye döndüğümüzde nasıl katlanırdık o sert disipline.

Aşağılarda uzanan toprak mor gölgelerle kaplanmışken, biz burada bir dağın

yamacına yapışmış gibi duran bu ma-nastırda hâlâ pırıl pırıl gün
ışığımdaydık. Ancak akşam rüz-gârı yavaş yavaş uğuldamaya başlamıştı bile.
Az sonra güneş uzaklardaki dağların ardından battı ve biz de
alacakaranlığa
155

Üçüncü Çöz

gömlüydük. Aşağılarda bulunan kasaba simsiyah bir göl gibi görünüyordu.
Hiçbir yerde tek bir ışık pırıltısı bile yoktu. Burada, dağın tepesinde
bir manastırda kümelenmiş bizler hariç, göz alabildiğine uzanan dağların

arasında herhangi bir canlıya rastlamak olanaksızdı. Güneşin batışıyla
birlikte şiddetlenen akşam rüzgârı, tanrıların görevine, yeryüzünün
köşelerinin tozunu alma işine başladı. Aşağıdaki vadiyi boy-lu boyunca
süpürdükten sonra, dağ yamacı ile engelleniyor ve ayine çağrıda bulunan
dev bir gong gibi kasvetli bir inil-tiyle gürleyerek, bizim bulunduğumuz
yamaca çıkmak üzere kayaların arasındaki yarıklardan, yukarı doğru adeta
patlı-yordu. Hava sıcaklığı şimdi iyice düşmüştü. Soğuyan ve bü-zülen kaya
parçalarının çıkardığı gıcırtilar geliyordu her ta-raftan. Gökyüzünde
yıldızlar parlak ve canlıydı.,
Birdenbire, uğuldayan rüzgârı bastıran yeni bir ses du-yuldu. Tapınakta
bulunan ve bir başka günün daha bittiğini haber veren davulların şeşiydi
bu. Başımı kaldırıp baktığım-da, yukarıda, damın üzerinde duran rahiplerin
silüetlerini fark edebiliyordum. Elbiseleri sert.rüzgârda uçuşuyorlardı.
Davulların çağrısı, bizim için gece yansına dek sürecektir bir uyku vakti
demekti. Binaların ve tapınakların çevresinde benek benek toplanmış küçük
rahip kümeleri, Lhasa'nın -ve onun ötesindeki dünyanın sorunlarını
tartışıyorlardı. Gong se-siyle yavaş yavaş ayrıldılar birbirlerinden ve her
biri kendi yoluna gitti. Sonra sesler de yavaş yavaş azaldı ve nihayet
huzur dolu bir sessizlik kapladı ortalığı. Küçük bir pencere-den
dışarısını seyrederken sırtüstü uzandım. Bu gece uyuya' mayacak kadar
meşguldü kafam. Yukarıda yıldızlar, önüm-de uzun bir hayat vardı. Önceden
bildirilmiş pek çok şey bi-liyordum gelecekteki hayatım hakkında. Tibet
hakkında ön-ceden verilen haberleri düşündüm. Niçin, niçin işgal
edilme-miz gerekiyordu? Biz kime ne yapmıştık? Ruhun ve aklen ge-lişmekten
başka hiçbir hırsı olmayan barışsever bir ülkey-dik. Niçin topraklarımıza
göz dikmişti başka ülkeler? Bizim olandan başka arzu ettiğimiz bir şey
yoktu ki. Sonra, öteki insanlar niçin bizi yenmek, esir etmek
istiyorlardı? Tüm iste-
156

"Bitkiler ve Uçurtmalar

diğimiz kendi hayatımızı yaşamak, rahatsız edilmemektir. Üstelik benden,
ileride ülkemizi işgal edecek olan bu insanla-rın arasına karışmam, hatta
daha başlamamış bile olan bir savaşta bu istilacıların hastalarını
iyileştirmem, yaralılarına yardım etmem bekleniyordu. Olacakları önceden
biliyordum, olayların nasıl gelişeceğini, dönüm noktalarını da
biliyor-dum, ama yine de arkalarda sürüklenen bir yak öküzü gibi devam
etmek zorundaydım bu yola. Evet, tam bir yak öküzü gibi duracağım yerleri,
iyi ya da kötü otlakların yerlerini ön-ceden bilerek, belli bir hedefe
doğru ağır ağır, zahmetle iler-lemem gerekiyordu. Ama Hürmetle Selâm
Bayırn'ı aşan bir öküz, Kutsal Kent'i ilk gördüğü anda, karşılaştığı tüm

güç-lükleri yaşamaya değer bulmuştu,
Tapınak davullarının gümbürtüsüyle sıçrayarak uyan-dım. Farkında bile
değildim uyumuş olduğumun. Kafamda rahiplere hiç de yakışmayan bir
düşünceyle, uykudan uyuş-muş ellerimin arasından kayıp giden giysimi
tutabilmek için zorlukla kalkabildim ayağa. Gece yarısı mümkünü yok
uya-nık duramayacağım, inşallah şu merdivenlerden aşağı yu-varlanmam. Oh!
Ne kadar soğuk burası! Bir lama olarak uyulması gereken iki yüz elli üç
kural mı? Eh, bunlardan bir ,-4, tanesi şimdiden bozulmuş durumda! Bu
kadar ani bir şekilde Z uyandırılınca, düşüncelerimin şiddetinden
alığoyamadım kendimi. Manastıra benimle birlikte yeni gelmiş ve aynı
şaş-kınlığın içinde olan diğerlerine katılmak üzere sendeleyerek çıktım
odadan dışarı. Zorlukla tapınağa gidip ilahi söyledik. Şöyle bir soru
sorulmuştu: "Madem başınıza gelecek zorluk ve felaketleri biliyorsunuz,
peki niçin önlemiyorsunuz bunları?" Bunun en açık yanıtı şudur: "Eğer
kehanetleri ön-leyebilseydim, o zaman bunların doğru olmadığını yalnızca
bu önleme olayı kanıtlardı!" Aslında önceden verilen haber-ler sadece
olasılıklardır, bu demek değildir ki insanların özel isteği olmayacak.
Aksine, örneğin bir adam Darjeeling'den Washington'a gitmek isteyebilir.
Başlangıç noktasını ve he-definin ne olduğunu bilir. Eğer bir haritaya
bakmak zahme-tine katlanırsa, hedefine ulaşmak için normal olarak geçmesi

- 157 - '

Üçüncü Çöz

gereken belirli yerler olduğunu görür. Bu belirli yerlerden geçmeden gitme
olanağına sahipse de, bu her zaman tercih edilen bir yol olmaz. Çünkü
sonuç olarak yolculuk daha uzun ve masraflı olabilir. Aynı şekilde bir
adam otomobille Lon-dra'dan Inverness'e gitmek istediğinde, eğer tedbirli
bir sü-rücüyse haritaya başvurur ya da bir seyahat şirketinden bir rehber
alır. Sürücü böyle yapmakla kötü yollardan kaçınmış ya da geçmek zorunda
olduğu inişli çıkışlı arazide hazırlıklı olur ve daha güvenli gider.
Önceden bildirilen olaylar için de durum aynıdır. Kolay yolu seçmek her
zaman için doğru ol-maz. Bir Budist olarak ben yeniden dünyaya gelindiğine
ina-nıyorum; öğrenmek için yeryüzüne geldiğimize inanıyorum. İnsan
öğrenciyken her şey çok zor ve acı gelir: Tarih, coğraf-ya, aritmetik,
hangisi olursa olsun dersler kasvetlidir, sıkıcı-dır, gereksizdir. Ama bu
zor okul bittikten sonra onun özle-mini çektiğimiz de olur. Bir rozet, bir
kravat ya da bir rahip elbisesinin belli bir rengi, o çektiğimiz
sıkıntılarla gurur duyduğumuzu anlatır bize. Hayat ta böyledir. Güç ve
acıdır, öğrenmemiz gereken şeyler yalnızca bizi denemek için
hazır-lanmıştır. Fakat okuldan ayrıldığımızda, rozetimizi gururla takarız,
işte ben de öldüğüm zaman rozet olarak, çektiğim sıkıntıları belirleyen o
rengarenk hâlemi takmak istiyorum! Evet, şaşılacak bir şey yok. Ölmek
yalnızca eski ve boş kabu-ğumuzu terk edip yeniden daha iyi bir dünyaya
doğmaktır.

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte ayaklanmış, keşfe çık-mak için
sabırsızlanıyorduk. Daha büyükler bir önceki ak-şam karşılaşamadıkları
dostlarını arıyorlardı. Ben ise her şeyden çok, hakkında pek çok şey
duymuş olduğum o insan uçuran uçurtmaları görmek istiyordum, tik önce
manastın baştan başa gezerek, çevremiz hakkında bilgi edinmeliydik.
Tapınağın damına çıkıp, çevremizde yükselen sivri tepelere baktık,
aşağılarda uzanan ve incecik bir şerit gibi görünen dereleri seyrettik.
Çok uzaklarda, suların sürüklediği çamur-la yüklü, sarı renkte, kabarmış
bir ırmak görüyordum. Daha yakınlarda, üzerleri hafif dalgacıklarla
çırpman gök mavisi nehirler vardı. Az ötemizde şmldayan incecik bir dere
ya-

!

'BitkijCer ve tıçurtmafar

maçtan aşağı çağlıyor, öteki ırmaklara karışıp, Hindistan' daki kutsal Ganj Nehri'ne, oradan da Bengal Körfezi'ne ak-mak için sabırsızlanıyordu. Güneş yavaş yavaş dağların te-pesinde yükseliyordu, çok geçmeden hava ısınmaya başla-mıştı. Uzaklarda, kendisine bir sabah kahvaltısı bulabilmek v için oraya buraya saldırıp çullanan, yalnız bir akbaba görü-nüyordu. Yanı başımda duran bir lama çevreyi tanıtıyordu. Bana karşı çok saygılıydı, çünkü ben herkes tarafından sevi-len Lama Mingyar Dondup'un koruması altındaydım; çünkü doğruluğu kanıtlanmış bir Yeniden Bedenlenmiş Kişi, ya da bizim deyimimizle bir Trülku'ydum.

,• Yeniden bedenlenmiş bir kişinin nasıl tanınacağı hak-kında bazı kısa açıklamalarda bulunmam belki ilginizi çeke-bilir. Bazen bir anne ve baba, çocuklarının davranışlarından,

!. onun olağanüstü bir bilgiye, ya da herhangi bir biçimde izah

^ edilemeyen belirli "hatıralara" sahip olduğunu düşünebilir.

O zaman anne ve baba, çocuğun incelenmesi için bir komis-

j yon kurulmasını sağlamak amacıyla, yaşadıkları bölgede bu-

,t / lunan bir manastırın reisine" başvurur. Bunun üzerine ilk olarak, çocuğun doğmadan önceki horoskoplari hazırlanır ve bazı belirli işaretlerin bulunup bulunmadığı araştırılmak üzere çocuğun bedeni muayene edilir. Örneğin ellerinin üze-rinde, kürek kemiğinin civarında ya da bacaklarında bazı özel işaretleri olabilir. Bunlara rastlandığı takdirde, çocuğun bundan önceki hayatında kim olduğunu anlamak için birta-kım ipuçları araştırılır. Bu durumlarda, örneğin bende oldu-ğu gibi, bazen birkaç lama birden çocuğun eski kişiliğini or-taya çıkarabilir ve bu takdirde bundan önceki hayatında sa-hip olduğu bazı eşyalara başvurulur. Bunlar, görünüşte ken-disinden farklı olmayan benzerleriyle birlikte ortaya çıkarr-#9632; hr; çocuk geçmiş hayatında kendisine ait olan bu eşyalardan dokuz tanesini tanımak zorundadır. Çocuk üç yaşına geldiği zaman bu doğrulamayı yapabilmelidir.

Üç yaşındaki bir çocuk, anne ve babasının eşyalar hak-kında yapmış olduğu tariflerin etkisinde kalamayacak kadar küçüktür. Üstelik bu doğrulama sırasında çocuk kendi eşya-

159

Üçüncü Çöz

lannı, otuz kadar benzer eşya arasından seçer, anne ve baba bu törene katılamazlar. Yanlış seçilen iki eşya, yapılan tah-minlerin doğru olmadığını ortaya koyar. Çocuk eğer başarılı olmuşsa, o zaman Yeniden Bedenlenmiş bir kişi olarak büyü-tülür ve bilgisi zorlanır. Yedinci doğum gününde geleceği hakkında tahminler açıklanır ve bu yaştan sonra ona söyle-nen ve ima edilen her şeyi yeterince iyi anlayabildiği kabul edilir. Aslında kendi deneyimlerimle bunun böyle olduğunu biliyorum.

Yanımdaki saygılı lama, bölgeye ait özellikleri gösterir-ken, hiç kuşkusuz tüm bunları hatırında tutuyordu. Tâ ötede çağlayanın sağında, nasır ve siğilleri yok etmek, sarılığı ha-fifletmek için suyundan yararlanan Noil-me-tangere topla-maya çok uygun bir yer vardı. Orada, şu ufak gölün içinden, aşağı sarkmış dikenleri ve pembe renkli çiçekleriyle su altın-da yaşayan yabani bir ot, Polygorum Hydropiper toplayabi-lirdik. Bunun

yapraklarını romatizma ağrılarınin tedavisin-de ve kolera nöbetlerini kesmek için kullanırdık. Burada seyrek rastlanan türde otlar topladık. Zor bulunan bitkiler ancak çok yüksek bölgelerde yetişirdi. Okuyucular arasında otlarla yakından ilgili olanlar varsa, onlar için bizde çok rastlanan türde bazı otlar ve bizim bunlardan nasıl yarar-landığımız hakkında birkaç ufak bilgi veriyorum, ingilizce isimleri, eğer varsa, bana tamamen yabancı olduğundan, La-tince isimlerini kullanıyorum. Allium Sativiiz çok iyi bir antiseptik olup, ayrıca astım ve diğer göğüs rahatsızlıklarının hepsinde kullanılır. Bir başka antiseptik de, sadece küçük dozlarda verilen Balsa-modronmyrrha'dır. Bu özellikle dış etleri ve mukoza tedavi-sinde kullanılırdı. Ağızdan alındığında isteriyi yatıştırır. Krem renginde çiçekleri olan, uzun bir bitkinin insanı böcek ısırmasından koruyucu bir özü vardır. Bu bitkinin La-tince ismi Becconia Cordata'dır. Göz bebeklerini büyötmek için kullanılan Ephedra Sinica'nın Atropin'e çok yakın bir et-kisi vardır. Hem astım hem düşük tansiyon için Tibet'te en çok kullanılan bitkiydi bu. Sap ve kökünü kurutup, toz hali-

160

'BitkiCervellçurtmaİar ne getirdikten sonra kullanırdık.
y Kolera, ülserleşmiş kısımlardaki kötü koku nedeniyle,
A hasta ve doktor için genellikle epey rahatsız edici olurdu- Li-gusticum
Levisticum bütün bu kokuyu yok ederdi. Ateşli hastaların bedenlerini soğutmak için, kaynatılmış yapraklar-dan yapılmış bir losyon vardır. Tigrinum, hanımların yumur-talıklarla ilgili şiddetli ağrılarına hakikaten iyi gelir; bu arada Flacourtia Indica'nın yaprakları geri kalan "özel" şika-ayetlerin çoğunu ortadan kaldırmakta kadınlara yardım eder. Samachs Rhus grubundan olan Vernicifera da Çinliler ve Japonlar tarafından "Çin verniği" imalinde kullanılır. Aromaticâ, deri hastalıkları, idrar yolu şikayetleri ve sistit durumlarında yararlı olurken, Glabra'yı da şeker hastalığı-nın tedavisinde kullanırdık. İdrar torbasındaki iltihaplanma-larda kullanılan, hakikaten çok güçlü bir başka pekiştirici ilaç da Arctestaphylos Uvaursi'nin yapraklarından elde edi-lirdi. Çinliler ise bunun yerine her türlü şikayetlerde kullanı-labilen bir pekiştirici ilaç yaptıkları Bignania Grandiflora'yı tercih ederlerdi. Daha sonraki yıllarda bulunduğum esir kamplarında, Tibet'te de aynı amaçla kullandığımız Polygo-num Bistorta'nın kromatik dizanterilerin tedavisinde gerçek-ten çok yararlı olduğunu gördüm. Tedbir almadan sevişmiş olan kadınlar genellikle Poly-gonum Erectum'dân hazırlanmış bir ilaç kullanırlardı. Do-ğum kontrolü için çok yararlı bir bitkiydi bu. Biz Tibet'te yanmış derilerin üzerine yeni bir deri yapabiliydik. Sieges-beckia Orientalis hemen hemen bir metreden yüksek, Uzun bir bitkidir. Çiçekleri sarıdır. Özü, yaralara ve yanıklara sü-rüldüğünde, tıpkı kolodiyona benzer bir biçimde yeni bir deri geliştirir. Dahili olarak kullanıldığında sarı papatyaninkine eş bir etkisi vardır. Yaralardan akan kanın pıhtılaştırılması için Piper Augu Stifolium'dan yararlanırdık. Bu iş için en işe yarar kısmı, kalp biçimindeki yapraklarının alt yüzeyleridir. Bütün bunlar çok bulunan otlardır. Geri kalan pek çoğunun ise Latince karşılıkları yok, çünkü bu isimleri koyan Batı

161

dünyasınca hiç bilinmiyorlar. Burada bunlardan söz etme-min tek nedeni, bitkisel ilaçlar konusunda az da olsa bir bil-gimiz olduğunu göstermek içindir!

Bu parlak güneşli günde, görüş açısı hayli geniş tepeye çıkmış, kırları, yamaçları seyrederken, bütün bu bitkilerin yetiştiği vadileri, gözden uzak kalmış cennet gibi köşeleri gö-rebiliyorduk. Uzaklarda, bu küçük yaylanın ötesinde, arazi gittikçe daha ıssızlaşıyordu. Söylediklerine göre, manastırın kurulduğu bu yamacın dışında, tepenin bu tarafı tamamen kırıç bir bölgeydi. Bütün bunları hafta içinde bir gün, insan uçuran bir uçurtmanın içinde çok yükseklerle çıktığım zaman kendi gözlerimle de görecektim.

Sabahın geç bir saatinde, Lama Mingyar Dondup beni çağırarak, "Haydi gel Lobsang, uçurtmaların havalandırılma-cağı yeri incelemeye gidecek olan gruba katılacağız. Aslında bugün senin günün," dedi. Hemen fırladım ayağa. Manastırın giriş kapısında, kırmızı giysili bir grup rahip bizi bekli-yordu; hep birlikte basamaklardan aşağı, rüzgârlı yayla bo-yunca yürüdük.

Bitki yetişmiyordu bu kadar yükseklerde. Kayaların üzerinde pek ince bir toprak tabakası vardı. Tek tük birkaç çalı, sanki uçurumdan aşağı kayıp yuvarlanmaktan ve tâ de-rinlerdeki derenin içine düşmekten korkuyormuş gibi bir ka-yanın yamacına kümelenmişti. Tam tepemizde yükselen ma-nastırın damında bulunan dua bayrakları, haşın rüzgâra karşı dimdik duruyorlar, direkler bu zorlanmayla arada sıra-da çatırıyor, inliyor, fakat yfne de dayanıyorlardı. Az ötede küçük bir rahip adayı botlarını yere sürterek tembel tembel yürüyor, kalkan toz, esen rüzgârla birlikte sanki bir üfleme-lik dumanmış gibi döne döne savruluyordu. Hafifçe eğimli yayladan, derin bir uçurumun kenarına dek yürüdük. He-men yanı başımızdan zirveye doğru dimdik yükseliyordu ka-yalar. Giysilerimizin arkası, sırtımıza yapışmış, ön tarafı ise kabarak dışarı fırlamıştı. Rüzgâr bizi itiyor, sürüklenme^meye, zorunlu bir koşu tutturmamaya çalışıyorduk. Uçuru-mun kenarından sekiz-dokuz metre içeride, kayaların ara-

162

I

'Bitkiler ve Uçurtmalar

sında, oldukça geniş bir yarık vardı. Rüzgâr zaman zaman buradan yukarıya, ok gibi-giden sivri taş ve kaya parçaları fırlatıyordu. Çok aşağılarda kalan vadiyi boydan boya hızla tarayan rüzgâr, kaya kümeleriyle karşılaşınca sıkışıyor ve kayada bulunan bir çatlak boyunca ve de büyük bir basınçla yukarı doğru fışkırıyor, en sonunda özgürlüğe kavuşmanın sevinç çığlıklarıyla yaylaya akıyordu. Anlattıklarına göre, fırtınalar mevsimi sırasında bu ses bazen en derin cehen-nemlerden kaçak ve aç bir kurt gibi avını yiyen şeytanların gürlemesine benzermiş. Tâ aşağılardaki derin dere boyunca esen, patlayan, kabaran rüzgârla bu çatlaktaki basınç deği-şir ve buna bağh olarak çıkan ses de alçalır, yükselir, kulağa gerçekten de hoş .gelen değişiklikler gösterirdi.

Kayaların arasındaki yarıktan fışkıran hava akımı ol-dukça düzenliydi bu sabah. Anlattıklarına göre, zaman za-man bazı küçük çocuklar, dikkatsizliklerinden dolayı böyle yarıkların üzerine yürür ve kendilerini bir anda havada bu-larak, altı yedi yüz metre derinliğindeki uçuruma düşerler, paramparça olurlardı. Bununla birlikte, uçurtma havalandır-mak için çok elverişli bir yerdi burası. Çünkü öyle bir itici güç vardı ki, uçurtma bir anda yükelebilirdi havaya. Bunu ufak bir çocukken evde kullandıklarıma çok benzeyen küçük uçurtmalarla-gösterdiler bize. İpi tuttuğumda, en küçük bir, oyuncak uçurtmanın bile insanın kolunu büyük bir güçle yu-karıya kaldırdığını görünce çok şaşırdım.

Buraları, çok iyi bilen rahipler, bütün bu kayalık arazi boyunca bize kılavuzluk edip, sakınmamız gereken tehlikele-ri, birdenbire ortaya çıkabilen hava akımlarının bulunabile-ceği yerleri ya da insanı hiç farkına varmadan uçuşuma çe-kebilecek eğimli yerleri gösterdiler. Uçacak olan her rahibin, yanında bir taş taşınması gerekiyordu. Bu taşların üzerine birtakım dualar yazılır ve hava tanrılarının, kendilerine gelen bu ziyaretçiyi tehlikelerden korumaları beklenirdi. Taşların bir ucuna da khata dediğimiz birer ipek eşarp bağ-lanırdı. Uçurtmaya binen rahip, yeterince yükseldiğinde taşı boşluğa bırakırdı. Eşarp açılıp da havada bir ırmak, gibi ak-

163

Üçüncü. Çöz

maya başladığında, "Rüzgâr Tanrıları" duayı okuyacaklar Ve uçurtmayı kullanan rahibi her türlü tehlikeden koruyacak-lardı. Evet, işte biz de buna inanıyorduk.

Manastıra geri dönüp, uçurtmaların bir araya getirile-cek parçalarını dışarı taşımaya koyulduğumuzda, oradan oraya müthiş bir koşuşturma kapladı ortalığı. Her şey dik-katle gözden geçirildi. Ladin ağacından direkler, üzerlerinde gözden kaçmış herhangi bir çatlak ya da başka bir hasar ol-maması için sıkı bir kontrolden geçtiler. Uçurtmaların kap-lanacağı ipekli kumaşlar, düz ve temiz bir zemine serildiler. Çömelerek bunların üzerinde gezinen rahipler, kumaşın her metrekaresini büyük bir dikkatle gözden geçirdiler. Bu araştırmacılar her şeyden iyice emin olunca, uçurtmanın çatısı birbirine bağlandı, takozlar yuvalara çakıldı. Uçurtma iki metre en ve boyunda," üç metre yüksekliğinde bir kutu şek-lindeydi, tki yanında üç metre uzunluğunda iki kanadı var-dı. Altında ise havalanma ve mis anlarında kanatları koru-ması için bambudan yapılmış birer kızak bulunuyordu. Ta-vanı da bizim Tibet botlarımızın uçları gibi kıvrık bir bambu parçasıyla sağlamlaştırılmıştı. Özel olarak yapılmış bu sın-gın kalınlığı bileğim kadar vardı ve öyle bir şekilde destek-lenmişti ki, ipekli kaplama, bu kalas ve kanatları .koruyan kızaklar sayesinde uçurtma yerde dururken, bile hiçbir bi-çimde toprağa değiniyordu. Yak öküzü kılından yapılmış ipi ilk gördüğümde hiç de memnun olmadım. Pek sağlammış gi-bi gelmedi bana. tpin uçları, kanat diplerine bağlanmış, uçurtmanın ön tarafında birleşiyordu, tki rahip uçurtmayı yukarı kaldırıp yaylanın sonuna, uçuşunun kenarına dek ta-şıdılar. Uçurtmayı, yukarıya doğru fıskıran hava akımına karşı havada tutabilmek gerçekten büyük bir sorundu. . ilk önce bir deneme yapılacaktı ye bu sırada atlar değil, biz tutacaktık uçurtmanın ipinden. Uçurtma Şefi dikkatle iz-liyordu çalışmaları. Verdiği işaret üzerine rahipler uçurtma-yı arkalanndan sürükleyerek koşabildikleri kadar hızlı koş-maya başladılar. Uçurtma kayadaki yarıktan yükselen akımla karşılaştığında, bir anda koca bir kuş gibi yükseldi

164

'Bitktfervelİçurtmaiar

havaya. Halatı tutan rahipler çok deneyimliydiler bu işte. Uçurtma iyice yükselebilin diye ipi hemen boşalttılar, tpin ucunu sıkı sıkı tutan rahiplerden biri elbisesini kemerinin al-tına sıkıştırarak üç metre kadar tırmandı ipe, uçurtmanın kaldırma gücü ölçülüyordu şimdi. Sonra onu bir başkası da-ha izledi ve ipe tırmanan bu iki kişi, bir üçüncünün daha tır-manabilmesi için biraz daha yükseldiler. Rüzgâr iki yetişkin adam ve

bir küçük çocuk için yeterliydi, fakat üç yetişkin adamı taşıyacak güçte değildi. Uçurtma Şefi'ne göre yeterli değildi bu. Bunun üzerine rahipler uçurtmanın yükselen ha-va akımlarına kapılmaması için büyük bir dikkat sarf ederek halata asıldılar. Halatın üzerindeki rahiplerle uçurtmayı aşağıya çekecek olan rahiplerden başka herkes iniş alanın-dan uzaklaştı. Uçurtma, göğün verdiği özgürlüğü tattıktan sonra yeryüzüne dönmek için epey isteksiz görünerek, kanat-larına asılmış iki rahiple birlikte aşağıya doğru indi.

Uçurtma Şefi'nin verdiği talimata uyarak, sııklarda bulunan yarıkların arasına küçük tahta takozlar sokup, ipek kumaşı her tarafından iyice gerdik. Kanatlar yerlerinden;çı-karılarak, biraz daha değişik bir açıyla yeniden takıldı ve uçurtma bir daha denendi. Bu defasında üç yetişkin adamı, hatta onlarla birlikte bir de küçük çocuğu rahatça taşıyabili-yordu. UçuTtma Şefi, bu hava akımının yeterli olduğunu, yal-nız uçurtmayı bu Jkez de alt tarafına insan ağırlığında bir taş bağlanmış olarak denememiz gerektiğini söyledi.

Bir yığın rahip, hava akımı boyunca göğ'e yükselen uçurtmayı elden kaçırmamak için bir kez daha asıldılar hala-ta. Hava akımları pek dengeli değildi. Uçurtma bir aşağı, bir yukarı sığıyor, sağa sola sallanıyordu. Az sonra orada, yuka-rılarda olacağımı düşündükçe garip bir şeyler hissediyordum midemde. Çok geçmeden uçurtma aşağıya çekildi ve ilk yük-seldiği yere doğru taşındı yeniden. Ardından bu işlerde dene-yimli bir lama bana dönüp, "Yukarıya ilk önce ben çıkaca-ğım, sonra sıra senin olacak, dikkatle izle beni," dedi. Uçurt-manın altında bulunan kızakların yanına gittiğimizde, "Aya-ğımı buraya, tahtanın üzerine nasıl koyduğuma iyi bak. Her

165

Üçüncü Çöz

iki kolunu şu arkandaki çubukların üzerinde birleştirecek-sin. Havaya yükseldiğinde dümeni tut ve halatların gördü-ğün gibi kahnlaştırılmış şu birleşme noktasına otur. Yere inerken de, toprağa iki buçuk-üç metre kalınca aşağıya atla. İniş için en emin yoldur bu. Şimdi ben uçacağım, sen de sey-redeceksin" diye ekledi.

Halatın ucuna atlar bağlanmıştı bu kez. Lama işaret verir vermez ileri doğru, dörtnala sürüldüler. Uçurtma öne doğru kaydı, hava akımına çarptı ve bir anda fırladı yukarı. Uçurtma bizim bulunduğumuz yerden otuz metre, aşağıdaki kayalardan da sekiz-dokuz yüz metre kadar yükseldiği za-man, lama halattan aşağı, düğüm yerine doğru kaydı, salla-na sallana oturuyordu orada. Bir grup rahip, uçurtma iyice yükselebilirsin diye halata asılıyor ve sonra birden salıveriyor-du. Yukarıdaki lama halata sıkı bir tekme vurarak işaret ve-rince, rahipler uçurtmayı aşağı çekmeye başladılar. Bu koca-man şey de, bütün uçurtmalar gibi sallana sallana, döne dö-ne, yavaş yavaş aşağıya indi. Altı metre, üç metre. Lama bu sırada elleriyle ipe tutunarak aşağıya sarkmıştı, kendini bı-raktı ve yere çarpar çarpmaz bir takla atarak ayaklarının üzerinde dikildi. Elleriyle elbisesinin tozunu silkelerken ba-na dönüp, "Şimdi sıra senin Lobsang. Neler yapabileceğini göster bakalım bize" dedi.

Beklediğim an gelip çatmıştı sonunda, ama şu anda uçurtmayla uçmayı pek öyle istediğim yoktu aslında. Aptal-ca bir fikir diye düşünüyordum, bir kere çok tehlikeli. Kendi-sinden çok şey beklenen bir hayata son vermek için de tuhaf bir yol! Ancak sonra hakkımda yapılmış olan kehanetleri dü-şünerek teselli ettim kendimi, ama pek de kanmadım bu te-selliye. Eğer ölecek olsaydım ne olacaktı, astrologlar yanıl-mış olacaktı! Ama onlar hiçbir zaman böyle bir yanılgıya düşmemişlerdi bugüne dek. Uçurtma şimdi

yerdeydi. Titre-melerini istediğim ölçüde önleyemediğim bacaklarım ona doğru adeta sürüklendi.^ Doğrusunu söylemek ge/ekirse tir tir titiyorlardı! Kazıkların üzerinde ayağa kalkıp, kollarımı ancak uzanabildiğim çubuğun arkasında kenetleyip, "Hazi-
166

'Bitkiler ve ilçurtmaılar

nm" dedim. Ama sesim pek öyle inandırıcı çıkmamıştı. Doğ-rusunu isterseniz hiç bu kadar hazırlıksız olmamıştım haya-tımda. Zaman durmuştu sanki. Atlar dörtnala fırladıkların-da insanın içini ezen bir yavaşlıkla gerildi ip. Sonra uçurt-manın kafesinden gelen hafif bir titreme ve beni tutundu-ğum yerden neredeyse fırlatıp atacak ani bir silkinme oldu. "İşte yeryüzündeki son anım" diye düşünerek gözlerimi yum-dum. Aşağı yukarı korkunç savruluşlar, zıplayışlar midemi fena halde bulandırmıştı. Sonra gözlerimi zorla, bir an için açabildim ve dehşetle yumdum yeniden. Yerden otuz metre kadar yükselmiştim. Midem çok fenaydı, aşağıda bulunanla-rın üzerine kusmamak için gözümü açtım, ilk uygun yerde boşaltacaktım içimdekileri. Fakat gördüğüm manzara öyle nefisti ki, bir anda tüm sıkıntımı, bulantımı unuttum ve aşağı inene dek de artık hiçbir rahatsızlık hissetmedim. Uçurtma bir aşağı, bir yukarı sallanıyor, yükseliyor, hiç dur-madan yükseliyordu. Çok uzaklarda uzanan vadileri, derin uçurumları görebiliyordum. Alçalan güneşin ışıkları bir göle vuruyor, çok uzaklarda bulunan sular, erimiş altın gibi, göz kamaştırıcı bir renkte parlıyordu. Başımın üzerindeki uçurt-manın, rüzgârın başıboş girdaplarına büyük bir zerafetle baş eğdiğini görünce, derslerini öğrenmek ve sonra da huzura kavuşmak için bu dünyaya bağlanmış biz ölümlülerle, gök-lerde özgürce gezen tanrılar arasındaki farkı daha iyi anla-dım. Şiddetli bir çekiş ve silkinmeyle kendime geldim. Mide-mi karşıdaki sivri tepeye asılı bırakmıştım sanki. Sonra ni-hayet aşağı bakabildim. Kırmızı, kahverengi küçük benekler halindeki rahipler yavaş yavaş büyüyorlardı. Aşağıya çeki-yorlardı beni. Yüzlerce metre aşağıdaki vadiden, kabara ka-bara bir ırmak akıp gidiyordu. Hayatımda ilk kez ayaklarım yerden kesilmiş, bu kadar yükseklerde bulunuyordun^ Bu ufacık ırmak bile daha bir değer kazanmıştı gözümde. Evet böyle çağlaya köpüre akacak» öteki ırmaklarla birleşecek ve en sonunda tâ uzaklardaki Bengal Körfezi'ne kavuşacaktı. Hacılar onun kutsal suyundan içeceklerdi. Ben ise şu anda
167

'Üçüncü Çöz

bu suyun kaynağının üzerinde, yükseklerde bir yerde uçu-yor, kendimi tanrılarla birlikte hissediyordum. Uçurtma çılginca oraya buraya savruluyordu şimdi, aşağıdakiler daha bir güçle asıldılar halata. Birdenbire, dü-mene, inip oturmayı unutmuş olduğumu hatırladım. Uçmaya başladığımdan beri hep kızağın üzerinde ayakta durmuş-tum. Ama bu şekilde inemezdim yere. Ellerimi, sımsıkı ya-pışmış olduğum yerden çözdüm ve bacaklarımı halata dola-yarak aşağı kaydım. Yere altı metre kadar yaklaşmıştım, da-ha fazla vakit yitirmeden halatı sıkıca tutup kendimi aşağı sallandırdım ve yere iki buçuk metre kalınca kendimi bırak-tım. Bir takla atıp doğrulduğumda, karşımda Uçurtma Şefi' ni buldum. "Aferin delikanlı" dedi şef, "gerçekten iyi bir gös-teriydi. Hatırlayıp da dümene inmekle akıllılık ettin, aksi takdirde bu unutkanlığın iki kırık bacağa mal olurdu sana. Şimdi başkaları denesin, sen sonra tekrar

çıkarsın."

Benden sonra uçan genç rahip, benden daha başarılıydı, hiç gecikmeden indi dümene. Ardından yere mükemmel bir iniş yaptıktan sonra ayağa kalktı, birkaç adım ilerledi ve yemyeşil bir yüzle, yüzüstü devrildi yere. Parmaklarını sim-sıkı geçirmişti toprağa. Uçurtmaya binecek olan üçüncü ra-hip fazlasıyla emindi kendinden, bitmez tükenmez övünmesi yüzünden de pek fazla sevilmezmiş arkadaşları arasında. Bu işte üç yıllık bir geçmiş varmış ve kendisini de bugüne dek gelmiş geçmiş en iyi "havacı" olarak görürmüş. Bindiği uçurtma belki yüz elli metre kadar yükseldi yerden. Ancak rahip dümene doğru kayacağı yerde, uçurtmanın içine girdi; fakat bir ara ayağı kaydı ve uçurtmanın kuyruk kısmından aşağı sarktı. Uçurtmanın arkasındaki orta kirişe bir eliyle sınıksı yapışmıştı, birkaç saniye tek eliyle asılı kaldı orada. Kirişi öteki eliyle de tutmaya uğraşıyor fakat bir türlü başa-ramıyordu. Bir ara uçurtma hızla yükseldi ve rahibin eli, tuttuğu kirişten kurtuldu. Giysisi kan kırmızı bir bulut gibi çırpınıp titreyerek, beş yüz metre aşağıdaki kayalara doğru, döne döne düşmeye başladı.

Bu olay işin heyecanını biraz soğutmuştu, fakat uçuşa

'168

'BitkiCer ve Uçunmatar son verecek kadar değil tabii.

Uçurtma aşağı indirilerek sıkı bir kontrolden geçirildi. Sonra yine ben çıktım yukarı. Bu defa, uçurtma havada üç metre kadar yükseldiğinde dümene indim. Çok derinlerde bir kayanın üzerine boylu boyunca yayılmış, kırmızı bir yığın halindeki cesedi geri getirmek üzere, dağın yamacından aşağı inen rahipleri görebiliyordum. Yukarı baktığımda, uçurtmanın içinde durabilen bir kimsenin, uçurtmanın yönünü de-ğiştirebileceğini ve yükselip alçalmasını bir dereceye kadar kontrol altına alabileceğini anladım. Rahip arkadaşın hangi amaç uğruna öldüğü anlaşılıyordu şimdi. "Bunu Rehberim'le tartışmalıyım" diye düşündüm.

Tam bu anda, sanki düşüyormuşum gibi son derece ra-hatsız edici bir hisse kapıldım; öyle çabuk, öyle beklenmedik bir histi ki bu, neredeyse bırakıveriyordum kendimi. Aşağıdaki rahipler çılgın gibi sarılmışlardı halata. Havanın karar-ması sonucu kayaların soğumaya başlamasıyla, vadideki rüzgârın gücü de azalmıştı. Kayaların arasındaki hava akımı hemen hemen tamamıyla durmuştu. Yere üç metre kala ken-dimi bıraktım, fakat uçurtma da üstüme düştü- Orada kaya-ların üzerinde, kafam uçurtmanın ipekli kumaşını delmiş, tam bir şaşkın gibi oturuyordum. O kadar hareketsiz, o ka-dar derin~düşüncelere dalmıştım ki, diğerleri yaralandığını zannederek telaşla geldiler yanıma. Lama Miiigyar Dondup merakla dikilmişti başıma. "Eğer uçurtmanın tam ortasında bir giriş olsaydı" dedim, "ona tutunarak durabilir ve uçurt-mayı az da olsa kontrol altına alabilirdik." Uçurtma Şefi de duymuştu beni. "Evet delikanlı, haklısın, fakat buriukjm de-nemek ister ki?" "Ben," diye karşılık verdim, "eğer rehberim izin verirse isterdim." Bir başka lama gülümseyerek bana döndü, "Sen artık kendi haklarına sahip bir lamasın Lob-sang, kimseye sorman gerekmez ki" dedi "Oh, evet gerekir" diye yanıtladım, "Ne biliyorsam Lama Mingyar Dondup öğ-retti bana ve daha da öğretiyor, bunun için söz hakkı onun."

Uçurtma Şefi uçurtmanın kaldırılışına nezaret ettikten sonra beni kendi odasına götürdü. Burada çeşit çeşit uçurt-

169

Üçüncü Çöz

ma vardı. Bir tanesi bir kuşu andıran, uzunca bir şeydi. "İnsan boyunda bir uçurtmayı uzun yıllar önce uçurumdan aşağı bıraktılar, içinde bir de adam vardı, şöyle bir yirmi mil kadar uçtukten sonra bir dağın yamacına çarptı. O günden sonra da bu türde bir şey yapmadık hiç. İşte senin kafanda canlandırıdığın tipte bir uçurtma. Burada, ortada bir destek var ve şurada da tutunacak bir çubuk. Evvelce yapılmış bir örnek var elimizde, tahta kısımları hazır, ambarın ötesinde-ki kullanılmayan küçük depoda duruyor. Onu deneyecek bi-risini bulamadım henüz ve ben de bu iş için sanırım biraz ağırım." Hemen hemen yüz otuz beş kilo geldiğinden, alçak gönüllü klasik bir ifade kullanmıştı. Bu sırada içeri Lama Mingyar Dondup girdi ve hemen söyledi düşüncelerini: "Bu akşam bir horoskop yapacağız, Lobsang ve yıldızlar ne diyor bir bakacağız."

Gece yarısı ayını için davulların gümbürtüsüyle uyandı-rıldık. Tam yerimi alırken, tütsü bulutlarının ardında küçük ■bir dağ gibi beliren^ koca bir şekil yaklaştı yanıma. Uçurtma Şefiydi bu. "Horoskobu yaptınız mı?" diye fısıldadı. "Evet" dedim, "yarın değil öbür gün uçabileceğim."

Tapınağın ana bölümünde, parlak renkli kutsal resim-lerle süslü duvarların arasında, lotus duruşunda oturuyor-duk. Her birimiz Soylu Buda'nın canlı birer heykeliydik san-ki. Yerden yirmi beş-otuz santimetre yüksekliğinde, kare şeklinde minderlerin üzerinde, birbirine bakan çift sıralar halinde oturuyorduk. İlk önce günlük ayın yapıldı, müzik bil-gisi ve gür bir sesi olduğu için şef seçilmiş olan rahip, ilk ila-hileri söyledi. O bitirdikten sonra biz de davulların ve o tatlı sesli zillerin çınlayışıyla verilen işaret üzerine, tekdüze bir sesle onun söylediği ilahilere karşılık verdik. Bir manastır-daki disiplinin, söylenen ilahilerin berraklığı ve çalınan mü-zîğin güzelliğiyle ölçülebildiğine inandığımızdan, ilahilerimi-zi elimizden geldiğince iyi söylemeye çalışıyorduk. Günlük ayın sona erdikten sonra, on dakikalık bir ara verildi. Biraz sonra, o gün dünyadan ayrılmış olan rahip için bir ayın daha yapılacaktı.

170

'Bitkiler ve Uçurtmalar

Davulların gümbürdemesiyle yeniden toplandık. Her-kesten yüksek bir yerde oturan şef, Tibet'in Ölüler Kitabı, Bardo Thö Dol'dan bir pasaj okudu.

"Bugün bu dünyadaki hayatından ayrılan rahip Kempfel-la'nın gezinen ruhu! Bi-zim aramızda dolaşma, çünkü sen bugün ayrıldın bizden. O! . Rahip Kempel-la'nın gezinen ruhu, Kaybolmuş Ülkeler'den geçip, Büyük Gerçeğe giden yol boyunca sana yardımcı olsun diye bir tütsü çubuğu yakıyoruz."

Biz gençler tiz seslerimizle, daha yaşlı rahipler ise çok kalın bas seslerle, Şefin okuduğu ilahiye karşılık olarak ilahiler okuduk. Rahipler ve lamalar, ayın sırasında karşılıklı sıralar halinde otururlar, ellerinde bulunan binlerce yıllık kutsal sembolleri aşağı yukarı'salla'f-lardı. "O! Gezinen ruh, bize gel ki sana yol gösterelim," İlahi-ler susunca, ağaçlardan yapılmış nefesli çalgılar, davullar, ziller ve sedef kabuk borulardan oluşan bir orkestra kutsal müziği çalardı. Tersine çevrilmiş bir insan kafatası, kanı temsil eden kırmızı renkte bir sıvıyla doldurulmuş, elden ele dolaşıyordu."Senin kanın toprağın üzerine döküldü, şimdi boş gezen bir ruhsun artık. Gel ki sana yol gösterelim." Par-lak safran rengine boyanmış pirinç taneleri doğuya, batıya, kuzeye, «ve güneye savruldu. "Gezinen ruh nerelerde dolaşı-yor? Doğuda mı? Yoksa kuzeyde mi? Batıda mı? Yoksa gü-neyde mî? Tanrıların yiyeceğini yeryüzünün dört bir yanına savurduk, fakat sen onuyemiyorsun, sen öldün çünkü. Gel, gezinen ruh, gel ki seni kurtaralım, sana yol gösterelim."

Kalın deriden yapılmış baş davul, yaşayan bir bedenin gümbürtüsüyle hayatın doğal ritmini çalıyordu. Buna bedenin öteki organlarının seslerini anlatan diğer enstrümanlar da katıldılar. Atar ve toplar damarlarda akan kanın hisirtisi, ciğerlerdeki soluğun boğuk fısıltısı, oradan oraya kansan beden salgılarının çağıltısı, bedenin kendine has müziğini yara-tan bir sürü gıcırtı, tiz sesler ve gümbürtüler. Sonra davul-1 dan gelen bir gümbürtü ve bütün sesler durdu bir anda. Hayat bitmiş, ölüm aniden gelmişti. "O! Eski rahip, şimdiki ruh, telepat lamalarımız sana yol gösterecek. Korkma, dinle. Söylediklerimizi anla ki seni kurtaralım. Ölüm yoktur, gezi-

171

tİçüncü Cjöz

nen ruh, gerçek hayat hiç bitmez. Ölüm bir doğuştur ve seni yeni bir doğuş için buradan kurtarmak üzere çağırıyoruz.

Ayin bitince hızlı adımlarla yeniden yataklarımıza dön-dük. Sabah olduğunda, Uçurtma Şefi'nden bir mesaj aldım. Depodaki uçurtma üzerinde çalışacağını söylüyor ve beni ya-nına çağırıyordu. Rehberimle birlikte, Şefin eski bir depoda bulunan atölyesine gittik. Başka ülkelerden gelmiş tahta yı-ğınları odanın bir kenarını boydan boya kaplamıştı. Duvarla-ra bir sürü uçurtma plâni asılmıştı. Benim kullanacağım özel model ise tavanda bulunan bir kirişe bağlanıp aşağı sar-kıtılmıştı. Biz gelince Uçurtma Şefi bir ipi çekti ve uçurtma-nın yere indiğini hayretle izledim; bir çeşit makara tertibatı yapılmıştı. Sonra tarif ettiği şekilde uçurtmanın içine tır-mandım. Kutu biçimindeki ana bölmenin zemininde, üzerin-de ayakta durabileceğim bir sürü de.stek vardı. Uçurtmayı baştan aşağı inceledik. Üzerinde bulunması gereken ipek kumaş çıkarılmıştı. Şef uçurtmayı yeni bir top ipekli kumaş-la kendi elleriyle Icaplayaeağını söyledi. İki yandaki kanatlar öteki uçurtmalarda olduğu gibi düz değil, avuç içi aşağıya dönük, hafif yumulmuş bir el biçimindeydi; uzunluğu ise ne-redeyse dört metreyi buluyordu.

Uçurtma ertesi gün dışarı çıkarıldı, rahipler bu kadar güçlü bir hava akımına karşı onu zaptetmeye çalışırken epey yorulmuşlardı. Nihayet uçurtmayı yerine yerleştirdiler ve o anda ne kadar önem taşıdığının gayet iyi farkında olan ben, kutuya bindim. Uçurtmayı genellikle olduğu gibi atlar değil, rahipler havalandıracaktı bu kez, hem biraz da kontrol çalış-ması yapmış olurlardı. Seslendim, "Tra dri; them-pa" (Hazi-rım, çekin), tik sarsıntı tutunduğum sıırıktan geçerken bağır-dım. "O-na-döa!" (Hoşçakalın). Ani bir silkelenmeden sonra uçurtma bir ok gibi fırladı havaya. İyi ki sağlam tutunuyor-muşum diye düşündüm, yoksa bu akşam da benim başıboş gezinen ruhumu ararlardı. Halbuki bu beden daha bir süre için kullanılabilirdi, Aşağıdaki rahipler, büyük bir ustalıkla kullandıkları halatla oynadılar, uçurtma yükseldikçe yüksel-di. Üzerinde Rüzgâr Tanrıları'na yazılmış dualar bulunan

172

'BitkiCer ve Uçurtmalar

eşarbi, bağlı olduğu taşla birlikte fırlattım aşağı. Uçurtma Şefi deneylere başlamam için duyduğu sabırsızlıkla dans edi-yordu aşağıda. Bunu görünce, "Eh, artık başlasam iyi olur" diye düşündüm ve sonra kutunun içinde dikkatle hareket ederek, uçurtmanın yüksekliğini ve yönünü ayarlayabileceği-mi anladım. Kendimden fazlasıyla emin ve dikkatsiz

olmuş-tum. Kutunun arka tarafına doğru ilerlediğim anda uçurtma taş gibi düşmeye başladı. Ayaklarım takozdan kaydı ve elle-rimden aşağıya, uçurtmadan bir kol boyu uzaklıkta, boşlukta sallanmaya başladım. Elbisem başımın çevresinde çırpınıyor, kırbaç gibi saklıyordu. Büyük bir güçle kendimi yukarı çekip, yerime oturdum. Uçurtma artık düşmüyordu, yeniden yük-seldi. Bir anda giysimi başımdan indirip düzelttim, nihayet çevremi görebiliyordum. Eğer kafası traş edilmiş bir lama ol-masaydım, hiç kuşkusuz saçlarım dimdik olurdu. Yerden otuz metre kadar yukarıdaydım. Sonra aşağı indiğimde ba-na, uçurtmanın yere on beş metre kalana dek düştüğünü ve ancak o zaman düşüşü kontrol altına alabildiklerini söyledi-ler.

Bu ince havadaki oksijen azlığından soluk soluğa kal-mış bir halde, bir süre sımsıkı yapıştım sırtıma. Göz alabildiği-ne uzanan kayalık bölgelere bakarken, çok uzaklarda^ nokta-lardan oluşan bir çizginin yavaş yavaş ilerlediğini gördüm. Bir an öylece hiç anlamadan baktım, sonra kafamı toparlaya-bildim. Evet! Bitki toplama grubunun'geri kalan kısmı, yavaş yavaş ilerliyordu bu terk edilmiş arazide. Büyük nok-talar, küçük noktalar, uzunca noktalar vardı. Adamlar, ço-cuklar,, hayvanlar diye düşündüm. O kadar yavaş, öyle ısı-rap verici bir tereddütle ilerliyorlardı ki! Aşağıya indikten sonra grubun bir iki gün sonra yanımda olacağını haber ve-receğimi düşünmek büyük zevk verdi bana. Kayaların soğuk mavisini, toprağın kırmızılı sarılı sıcak rengini, çok uzaklarda parıldayan gölleri bu kadar yüksek-ten seyretmek gerçekten büyüleyiciydi. Tâ aşağıda, acı rüz-gârlardan korunmuş derin ve sıcak vadide, yosunlar, diken-ler ve bitkilerden oluşan bir halı vardı sanki. Babamın çalış-

173

'Üçüncü Çöz

mâ odasındaki halıya ne kadar da benziyordu! Vadinin orta-sından küçük bir dere akıyordu. Babamın halısının üzerine, içinde temiz su bulunan bir kavanozu devirdiğim günü ha-tırladım. Evet, babamın eli gerçekten çok ağırdı!

Manastırın ardında kalan arazi dağlıktı, güneşin önün-de siyah birer siluet gibi duran sivri tepeler ufka dek birbiri ardı sıra yükseliyorlardı. Tibet gökyüzü çok berraktır, insan dağların izin verdiği kadar uzağı görebilir, bir kere görüş mesafesini kısaltacak buharlaşma yoktur. Görebildiğim ka-dar uzaklıkta, aşağıdaki rahiplerden ve bitmez tükenmez bir zahmetle bize doğru ağır ağır ilerleyen ve güçlükle seçilebi-len beneklerden başka hareket eden hiçbir varlık yoktu. Bel-ki beni görebilirlerdi burada. Fakat uçurtma yine sarsılmaya başladı; rahipler aşağıya çekiyorlardı beni. Bu çok değerli deney uçurtmasının zarar görmesini önlemek için yoğun bir dikkat gösteriyorlardı. Yere indiğimde, içten bir sevgiyle bana bakmakta olan Uçurtma Şefi, o güçlü kollarını öyle bir hararetle omuzlan-ma doladı ki kemiklerimin kırılacağını sandım. Kimse araya girip tek bir sözcük dahi söylemiyordu. Şefin yıllardır birta-kım teorileri vardı, fakat hiç kimse bunları uygulamaya ya-naşmamıştı. Koca gövdesi ile kendisinin uçması da olanak-sızdı. Soluk almak için durduğu aralarda ben konuşuyor ve ona bu işi çok sevmiş olduğumu, o uçurtmaları yapmaktan, denemekten ve seyretmekten ne kadar zevk alıyorsa, benim de uçmaktan o kadar zevk aldığımı anlatıyordum. "Evet, evet, Lobsang, şimdi, eğer sadece bunu şuraya aktarırsak ve şu desteği oraya koyarsak, çok daha iyi olacak. Hımm, uçurt-mayı içeri alalım ve hemen üzerinde çalışmaya başlayalım. Şöyle yapınca yana kaydı dedin, öyle mi?" O günden sonra her uçuşun ardından bir

174

Sonraları bir kaza daha oldu. Rahiplerden biri nasıl uçtuğumu, neler yaptığımı dikkat ve merakla izliyordu. Bir gün sıradan bir uçurtmayla uçarken, herhalde benim yaptıklarımı kendisinin de yapabileceğini düşünmüş olacak ki, ku-tunun içine tırmandı. Fakat bir ara uçurtma şöyle bir silkele-nip yana yattı ve rahip tahtaları parçalayarak uçurtmadan

Bütün güzel şeyler çok çabuk sqn buluyor. Günler çalış-ma, hem de ağır bir çalışmayla geçiyordu ama üç aylık gezi yine de çok çabuk sona erdi. Bu dağlara yapmış olduğumuz çok güzel birkaç geziden ilkiydi. İsteksiz isteksiz birkaç par-ça eşyamızı topladık. Uçurtma Şefi benim için özel

olarak yapmış olduğu ve istediğim zaman içinde uğabileceğim ęok g¼zel bir

uçurtma armağan etti bana. Ertesi g¼n, yuvaya d¼nmek ¼zere yola ęıktık. Geldiğimizde olduğu gibi, yine bir-kaçımız atlara binip ęabuk yolu tercih ettik; rahipler ise -ęo-cuklar ve y¼kl¼ hayvanlarla birlikte yine o sakin ve acelesiz y¼r¼y¼şleriyle arkadan geleceklerdi. Demir Dağa geri d¼n-mekten memnunduk, fakat yeni dostlarımızdan ve dağların b¼y¼k ¼zg¼rl¼đ¼nden ayrılmış olduğumuza da geręekten ¼z-g¼nd¼k.

176

13 <EVE İ

Losgar, ya da Yeni Yıl Kutlamaları için tam vaktinde geri d¼nm¼şt¼k. Her şeyin temizlenmesi, her yerin bir d¼de-ne konulması gerekiyordu. On beşinci g¼n, Dalay Lama bir-kaç ayın için b¼y¼k tapınağa gitti. Bu işler de bitince, Jo-Kang'ın ve meclis binasının dışından geçip, pazar yerini ęev-releyen b¼y¼k iş yerlerinin arasından dolaşan ęevre yolu Barkhor'daki geleneksel turuna ęıktı. Kutlamaların bu b¼l¼-m¼nde resmiyet kalkar, yerini eğlenceye bırakırdı. Tanrılar yatıştırılmış, zevk ve eğlence zamanı gelmişti artık. Dalay Lama'nın gittiği sergilerden birinde kutsal kitaplardan alın-mış ęeşitli sahnelerin canlandırıldığı yağlı boya tablolar var-dı. Dalay Lama yavaş yavaş gezinerek bunların hepsini te-ker teker inceledi. En g¼zel eser, onu yapmış olan manastıra yılın en iyi yağlı boya ressamı öd¼l¼n¼ kazandıracaktı. Biz Chakporililer, bu şenliklerle pek ilgilenmezdik; hepsi bi-raz ęocukęa ve sanki eğlendirici değilmiş gibi gelirdi bize. Sonra Lhasa Ovası boyunca binicişiz atların yarıştığı koşu-larla ve onunla birlikte yapılan eğlencelerle de ilgilenmezdik. Efsanelerimizden alınmış karakterleri temsil eden dev fig¼r-ler bize daha ilgi ęekici gelirdi. Bu fig¼rler, g¼vdeyi temsil eden hafif tahtadan yapılmış ęatılar ¼zerine kurulur ve tepe-sine de geręeęe ęok uygun kocaman bir baş takılırdı. Bu başın içine konulan yağ kandilleri, g¼z deliklerinin içinden parlar ve mabetin g¼zleri, titreşen ışıkta sağa sola bakıyor-1 muş gibi g¼r¼n¼rd¼. Fig¼r¼n ęatısının içinde, sırtklarının ¼zerinde y¼r¼yen g¼çlü kuvetli bir rahip bulunurdu. Bu g¼s-177

¼ç¼nc¼ Cjöz

tericilerin başına her t¼rl¼ acayıp kaza gelebilirdi. Zavallı adam, sırtklardan birini bir ęukurun içine sokup, kendisini tek sırtk ¼zerinde gayet tehlikeli bir durumda bulur ya da sırtklardan biri yolda bulunan herhangi bir kaygan maddenin ¼zerinde kayıp giderdi. En k¼t¼ olaylardan biri de ani bir sarsıntıyla kandillerin yerlerinden ęıkması ve dev fig¼r¼n alev alev yanmasıydı.

Daha sonraki yıllarda bir şenlikte beni, Tıp Tanrısı Buda'nın bir fig¼r¼n¼ taşıyıp dolaştırmaya razı ettiler. Boyu sekiz metreye yakındı. Dalgalanan uzun giysi, sırtkların ¼ze-rindeki bacaklarıma dolanıyordu; bu yetmiyormuş gibi, giysi depodan yeni ęıkarılmış olduğundan her yanında bir s¼r¼ g¼ve geziyordu. Yol boyunca hoplaya zıplaya giderken, giysi-nin kıvrımları arasındaki tozlar silkeleniyor ve ben bir krize tutulmuş, hapsimyor, hapsiriyordum. Her seferinde de sanki t¼kezleyip gidi verecekmiş gibi hissediyordum kendimi. Her hapsirink bir başka sığramaya yol açıyor ve

tepemdeki kandil-lerden traşlı ve acıyan kafama damlayan sıcak yağlar, rahat-sızlığını daha da artırıyordu. Hava müthiş sıcaktı. Küflü eski giysiler, ne olduğunu şaşırmış bir güve sürüsü ve üste-lik tam beynime damlayan sıcak yağ! Fitolin çevresindeki ufak birikinti sayılmazsa, kandilin içindeki yağ normal ola-rak katıdır. Şimdi ise bu boğucu sıcakta bütün topak erimiş-ti. Gövdenin ortasındaki küçük gözetleme deliği gözlerimle aynı düzeyde değildi ve bunu yeni baştan ayarlamak için sı-rıkları da bırakamıyordum. Bütün görebildiğim, önümde gi-den figürün sırtıydı ve o da durmadan hopluyor, sarhoş gibi sağa sola yalpalyordu. Hiç kuşkusuz, içerideki zavallı da aynı benim gibi sıkıntılı anlar yaşıyordu. Fakat Dalay Lama bizi seyrederken, paçavralar içinde boğulmuş ve kızgın yağla hafif kavrulmuş bir halde ilerlemeyi sürdürmekten başka yapacak bir şey de yoktu. Sıcaktan ve harcadığım çabadan o gün birkaç kilo vermiş olduğuma eminim! Ö akşam yüksek bir lama, "Oh, Lobsang, gösterin nefisti, harika bir komed-yen olabilirsin!" dedi. Ona, kendisini o denli eğlendirmiş olan "soytarılığın" istenmeden yapıldığını tabii ki söylemedim.

178

Bu olaydan bir süre sonra, sanırım beş-altı ay sonra, uçuşan toz ve kum bulutlarıyla birlikte ani ve müthiş bir fırtına çıktı. Ben o sırada bir deponun damında, damın su ge-çirmemesi için altın levhaların nasıl serileceği konusunda bilgi alıyordum. Fırtına beni yakaladı ve döndüre döndüre düz damdan alıp, ilk önce altı buçuk metre kadar aşağıda bu-lunan bir başka damın üzerine çarptı. Buradan da bir başka hava akımı yakaladıbeni ve damın kenarından, Demir Dağ' in yamacından aşağı ve şöyle böyle bir yüz elli metre kadar aşağıda bulunan Linghor Yolunun kıyısına savurdu. Toprak neyse ki bataktı, ama ben yere suratımın üzerinde inmiştim. Bir şey çatırdadı; o anda bir ağaç kırıldı diye düşündüm. Şaş-kınlık içinde, kendimi kaldırıp çamurdan çıkmayı denedim, fakat sol kolumu ve ornuzumu oynatmaya çalıştığım anda şiddetli bir acı hissettim. Sonra her nasılsa ayaklarımın üze-rinde doğruldum ve binbir zahmetle yol boyunca ilerlemeye çalıştım. Acıdan çok kötü hissediyordum kendimi ve pek ber-rak düşünemiyordum; tek düşüncem mümkün olduğu kadar çabuk tepeye çıkmaktı. Yan bilinçsiz bir halde, düşe kalka ilerlerken, hemen hemen yolun yansında, bana ve bir başka çocuğa ne olduğuna bakmak üzere telaş içinde aşağı doğru koşturan bir grup rahibe rastladım. Öbür oğlan kayaların üzerine düşmüş ve tabii ki ölmüştü. Yolun geri kalan kısmın-da sırtta taşınarak, rehberimin odasına götürüldüm. Beni hemen muayene etti: "Ah! Ah! Zavallı çocukları böyle bir fırtınada dışarı yollamamalıydılar!" Bana baktı: "Eh, Lobsang, bir kolun ve bir köprücük kemiğın kınlanmış., Onlan yerine yerleştirmemiz gerekiyor. Acıyacak tabii, fakat elimden gele-ni yapacağım."

Konuşmaya devam ederken ve ben daha farkına bile va-ramadan köprücük kemiğimi yerine yerleştirdi ve kırılan ke-mikleri tutsun diye de ince tahtalarla sardı. Kolumun üst kısmı çok daha fazla acı veriyordu, fakat az sonra o da yerine yerleştirilmiş ve tahtalarla sanılmıştı. -Günün geri kalan kıs-mında hiçbir şey yapmadan, öylece yattım. Ertesi gün Lama Mingyar Dondup şöyle dedi: " Çalışmalannndan geri kalmama

179

izin veremeyiz Lobsang, bunun için sen ve ben burada birlik-te çalışacağız. Hepimiz gibi, senin de yeni şeyler öğrenmeye karşı, üstelik belli de ettiğin hafif bir antipatin var; ben de bu 'çalışma düşmanlığını' hipnotizma yoluyla ortadan kaldı-racağım." Sonra kepenkleri kapattı, mihrap kandillerinin za-yıf ışığının dışında zifiri karanlıktı oda. Sonra bir yerlerden bir kutu çıkararak önümde bulunan bir rafa koydu. Parlak renkli ışıklar, eller ve renk çizgileri görür gibi oldum ve son-ra hepsi, her şey sessiz ve son derece parlak bir patlamayla sona erdi! Uyandığımda, aradan epey zaman geçmiş olmalıydı herhalde. Kepenkler açıktı, fakat gecenin mor gölgeleri, aşağıdaki vadiyi doldurmaya başlamıştı bile. Akşam muhafızla-rı Potala'da devriye gezerken, binalarm arasından titrek sol-gun ışıklar parıltıyordu. Kentin gece hayatının başlayışını oturduğum yerden izleyebiliyordum. Tam o sırada Rehberim 'içeri girdi ve "Oh!" dedi, "demek nihayet döndün bize. Astral turunda gördüğün yerleri çok güzel bulduğunu ve bir süre orada kaldığını düşündük. Şimdi sanırım her zamanki gibi acıkmış olmalısın." Az sonra yemek geldi ve o konuşurken ben yedim."Genel yasalara göre bedenini terk etmiş olman gerekirdi, fakat yıldızların, uzun yıllar sonra Kızılderililer1 in ülkesinde (Amerika'da) öleceğini söyledi. Kurtulamayan çocuk için bir ayın yapıyorlar. Hemen ölmüş."

Bir an göçüp gidenlerin daha şanslı olduklarını düşün-düm. Astral seyahat deneyimlerimde bunun çok zevkli oldu-ğunu görmüştüm. Fakat kendi kendime, aslında okulu sev-mediğimi, ancak bir şeyler öğrenmek için okumak zorunda olduğumuzu, yeryüzündeki hayatın da bir okuldan farklı bir şey olmadığını hatırlattım. Hem de bayağı zor bir okul! "İşte iki kırık kemikle buradayım ve öğrenmeyi sürdürmek zorun-dayım" diye düşündüm.

iki hafta süreyle, her zamankinden daha da yoğun bir biçimde çalıştırıldım; söylediklerine göre bu davranışın nede-ni, kafamı kırık kemiklerimi düşünmekten alıkoymak içindi. Şimdi, on beşinci günün sonunda kemikler iyice kaynamıştı

180

'Eve İÜİZiyarzt

yerlerine, fakat ben de kaskatı olmuşum; hem omuzum, hem kolum, hem de sırtım müthiş ağrıyordu. Bir sabah oda-sına gittiğimde, Lama Mingyar Dondup'bir mektup okuyor-du, içeri girer girmez dönüp baktı bana. "Lobsang" dedi, "Saygıdeğer annene gönderilmek üzere bir bitki paketimiz var. Sen yarın sabah onu götürebilir ve akşam da orada kala-bilirsin." "Babamın beni görmek istemeyeceğinden eminim" diye karşılık verdim. Potala'nın merdivenlerinde, yanımdan ge-çerken görmemezlikten geldi beni." "Evet, tabii ki öyle yapmalıydı. Senin az önce En Değer-li Kişinin yanından çıkmış olduğunu, özel olarak himaye edildiğini biliyordu ve bu yüzden de ben yanında olmadıkça seninle konuşamazdı; çünkü sen şimdi Değerli Kişinin em-riyle benim himayemdesin/" Sonra güldü. "Her neyse, baban evde olmayacak yarın. Birkaç günlüğüne Gyangtse'ye gitti." Rehberim sabahleyin yukarıdan aşağıya şöyle bir süzdü beni ve "Hmm, evet! Biraz solgun görünüyorsun ama temiz ve düzenlisin ve bir anne için de bunlar epey önemli şeyler-dir. İşte bir de eşarp sana. Artık bir lama olduğunu ve tüm kurallara uymak zorunda olduğunu da unutma. Buraya yü-rüyerek gelmiştin. Bugün en iyi beyaz atlarımızdan birinin sırtında güleceksin. Benimkini al, biraz harekete ihtiyacın var zaten."

Manastırdan çıkarken elime verilen bitki dolu deri tor-ba, bir saygı ifadesi olarak ipek bir eşarba sarılmıştı. Bu uğursuz şeyi nasıl temiz tutacağımı düşünerek endişeyle baktım ona. Ardından eşarba çıkardım ve eve yaklaşana dek onu elbisemin kesesinde sakladım. Altımdaki beyaz atla, dik

yamaçtan aşağı indik. Az sonra, yolun yansında at durdu ve beni iyice görebilmek için kafasını arkaya çevirdi. Sonra gü-rültüyle kişnedi ve sanki benim görüntüme daha fazla d,aya-namayacakmış gibi son hızla devam etti yoluna. Ben de onun hakkında.benzer düşüncelere sahip olduğumdan, onun duy-gularını anlıyordum. Tibet'te koyu dindar lamaların büyük bir kısmı, cinsiyetsiz varlıklar olarak kabul edildiklerinden

181

Üçüncü Çöz-

katırlara.binerler. Bu kadar titiz olmayan lamalar ise midilli ya da at kullanırlar. Ben ise mümkün olan her yerde yürü-meyi yeğlerdim. Tepenin eteğinden sağa döndük ve rahat bir soluk aldım, neyse ki sağa dönmemiz konusunda at da be-nimle aynı fikirdeydi. Bu belki de Linghor Yolu'ndan, dini nedenlerle dâima saat yelkovanı yönünde geçildiği içindi. Neyse, böylece sağa saptık ve Linghor çemberi boyunca iler-lemek üzere Drebung Kenti yoluna girdik. Estetik bakımdan bizim Chakpori'yle asla kıyaslayamayacağım Potala'yı geçtik ve Kaling Chu'yu sol tarafımızda ve Yılan Tapınağı'nı sağ ta-rafımızda bırakarak Hindistan yolu boyunca ilerledik. Eski evimin girişine yaklaşırken hizmetkârlar geldiğimi gördüler ve kapıları ardına kadar-açmak için acele ettiler. Kurum sa-tarak, ama yuvarlanıp düşmemek için dua ederek doğruca avluya sürdüm atımı. Neyse ki, ben tam aşağıya" kayarken bir hizmetkâr atı tuttu.

Kâhya ve ben ciddi ciddi geleneksel eşarplarımızı değış tokuş ettik. "Bu evi ve içinde bulunan her şeyi takdis ediniz, Saygıdeğer Doktor Lama Efendim!" dedi. "Buda'nın, Temiz Kişi'nin, Her Şeyi gören Kişi'nin duaları üzerinizde olsun ve size sağlık versin" diye karşılık verdim. "Saygıdeğer efendim, evin hanımefendisi sizi onun yanına götürmemi emret-ti." Böylece, sanki ben kendi yolumu bulamazmışım gibi, o önde, ben arkada yürüdük. Ben bitki dolu torbayı beceriksiz hareketlerle eşarba sarmaya uğraşıyordum. Yukarı kata, anr nemin en gözde odasına gidiyorduk. "Sadece bir çocuk oldu-ğam zamanlarda bu odaya girmeme asla izin verilmezdi" di-ye düşündüm. Hemen ardından ise, "Acaba geri dönüp de kaçsam mı?" diye düşündüm; çünkü, oda tıklım tıklım kadın-la doluydu!

>

Bu son düşündüğümü yapmaya fırsat kalmadan, an-nem bana doğru ilerledi ve eğildi önümde,"Saygıdeğer Efen^ dim ve Oğlum, arkadaşlarım En Değerli Kişi tarafından size verilmiş olan onur hakkındaki açıklamalarınızı dinlemek üzere burada bulunuyorlar."

" Saygıdeğer anne" diye yanıtladım, "Düzenin Kuralları

182

■../"/■ 'Eve İO^Ziyarct.

En Değerli Kişi'nin bana söylemiş olduklarını anlatmama izin vermiyor.

Lama Mingyar Dondup, bana içinde bitkiler olan bu torbayı size getirmem ve onun kutlama eşarbını sun-mam için talimat verdi."

"Saygıdeğer Lama ve Oğlum, bu hanımlar En Değerli Ev ve içinde yaşayan En Değerli Kişi hakkındaki olayları işitmek üzere çok uzaklardan geldiler.

Hakikaten Hindistan dergileri okuyor mu? İçinden olayları görebildiği bir küresi , olduğu doğru mu?"

"Hanımefendi" diye karşılık verdim, "ben sadece, geçen-lerde tepelerden

geri dönmüş sıradan bir doktor lamayım. Gelişimin nedeni Düzenimizin Başvının neler yaptığı hakkın-da konuşmak değildir. Ben yalnızca bir haberci olarak gel-dim."

Genç bir kadın bana yaklaştı ve "Beni hatırlamıyor mu-sun? Ben Yaso'yum!" dedi.

Doğruyu söylemek gerekirse, onu güçlkle tanıyabil-dim, öylesine gelişmiş, öylesine süslenmişti ki!.. Korku için-deydim. Sekiz, hayır dokuz "kadın benim için çok büyük bir sorundu. Erkeklerle nasıl anlaşabileceğimi biliyordum ama kadınlar! Ben sanki leziz bir lokmaymışım da, onlar da ağaç-sız oadaki aç kurtlanmış gibi bakıyorlardı bana. Yapılacak tek şey vardı: İşimi çabuk bitirip geri dönmek.

"Saygıdeğer .anne" dedim, "haberimi yerine ulaştırdım ve şimdi görevlerime geri dönmeliyim. Hastalıktan yeni kalktım ve yapacak çok işim var."

v

Böyle söyleyerek önlerinde eğildim, arkamı döndüm ve terbiyeli bir şekilde, ama elimden geldiği kadar çabuk sıvış-tım oradan. Kâhya odasına geri dönmüştü, seyis atımı di şan çıkardı. "Dikkatle binmem için bana yardım et" dedim, "çün-kü geçenlerde kolumu ve omuzumu kırmıştım, tek başıma bi-nemiyorum." Seyis kapıyı açtı, atımı dışarı sürdüm. Tam bu sırada annem balkonda göründü ve bağırarak bir şeyler söy-ledi arkamdan. Yavaş yavaş gidiyordum. Yavaş, çünkü bu kadar çabuk dönmek istemiyordum geriye. Gyu-pu Linga'yı,

183

Üçüncü Çöz

-

Muru Gompa'yı geçip, daire biçimindeki yol boyunca ilerle-dim.

Manastıra varınca doğruca Lama Mingyar Döndup'un yanına gittim. Şöyle bir baktı bana ve "Ne oldu Lobsang, ba-şboş dolanan, tüm ruhlar seni kovalıyorlar sanki. Sarsılmış görünüyorsun!" dedi.

"Sarsılmış mı" diye yanıtladım, "sarsılmış? Annem bir yığın kadim toplamış yanına ve hepsi de'En Değerli Kişi'nin bana neler söylediğini öğrenmek istiyordu. Onlara, Düzenin Kuralları'nın buna izin vermeyeceğini söyledim ve henüz va-kit varken hemen sıvıştım, bütün o beni seyreden kadın-lar!.." Rehberim kahkahalarla sarsıldı bir süre. Beri şaşkınlık içinde ne kadar baktıysam ona, o da o kadar güldü. "Değerli Kişi senin buraya yerleşip yerleşmediğini öğrenmek istediği için gönderdi seni oraya."

Lama hayatı benim sosyal değerlerimi altüst etmişti. Kadınlar benim için garip yaratıklardı artık. Aslında hâlâ da öyledirler... "Fakat ben evde...

Oh! hayır, babamın evine geri dönmek istemiyorum. Bütün o kadınların görünüşü, boyalı yüzleri ve bana bakışları... Sanki ben bir ödül koyunuyum-şum ve onlar da Shö'den gelmiş kasaplar. Cınlıdayan sesleri ve..." Herhalde sesim bir fısıltı haline gelmişti. "Astral renk-leri korkunçtu. Oh! Saygıdeğer Rehber Lama, lütfen bunu tartışmayalım" diyebildim.

Ancak bu olayı unutmama izin verilmedi günlerce: "Oh, Lobsang, birkaç kadın onu kaçırtmış!" Ya da "Lobsang, say-gıdeğer annene gitmeni istiyorum, bugün bir parti verecek-miş ve biraz eğlenceye ihtiyaçları varmış" diye alay ediyordu herkes benimle.

184

Bir sabah dünya ile barış içinde, gelecek ayine kadarki boş bir yarım saati nasıl doldurayım diye düşünürken, Lama Mingyar Dondup yanıma geldi: "Haydi bir yürüyüş yapalım Lobsang. Sana verilecek ufak bir işim var." Rehberimle bir-likte dışarı çıkacağıma memnun, hemen fırladım ayağa. Ha-zırlanmamız pek uzun sürmedi ve az sonra yola koyulduk. Tam tapınağı terk edecekken, Tibetçe shi-mi, yani kedi adını verdiğimiz kocaman bir kedi çok özel bir sevgi gösterisinde bulundu bize ve gürleyen hırıltısı durana ve kuyruğu sallan-maya başlayana dek onu bırakmadık. Sevgisine yeterince karşılık gördüğüne inanınca da, dağdan aşağı yan yola ka-dar ciddi ciddi yanımızdan yürüdü. Sonra mücevherleri ko-rumasız bırakmış olduğunu hatırladı ve büyük bir telaş için-de gerisin geri koştu. Bizim tapınaktaki kedilerimiz, öyle yalnızca süs için de-ğillerdi; kutsal heykellerin çevresinde duran, henüz kesilme-miş değerli taş yığınlarının kızgın birer koruyucusuydular. Evlerde ise bir adamı yere yıkıp bir anda parçalayabilecek kadar güçlü kocaman çoban köpekleri bekçilik yaparlardı. Aslında bu köpekleri yıldırıp uzaklaştırmak mümkündü. Fa-kat kedileri asla. Bir kez saldırdılar mı, ancak Ölüm durdu-rabilirdi onları. Bu nöbetçiler genellikle "Siyam" cinsi kediler olurdu. Tibet soğuk bir ülke olduğu için renkleri siyaha ya-kındı. Anlattıklarına göre, sıcak ülkelerde yaşayan siyam ke-dileri beyaz olurmuş. Bizimkilerin gözleri siyah, arka ayak-ları ise uzundu; bu özellikleri yürürken değişik bir görünüm

185

Üçüncü Çöz-

verirdi onlara. Kuyrukları uzun ve kamçı gibiydi. Sesleri ise en tiz perdeden, en yükseğe kadar çıkabilirdi. İnsan onları gürlerken duyunca kulaklarına inanamazdı. Bu kediler tapınaklardaki görevleri sırasında sessiz adımlarla, cin gibi uyanık, gecenin siyah gölgeleri gibi dola-şarlardı çevrede. Eğer birisi mücevherlere yaklaşmaya kalkı-şır, ortaya bir kedi çıkar ve adamın koluna yapışırdı. Eğer adam anında bırakıp kaçamazsa, bir başka kedi doğruca gırtlığına çökerdi hırsızın. Bu kedilerin, normal bir kedinin-kindin iki misli uzun pençeleri vardı ve tuttuklarını bırak-mazlardı. Köpeklere ise dayak atılabilir, belki tutulabilir ya da zehirlenebilirlerdi. Fakat bu silahların hiçbirisi işlemezdi kedilere. En vahşi çoban köpeklerini bile korkutup kaçı-rırlardı. Görev başındalarken, yalnızca onları özel olarak tanı-yan kişiler yaklaşabilirdi yanlarına. Ağır adımlarla yürümeyi sürdürdük. Aşağıda Pargo Ka-ling'in içinden geçip sağa saptık ve Shö Kasabası'nı geçerek yolumuza devam ettik. Firuze Taşı Köprüsü'nün üzerinden tekrar sağa döndük. Bu yol bizi eski Çin Elçiliği'nin yan tara-fına götürdü. Lama Mingyar Dondup yürürken konuşuyordu benimle: "Sana söylemiş olduğum gibi, yeni Çin elçileri geldi-ler. Onlara şöyle bir göz atıp, neye benzediklerini bir göre-lim." tik izlenimim, epey sevimsiz insanlar olduklarıydı. Adamlar evin içerisinde kibirli kibirli geziniyor, kutuların, sandıkların ambalajlarını açıyorlardı. Neredeyse bir orduya yetecek kadar silahları vardı. Küçük bir çocuk olarak, daha yaşlı Jbir kimseye uygun düşmeyecek davranışlarla gözleyebi-liyordum onları; toprağın üzerinde sessizce sürünerek, açık bir pencereye yanaştım. Adamlardan biri başını kaldırıp beni görünceye dek, bir süre durup seyrettim. Adam beni fark edince çok ağır bir Çin küfürü savurdu ve eline bir şey geçir-mek üzere uzandı. Bunun üzerine tabana kuvvet kaçtım. Geldiğimiz yoldan geri dönerek, Rehberim'e, "Öh! Bir görecektiniz. Manyetik alanları nasıl da bir anda kırmızılaş-tı. Bıçak gibi de oklar

Üçüncü Çözün 9(u((anı(ması

Eve giden yolun geri kalan kısmında oldukça düşünce-liydi Lama Mingyar Dondup. Akşam yemeğimizi yedikten sonra bana, "Şu Çinliler hakkında epey düşündüm. En De-ğerli Kişi'ye özel güçlerimizden yararlanmayı önereceğim. Eğer böyle bir şey kararlaştırılırsa, onları hiç ses çıkarma-dan bir perdenin arkasından gözetleyebileceğine güveniyor musun?" dedi. Bütün söyleyebildiğim şeydu: "Yapabileceği-mi düşündüğünüz her şeyi yaparım." Ertesi gün hiç görmedim Rehberim'i. Daha ertesi sabah dersleri sürdürdük ve öğle yemeğinden sonra bana, "Bugün öğleden sonra seninle, bir yürüyüşe çıkacağız Lobsang. İşte sana birinci sınıf ipekli bir eşarp, böylece, nereye gittiğimizi anlamak için olağanüstü görüş gücünü zorlamana gerek yok. Hazırlanman için sana on dakika veriyorum, sonra gel beni bul odamda. İlk önce gidip Reis'i görmem gerekiyor" dedi.

Böylece dağın yamacından aşağı inen dik patika boyun-ca yola koyulduk. Bu kez dağın güneybatı yamacından aşağı kestirme bir yol tutturmuştuk. Kısa bir yürüyüşten sonra Norbu Linga'ya vardık. Dalay Lama bu Mücevher Parkı'ndan çok hoşlanıyor ve boş zamanlarının çoğunu burada ge-çiriyordu. Potala, dışarıdan bakınca çok güzel bir yerdi, fa-kat içerisi yetersiz havalandırma ye uzun süreden beri ara-lıksız yanan bir sürü yağ kandili yüzünden son derece hava-sızdı. Yıllar boyunca yerlere bir yığın yağ akmıştı; aşağıya ,doğru eğimli rampa boyunca o gösterişli yürüyüşünü sürdürürken, tozla örtülü bir yağ tabakası üzerine basıp, bedenini taş döşemeye çarptığında ağzından "çıkan şaşkın bir "Aman" sesiyle bir anda yokuşun dibine varmak, saygıdeğer bir lama için pek öyle yeni edinilmiş bir deneyim değildi. Dalay Lama ise böyle hiç de öğretici olmayan bir manzaraya konu olma tehlikesini göze almak istemiyordu; bu yüzden de fırsat bul-dukça Norbu Linga'da kalmayı tercih ediyordu.

Mücevher Parkı, üç buçuk-dört metre yüksekliğinde taştan bir duvarla çevrilmişti. Bu park daha çok yeni olup, ancak yüz yaşındaydı. İçinde bulunan sarayın altından ya-pılmış ufak kuleleri vardı. Bahçede ise devletin resmi işleri

Üçüncü Çöz-

için kullanılan üç bina bulunuyordu. Yine yüksek bir duvarla çevrili olan en iç bölüm, Dalay Lama tarafından bir dinlenme bahçesi olarak kullanılıyordu. Bazı yazarlar, memurların bu bölüme girmelerinin yasak olduğunu yazmışlardır. Kesinlik-le doğru değildir bu iddia; onların yalnızca bu bölüm içinde herhangi resmi bir iş yapmaları yasaklanmıştır. Oraya aşağı yukarı otuz kez gittim ve çok iyi bilirim durumu. Üzerinde - birer yazlık ev bulunan iki adalı, suni bir gol bulunur bu bahçede. Kuzeybatı köşesinde bulunan taştan yapılmış geniş bir yol adalara ve bunların üzerinde bulunan iki yazlık eve giderdi. Dalay Lama, zamanının büyük bir kısmını bu adala-rın birinde ya da ötekinde geçirir ve her gün saatlerce medi-tasyon yapardı. Parkın içinde, özel koruma görevini yürüten beş yüz asker için yapılmış barakalar vardı. Lama Mingyar Dondup'un beni götürdüğü yer de işte burasıydı. Bu bahçeye ilk girişimdi. Çok güzel yerlerden ve en iç bölüme açılan süs-lü bir geçitten geçtik. Bahçeye girdiğimizde binbir çeşit kuş vardı yerlerde ve biz geçerken hiç

aldırmadılar bile, çünkü aslında biz onların yolundan çekilmek zorundaydık! Göl, pı-rıl pırl parlatılmış madeni bir ayna gibi durgundu. Taş şose henüz badalanmamıştı. En Değerli Kişi'nin meditasyon yaptı-ğı odaya doğru ilerledik. Bizim yaklaşmamızla başını kaldır-dı ve gülümsedi. Dizlerimizin üzerine çöktük ve eşarplarımı-zı ayaklarının dibine bıraktık; karşısına oturmamızı söyledi. Tibetliler'in adeti üzerine tereyağlı çay istemek için çingıra-ğını salladı. Çayın getirilmesini beklerken Dalay Lama bana parkta bulunan çeşitli hayvanlardan söz etti ve daha sonra bir gün onları bana göstereceğine söz verdi. Çayın gelmesi ve hizmetkâr lamanın yanımdan ayrıl-masıyla, Dalay Lama yeniden bana bakıp asıl konuya girdi: "Dostumuz Mingyar, senin şu Çin delegelerinin manyetik alanlarındaki renkleri beğenmediğini söyledi bana. Anlattığı-na göre, üzerlerinde bir sürü silah varmış. Senin olağanüstü görme gücün üzerinde, gizli ya da açık yapılmış testlerin hiç-birinde yanılmadın. Bu adamlar hakkındaki fikirlerini öğ-renmek istiyorum."

188

Üçüncü Çözün HQI((anıCmast

Bu iş pek hoşuma gitmemişti. Lama Mingyar Dondup dışında, diğer insanlara, başkalarının manyetik alanlarında neler gördüğümü ve bunların benim için ne anlam taşıdığını açıklamak hiç de hoşuma gitmiyordu. Benim anlayışıma göre, eğer bir insan bunları göremiyorsa, o zaman bilmeye de hakkı yoktu. Ancak böyle bir şey devletin başına nasıl söyle-nebilirdi ki? .

■ . ■

Dalay Lamaya verdiğim yanıt şöyleydi: "Saygıdeğer Koruyucumuz, yabancıların manyetik alanlarını okumakta henüz acemiyim. Bir görüş belirtmek için yetersizim."

Bu yanıt da kurtarmadı beni. En Değerli Kişi şöyle kar-şılık verdi: "Özel yeteneklere sahip olan ve bunları eskiden kalma becerilerle daha da geliştirmiş bir kişi olarak gördük-lerini söylemek senin görevindir. Bu amaçla yetiştirildin sen. Şimdi anlat bakalım neler gördüğünü."

"Saygıdeğer Koruyucumuz, bu adamlar kötü niyetliler. Manyetik alanlarının rengi güven .vermiyor."

Dalay Lama memnun olmuş görünüyordu. "Güzel, Mingyar'a söylediğini aynen tekrar ettin. Yarın şu perdenin ardına gizleneceksin ve Çinliler geldikleri zaman onları ince-leyeceksin. Ne istediklerinden emin olmalıyız. Şimdi gizlen ve yeterince iyi saklanabiliyor musun bir görelim."

İçeri çağırılan hizmetkârlardan hiçbiri nereye saklandı-ğımı fark etmedi.'Sonra birkaç lama, sanki ziyaretçi delege-lermiş gibi prova yaparak içeri girdiler ve gizlendiğim yeri bulmak için epey uğraştılar. Bu arada içlerinden birinin dü-şüncesini yakaladım: "Ah! Eğer şunu bir görebilsen terfi ederdin" Fakat yanlış tarafa baktığından bu fırsatı kaçırdı.

Sonunda En Değerli Kişi durumdan hoşnut kaldı ve dı-şarı çağırdı beni. Bizimle birkaç dakika daha konuşup, Çin delegelerinin kendisini bir anlamaya zorlamak amacıyla zi-yarete geleceklerini ve ertesi gün bizim de orada bulunma-mız gerektiğini söyledi. Sonra saygıyla eğildik ve En Değerli Kişi'nin yanından ayrılıp, Demir Dağ'a çıkan yola koyulduk. Ertesi gün, saat on bir civarınca. yine o kayalık bayır-

189

'Üçüncü Çöz-

dan aşağı inip, bahçedeki en iç bölüme girdik. Dalay Lama geldiğimizi görünce gülümseyerek bana bakıp, kendimi gizle-meden önce bir şeyler yemem gerektiğini söyledi; buna dün-den hazırdım tabii: Verdiği emir üzerine Lama Mingyar Don-dup ve bana nefis bir yemek getirildi. Bunlar teneke kutular içinde Hindistan'dan getirilmiş yiyeceklerdi. İsimleri neydi bilmiyorum, tüm bildiğim tsampa, çay ve şalgamdan farklı ve güzel şeyler olduklarıydı. Artık güçlenmiş ve birkaç saat hiç kımıldamadan oturmaya dayanabilecek kadar keyfim ye-rine gelmişti. Aslında en ufak bir harekette dahi bulunma-dan saatlerce oturabilmek benim ve diğer lamalar için gayet basit bir işti. Çok genç yaştan itibaren, kesin söylemek gere-kirse yedi yaşından beri, hiç kımıldamadan saatlerce dimdik oturmaya alıştırmıştım. Başımın üzerine yanan bir yağ kandili konurdu ve bunu devirmeden, içindeki yağ bitene dek lotus duruşunda oturmam gerekirdi. Bazen on iki saat kadar uzun bir süre geçerdi yağın bitmesi için. Bu yüzden, bu üç ya da dört saat, önemli bir şey sayılmazdı benim için.

Dalay Lama tam karşımda, yerden iki metre kadar yük-sekte bulunan tahtının üzerinde lotus duruşunda oturuyor-du. İkimiz de kımıldamıyorduk. Sonra duvarların ötesinden Çince konuşmalar, bağrışmalar gelmeye başladı. Daha sonra Çinlilerin giysilerinin altında kuşku yaratan şişkinlikler ol-duğu ve bu yüzden de silah taşıyıp taşımadıklarını anlamak için- aranmış olduklarını anladım. Silahlan alındıktan son-ra, eii iç bölüme girmelerine izin verilmişti. Muhafızların ar-dından şose boyunca ilerleyip, pavyonun sundurmasından içeri girdiklerini gördük. Yüksek bir lama ahenkli sesiyle ba-ğırdı: "O! Ma^ni pad-me Hum!" ve Çinliler nezaket gösterip aynı mantrayı Çin usulüyle yineleyerek karşılık verdiler: "O-mi-t'o-fo," (Bizi

duy, O Amida Buda!)

Kendi kendime düşündüm: "Eh Lobsang, işin kolay, ger-çek renklerini gösteriyorlar."

Gizlendiğim yerden onlara baktığımda, manyetik alan-larının donuk donuk titrediğini fark ettim; içine bulanık kırmızılar karışmış, renkleri matlaşmış bir parlaklık. Düşman-

190

"i

Üçüncü Cjözün 'Kullanılması

lık dolu düşüncelerle kabarık bir girdap. İnce ince çizgiler, şeritler halinde birtakım sevimsiz renkler; yüksek düşünce-lerin o tertemiz tonları değil, fakat yaşama isteklerini mad-deye ve kötülüğe bağlamış kişilerin sağlıksız ve lekeli renk-leri. Bunlar, "Güzel konuşan fakat çirkin düşünen" dediği-miz insanlara ait olurdu genellikle.

Bu arada Dalay Lamayı da inceledim. Manyetik alanın-daki renkler, Çin'de bulunmuş olduğu geçmiş günleri hatır-layınca, duyduğu üzüntüyü belirtiyordu. En Değerli Kişi' de-gördüğüm her şeyi beğendim, Tibet'in gelmiş geçmiş en iyi yöneticisi idi. Ters ve çok çabuk sinirlenen bir yapıya sahipti ve böyle zamanlarda renkleri birden bire alevlenirdi. Fakat tarih, yeryüzüne ondan daha mükemmel, kendisini böylesine tümüyle ülkesine adanmış bir Dalay Lama'nın daha gelmedi-ğini kaydedecek. Gerçekten büyük bir sevgiyle düşünüyor-dum onu; sevgiden daha fazla bir şeyler hissettiğim tek kişi olan Lama Mingyar Dondup'tan sonra geliyordu o. Görüşme hiçbir sonuç almamadan sürüp gitti. Hiçbir sonuç almamadan, çünkü

bu adamlar dost değillerdi ve kötü düşüncelerle gelmişlerdi buraya. Onların kafalarındaki tek şey, uyguladıkları yöntemlere pek önem vermeden, kendi is-teklerini elde etmekte. Bizden toprak istiyorlardı, Tibet'in po-litikasına yön vermek istiyorlardı ve altın istiyorlardı! Bu so-nuncusu, yıllardan beri akıllarını çelen şeydi zaten. Tibet'te yüzlerce ton altın vardır. Biz kutsal bir maden gözüyle baka-rız ona. Altın çıkarıldığında toprağa saygısızlık edilmiştir bizce, bu yüzden de ona hiç el sürülmez. Bazı ırmaklarda, dağlardan koparak sürüklenmiş altın külçelerine rastlanır. Nasıl ırmakların kıyılarında kumlar, çakıl taşlar birikirse, Chang Tang bölgesindeki o büyük ırmakların kıyılarında da böyle altın birikintileri olurdu. Biz bu altın parçalarını top-lar, eritir ve kutsal bir iş için kullanarak,^tapmaklarımızı süsleyecek eşyalar yaparız. Yağ kandillerimiz bile altından yapılmıştır. Ne yazık ki bu maden çok yumuşak olduğundan, yapılan eşyalar çok kolay bozulmaktadır. Tibet, Britanya Adaları'nın yüz ölçümünden sekiz kat

191

'Üçüncü Çöz

daha büyük bir ülkedir. Arazinin büyük bir kısmı da henüz keşfedilmemiştir. Fakat ben, Lama Mingyar Dondup'la bir-likte yapmış olduğum gezilerden, pek çok yerde altın, gümüş ve uranyum yatakları olduğunu biliyorum. Hararetli girişim-lerine karşın, Batılılar'ın buraları incelemelerine hiçbir za-man izin vermedik, bunun nedeni de şu eski deyişti: "Batı in-sanlarının girdiği yere savaş da girer!" "Altın borular", "altın tabaklar", "altın kaplı bedenler"den söz eden yazılan okur-ken, altının Tibet'te bol bulunan, fakat kutsal bir maden ol-duğu hatırlanmalıdır. Güçlü olabilmek için boşu boşuna ça-balamak yerine, insanlık eğer barış içinde yaşayabilseydi, Tibet dünyanın herkese açık en büyük altın depolarından bi-ri olabilirdi. Bir sabah Lama Mingyar Dondup, eski birsel yazmasını kopya ettiğim odaya girdi.

"Lobsang, bu işi şimdilik bırakman gerekecek. Değerli Kişi bizi çağırtmış; Norbu Linga'ya gitmemiz ve birlikte yine gizlenerek Batı'dan gelmiş bazı yabancıların renklerini çö-zümlememiz gerekiyor. Hazırlanmak için çabuk olmalısın, çünkü Değerli Kişi konukları gelmeden önce bizi görmek isti-yor. Eşarplara, seremoniye gerek yok, sadece çabuk olmak gerekiyor!" İşte hepsi bu kadardı. Kısa bir süre ağızım açık bakakal-dım ona, sonra fırladım yerimden, "Temiz bir elbise giyeyim üzerime, saygıdeğer efendim ve hemen hazırım."

Kendimi derleyip toparlamam pek uzun: sürmedi- Bir-likte, yaya olarak tepeden aşağı yola indik. Yarım mil kadar yolumuz vardı, Dağın eteğine vardığımızda, tam düşüp ke-miklerimi kırmış olduğum yerin az ötesinde, ufak bir köprü-nün üzerinden geçtik ve Linghor Yolu'na çıktık. Sonra karşı-ya geçip Mücevher Parkı'nın girişine vardık. Kapıdaki muha^ fızlar tam bizi geri çevireceklerken, Lama Mingyar Dondup'u tanıdıklarından, davranışları bir anda değişti. Bizi çabucak Dalay Lama'nın bir verandada oturmakta olduğu en içteki bahçeye götürdüler. Sunulacak bir eşarbım olmadığı ve bun-suz nasıl davranılacağını pek kestiremediğim için, kendimde

Üçüncü Çözün %utianı(ması büyük bir eksiklik hissediyordum. En Değerli Kişi başını kaldırıp gülümseyerek baktı bize, "Oh! Otur Mingyar, sen de Lobsang. Gerçekten çok çabuk geldiniz."

Oturduk ve onun konuşmasını bekledik. Düşüncelerini bir sıraya sokmak istiyormuş gibi bir süre derin derin dü-şündü.

"Bir süre önce" diye başladı, "kırmızı elbiseli barbarlar, yani İngilizler kutsal ülkemizi işgal ettiler. Ben ilk önce Hin-distan'a gittim ve sonra da epey dolaştım. Daha sonra, doğ-rudan doğruya İngiliz işgalinin bir sonucu olarak, Demir Kö-pek Yılı'nda (1910) da Çinliler işgal etti ülkemizi. Ben yine Hindistan'a gittim ve orada bugün karşılayacağımız adamlarla tanıştım. Tüm bunları senin için anlatıyorum Lobsang, çün-kü Mingyar da benimle birlikteydi o zamanlar. İngilizler bir-takım vaatlerde bulundular fakat bunları, yerine getirmediler. Ben şimdi bu adamın düşündüğü gibi konuşup konuşma-dığını bilmek istiyorum. Sen, Lobsang, onun dilinden anla-mayacağın için, konuşmaları seni etkilemeyecek. Şu kafesli paravananın arkasından sen ve bir kişi daha görünmeden iz-leyeceksiniz onu. Orada bulunduğunuz bilinmeyecek. Senin hakkında çok şeyler söyleyen Lama Mingyar Dondup'un öğ-retmiş olduğu gibi, bu adamın astral renkleri hakkındaki dü-şüncelerini öğrenmek istiyorum. Mingyar, şimdi nerede du-racağını göster ona, çünkü seni benden daha yakın hissediyor kendine ve tahmin ediyorum ki, Lama Mingyar Don-dup'u Dalay Lamadan daha üstün tutuyor!"

Kafesli paravananın arkasında oturup, çevreyi izlemek-ten, kuşlara, ağaçların dallarına bakmaktan neredeyse iyice sıkılmışım. Yanıma verilmiş olan bir parça tsampadan ara-da sırada birkaç lokma atıyordum ağzıma. Gökyüzünde bu-lutlar sürüklenip gidiyordu ve ben ipeklerin içinde uğuldaya-rak, halata çarpıp ılık gibi sesler çıkararak hızla esen rüz-gârda, ayaklarımın altındaki uçurtmanın sağa sola savrulu-şunu, sarsılışım hissetmenin ne kadar güzel olduğunu düşü* nüyordum. Aniden, sanki hızla bir yere çarpmışım gibi sıçra-dım yerimden. Bir an için, kendimi gerçekten bir uçurt-

193

Üçüncü Çöz

manın içinde hissetmişim. Uyuya kalmışım hiç kuşkusuz. Fakat gürültü gerçektir. En iç bahçenin kapıları ardına dek açılmıştı. Altın giysiler içindeki ev sahibi lamalar, gerçekten olağanüstü bir manzaraya eşlik ediyorlardı. Şaşkınlıktan ba-ğırarak ve hemen ardından da bir kahkaha savurmamak için kendimi zor tuttum: Bir adam, uzun boylu, ince bir adam. Ak saçlar, beyaz bir yüz, seyrek saçlar ve içine çök-müş gözler. Epey sert bir ağız. Fakat ya giysileri! Ceketinin ön tarafında boydan boya bir sıra yuvarlak küçük parlak mavi top vardı ve anlaşılan çok kötü bir terzinin elinden çık-mıştı. Bir kere yaka o kadar büyüktü ki, katlanması gereki-yordu. Tibet'te bedenlen çalışmak zorunda olmayan kimseler, ellerini tamamen örten uzun kollu elbiseler giyerler. Bu ada-mın giysisinin kolları ise kısaydı ve ancak bileklerine kadar uzanıyordu. "Ama yine de bir işçi olamaz" diye düşündüm, "elleri pek yumuşak görünüyor. Belki de nasıl giyinilmesi ge-rektiğini bilmiyordur." Fakat bu dostumuzun elbisesi gövde-siyle bacaklarının birleştiği yerde bitiyordu. "Yoksul, hem de çok yoksul," diye düşündüm. Pantolonu bacaklarını sıkı sıkı sarmıştı ve çok uzundu, bunun için de paçalarını hafifçe yu-karıya kıvrırmıştı. "Kendisini En. Değerli Kişi'nin önünde, böyle bir kılıkta herhalde çok kötü hissediyordur" diye dü-şündüm. "Acaba uygun bir giysi ödünç alamaz mıydı birile-rinden?" Sonra ayaklarına baktım. Çok garip. Acayip, siyah bir

şeyler geçirmişti ayaklarına. Parlak şeyler, sanki buzla kaplanmış gibi parlak. Bizim giydiğimiz gibi keçe botlar de-ğil, hayır, ömrümde bundan daha garip başka bir şeye rastla-yabileceğime ihtimal veremiyordum. Bu arada bir kâğıda gördüğüm renkleri kaydediyor ve bunlar hakkındaki görüşle-rimi yazıyordum. Adam zaman zaman bir yabancı için olduk-ça güzel bir şiveyle Tibetçe konuşuyor, ardından şimdiye ka-dar duymuş olduğum en garip bir sesler koleksiyonuna geçi-yordu. Sonradan, Dalay Lama'nın söylediğine göre, "İngiliz-ce'ydi bu.

Adam bir ara elini ceketinin iki yanında bulunan yama-lardan birine sokup, beyaz bir kumaş parçası çıkarınca daha
194

'Üçüncü Çözün Xü((anı(ması
da şaşırdım. Faltaşı gibi açılmış gözlerimin önünde bu beyaz kumaşı ağzının burffünün üzerine kapattı ve küçük bir boru çalarcasma sesler çıkarttı. "Değerli Kişiyi bir çeşit selâmla-ma biçimi herhalde" diye düşündüm. Selâmlama bitince, bez parçasını büyük bir dikkatle aynı yamanın arkasına soktu. Sonra ceketin öteki yamalarını da şöyle bir karıştırdı ve da-ha önceleri hiç görmemiş olduğum cinsten birkaç sayfa kâğıt çıkardı. Beyaz, ince, dümdüz bir kâğıt. Bizimkiler gibi öyle kösele renginde, kalın ve pürüzlü değil. "İnsan bunun üzeri-ne nasıl yazı yazabilir ki?" diye sordum kendi kendime. "Te-beşiri tutacak hiçbir pürüz yok. İnsanın eli kayıp gider bu-nun üzerinde." Derken adam yamalardan birinin arkasın-t dan, ortasında kuruma benzer bir şey bulunan, boyanmış tahtadan ince bir çubuk çıkardı. Bu çubukla kâğıdın üzerine, şimdiye dek ne gördüğüm ne de kafamda cânlandırabildiğim garip şekiller karaladı. Yazı yazmasını bilmediğini ve bu işa-retlerle sanki yazıyormuş gibi yaptığını düşündüm, "ts?- Ku-rumdan bir çubukla yazı yazıldığı duyulmuş, görülmüş şey mi? Ama nasıl olsa isin çabucak silindiğini çok geçmeden an-lar."

Sakat bir insan olduğu belliydi dört tane değnek üze-rinde duran, tahtadan yapılmış kafes gibi bir şeyin üzerinde oturması, bacaklarını da aşağı sarkıtması gerekiyordu. "Bel / kemiğinde bir aksaklık var herhalde" diye düşündüm, çün-kü oturduğu tahta kafesin üzerinde yükselen iki de sopa var-dı ve bunlar sırtını destekliyordu. Artık iyiden iyiye üzölme-ye başlamıştım adam için. Üzerine uymayan giysiler, yazı yazmayı bilmemek, cebinden çıkardığı bir boruyla gösteri yapmak ve şimdi de hepsinden daha garibi, doğru dürüst oturamamak, sırtını bir yere yaslayıp bacaklarını sarkıtmak zorunda kalmak. Bacak bacak üstüne atarak, sonra değışti-rerek, epey kımıldandı yerinde. Hele bir defasında sol ayağı-nı öyle bir biçimde yana yatırdı ki, tabanı Dalay Lama'ya dönmüştü. Dehşete kapılınıştım, bir Tibetli tarafından yapıl-sa korkunç bir hakaret kabul edilirdi bu. Fakat neyse, he-_men hatırlamış olmalı ki, bacağını indirdi. Dalay Lama ba-
195

Üçüncü Çöz

yağı saygı gösteriyordu adama; çünkü o da bu tahtadan çatı-ların birinin üzerine oturmuş, bacaklarını da aşağıya sarkıt-mıştı. Adamın manyetik alanındaki renklerden, sağlığının hiç de iyi olmadığını anladım; bu büyük bir olasılıkla alışkın olmadığı bir iklimde yaşamasından kaynaklanıyordu. Bizle-re yardımcı olabilmek isteğinde samimi olduğu anlaşılıyordu ama kendi hükümetini sinirlendirmekten ve emekli aylığının kesilmesinden

korktuğu da açıktı. Olayları doğal akışına bı-rakmak istiyordu, fakat hükümeti razı değildi buna ve bu yüzden de kesin konuşması gerekiyor ve kendi düşünce ve görüşlerinin doğruluğunun, zamanla ortaya çıkacağını umut ediyordu.

Konuğumuzun adı Mr. Bell idi. Hakkında çok şey, bu arada doğum-tarihini de biliyorduk. Astrologlar, onun daha Önceleri Tibet'te yaşamış/olduğunu ve bundan önceki haya-tında, Doğu ile Batı arasında bir anlaşma sağlanmasına yar-dımcı olmak umuduyla, Batı'da yeniden bedenlenmek istedi-ğini belirtmiş olduğunu meydana çıkarmışlardı. Eğer Mr. Bell hükümetini kendi arzu ettiği biçimde etkileyebilmiş ol-saydı, ülkemiz .Çinliler tarafından işgal edilmezdi. Ama çok önceden bildirilen kehanetler, böyle bir işgalin gerçekleşece-ğini belirtmişlerdi ve kehanetler de asla yanlış çıkmazlardı. İngiliz Hükümeti epey kuşkululu görünüyor, Tibet'in Rus-ya ile antlaşma yaptığını tahmin ediyordu. Bu da onların işi-ne gelmiyordu tabii. İngiltere Tibet'le bir anlaşma yapmazdı, fakat Tibet'in bir başka ülkeyle anlaşmasına da razı değildi. Sikkim, Bhutan, Tibet'in dışında hangi ülke olursa olsun, Rusya ile anlaşmalar yapabilirdi, fakat Tibet değil. Böylece İngilizler bizi işgal-etme, ya da sesimizi kısıp bize hükmetme çabası içinde, o garip yakaları altında epey öfkelenildiler. Ama bize elçi gelmiş olan Mr. Bell, bizim herhangi bir ülkenin ya-nında yer almayı asla istemediğimizi, kendi hayatımızı yaşa-yıp, kendi yolumuzda gitmek istediğimizi, geçmişte bize sı-kıntı, zarar ve dertlerden başka hiçbir şey getirmemiş olan yabancılarla her türlü ilişkiden uzak kalmak istediğimizi gördü.

196

Üçüncü Çözün "Kultandması

Mr. Bell gittikten sonra gördüklerimi söylemem 'Dalay Lamayı gerçekten memnun etti. Bu arada daha çok çalışma-ya layık olduğumu da düşünüyordu. "Evet, evet" diye bağır-dı, "seni daha da geliştirmeliyiz Lobsang. Uzak ülkelere git-tiğinde, bu çalışmalarının sana çok yararlı olduğunu göre-ceksin. Sana biraz daha hipnotik tedavi uygulamalı ve seni elimizdeki tüm bilgilerle tıka basa doldurmaliyiz." Çıngırağı-na uzandı ve hizmetkârlardan birine haber etti. "Mingyar Dondup, onu buraya istiyorum, hemen şimdi!" dedi. Birkaç dakika sonra da Rehberim göründü ve her zamanki rahat adımlarıyla bize doğru ilerledi. Rehberim hiç kimse için koş-turmazdı. Dalay Lama da onu bir dost olarak kabul eder, bu yüzden de hiçbir şey için onun bu rahatlığını bozmaya kal-kışmazdı. Rehberim benim yanıma, Değerli Kişi'nin karşısı-na oturdu. Hizmetkârlardan biri koş-a koş-a biraz daha yağlı çay ile Hindistan'dan gelmiş yiyecekler getirdi. Yerimize yer-leştirdiğimizde, Dalay Lama konuşmaya başladı: "Mingyar, haklıymışsın, o gerçekten yetenekli. Bu yetenekleri daha da fazla geliştirilebilir ve geliştirilmelidir de. Mümkün olduğu kadar çabuk ve kusursuz bir biçimde eğitilmesi için neyi ge-rekli görüyorsan onu yap. Sahip olduğumuz kaynakların hepsini ve istediğini kullan; çünkü daha önceden sık sık

uya-rıldığımı* gibi, ülkemiz kötü günler geçirecek ve eski sanat-larla ilgili kayıtları bir araya toplayabilecek birisine ihtiyacı-mız olacak." Böylece günlerim daha da hareketli geçmeye başladı. 0 günden sonra insanların renklerini anlatmam için sık sık oraya buraya koşturulduğum, bu ya çok uzak bir manastırdan gelmiş bir reis ya da uzaklardaki bir eyaletin sivil önderi ola-biliyordu. Potala ile Norbu Linga'nın, iyi tanınan bir ziyaret-çisi olmuştum. Potala'da beni çok eğlendiren o teleskoplar-dan, özellikle ağır bir sehpa üzerine yerleştirilmişJĐān ö. kos-kocaman yıldız teleskobundan yararlanabiliyordum. Gece geç vakitlerde ayı ve yıldızları

seyrederek saatler geçiriyor-dum.
Lama Mingyar Dondup ve ben, ziyaretçileri incelemek
197

Üçüncü Çöz

üzere sık sık Lhasa Kenti'ne gidiyorduk. Onun gerçekten çok güçlü olan gizli şeyleri görme yeteneği ve insanlar hakkında-ki geniş bilgisi, söylediklerimin doğruluğunu kontrol edebil-mesini ve eksiklerimin giderilmesini sağlıyordu. Bir tüccarın tezgahının yanına yaklaşıp, adamın bağıra çağıra malını övüşünü işitmek ve bunu, bizim için hiç de öyle gizli bir yanı olmayan düşünceleriyle karşılaştırmak o kadar ilgi çekici bir şeydi ki! Bu arada bellek gücüm de geliştirilmişti. Saatlerce oturup, bana okunan, anlaşılması güç metinleri dinliyor ve sonra bir solukta anlatıyordum onları. Bazen uzun süre hip-notik uykuda yatıyor ve bana anlatılan en eski kutsal bilgile-ri belleğime yerleştiriyordum.

•

198

15

Bir eğitim sırasında .Chang Tang Dağları'na gittik. Bu kitapta, Chang Tang Bölgesi hakkında kısa bilgiler vermek-ten öteye gitmeyeceğim. Çünkü geziyi hakkını vererek akta-rabilmek için en azından birkaç kitap yazmak gerekir. Dalay Lama, geziye katılan grubun on beş üyesini de kutsadıktan sonra, katırlara binerek, heyecan içinde yola koyulduk; Ten-gri Tso boyunca, Zilling Nor'daki büyük'göller ve sürekli kuzeye doğru ağır ağır ilerledik. Tangla Sıradağları'nı binbir güçlkle aştık ve nihayet keşfedilmemiş bölgelere girdik. Yolculuğun ne kadar sürmüş olduğunu söylemek güç; zaman önemli değildi bizim için. Acele etmemizi gerektiren bir ne-de/ı de yoktu. Rahat rahat ve oldukça yavaş ilerleyerek, gü-cümüzü daha sonraki acele işlere sakladık.

Dağlık bölge boyunca ilerlerken,, sürekli olarak yükse-len arazi bana, Pötala'daki teleskoptan seyrettiğim ay yüze-yini hatırlattı. Koca dağ silsileleri ve derin boğazları ile ayın yüzeyine gerçekten çok benziyordu buraları. Uçsuz bucaksız dağlar ve dipsiz vadiler vardı her yanda. Koşulların gittikçe zorlaştığını fark (ederek, güçlkle ilerliyorduk. Sonunda ka-tırlar daha fazla yürüyemez hale geldiler.Yoğunluğu azalmış havada, kısa bir süre sonra bitkin düşmüşler ve başlarımız döne döne geçtiğimiz kayalık geçitleri aşamaz bir duruma gelmişlerdi. Bulabildiğimiz en emin yerde katırlarımızı bıraktık; gruptan en zayıf beş kişi de onlarla birlikte kalacak-tı. Bir kurdun azı dişleri gibi sipsivri yükselen bir kaya çı-kıntısı onları bu rüzgâra açık bölgedeki en şiddetli fırtınalar-

199

Üçüncü Çöz

da bile koruyabilecekti. Üstelik kayanın içinde derin bir de mağara vardı. Katırların karınlarını doyurabilecekleri, tek tük bitkilerle kaplı

aşağıdaki vadiye, dar ve çok dik bir yol iniyordu. Şırl şırl bir ırmak vadi boyunca gürüldeyerek akı-yor ve bir uçurumun kenarından aşağıya, adeta dipsiz bir derinliğe yuvarlanıyordu. Büyük güçlüklerle daha yukarılara tırmanmaya başla-madan önce, iki gün dinlendik burada. Taşdığımız yükler-den sırtlarımız ağrıyor, biraz daha fazla hava alabilmek için ciğerlerimizi sanki patlayacaklarmış gibi zorluyorduk. Kan-yonlar, derin vadiler boyunca ilerledik. Bunları aşmak için, uçlarına halatlar bağlanmış demir kancalar fırlatıyorduk karşı tarafa. Kanca bir yere takıldığında sıra ile asılıp onu sallıyor ve sağlamlığından emin olunca yine sırayla karşıya geçiyorduk. Bazen kancayı tutturacak bir yer bulamazdık. Bu durumda içimizden biri halatı beline bağlayıp, tırmana-bildiği en yüksek noktadan kendini aşağıya bırakır ve yavaş yavaş hızlanarak, boşlukta sallanarak, karşıya ulaşmayı de-nerdi. Bu iş epey zor ve tehlikeli olduğundan, hepimiz sıra ile yapardık. Bir defasında rahiplerden biri düşüp ölmüştü: Uçurumun bizim bulunduğumuz yamacından yukarıya tır-manmış ve kendisini aşağıya sallandırmıştı. Anlaşılan mesa-feyi pek iyi ayarlayamamıştı ki, müthiş bir hızla karşı yama-ca çarptı; yüzü ve beyni kayaların uçlarında kalmıştı! Cese-dini, bağlı olduğu iple geri çektik ve bir tören yaptık onun için. Sonra da kayaların arasında gömecek bir yer bulunma-dığından, kuşlara, rüzgâra ve yağmura terk ettik onu. Bu olaydan sonra sırası gelen rahip, pek memnun görünmüyor-du halinden. Bunun üzerine ben aldım onun sırasını, Mesele-ye benim hakkımda yapılmış olan kehanetler açısından ba-kıldığında, bir kazaya kurban gitmeyeceğim çıktı ve bu inancım da karşılık gördü. Ama yine de çok dikkatli hareket ediyordum. Tırnaklarımın ucuyla yoklayacak, bana en yakın olan- kayanın ucuna ulaştım. Güç bela tutunup kendimi yu-karı çektimde soluğum boğazımı yakıyor, kalbim patlaya-cakmış gibi gümürdüydü. Gücüm kesilmiş, bir süre orada

200

(Bitinmeyen ÖÇüzey ve yetikr yatıp kaldım. Sonra yamaç boyunca yukarı doğru sürünerek tırmanmayı başardım. Sonunda diğerleri de baş aşağı, elleri ve ayakları halatın çevresinde kenetlenmiş bir halde sırayla geldiler yanıma. Soluk almamıza bile fırsat vermeyen rüzgâr giysilerimizi uçuruyor, işimizi biraz daha zorlaştırmıyordu. Uçurumun tepesinde bir süre dinlenip, bu kadar yük-sek bir yerde kaynama derecesinin düşük olduğunu ve bizi ısıtmak için yeterli olmayacağını bite bile çay pişirdik. Sonra eskisinden biraz daha az yorgun, yüklerimizi sırtlanıp, düşe .kalka bu ıssız bölgenin derinliklerine doğru ilerledik. Az son-ra rastladığımız buzulla biriktet yolculuğumuz daha da zor-laştı. Ne altı çivili kar botlarımız, ne buzları kıracak baltala-, rımız ve ne de dağcılık için gerekli malzememiz vardı; eli-mizdeki bütün malzeme, toprağı tutsun diye tabanlarına kıl demetleri bağlanmış, günlük keçe botlarımız ile sağlam ha-latlarımızdı. Söz arasında, Tibet mitolojisinde.bir Buzlar Cehennemi vardır. Sıcak bizim için bir nimettir; soğuk ise tam tersi. Bu yüzden soğuk, mitolojiye göre cehennemdir. Dağlık bölgelere yaptığımız bu gezi soğuğun ne denli korkunç bir şey olabile-ceğini gerçekten göstermişti bana. \ Bıçak gibi kesen rüzgârda tir tir titreyerek ve yola hiç çıkmamış olmayı dileyerek, tam üç gün, ayaklarımızı zorluk-la sürüyerek buzul boyunca yukarı tırmandık. Nihayet bu-zul, kayaların arasından aşağıya doğru meyillenmeye başla-dı. Ve biz aşağılara, daha aşağılara, boş yere bir yerlere tu-tunmaya çabalayarak ve büyük bir hızla kayarak, adeta son-suz gibi gelen bir derinliğe indik. Birkaç mil ilerledikten sonra, bir dağ

yamacının çevresinden dolandık ve karşımt-da bembeyaz, yoğun bir tabaka bulduk. Bunun kar mı, yoksa bir bulut mu olduğunu kestirememiştik uzaktan; kar gibi bembeyaz ve uçsuz bucaksızdı. Biraz yaklaşıncı, bunun as-lında kalın bir sis tabakası olduğunu gördük.

Aramızda buraya daha önce de gelmiş % olan tek kişi, Lama Mingyar Dondup, keyifli keyifli gülümsedi: "Tam anla-mıyla asık yüzlü bir rahipler kalabalığısınız. Ama az sonra

201

Zlçüncü Cjöz

iyi eğleneceksiniz." '

Ama biz öyle eğlendirici bir şey.göremiyorduk çevremiz-de. Sis. Soğuk.

Ayağımızın altında dondurucu bir buz, başı-mızın üzerinde dondurucu bir gökyüzü. Bizi yara bere içinde bırakan, bir kurdun azı dişleri gibi.sivri, keskin kayalar. Ve "birazdan eğleneceğimizi" söyleyen Rehberim.

Yavaş yavaş ilerleyip, soğuk ve ıslak sisin içine girdik, adımlarımızı nereye attığımızı bilmeden, bitkin ve ağır ağır yürüyorduk. Belki ısınırız diye boş bir umutla sıkı sıkı sarın-mıştık giysilerimize. Soğuktan titriyor, güçlkle soluk alıyor-duk. Nihayet durduk, şaşkınlıkla

birbirimize bakıyorduk. Siö ılınmaya başlamıştı, toprak da ısınıyordu gitgide. Arkamız-dan gelenler,, önlerini göremediklerinden bize çarpıp üstüste yığıldılar. Fakat Lama Mingyar Dondup'un şen kahkahasıyla şaşkınlıktan,biraz olsun kurtulup, hiçbir şey göremediği-miz halde yine ileri atıldık. Herkes bir önündekini yitirme-meye çalışıyordu.

Ayaklarımızın altındaki taşlar bizi düşür-mekle tehdit ediyor, botlarımızın altından çakıllar yuvarlanı-yordu. Taşlar! Çakıllar! Peki ya buzul neredeydi? Birdenbire, sis inceldi ve içinden çıktık. Beceriksiz adımlarla birbirimiz zin ardı sıra yolumuza devam .ediyorduk; olur şey değil, çev-reme bir göz attığımda, soğuktan ölüp Gökler Ülkesi'ne gel-miş olduğumu sandım. Isınmış ellerimle gözlerimi oğuştur-dum; bir beden mi yoksa bir ruh mu olduğumu anlamak için kendi kendimi çimdikledim, parmaklarımı kayalara sürt-tüm. Sonra brraz kendime gelip, çevreme bakındığımda, öte-ki sekiz arkadaşımın da benimle birlikte olduğunu gördüm. Hepimiz birden Gökler Ülkesi'ne bu kadar ani bir biçimde gönderilmiş olabilir miydik acaba? Bir an için öyle kabul et-sek, peki o kayaya çarpıp ölen onuncu arkadaşımız neredey-di? Ve acaba hepimiz birden karşıımızda duran bu cennete la-yık mıydık?

Sis perdesinin öte yanında, soğuktan titrediğimiz an-dan bu yana kalbimiz daha ancak otuz kez. atmıştı. Şimdi ise neredeyse bayılacaktık sıcaıktan.

Hava' pırıl pırıl ışıldıyor, topraktan buharlar çıkıyordu. Ayağımızın dibinde bulunan

202

'BiCinmeyen'Kızcyvı'yetiter

bir kaynak, kalın bir buhar sütununun altından kaynarak yukarı fıskırıyordu. Çevremiz yemyeşil, şimdiye dek görmüş olduklarımızdan daha yeşil otlarla kaplıydı. Geniş yapraklı bu otlar, diz boyunu aşarak uzanıyordu önümüzde. Aklımız karışmış, neredeyse korkmuştuk. İşte bu gerçek bir sihir, bizim bildiklerimizin, gördüklerimizin tümüyle ötesinde bir olaydı. Bir süre sonra Lama Mingyar Dondup konuşmaya başladı: "Burayı ilk gördüğümde eğer ben de sizin şu andaki halinize girmişsem, gerçekten

görülmeye değermişim! Siz dostlarım, sanki BuzJTannlan'nın sizlerle eğlendiğini düşünüyör gibisiniz."

Neredeyse yerimizden kımlıdayamayacak kadar şaşır-mış, çevremize bakmıyorduk. Rehberim devam etti: "Haydi, derenin üzerinden atlayalım, atlayalım çünkü su kaynıyor, Birkaç mil daha yürüelim ve sonra dinlenebileceğimiz ger-çekten çok güzel bir yere geleceğiz."

y - ■'

Söylediğı şeyler, her zamanki gibi doğru çıktı. Üç mil kadar daha yürüdükten sonra, kendimizi sanki haşlarıyör-muşuz gibi hissettiğimizden giysilerimizi çıkartmış, yosun kaplı toprağın üzerine boylu boyunca serilmiş yatıyorduk. Burada şimdiye dek hiç görmemiş olduğum ve herhalde bun-dan sonra da göremeyeceğim cinsten ağaçlar vardı. Parlak renkli çiçekler her yana saçılmıştı. Yukarı tırmanan asmalar ağaç gövdelerini birer dantel gibi süsleyip, dallardan aşağıya sarkıyorlardı. Yatıp dinlendiğimiz bu açıklık alanın biraz sa-ğında ufak bir göl uzanıyordu ve gölün yüzeyinde, içinde ya-şam olduğunu belli eden ufak halkalar ve dalgacıklar görebiliyorduk. Fazla sığağa dayanamadığımızdan, bir başka ya-şam boyutuna geçtiğimizden emindik. Yoksa soğuşa mı da-yanamamıştık, orasını pek iyi bilemiyorduk.

Her taraf yemyeşildi. Şimdi epey yolculuk yapmış oldu-ğumdan, bunların tropikal bitkiler olduğunu söyleyebilirim. Bana şimdi bile çok yabancı gelen türde kuşlar vardı. Volka-nik bir araziydi burası. Topraktan sıcak su kaynaklan fışkı-rıyor, çevreye kükürt kokulan yayılıyordu. Rehberim, bildiğı kadarıyla bu dağlık bölgelerde bunun gibi yalnızca iki yer ol-
203

Üçüncü Çöz-

duğunu söyledi. Yerin altındaki ısı ve kaynar ırmaklar buz-ları eritiyor, vadinin çevresindeki kayalardan oluşan muaz-zam duvarlar da sıcak havayı dağılmadan tutuyorlardı. İçin-den geçtiğimiz o yoğun, bembeyaz sisin bulunduğu yer de, so-ğuk ve sıcak hava akımlarının karşılaştığı yerdı. Bunlardan başka bize koskocaman hayvan iskeletleri görmüş olduğunu da anlattı; bu iskeletler öyle büyüktü^ki,. normal hayatta sekiz-dokuz metre yüksekliğinde bir hayvanı taşıyabilirdi. Daha sonraları bu kadar büyük kemikleri kendi gözlerimle de gördüm.

Yetiler'i de ilk kez burada gördüm. Bitki toplamak için eğilmiştim, bir şey dikkatimi çekti. Orada, benim aşağı yuka-rı on metre kadar ötemde, haklarında çok şey duymuş oldu-ğum o yaratıklardan biri duruyordu. Tibet'te ana ve babalar yaramaz çocuklarını genellikle,""Uslu dur yoksa yetiler gelir kaparlar seni!" diye korkuturlardı. Acaba bu yeti de beni ka-pacak mıydı? İçinde bulunduğum durum hiç de hoşuma git-memişti. İkimiz de sanki zaman durmuş gibi, bir süre korku-dan donmuş, baktık birbirimize. Bir eliyle beni işaret ediyor ve bu arada bir yavru kedinin miyavlamasma benzer garip sesler çıkarıyordu. Alnı kaşlarının hemen üzerinden arkaya doğru eğimliydi. Çenesi de epey geriye çekilmişti, dişleri çok büyük ve fırlaktı. Yine de kafa büyüklüğü, mevcut olmayan alın kısmı bir yana bırakılırsa, çağımız insanınıninkinden pek farklı görünmüyordu. Elleri ve ayaklan geniş ve yayvandı, Bacaklar çarpılmış, kollan normalden çok daha uzundu. Onun da insanlar gibi, yürürken ayaklarının ayasına bastığı-nı fark ettim. (Maymunlar ve bu türdeki öteki hayvanlar ayaklanmn ayasını yere basarak yürümezler.)

Ben ona bakıp bakıp da, belki heyecandan, hafifçe kı-mıldayınca, yeti acı ve ince bir çığlık koparıp arkasını döndü ve sıçrayarak uzaklaştı Sanki her iki ayağıyla birden sıçn-yor gibiydi ve bu yüzden de dev adımlar atıyordu. Benim tep-kim de onunki gibi kaçmak oldu, ama aksi yöne tabii!

'BÜinmeyen2Qızey ve yetiler cuna vardım.

Sonradan birkaç yeti daha gördük uzaklarda. Bizi gö-rünce hemen kaçıp saklanıyorlardı. Onları sinirlendirmemek için elimizden geleni yaptık. Lama Mingyar Dondup bize bu yetilerin, insan soyunun evriminde değişik özellikler göstere-rek gelişen bir tür olduğunu ve yalnızca çok/,tenha yerlerde yaşadıklarını anlattı. Dağlık bölgeyi terk edip, insanların oturmadıkları bölgelerde yaşayan yetilerin zanian.zaman gö-ründüğüne dair öyküleri sık sık-duyardık. Bir erkek yetf ta-rafından kaçırılan yalnız kadınlarla ilgili öyküler de vardır. Bu, onların soylarını sürdürmek için seçtikleri bir yol olabi-lir. Gerçekten de daha sonraları bazı rahibeler, bir kadının gece yarısı bir yeti tarafından kaçırıldığını anlatarak bu öy-küleri dpğruladılar. Fakat yine de ben bu gibi konularda bir şeyler yazmak için yeterli değilim. Sadece hem yetişkin hem de küçük yetileri görmüş olduğumu söyleyebilirim. Ayrıca yetilere ait iskeletlere de rastladım.

Bazı kişiler, benim yetilerle ilgili sözlerimin doğrulu-ğundan kuşkulandıklarını belirtmişlerdi. Birtakım yazarlar, sanırım yetilerle ilgili tahminler yürüttükleri kitaplar yaz-mışlar. Fakat bu-yazarların hiçbiri, kendileri de kabul ettik-leri gibi, ömürlerinde bir yeti görmemişlerdi. Ben gördüm. Birkaç yıl.Jjnçe, Atlantik'in ötesine radyo ile mesaj göndere-ceğini söylediğinde gülmüşlerdi Marconi'ye. Batılı doktorlar, insanın saatte elli milden fazla bir hızla seyahat etmesinin olanaksız olduğunu, aksi takdirde hava basıncından ölünebi-leceğini kesinlikle iddia etmişlerdi. "Yaşayan bir fosil" oldu-ğu söylenen bir balıkla ilgili çeşitli söylentiler vardı. Şimdi ise bilim adamları bunları gözleriyle gördü, ele geçirdi, ince-lediler. Eğer Batılı adam Tibet'e rahatça girebilseydi, bizim zavallı yetilerimiz de ele geçirilir, incelenir ve belki de alkol dolu kavanozlar içinde muhafaza edilirlerdi. Biz yetilerin dağlık bölgeye doğru itildikleri ve bu bölgenin dışında kalan yerlerde başıboş gezinen ve çok ender,rastlanan birkaçı dı-şında, soylarının tükendiği inancındayız. Bir yetiyle ilk kar-şılaşma büyük bir korku yaratır. İkinci karşılaşmada ise

205

Üçüncü Çöz

insan, çağdaş hayvan nesilleri arasından silinip gitmeye mahkûm olan, geçmiş devirlere ait bu yaratıklara karşı bir şefkat duyuyor. Çinliler Tibet'ten çıkarıldığı zaman, bu konuda kuşku-lar taşıyan kimselerden kurulu bir gezi heyetine eşlik etme-ye ve onlara dağlık bölgedeki yetileri göstermeye hazırım. Kendi ticari bilgilerinin ötesinde bir şeyle karşılaştıklarında bu büyük iş adamlarının yüzlerinin ne hal alacağı görülmeye degecek. Kendilerini taşımak için hizmetkâr ve yeterince hava alabilmek için oksijen tüpleri kullanabilirler; ben yalnızca eski rahip elbisemi giyeceğim. Kameralar gerçeği ka-nıtlayacak. O günlerde fotoğraf çekmek için hiçbir aletimiz yoktu Tibet'te. Eski destanlarımızda, yüzyıllarca önce Tibet 'in- denizlerle yıkanan sahilleri

olduğu anlatılır. Yerin altı bi-raz'karıştırılıp araştırıldığında, balıklara ve öteki deniz hay-vanlarına ait fosillerin bulunacağı kesindir,. Çinliler de ina-nırlar buna. Evvelce Hu-pei Eyaleti'ndeki Henk Dağı'nın Koü-lou tepesinde duran Yü levhası, Büyük Yü'nün o devir-lerde en yüksek bölgeler dışında bütün Çin'i kaplamış olan 'Tufan <Sulari'nin akıtılması için çalıştıktan sonra o tepede durup dinlendiğini (M.Ö. 2278'de).yazar. «Sanırım bu orijinal taş şimdi oradan kaldırılmış, fakat Honkow yakınlarında bir yer olan Wu-ch'ang Fu'da bunun taklitleri var. Bir başka kopyası da Chekyang'daki Shao-hsing'in yakınlarındaki Yu-lin tapınağında bulunuyor. Bizim inanışımıza göre Tibet bir. zamanlar deniz kıyısında düz bir ovaymış-ve bu devre ait sı-nırlı bilgilerimizin dışında olan bazı nedenlerle şiddetli yer sarsıntıları olmuş. Bu arada karaların pek çoğu çöküp sular altında kalmış, diğer bir kısmı da yükselerek dağlan oluştur-muş.

Chang Tang dağlık bölgesi, fosiller ve bütün bu alanın eskiden bir deniz kıyısı olduğunu doğrulayan kanıtlarla do-luydu. Canlı renklere sahip deniz kabukları, garip biçimlerde taşlaşmış süngerler ve mercaa kolonileri sık sık rastlanan şeylerdi. Burada altın da vardı, sanki çakıl taşı toplarmış gibi toplanabilirdi altın külçeleri. Toprağın derinliklerinden

206

'BUinmeyen 'Kuzey ve fıskıran suların bir kısmı kaynama derecesinde, bir kısmı ise donmaya yakın bir soğuklukta olurdu. O geceyi ve ertesi gü-nü bizi iyileştirecek otlar toplamakla geçirdik. Midelerimiz burada yediğimiz cinsten yiyeceklere alışkın değildi. Bu yüz-den meyveleri de yetilere bıraktık. Otlarla ve bitkilerle, artık daha fazla taşıyamayacak kadar yüklendikten sonra, sisin içinden ayak izlerimizi güç-lükle takip ederek ilerledik. Karşı tarafta dehşetli bir soğuk vardı. Herhalde hepimiz geri dönüp, o bereketli vadilerde ya-şamayı geçirdik aklımızdan. Lamalardan biri, böyle bir so-ğukla yeniden karşılaşmaya dayanamadı. Sis perdesini geç-tikten birkaç saat sonra yere yığıldı ve ona yardım etmek amacıyla orada kalıp kamp kurmamıza karşın, artık onun için yapabileceğimiz pek fazla şey yoktu. Gece olunca Gökler Ülkesi'ne gitti. Elimizde geleni yapmış, bütün gece iki ya-nında yatıp onu ısıtmaya çalışmıştık, fakat bu kıraç ve kuru bölgenin acı soğuğu çok sertti onun için. Uyudu ve bir daha uyanmadı. Daha önce, sırtımızdaki yüklerden fazlasını taşı-yamayacağımızı düşünmüş olmamıza karşın, onun yükünü de aramızda pay ettik. Sonra yeniden o pırıl pırıl parlayan yüzyıllık buzula geldik; zahmetli adımlarımızın oluşturmuş olduğu izleri takip ederek ilerliyorduk. Gizli vadinin rahatlık veren sıcaklığı tüm gücümüzü tüketmişti; üstelik yiyeceği-miz de bitmek üzereydi. Katırların yanma geri dönünceye dek geçen son iki gün boyunca hiçbir şey yemedik. Her şeyi-miz, çayımız bile bitmişti. Yürümemiz gereken birkaç millik yolumuz daha vardı, kılavuzluk eden rahiplerden biri bir ara yuvarlanıp yere düştü ve bir daha kalkamadı. Soğuk, açlık ve güçlükler içi-mizden birini daha alıp götürmüştü. Ama aramızdan ayrıl-a-cak bir kişi daha vardı. Ana kamp yerine vardığımızda, bizi bekleyen dört rahip bulduk. Bu konak yerine kadar olan bir-kaç metreyi katetmemize yardım etmek için yerinden fırla-yan dört rahip. Beşincisi bir fırtına sırasında dışarı çıkmaya cesaret etmiş ve uçurumdan aşağı, dipteki derin boğaza yu-varlanmıştı. Yüzükoyun uzanıp aşağı bakınca, onun yüzlerce

207

Üçüncü Çöz

"

metre aşağıda, artık tam anlamıyla kan kırmızısı olmuş giy-sisine sarınmış yattığını gördüm.

Bundan sonraki üç gün boyunca dinlenip, biraz olsun güç kazanmaya çalıştık. Bizi yola devam etmekten alıkoyan yalnızca yorgunluk ve bitkinlik değildi; önüne ufak taşlar ka-tıp, mağaramızı, çarptığı her yeri bıçak gibi kesen, kum yük-lü bir hava bombardımanına tutarak, kayaların arasında acı acı uğuldayan bir rüzgâr vardı. Ufak derenin yüzü kamçıla-nıyor, sular ince bir toz serpintisi gibi püskürüp savruluyor-du havaya. Bütün gece boyunca bedenlerimizin peşinde ko-şan açlıktan çıldırmış şeytanlar gibi, çevremizde uluyup dur-du fırtma. Sabaha doğru yakınlarda bir yerlerde hızla yuvar-lanan bir şeyler ve yeri göğü sarsan müthiş bir patırtının ar-dından ağır bir düşüş sesi geldi. Rüzgârın ve suyun aşındır-masına yenilerek, sıra sıra uzanan dağlardan kopmuş koca-man bir kaya parçası, toprak kaymasına yol açmıştı. Ertesi sabah günün ilk ışıklan daha aşağıdaki vadiye erişmeden, biz hâlâ dağların o şafak sökmeden önceki sahte parlaklığı içindeyken, yukanımızdaki sivri tepede müthiş çatırtılarla kocaman bir kaya parçası daha koptu. Bunun bize doğru yu-varlandığını görünce, kapladığımız yeri mümkün olduğu kadar ufaltmak için iyice sokulduk birbirimize. Şeytanlar arabalarına binmiş, gökyüzünden üzerimize doğru hızla geli-yormuşçasına müthiş çatırtılarla ve bir taş sağanağıyla bir-likte gümbürdeyerek yuvarlandı aşağıya. Tam önümüzdeki kayalık korkunç bir çatırtıyla şöyle bir dalgalandı, kırk elli metrekarelik bir alan aşağıya doğru sarktı, az sonra da ko-pup uçu-rumdan aşağıya yuvarlandı. Epey bir süre sonra, va-dinin derinliklerinden, düşen parçanın çıkarmış olduğu se-sin yankısı geldi. Ölen dostumuz da gömülmüştü artık.

Görünüşe göre hava iyice kötüye gidiyordu, tlerleyeme-yecek bir duruma gelmeden önce, ertesi sabah erkenden yola çıkmayı kararlaştırdık.

Malzemelerimiz pek öyle işe yarar ol-mamakla birlikte, büyük bir dikkatle gözden geçirildi, halat-lar kontrol edildi, katırlar muayene edilerek herhangi bir yara ya da kesikleri blup olmadığına bakıldı. Ertesi sabah, 208

'Bilinmeyen "Kuzey ve

şafak vakti hava biraz daha yatışmış gibiydi. Eve dönmek üzere yola çıktığımızı düşünerek, hoşnutluk içinde terk et-tik orayı. Yola neşeyle çıkmış olan on beş kişilik grubumuz-da on bir kişi vardı şimdi.

Katırlarımız bitki denkleriyle yük-lü, tabanlarımız çatlamış, bitkin bir halde günlerce yürüdük. Ağır ağır ilerliyorduk. Zamanın hiçbir anlamı yoktu bizim için. Aşın yorgunluğun yarattığı bir şaşkınlık içinde güçlük-le ilerleyebiliyorduk. Artık günlük aзіımızdan yarısıyla idare etmemiz gerekiyordu; sürekli bir açlık içindeydik. Nihayet göller göründü. Hemen oralarda otlayan bir yak öküzü sürü-sünü fark ettiğimizde duyduğumuz sevinç büyüktü. Karşı-laştığımız tüccarlar bizi çay ve yiyeceklerle tıka basa doyu-rup, yorgunluğumuzu gidermek için ellerinden geleni yap-tılar. Fazlasıyla yıpranmış ve üstelik yara bere içindeydik., Giysilerimiz lime lime olmuş, ayaklarımızdaki keçe botlar yırtılmış, kanlar içindeydiler. Fakat Chang Tang dağılık böl-* gesine gitmiş v& hepimiz değilse bile bir kısmımız geri dön-müştük. Rehberim iki kez bulunmuştu orada, belki de orayı iki kez görmüş olan tek kişiydi dünyada.

Tüccarlar çok iyi baktılar bize. Gecenin karanlığında yak öküzü

tezeklerinin ateşi çevresinde çömelmiş, başımız-dan geçenleri anlattıkça, şaşkınlık içinde başlarını sallıyor-lardı. Biz.de onların Hindistan gezilerini dinlemekten, Hin-dukuş'tan gelmiş tüccarlarla tanışmış olmaktan hoşnuttuk. Fakat onlardan' ayrılacağımız için de üzülyorduk, keşke yollarımız aynı olsaydı diye konuştuk aramızda. Fakat onlar daha birkaç gün önce ayrılmışlardı Lhasa'dan, biz ise oraya dönüyorduk. Böylece, sabah olunca, karşılıklı iyi niyet te-mennileriyle ayrıldık birbirimizden.

Rahiplerin pek çoğunun tüccarlarla konuşmamasına karşın, Lama Mingyar Dondup insanlar arasında büyük bir fark olmadığına inanırdı. Irk, renk ya da dinin hiçbir önemi yoktu onun için. Dikkat edilecek tek şey kişinin eğilimleri ve davranışlarıydı.

Artık eski gücümüze kavuşmuştuk, eve dönüyorduk. Toprak gittikçe yeşilleniyor, bereketleniyordu. Nihayet Pota-

2Q9

•Üçüncü Çöz

la'nın parıldayan altın damları ve Chakpori göründü karşı-dan. Katırlar akıllı hayvanlardı, bizimkiler de Shö'deki yuva-larına ulaşmak için acele ediyorlar ve bizi öyle bir sürük-lüyorlardı ki peşlerinden, onları zaptetmekte epey zorluk çe-kiyorduk. Gören de sanki, Chang Tang'a biz değil de onlar gitmişler sanırdı.

Demir Dağ'a doğru çıkan taşlı yolu tırmanırken epey neşeliydik. Bu, Şambala adını verdiğimiz buzullar ülkesi Kuzeyden dönmüş olmanın sevinciydi.

Artık kabul merasimleri için turlara başlayacaktık, fa-kat her şeyden önce. En Değerli Kişi'yi görmemiz gerekiyor-du. Bize karşı davranışı son derece olumlu oldu. "Benim yap-mak istediğim şeyi yaptınız, görmeyi çok arzuladığım yerleri gördünüz. Bütün yetkilere sahibim burada, ancak yine de kendi halkımın bir esiriyim. İnsanın gücü ne kadar çoğalır-sa, özgürlüğü de o ölçüde kısıtlanıyor. Bulunduğun yer ne kadar yüksekse, o kadar esirleşiyorsun. İnanın, sizin gördük-lerinizi görebilmek için her şeyi feda edebilirdim."

Lama Mingyar Dondup'a, gezinin başı olduğu için üç kırmızı fiyonklu Onur Eşarbi verildi. Grubun en genci oldu-ğumdan, ben de buna yakın bir biçimde onurlandırıldım!

210

16

Astral bedeninin fiziksel bedenden ayrıldığı ve yalnızca gümüş kordonla yeryüzündeki hayata bağlı kaldığı astral se-yahat sanatı üzerine, oldukça iyi bir eğitim görmüştüm ar-tık. Pek çok kimse, bizim bu yolla seyahat edebildiğimize inanmakta güçlük çekiyor. Aslında bu her uyuyan insanın , yaptığı bir şey, yalnız pek az kimse bunun farkındadır. Do-ğuda ise lamalar bu gezi sırasında yaptıklarını, gördüklerini, nerelere gittiklerini tümüyle hatırlarlar. Batılı insanlar bu yeteneklerini yitirmiş olduklarından, uyandıkları zaman, bir düş görmüş olduklarını sanırlar.

Astral seyahat etme olayı, bütün ülkelerde bir bilimdir.

İngiltere'de"büyücülerin uçabildikleri söylenir. ABD'de Kızıl-derililer'in

ruhlarının uçtuğu söylenir. Bütün ülkelerde, her yerde, bu gibi şeylerle ilgili kıyıda köşede kalmış kimi bilgi-ler vardır aslında. Astral seyahat bana öğretilirdi. Herkese de öğretilir.

Öğrenilmesi ve kişi tarafından kontrol altına alınabil-mesi mümkün bir başka sanat da telepatidir. Fakat bir sah-ne gösterisi olarak kullanılacaksa değil. Bu sanatın Batı'da yavaş yavaş ilgi görmeye başlaması sevindirici bir olay. Do-ğu'nun bir başka sanatı da hipnotizmadır. Ben hipnotize edilmiş hastalar üzerinde, bacağın kesilmesi ya da bunun kadar ciddi bazı büyük ameliyatlar yaptım. Hasta hiçbir şey hissetmez, hiçbir acı duymaz ve üstelik bu günlerde çok sık başvuru anestezi-nin yol açtığı yan etkilere katlanmak zo-

211

Üçüncü Çöz

randa kalmadığı için de uyandığında kendisini çok daha iyi hisseder. Bana söylendiğine göre, İngiltere'de yapılan ameli-yatlarda hipnotizma belli ölçüde kullanılıyor-muş artık.

Doğu'da uğraştığımız bir başka konu da, görünmezlik olayı. Kural basit, fakat uygulaması zor. İlginizi uyandıran bir şey düşünün. Bir ses? Ani ve hızlı bir hareket ya da çarpı-cı bir renk? Sesler ve ani hareketler insanları uyandırır, kar-şılarındaki kişiyi fark etmelerine yol açar. Hareketsiz duran bir insan gibi, "her yerde rastlanan" tipte sıradan bir insan da kolayca fark edilmez. Postacınızı düşünün. Onun için sık sık, "Onu buralarda pek gören olmamıştır" denir, fakat yine de mektupları kapıya bırakmıştır. Nasıl, görünmeyen bir adam mı bıraktı bunları* kapıya? Yoksa "görünmeyecek" ya da fark edilmeyecek kadar yakından tanıdığınız bir çehre mi bu? Evet, insanda suçluluk duygusu ne kadar fazlaysa, çev-resinde de o kadar çok polis varmış gibi gelir ona! Bu da gö-rünmezlik olayının tam tersidir.

Başkalarınca fark edilmeyecek bir duruma girebilmek için, hareketlerin ve beyin dalgalarının durdurulmaları gere-kir! Eğer bir madde olarak, beynin görevini sürdürmesine, yani düşünmesine izin verilirse, yakınlarda bulunan herhan-gi bir kişi telepatik olarak bu düşünceleri alır, sahibini görür ve böylece görünmezlik hali ortadan kalkar. Tibet'te istedik-leri zamarh görünmezlik durumuna girebilen kişiler vardır. Ancak bunlar aynı zamanda beyin dalgalarını gizleyebilecek güce de sahiptirler.

Düşünce gücü ile havaya yükselebilen kişiler de vardır, ama bu yola yalnızca teknik uygulamalar için arada sırada başvurulabilir. Çevrede dolaşmak için pek öyle tercih edilen bir yöntem değildir. Gerçek ustalar, gerçekten de çok basit bir iş olan astral seyahat yöntemini kullanırlar. Tabii, insa-nın, çok iyi bir öğretmenin yanında olması koşuluyla. Benim böyle bir öğretmenim vardı ve ben astral seyahat yapabili-yordum, halen de yapıyorum. Ama en içten çabalarım kar-şın yine de kendimi görünmez hale sokamıyordum. Benden tatsız bir iş yapmam istendiği zaman bir anda ortadan kay-

212

Lamatıfc

bulabilmek, herhalde çok büyük bir mutluluk -olurdu, fakat müzikle ilgili yetenek gibi, bu yetenek de benden esirgenmiş-ti. Şarkı söylediğim zaman sesim müzik ustasının tüm öfke-sini üzerime çekmişti, fakat bu öfke, müzik aletlerini herke-sin kullanabileceğini sanarak, zilleri çalmaya çalıştığım

ve tamamen bir kaza sonucu talihsiz bir rahibin kafasını iki-ta-raftan kıstırdığım zaman neden olduğum patırtının yanında bir hiçti. Öğretmenim pek o kadar nazik olmayan bir dille bana, kendimi tıbbâ~ve olağanüstü görme yeteneğimi güçlen-dirmeye vermemi tavsiye etmişti! Biz Batı dünyasında yoga olarak adlandırılan spora da oldukça fazla zaman ayırırdık. Bu hiç kuşkusuz, insanı tah-min edilemeyecek kadar geliştiren, oldukça önemli bir bilim dalıdır. Benim kişisel görüşüm, büyük değişiklikler yapılma-dığı takdirde yoganın Bâtılı insanlara göre olmadığıdır. Bu bilim yüzyıllardan beri bilinmektedir bizde; hareketler ço* cuklara daha çok küçük yaşta iken öğretilir. Eklemlerimiz, kemiklerimiz ve kaslarımız, kısacası tüm bedenimiz yoga ya-pabilecek bir biçimde eğitilmiştir. Batılılar ve daha çok orta yaşta olanlar, bu hareketlerle hiç kuşkusuz bir yerlerini ko-laylıkla sakatlayabilirler. Basit bir Tibetli olarak benim gö-rüşüm bu, fakat bazı değişikliklere uğramış şekliyle bir ha-reket çalışması olarak yapılsa bile, bünlan rasgele denemeye kalkışmaması için, herkesin uyarılması gerektiğine inanıyo-rum. Bir kez daha yinelemek istiyorum, herhangi bir kaza-nın önüne geçmek için, yanınızda erkek ve kadın anatomisi-ni çok iyi bilen ve bufişte gerçekten 'usta bir öğreticiye ih-tiyaç vardır. Sadece hareketler değil, yanlış yapıldığında so-luk alma çalışmaları bile zararlı olabilir! Tibet'e özgü pek çok olağanüstü olayın kilit noktası, be-lirli bir şekilde soluk alıp verebilmektir. Fakat burada da, akıllı ve deneyimli bir öğretmen gereklidir, aksi halde zorla-malar ölümle sonuçlanmasa bile, insanı ağır şekilde hasta edebilir. Pek çok turist, "koşucular", yani beden ağırlıklarını kontrol edebilen ve toprağın üzerinde, ayaklan toprağa hiç -

213

Üçüncü Çöz

değmeden büyük bir hızla saatlerce koşabilen lamalar hak-kında yazılar yazmışlardır. Bu çok deneme gerektiren bir iş-tir ve "koşucunun" yan uyku durumunda olması gerekir. En uygun zaman, gökyüzünün yıldızlarla dolu olduğu, mehtap-sız bir gecedir. Arazi düz olmalı, üzerinde de koşucunun yarı uyku durumunu bozabilecek herhangi bir engel bulunmama-lıdır. Bu hızla koşan bir kimse, aynen uykuda gezinen biri-nin bulunduğu durumdadır. Gideceği yolu görür, bunu sü-rekli olarak Üçüncü Gözü'nün önünde bulundurur ve hiç durmadan belli bir maritrayı tekrarlar içinden. Saatler boyu koşar ve gideceği yere yardığında, en ufak bir yorgunluk da-hi hissetmez. Bu sistemin, astral seyahatten daha üstün bir yanı vardır. Astral seyahatte kişi ancak astral bedeniyle do-laşır ve bu yüzden de maddi eşyaları yerlerinden oynatamaz; örneğin kendine ait eşyaları beraberinde taşıyamaz. Arjopa adı verilen bu "koşucular", normal zamanda taşıyabilecekleri kadar yük taşıyabilirler, fakat o zaman da yorulabilirler.

Tibetli ustalar, düzgün soluk alma sayesinde, deniz dü-zeyinden beş bin metre ya da buna yakın bir yükseklikte, çıplak olarak buz üstünde oturabilir ve beden sıcaklıklarını koruyabilirler. Hatta öyle sıcak olurlar ki, çevrelerindeki cızlar eriyebilir ve kişi rahatça terleyebilir. Ciğerlerinizdeki havayı tamamen boşalttıktan sonra ağır bir cismi kaldırmayı denediniz mi hiç? Deneyin, bunun hemen hemen olanaksız olduğunu göreceksiniz. Bu defa ci-ğerlerinize çekebildiğiniz kadar hava doldurun, soluğunuzu tutun ve cismi kolayca yerden kaldırın.. Veya korktuğunuzda ya da bir şeye kızdığınızda, mümkün olduğu kadar derin bir soluk alın ve on saniye kadar içinizde tutun. Sonra ciğerleri-nizdeki havayı yavaş yavaş boşaltın. Bu işlemi en azından üç kez yineleyin, kalp atışlarınızın

yavaşladığını, kendinizi da-ha sakın hissettiğinizi göreceksiniz. Bunlar, herkes tarafın-dan denenebilecek, hiçbir zararı olmayan hareketlerdir. Ja-ponlar'ın ve ellerine esir düştüğüm zaman Çinliler'in bana yapmış oldukları daha büyük işkencelere katlanabilmemde bu nefes kontrolü hakkında bildiklerimin büyük yararı oldu.

' 214

Lamalık.

Lamalık için sınava girme zamanı gelmişti artık. Yalnız daha önce, Dâlay Lama tarafından kutsanmam gerekiyordu. Dalay Lama, her yıl Tibet'te bulunan tüm rahipleri teker te-ker kutsardı, ama bu işi Roma'daki Papa'nın yaptığı gibi top-tan yapmazdı. En Değerli Kişi, üzerine püsküller bağlanmış bir asayla herkese teker teker dokunurdu. Özel bir ilgi duy-duğu, ya da yüksek sınıfa mensup kişilerin başlarına tek eliyle de dokunurdu. Daha çok sevdiklerini ise başlarına iki eliyle dokunarak kutsardı. Bana da öyle yaptı ve alçak bir sesle, "tyi gidiyorsun oğlum. Sınavda daha da başarılı ol. Sa-na olan inancımızı haklı çıkart" dedi. On altıncı yaş günümünden üç gün önce, diğer on dört adayla birlikte sınavlar için kendimizi öğretmenlere takdim ettik. 'Sınav hücreleri, bu kez daha bir küçülmüş gibi geldi bana; belki de ben biraz büyümüş olduğum içindi bu. Ayak-larımı bir duvara değdirip yere uzandığımda, ellerimi karşı duvara değdirebiliyordum. Hücrenin tavanı yoktu, böylece en azından bol bol hava alabiliyorduk! Bu kez de hücreye gir-meden önce arandık. Yanımızda içeriye sokmamıza izin veri-len tüm eşya, tahta kâselerimiz, tespihlerimiz ve yazı yaz-mak için gerekli malzemeydi. Denetçiler durumdan memnun olunca, hepimiz teker teker hücrelerimize götürüldük. Kapı-lar kapandı, sürgüler sürüldü. Arkadan Reis ve Baş Sınavcı geldiler ve kapının açılmaması için sürgülerin üzerine koca-man birer mühür bastılar. Kırk beş santimetrekare büyüklü-ğünde olan kapak şeklindeki kapı sadece dış taraftan acıtabi-liyordu. Her günün başında sorular veriliyor, bütün gün üze-rinde çalıştığımız kâğıtlar da akşam olunca toplanıyordu^ Günde bir kez tsampa veriliyordu ama, istediğimiz kadar çay içebiliyorduk. "Pö-cha kesho" (çay getirin) diye bağırma-mız yeterliydi. Bununla birlikte, hiçbir nedenle dışarı çıkma-mıza izin verilmediğinden, pek fazla çay içmemeyi uygun bu-luyorduk.

■■".!•..

Ben on gün kalacaktım bu hücrede. Şifalı otlar, anato-mi ve olağanüstü güçler konularında sınavdan geçiriliyor-dum. Günün ilk ışıklarından akşam karanlığına dek, bana

215

Üçüncü Çöz

sanki bitmek tükenmek bilmezmiş gibi gelen beş gün boyun-ca hep bu konularla uğraştım. Altıncı gün bir değişiklik, bir kargaşalık getirdi beraberinde. Yakındaki bir hücreden inil-tiler, gılgıklar duyuldu. Birisi için sınav sona ermişti artık, ama benim için ikinci yarı başlamak üzereydi. Bir saat sonra altıncı günün kâğıtları getirildi; metafizik, yoga ve yoganın dokuz dalı. Bütün bu derslerin hepsinden geçmem gerekiyor-. du.

Yoganın dallarından beşi Batı dünyasında çok az tanı-nır. Hatha Yoga, yalnızca fizik beden ya da bizim deyişimizle "araç" üzerinde hakimiyet kurmayı öğretir. Kundalini Yoga kişiye düşünceyle ilgili (zihinsel) güçler kazandırır. Laya Yo-ga düşüncenin üzerine çıkabilmeyi öğretir. Bunun bir

dalı da bir kez okunmuş ve duyulmuş olan bir şeyi her zaman için hatırlayabilmektir. Raja Yoga kişiyi sonsuz bir bilinçlilik ve uyanıklığa hazırlar. Samadhi Yoga insanı mükemmel bir ay-dınlanışa götürür ve kişinin bir an için yeryüzündeki hayatın ötesindeki amacı görebilmesini sağlar. Bu yoga dalı, maddi yaşamdan ayrılış anında kişinin En Büyük Gerçeği anlama-sına ve eğer bu kişi diğerlerine yardım etmek gibi kutsal bir amaçla yeryüzüne geri dönmeye karar vermişse, onun Yeni-dendoğuş Çarkı'ndan dünyaya geri gelmesine yardım eden bir bilimdir. Yoganın diğer şekilleri, bu tür bir kitapta tartışılmaz hiç kuşkusuz. Hücrede beş gün daha kaldım, tıpkı bir kutunun içinde kuluçkaya yatmış bir tavuk gibi. Onuncu günün gecesi, lama son kâğıtları da toplarken keyifli keyifli gülümsedi bana. Ö gece tsampanın yanında sebze de vardı yemekte. Sınavları geçmek konusunda bir an bile endişe duymamıştım, yalnızca alacağım derece düşündürüyordu beni, çünkü başlarda ol-mam istenmişti benden. Sabah olunca mühürler kırıldı, sür-güler açıldı; dışarı çıkabilmemiz için ilk önce sınav hücreleri-/, mizi temizlememiz gerekiyordu. Hücrelerden çıkınca bir haf-ta dinlendirildik ve eski gücümüzü yeniden kazandık. Sonra bildiğimiz bütün kavrama numaralarını ortaya koyduğumuz ve "anestezik vuruşlarla" birbirimizi bayılttığımız judo sınav-

216

Lamakfi

larına geldi sıra. İki gün süren judodan sonraki iki gün için-de de, sınav kâğıtlarımızdaki zayıf noktalarımızın arandığı bir sözlü sınava girdik. Sonra yine keyfimizce hareket ettiği-miz bir hafta daha geçti ve sınav sonuçları açıklandı. Bir kez daha listenin en başında oluşumu gürültülü bir biçimde ifa-de ettiğim bir sevinçle karşıladım. Sevincimin iki nedeni vardı: Bu sonuç Lama Mingyar Dondup'un herkesten daha iyi bir öğretmen olduğunu kanıtlamıştı. Sonra Dalay Lama 'nın öğretmenimden ve benden memnun kalacağını biliyor-dum. Birkaç gün sonra, Lama Mingyar Dondup'un odasında ders yaptığımız bir sırada kapı hızla açıldı ve dili dışarı sark-mış, gözleri yuvalarından uçramış soluk soluğa bir haberci, üzerimize atıhrcasma girdi odaya. Habercilere has ucu yarık bir sopa taşıyordu elinde; "En Değerli Kişi'den" dedi bir so-lukta,"Saygıdeğer Doktor Lama Lobsang Rampa'ya." Ve he-men ardından, elbisesinin içinden ipekli kutlama eşarbına sarılmış olan mektubu çıkardı. "Saygıdeğer efendim, olanca hızımla buraya koştum." Rehberim arkasına yaslanmış gülüyordu bana. Bunun üzerine mektubu, eşarbi ve ne varsa hepsini ona uzattım. Aldı ve eşarbi açtı. İçinde katlanmış iki kâğıt parçası vardı. Beni daha da fazla merak ettirmek için bilhassa ağırdan ala-rak bunları ^birbirinden ayırdı, yavaş yavaş açtı ve nihayet* "İşler yolunda Lobsang, rahat bir soluk alabilirsin. Vakit yi-tirmeden Potala'ya'gidip Dalay Lama'yı görmemiz gerekiyor. Hemen şimdi demek istiyorum Lobsang. Burada benim de gitmem gerektiği yazıyor" dedi. Yanındaki gonga dokundu ve içeri giren hizmetkâra beyaz atlarımızın derhal eğlerlenmesi için talimat verdi. Çabucak giysilerimiz^ değiştirip, beyaz eşarplarımızdan en iyi iki tanesini aldık ve Reis'e gidip, En Değerli Kişi'yi görmek üzere Potala'ya gitmemiz gerektiğini haber verdik. Seyis rahipler, atlarımızla birlikte avluda bekliyorlardı bizi. Atlara atlayıp, dörtnala dağ yolundan aşağı indik. As-lında gideceğimiz yol ata binmeye değmeyecek kadar yakındı ama hiç değilse merdivenleri de at üzerinde çıkacaktık. Hiz-

217

Üçüncü Çöz

metkârlar kapıda bekliyorlardı bizi. Aşağı iner inmez atları-mız ahıra götürüldü ve biz de vakit yitirmeden En Değerli Kişi'nin özel konağına koştuk. Tek başıma içeri girdim, yere kapanıp onu selâmladım ve eşarbımı sundum.

"Otur, Lobsarig" dedi, "senden çok hoşnutum. Senin ba-şarındaki rolünden dolayı Mingyar'dan da çok hoşnutum. Sı-nav kâğıtlarının hepsini bizzat okudum."

Bunu duyunca dehşetle ürperdim. Benim bir sürü kusu-rumdan biri de, söylediklerine göre, biraz yerli yersiz kullan-dığım bir espri anlayışına sahip olmamdı ve bu huyumdan, zaman zaman sınav kâğıtlarındaki sorulara yanıtlarken de vazgeçmemiştim; çünkü soruların bir kısmı ancak bu çeşitli yanıtlarla aklı getiriyordu! Dâlay Lama düşündüklerimi oku-muştu herhalde, birdenbire kahkahalarla gülmeye başladı ve"Evet, vaktini yanlış seçtiğin bir espri anlayışın var"dedi; müthiş bir korku içinde geçirdiğim uzun bir sessizlikten son-ra, "ama, yazmış olduğun her sözcükten ayn bir zevk aldım" diye ekledi.

Onunla birlikte iki saat geçirdim. Başbaşa geçirdiğimiz ilk saatten sonra Lama Mingyar Dondup da içeri çağrıldı ve En Değerli Kişi benim bundan sonraki öğrenimimle ilgili ba-zı talimatlar verdi ona. Küçük Ölüm Tpreni'ne katılacak, La-ma Mingyar Dondup'la birlikte, öteki manastırları dolaşacak ve Ceset Parçalayıcıları'yla birlikte çalışacaktım. Dalay La-ma bana yazılı bir kâğıt verdi. Bu kâğıtta, Ceset Parçalayıcı-ları'nı, bedenlerin gizli yönlerinin açık olarak ortaya seri-lebilmesi ve böylelikle bedenin hangi fiziki nedenlerle işe ya-ramaz hale geldiğinin anlaşılabilmesi için bana her türlü yardımın gösterilmesini istiyordu. "Kendi çalışmaları için ge-rekli görebileceği herhangidir cesedi ya da bir cesedin kısım-larını almakta serbesttir." Sonra onu selâmlayıp ayrıldık. Ölü bedenlerin ortadan kaldırılması işlemine geçmeden önce, ölüm hakkındaki Tibet inançları üzerine biraz daha bilgi vermem iyi olur sanmm. Bizim bu konudaki davranışla-rımız, Batılı insanların davranışlarından oldukça farklıdır. Bizim için beden, ölümsüz bir ruhu içinde barındıran bir

218

Lamdık.

maddeden, bir kabuktan başka bir şey değildir ve ölü bir beden de, giyimekten yıpranmış eski bir elbiseden daha de-ğersizdir. Burada kendi eceliyle ölmekte olan bir insanın du-rumu söz konusudur, ani ve beklenmedik bir dış olayla mey-dana gelen bir ölüm değil, tik durumda beden hastalıklı ve kusurludur; ruh için öylesine rahatsız bir duruma gelmiştir ki artık hiçbir ders öğrenilemez. Bu yüzden de bedeni terk etme zamanı gelmiştir. Ruh yavaş yavaş geri çekilir ve mad-di bedenin dışına çıkar. Ölüm anında, fiziksel ve ruhsal be-denleri birleştiren kordon, yani Hristiyanlar'ın İncili'ndeki "gümüş kordon" incilir incilir, nihayet kopar ve ruh uzakla-şır gider. İşte ölüm hali budur. Fakat bu aynı zamanda yeni bir hayata doğmak demektir; çünkü "gümüş kordon" tıpkı yeni doğmuş bir bebeğin kendi başına bir varlık olmasını sağlamak üzere anneden koparılan göbek kordonuna benzer. Ölüm anında kişinin başında bulunan Yaşama Gücü Işması ortadan kaybolur. Bu ışmanın olağanüstü görüş gücüne sa-hip kişiler tarafından görülebilmesi mümkündür. Hâle şek-' ündeki bu ışımaya, İncil'de, "altın kâse" adı verilir. Bir Hris-tiyan olmadığım için Kutsal

Kitabı pek iyi bilmiyorum, fakat sanırım orada da, 'Gümüş kordon kopmasın,

altın kâse kırıl-masın" diye bir deyiş bulunmaktadır.

Bize göre bedenın ölmesi, fiziksel faaliyetin tamamen durması,ve ruhun ya da canın etten yapılmış kabuğundan tamamen kurtulabilmesi üç gün sürer. Bir bedenın, yaşadığı süre boyunca, kendisinden başka bir de eterik bir eşi oluşur. Bu "eş" bir hayalet halini alabilir. Herhalde hemen herkes, kuvvetli bir ışığa bakıp da sonra başını başka yöne çevirdi-ğinde, aynı ışığı görmeye devam etmiştir. Biz hayatı bir elek-trik, bir güç alanı olarak kabul ederiz. Öldükten sonra geride kalan eterik eş, güçlü bir kaynağa baktıktan sonra kişinin görmeyi sürdürdüğü ışığa benzer; ya da elektrik terimleri kullanırsak, güçlü kalıtmalı bir manyetik alan gibidir. Bede-nin eğer hayattan ayrılamayacak kadar güçlü nedenleri var-sa, o zaman bir hayalet oluşturacak ve alışılmış yerlere sık, sık uğrayacak kadar güçlü bir eterik meydana* getirecektir.

219

Üçüncü Çöz

Cimri bir kişinin para keselerine karşı öyle bir bağlılığı var-dır ki, tüm dikkatini onların üzerinde toplamıştır. Öürken yaşayacağı son şey de büyük bir olasılıkla paralarının akıbe-tinin ne olacağı korkusudur. Bu yüzden ölüm döşeginde ete-rik varlık büyük bir güç kazanacaktır. Bu para keselerinin talihli yeni sahibi, gece yarısından sonra geç saatlerde hafif bir huzursuzluk hissedebilir ve "İhtiyar falanca paracıklan-nm peşinde yine" diye 3e düşünebilir kendi kendine. Evet, aslında haklıdır, İhtiyar falancanın hayaleti ellerini paracık-larına dokunduramadığı için belki epey aksileşmiştir.

Üç ana beden vardır; fiziksel beden, ki ruh hayatın zor derslerini bunun içinde öğrenir; eterik (astral) beden, ya da arzularımız, tutkularımız ve korkularımızla oluşturduğumuz "manyetik" beden; üçüncüsü ise ruhsal beden, yani Ölümsüz Ruh'dur. Biz Lamalar'ın inancı budur, ama gerçek bir Budist buna inanmayabilir. Bize göre, ölmekte olan bir kişi üç aş-a-madan geçer: Fiziksel bedenın terk edilmesi, eterik alanın yok edilmesi ve Ruhlar Dünyası'na giden yolda ruha yardım edilmesi. Eski Mısırlılar da eterik eşe, Ölüm Rehberleri'ne, Ruhlar Dünyası'na inanırlardı. Tibet'te insanlara daha ölme-den Önce yol göstermeye başladık biz- Bu olayı iyi bilen kişi-lerin böyle bir yardıma ihtiyaçları olmazdı tabii; fakat sıra-dan bir kadına ya da erkeğe veya bir trappaya, bütün yol bo-ynunca rehberlik edilmesi gerekirdi. Bunun için neler yaptığı-mız konusu da ilginizi çekebilir sanırım.

Saygıdeğer Ölüm Öğretmeni bir gün beni yanma^ça-ğırttı. "Ruhun kurtulması için başvurulın yöntemleri incele-me zamanın geldi artık Lobsang. Bugün bana eşlik edecek-sin" dedi.

Uzun koridorlardan yürüdük, kaygan merdivenlerden aşağıya indik ve trappaların bölümüne girdik. Burada bulu-nan "hastane odalan"ndan birinde yatan yaşlı bir rahip, he-pimizin bir gün ulaşmak zorunda kalacağı o sınıra epey yak-laşmıştı. Beyin kanaması geçirmiş ve son derece zayıf düş-müştü. Onu incelediğimde yaşama gücünün tükenmiş, renk-lerinin de yavaş yavaş solmakta olduklarını gördüm. Yaşama

220

durumunu sürdüren hiçbir canlılık belirtisi kalmayınca dek, 'ne pahasına olursa olsun bilincini yitirmemesi gereki-yordu. Yanımdaki lama, yaşlı rahibin elini avuçlarının içine aldı ve gayet yumuşak, öylece tuttu."Yakında bedeninin bağ-larından kurtulacaksın yaşlı adam. Sözlerime kulak ver ki, doğru yolu bulabilesin. Ayakların yavaş yavaş soğuyor. Öm-rün sona eriydf ve nihai kurtuluşa iyice yaklaşıyorsun. Kafa-nı rahatlat yaşlı adam, korkulacak bir şey yok. Bacakların canlılığını yitiriyor ve bakişların gitgide donuklaşıyor. So-ğuk, artık kaybolmakta olan canlılığının ardından yavaş ya-vaş yukarı doğru yayılıyor^ Kafanı rahatlat yaşlı adam, çün-kü hayatın en büyük gerçeğinde korkulacak bir şey yoktur. Gözlerinde, sonsuz gecenin gölgeleri dolaşüyor, soluğun boğa-zını tırmalıyor. Boğazın da özgürlüğe kavuşacak yakında. Ruhunun, dünya ötesinin zevklerini tadabilmesi, özgürlüğü-ne kavuşması için vakit yaklaşıyor. Kafanı rahatlat yaşlı adam. Özgürlüğüne kavuşman yakındır." Lama tüm bunları söylerken, bir yandan da ruhun fazla acı çekmeden serbest kalabilmesini sağlamak için, ölmekte olan adamı, köprücük kemiğinden kafasına doğru hafif hafif okşuyordu. Ona sürekli olarak yolda karşılaşabileceği tehli-keleri ve bunları nasıl atlatabileceğini anlatıyordu. İzleyece-ği yol, göçüp-gitmiş olmalarına karşın öbür dünyadan bile te-lepati yoluyla konuşmayı sürdüren telepat lamalar tarafın-dan en ince ayrıntısına dek tarif edildi.

"Görme gücün kayboldu yaşlı adam, soluğun bedenini terk ediyor. Bedenin soğuyor, kulakların bu dünyanın sesle-rini duyamıyor artık. Kafanı rahatlat, huzura kavuş yaşlı adam, çünkü ölüm üzerine çöktü artık. Sana bildireceğimiz yolu izle, huzur ve mutluluk seninle olur."

Yaşlı adamın manyetik alanı daha da küçülmeye başla-yıp, nihayet tamamen söndüğünde, lamanın okşayışları hâlâ sürüyordu. Lama çok eski bir ibadet usulümüz gereğince, çıkmaya çabalayan ruhun tamamıyla serbest kalabilmesi için birdenbire patlayan, tiz bir ses çıkardı. Yaşama-Gücü, adeta bir şaşkınlık içerisindeymiş gibi burulup, bir girdap gi-
. , ■' 221

Üçüncü Cjöz-

bi döndükten sonra, gümüş kordonla hâlâ bağlı bulunduğu gövdenin dumandan bir kopyası halini aldı ve bir bulut yığı-nı gibi, devinimsiz duran bedeninin üzerinde kümelendi. Ar-dından gümüş kordon yavaş yavaş inceldi ve yaşlı adam gö-bek kordonu kesilen bir bebek gibi, bir sonraki hayatına doğmaya hazırlandı. Sonra kordon incelmeye devam etti, in-ce bir tutam halini aldı ve nihayet yavaşça eriyerek koptu ve gökyüzünde sürüklenip giden bir bulut, ya da bir tapınakta-ki tütsü dumanı gibi ağır ağır akıp gitti. Lama yolculuğunun ilk aşaması boyunca ruha rehberlik etmek üzere, telepati yo-luyla gerekli bilgileri vermeyi sürdürüyordu. "Sen bir ölüsün. Burada senin için bir şey yok artık. Etle olan bağların koptu. Sen Bardo'sun. Sen kendi yoluna devam et* biz de kendi yo-lumuza devam edelim. Sana verilmiş yolu izle. Bu düşler dünyasını terk et ve En Büyük Gerçeğe gir. Sen ölüsün. Ken-di yolunda ilerlemeye devam et."

/

Tütsü bulutlan, sıkıntılı havayı dinginlik veren titre-şimleriyle yumuşatarak, döne döne yükseldiler. Uzaktaki da-vullar, alçalıp yükselen bir mırıltı tutturmuşlardı. Manastır damının tepesinde bir yerlerde boşuk sesli bir boru, kırlara yayılan bir haber yolluyordu. Dışarıdaki koridorlarda hare-ketli yaşamın çeşitli sesleri, keçe botların hışırtıları, uzaklar-dan bir yerden bir yak öküzü'nün homurtusu geliyordu. Bu-rada, bu ufak odada ise sessizlik vardı. Ölüm sessizliği. Bu

sessizliğin yüzeyinde yalnızca telepat lamanın direktifleri dalgalanıyordu hafif hafif...

Ölü bedeni lotus durumunda oturtup, cesetleri hazırlayan rahipleri çağırttık. Sonra bu dünyadan ayrılmış olan ru-ha yol gösterebilmeleri için öteki telepat lamalar geldiler ve bu iş nöbetleşe üç gün sürdü. Dördüncü günün sabahı,, Ling-hor Yolu'nun Dechlen Dzong'a ayrıldığı yerde bulunan Ceset Parçalayıcıları Kolonisi'nden bir Ragyab geldi. Lamaların ruha yol göstermek için verdikleri direktifler son buldu ve ceset Ragyab'a verildi. Ceset taşıyıcısı, bu ölü bedeni eğip büküp sımsıkı bir top haline getirdi, beyaz bir kumaşa sardı; sonra bu bohçayı hafif bir hareketle döndürüp kaldırdı ve

222-

.-■■-■■

Lamdık.

omuzlarının üzerine yerleştirdikten sonra, uzun adımlarla uzaklaştı. Dışarıda bekleyen bir yak öküzü vardı. Adam hiç duraksamadan beyaz torbayı savurarak hayvanın. sırtına vurdu ve uygun adım uzaklaştılar. Parçalama yerine geldi-ğinde yükünü ceset parçalayıcılarına bırakacaktı. Burası, or-tada büyük Ve düz bir kaya parçası bulunan تنها bir düz--lüktü. Taş parçası dört köşesinden delinmiş ve bu delikler-den içeri kazıklar sokulmuştu.

Gövde kayanın üzerine yerleştirilecek ve üzerindeki ör-tü kaldırılacaktı. Cesedin elleri ve ayakları, taşın üzerinde bulunan kazıklara bağlanacak ve sonra parçalayıcı şefi uzun bıçağını akp, gövdeyi boylu boyunca varacaktı..Derinin şerit-ler halinde yüzülebilmeleri için bıçakla uzun yarıklar açılacak-, ti. Daha sonra kollar ve bacaklar kesilerek ufak parçalara ayrılacaktı. En sonunda baş da kesilecek, sonra da kırılıp açılacaktı.

Ceset taşıyıcısının uzaktan görünmesiyle birlikte akba-balar da tıpkı bir açık hava tiyatrosundaki seyirciler gibi, ge-niş daireler çizerek belireceklerdi gökyüzünde. Bu kuşların gayet katı bir toplumsal düzenleri vardı ve içlerinden biri li-derlerinden önce aşağıya inmeye kalkışırsa, hepsi birden üzerine çullanarak didik didik ederlerdi onu.

Bu arada ceset parçalayıcısı cesedin gövdesini açacak, ellerini oyuktan içeri daldırarak kalbi dışarı çıkaracaktı. Bu-nu gören en kıdemli akbaba, kanatlarını ağır ağır çırparak, kollarını uzatmış olan parçalayıcının elindeki kalbi almak üzere aşağıya inecekti. İkinci yaşlı akbaba da karaciğeri al-mak için Uçuşa geçecek, sonra da bir kayanın üzerine çekilip yiyecekti onu. Böbrekler, bağırsaklar bölünecek ve "lider" kuşlara verilecekti bunlar. Sonra da geri kalan etler şeritler halinde koparılıp, öteki akbabalara dağıtılacaktı. İçlerinden biri beynin bir kısmını ve belki de gözün birini almak üzere geri gelecek, bir diğeri lezzetli yeni bir lokma için kanat çır-pacaktı. İnsanı şaşırtacak kadar kısa bir süre sonra, tüm or-ganlar ve etler yenmiş olacak ve geriye, taşın üzerindeki çıp-lak kemiklerden başka bir şey kalmayacaktı. Parçalayıcılar

.

223. .

Üçüncü Çöz

bu kemikleri tıpkı yakacak odun gibi uygun büyüklükte par-çalar halinde kırarak ve parçaları kayanın üzerinde bulunan bir deliğe dolduracaklardı. Sonra da kemiklerin ince bir toz haline gelebilmesi için ağır tokmaklar kullanılacaktı. Niha-yet kuşlar bunları da yiyeceklerdi.

Bu ceset parçalayıcıları epey cesur adamlardı. Yaptıkları işten gurur duyarlar ve sırf kendi merakları için, ölüm ne-denini anlamak üzere bütün organları incelerlerdi. Bu işi müthiş bir rahatlıkla yapmalarının nedeni, uzun yılların verdiği bir alışkanlık ve deneyimdi. Hiç kuşkusuz, bu işe bu ka-dar merak salmalarını gerektiren elle tutulur bir neden yok-tu, fakat ruhun bu araçtan ayrılmasına neden olan hastalığı ya da olayı araştırmak bir gelenek haline gelmişti. Eğer kaza ile ya da kasıtlı olarak biri zehirlenmişse, durum kısa za-manda ortaya çıkardı. Hiç kuşkusuz, onlarla birlikte çalıştığım sürede edindiğim deneyimlerin büyük yararı oldu bana. Çok geçmeden, ölmüş bedenleri parçalara ayırmakta epey usta oldum. Baş Parçalayıcı yanımda durur, dikkate değer noktaları işaret ederdi: "Bu adam, Saygıdeğer Lama, kalbe kan gitmemesi sonucu ölmüş. Bakın. Bu atardamarı ikiye ke-seceğiz, işte ve evet, görüyorsunuz, kanın akmasını önleyen bir pıhtılaşma var." Ya da şöyle derdi: "Şimdi sıra bu kadın-da Saygıdeğer Lama, tuhaf bir görünüşü var. Şurada bir salgı bezinde bir aksaklık olmalı. Kesip açalım ve görelim." Ke-sim işlemi sürerken bir sessizlik olur ve sonra devam ederdi, "İşte, tamam, evet, sert bir ur var içinde."

Bu böyle devam ederdi. Bildiklerini bana göstermekten büyük gurur duyuyorlardı adamlar; çünkü benim doğrudan doğruya En Değerli Kişi'nin emriyle onlarla birlikte çalıştığını mı biliyorlardı. Eğer ben orada yoksam ve cesetlerden biri özellikle incelenmeye değer görülmüşse, ben gelene dek sak-lıyorlardı onu. Bu şekilde yüzlerce ceset inceleme olanağım oluyordu. Aslında tıp öğrencilerinin, hastanelerin morg oda-larında kadvraları parçalamak zorunda kaldıkları sistem-den çok daha iyi bir öğrenim yoluydu bu. Anatomi hakkında, ceset parçalayıcılarının yanında, sonradan katıldığım tam

224 \

•

-i

teçhizatlı bir tıp okulunda öğrendiklerimden daha fazlasını Öğrenmiş olduğumu biliyorum.

Cesetler Tibet'te toprağa gömülmezler, çünkü kayalık arazi nedeniyle bu işlem çok zor olurdu. Ekonomik nedenler yüzünden, ölünün yakılması da olanaksızdı; odun kıtlığı ya da bir cesedi yakmak için gerekli olan kerestenin ta Hindistan'dan, yak öküzlüğünün sırtında dağlar aşarak Tibet'e taşınması gerekirdi. Cesetlerin su aracılığıyla yok edilmesi de mümkün değildi, çünkü cesetlerin ırmak ve derelere atılması, yaşayan halkın içme suyunun kirlenmesine yol açardı. Bu nedenle biz de cesetleri hava yoluyla yok ederdik. Bu sistem, Batılılar'ın yönteminden yalnızca iki noktada farklılık gösterir. Birinci-si, Batılılar cesetleri gömerler ve burada kuşların yerini kurtlar alır. İkinci farklılık ise, Batı dünyasında ölüm nede-ninin cesetle birlikte gömülmesi ve ölüm vesikasının gerçek ölüm nedenini belirtip belirtmediğini kimsenin bilmemesi-dir. Halbuki bizim ceset parçalayıcılarımız bir kimsenin han-gi nedenle öldüğünü kesin olarak bilirler!

Önceden yaşamış ve yeniden bedenlenmişler arasında bulunan en yüksek lamalar hariç, Tibet'te ölen herkes bu yolla yok edilir. Sözünü ettiğim ilk gruba giren lamalar ise mumyalanır ve bir tapınakta, herkesin görebileceği bir bi-çimde ön tarafı camla kaplı bir kutuya konurlar, ya da mum-yalandıktan sonra altınla kaplanırlar. Bu son işlem oldukça ilgi çekicidir. Ölünün bu şekilde hazırlanışına pek çok kez katıldım. Bu konudaki notlarımı okuyan bazı Amerikalılar, gerçekten altın kullandığımıza inanamıyorlar bir türlü. Bel-ki biz bir dolara satılan

saatler yapamadık, ama ölülerimizin bedenlerini altınla kaplayabiliyoruz. Bir akşam üzeri Reis'in huzuruna çağırıldım. "Önceden yaşamış kişilerden birisi bedenini terk etmek üzere. Şimdi Yabani Gül Bahçesi'nde bulunuyor. Kutsiyet İçinde Muhafa-za'yı görebilmen için senin de orada olmanı istiyorum."

Böylece bir kez daha tahta bir eğerin ve Sera yolculuğu-nun zorluklarına katlanmak zorunda kaldım. Manastıra var-dığımda Yaşlı Reis'in odasına götürüldüm. Manyetik alanı-
225

Üçüncü Çöz

nın renkleri neredeyse tamamen solmuşlardı. Ruhu bir saat kadar sonra bedeninden ayrılıp, Özgürlüğüne kavuştu. Bir reis ve bilgin olduğundan, Bardo'ya giden yol boyunca kendi-sine yol gösterilmesine gerek yoktu. Bu nedenle bizim de üç günlük süreyi beklememiz gerekmiyordu. Gövde yalnızca o gece lotus duruşunda oturtuldu ve lamalar da ölünün başın-da nöbet tuttular.

Sabahleyin günün ilk ışıklarıyla birlikte manastırın alt tarafında bulunan dehlizlere inildi. Önümde yürüyen iki la-ma, bir tahtanın üzerine konulmuş olan cesedi taşıyorlardı. Hâlâ lotus duruşunda oturuyordu. Arkadan gelen rahipler-den boğuk bir ilahi ve ilahi sustuğunda da gümüş bir çingıra-ğın titrek sesi geliyordu. Üzerimizde kırmızı giysilerimiz ve bunların üstünde de uzun, san ipekli atkılarımız vardı. Alev alev yanan meşalelerin ve yağ kandillerinin ışığıyla büyü-müş, eğri büğrü olmuş gölgelerimiz, dans eden, titreşen çizgi-ler halinde duvarlarda geziniyorlardı. Aşağıya, yer altındaki gizli bölmelere doğru indik bir süre. Nihayet yerin on beş-yirmi metre altında, taştan yapılmış bir kapının önüne gel-dik ve içeri girdik. Oda buz gibi soğuktu. Rahipler cesedi bü-yük bir dikkatle yere koydular ve sorıra üç lama ile benden başka herkes odadan çıktı. Ardından yüzlerce yağ lambası birden yakıldı, ortalığa keskin san bir pırlıltı yayılıyordu.

Ce-set soyuldu ve özenle yıkandı. Bedende bulunan tabii delik-lerden çıkanları iç organlar kavanozlara yerleştirildiler ve dikkatle mühürlendiler. Cesedin içi baştan aşağıya yıkanıp kurulandı ve özel bir çeşit vernik döküldü içine. Bu vernik gövdenin içinde sert bir kabuk oluşturacak, beden de böylece sanki canlıymış gibi duracaktı. Vernik kuruyup sertleştikten sonra, gövde boşluğu pamukla sıkıca dolduruldu ve pamuk da sertleşsin diye biraz daha vernik döküldü. Bedenin dış kısmı ise yine vernikle kaplanarak kurumaya bırakıldı. Katı-laşan beden üzerine zar gibi ince bir ipek tabakası kaplandı. Bu iş de tamamlanınca, ipeğin üzerine bir başka çeşit vernik daha sürüldü; beden, hazırlıkların bir sonraki aşaması için hazırıldı artık. Sonra iyice katılaşsın diye, olduğu gibi bir gün

226

bir gece bırakıldı. Bu sürenin sonunda odaya geri döndüğü-müzde cesedi lotus duruşunda, kaskatı olmuş, kalıp gibi bul-duk ve onu alıp daha da aşağılarda bulunan bir başka odaya, daha doğrusu bir fırına taşıdık. Döşeme özel bir çeşit tozla kalın bir tabaka halinde kap-lanmıştı. Ceset odanın orta yerine yerleştirildi. Sonra rahip-ler ateş yakma hazırlıklarına giriştiler. Geri kalan.birkaç kişi odayı, Tibet'in çeşitli bölgelerinden gelmiş Özel bir cins tuz ve çeşitli otlarla tıka basa doldurdular. Nihayet herkes koridorun dışında toplandıktan sonra kapı

kapatılıp, manas-tır mühürü ile mühürlendi ve fırının yakılması için gerekli emir verildi. Odunlar az sonra çatırdayarak yanmaya başla-dılar; alevler yayılıp sıcaklık arttıkça eriyen reçineler cızır cızır parlıyorlardı. Ateş artık tezек ve işe yaramaz yağ par-çalarıyla sürekli olarak beslenecekti; bir hafta boyunca öfkeli öfkeli yandı durdu.Yedinci günün sonunda beslenmesine son verildi. Nihayet yavaş yavaş söndü, titreşen ufak pırıltılar kayboldular. Soğumaya başlayan' ağı? taş duvarlar gıcırtilar çıkarak inlediler. Koridor tekrar içeri girilecek kadar soğu-muştu. Odanın da soğuması için üç gün daha bekledik. Niha-yet mühürlenme gününden sonraki ön birinci gün, büyük mühür kırıldı ve kapı açıldı. Rahipler nöbetleşe nöbetleşe, bütün pdayl dolduran ve artık sertleşmiş olan bileşimi elle-riyle kazıldılar. Bedenin zedelenmesini önlemek için herhan-gi bir alet kullanılmadı. Rahipler iki gün süreyle bu gevrek-leşmiş tuzlu bileşimi ellerinde ufalayarak kazıyıp durdular. En sonunda hâlâ lotus duruşunda ve odanın tam orta yerin-de oturan cesetten başka bir şey kalmadı içeride. Onu özenle yerinden kaldırıp, yağ kandilleriyle aydınlatılmış bir başka odaya taşıdık. Sonra bedene kaplanmış olan ipek kaplamalar soyuldu. Beden mükemmel bir biçimde korunmuştu. Yalnız rengi çok daha koyulaşmıştı ve sanki aniden gözlerini açacakmış gibi canlı görünüyordu. Uyuyordu sanki. Rahiplerden biri bedeni bir daha vernikledi ve sonra kuyumcular iş başına geçtiler. Bunlar işlerinde son derece usta kişiler olup, gerçek birer sa-

Üçüncü Çöz

natkârdılar. En ince, en yumuşak altını kat kât, üst üste kaplayarak yavaş yavaş, büyük bir dikkatle çalışıyorlardı. Tibet'in dışında bir servet değerinde olan altın, burada yal-nızca kutsal bir maden olarak daha özel bir değer kazanıyor-du. Bozulmayan bir maden olduğundan, insanın ebedi ruh evresinin bir sembolüydü. Kuyumcu rahipler en küçük bir ayrıntıda bile titiz, olağanüstü bir özenle çalışıyorlardı, öyle ki işlerini tamamladıklarında, geriye ustalıklarının kanıtı olarak her çizgisi ve kıvrımı sanki gerçekten canlıymış gibi duran, altından yapılmış bir insan bırakmışlardı. Ceset şim-di üzerine kaplanmış olan altınla iyice ağırlaşmış olarak, "Yeniden Bedenlenenler Salonu'na taşındı ve orada bulunan diğerleri gibi altın bir tahtın üzerine yerleştirildi. Bu salonda çok eski zamanlara ait mumyalar vardı; yan kapalı gözlerle şimdiki neslin zayıflıklarını, kusurlarını gözetleyen ciddi bi-rer yargıç gibi, sıra sıra oturuyorlardı. Bu kutsal odada fısıltıyla konuşuyor, yaşayan ölüleri rahatsız etmemek için dik-katle yürüyorduk. İçlerinden biri özellikle dikkatimi çekti; garip bir güç beni onun önünde büyülenmiş gibi tutuyordu. Mumya sanki her şeyi bilen bir tebessümle süzüyor gibiydi beni. Tam o anda biri hafifçe koluma dokundu, korkumdan havaya sıçradım. "Bu sendin Lobsang, senin bundan önceki bedenlenmen. Onu tanıyacağını tahmin etmiştik:" / Rehberim beni bir sonraki mumyanın önüne götürdü ve "İşte bu da bendim" dedi.

Sessizce, ikimiz de heyecanlanmış, salondan dışarı sü-züldük ve kapı ardımızdan mühürlendi.

Bundan sonra pek çok kez bu salona girmeme ve altın kaplamalı figürleri incelememe izin verildi. Bazv zamanlar tek başıma gidiyor, meditasyon yaparak oturuyordum önle-rinde. Hepsinin de çok büyük bir ilgiyle okuduğum, yazılı geçmişleri vardı. Burada, Rehberim'in, yani Lama Mingyâr Dondup'un oldukça ayrıntılı bir öyküsü de vardı; geçmişte neler yaptığı, kişiliğinin ve yeteneklerinin bir özeti, ona ve-rilmiş bulunan onur payeleri ve ünvanlan, nasıl öldüğü gibi.

Kendi geçmişimi de büyük bir dikkatle okudum. Kaya-

JjmaCıfı

dan oyulmuş gizli bir bölümde bulunan bu Kutsal Salon'da, doksan sekiz tane altın mumya oturuyordu. Tibet'in tarihçe-si önümdeydi. Ya da o an için ben öyle sanıyordum, çünkü Tibet'e ait en eski tarihçe daha sonraları gösterilecekti bana.

229.,,.,■■.■ ;:ii

17

Daha sonraları, çeşitli manastırlarda beş altı kez daha mumyalama işlemi gördüm. Bir gün Çhakpori'yi yöneten Reis tarafından çağırılmıştın!.

"Dostum" dedi, "Değerli Kişi1 nin emriyle reisliğe kabul edileceksin. Eğer arzu edersen, Lama Mingyar Dondup gibi sana da sadece Lama diye hitap ederler. Ben yalnızca En Değerli Kişi'nin haberini iletiyorum sana."

Böylece, Yeniden Bedenlenmiş bir kişi olarak yaklaşık altı yüzyıl kadar önce yeryüzünü terk etmiş olduğum zaman-ki statüme bir kez daha sahip oldum. Hayat Çarkı tam bir devir yapmıştı.

Bir süre sonra odama gelen yaşlıca bir lama, benim ar-tık Küçük Ölüm Töreni'ne katılmam gerektiğini söyledi. "Oğ-lum, Ölüm Geçidi'nden geçip de geri dönmedikçe, ölümün gerçekten olmadığını tam anlamıyla bilemezsin. Astral seya-hat üzerindeki çalışmalarında epey uzak yerlere gidip dön-dün.Küçük Ölüm ise serii çok daha uzaklara, bugün var olan ülkelerin de ötösine, Tibet'in geçmişine götürecekt."

Bu iş için hazırlayıcı çalışmalar gerçekten zorlu ve uzun sürdü. Üç ay süreyle sıkı bir denetim altında yaşadım. Ber-bat bir tadı olan otlardan özel biçimde hazırlanmış yemekler, günlük yavan mönüme eklendi! Düşüncelerimi yalnızca te-miz ve kutsal olanın üzerinde tutmam özellikle isteniyordu. Sanki insanın bir manastırda başka türlü düşünme şansı varmış gibi! Tsampa ve,çayın dahi çok az miktarlarda alın-

230

ması gerekiyordu. Değişmez bir sadelik, katı bir disiplin ye • / uzun ama çok uzun saatler süren meditasyon devreleri yaşa-dım bir süre.

Nihayet üç ay sonra, astrologlar vaktin artık geldiğini ve belirtilerin uygun olduğunu söylediler. Yirmi dört saat sü-reyle, kendimi içi boş bir tapınak davulu gibi hissedene dek oruç tuttum. Ardından Potala'nın çok altındaki o gizli merdi-venlerden ve geçitlerden aşağıya indirildim.

Lamaların elle-rinde taşıdıkları alev alev yanan meşalelerin ışığında, tâ de-rinlere gidiyorduk. Bu geçitlerden aşağı daha önceleri de in-miştim. Nihayet geçidin sonuna ulaştık. Karşımızda kosko-caman bir kaya kütlesi vardı. Yaklaşmamızla birlikte bu ko-caman kaya yana doğru kayıp açıldı. Biraz ilerleyince' bir başka geçitle daha karşılaştık; ağır bir havası olan karanlık ve dar bir, yoldu burası. Birkaç metre daha ilerledikten sonra karşımıza birdenbire altın kaplamalı, heybetli bir kapı çıktı. Ağır ağır açılırken, koskocaman bir boşluğun içinden geliyor-muşçasına yankılanan gıcırtilar duyuyorduk* Meşaleler sön-dürülüp, yağ kandilleri

yakıldı. Biraz daha ilerleyip, çok eski çağlarda meydana gelmiş volkanik hareketler, sonucu, bir kaya kütlesi içine oyulmuş bir kovukta bulunan gizli tapına-ğa girdik. Bir vakitler eriyen lavlar bu koridor ve geçitlerden geçerek volkanın ağzına akıyor ve oradan da dışarı püskürü-yorlarmış. Şimdi ise bu yerlerde, kendilerini birer tanrı kadar güçlü gören insanlar geziniyorlardı. Fakat şu anda, di-ye düşündüm, tüm dikkatimi yapmam gereken iş üzerinde toplamalıyım. Burası Gizli Yücelik Tapınağı'ydı.

Üç reisle birlikte içeri girdim, geri kalan refakatçi lama-lar, bir düşün yavaş yavaş akıldan silinen görüntüleri gibi eriyip gitmişlerdi karanlığın içinde. Yılların adeta kuruttuğu üç yaşlı reis ise, gönülleri rahat, Gökler Ülkesi'ne geri çağrıl-mayı bekliyorlardı; belki de tüm dünyadaki metafizikçiler arasında en değerli üç kişiydi bunlar. Sağ ellerinde birer yağ kandili, sol ellerinde ise için için yanan, kalın birer tütsü çu-buğu taşıyorlardı. Soğuk müthişti burada, sanki bu dünyaya ait değilmiş gibi garip bir soğuk vardı. Çok derin bir sessiz-

■ ' ; 231 ■.,■■■■••■ ' ■ ,

~

Üçüncü Çöz

lik içindeydik, en ufak bir gürültü bile sessizliğin daha da kuvvetle hissedilmesine yol açıyordu. Reislerin safran rengi, sırmalı kadife giysilerinden hafif bir hisirtı geliyordu. Bir ara ddhşet içinde, tüm bedenimde garip sarsıntılar, sızlamalar hissettim. Ellerim pırl pırl parlıyrlardı. Reislerde de böyle parıltılar gördüm. Fazlasıyla kuru hava ile giysilerimizin bir-birine sürtünmesi, statik elektrikle yüklemişti bizi. Reisler-den biri elime kısa bir altın çubuk tutuşturdu ve fisildadı, "Bunu sol elinde tut ve yürürken duvara sürt, hissettiğin ra-hatsızlığı geçirir." Dediğini yaptım ve bedenimde birikmiş bulunan elektriğin bir anda dışarı akmasıyla neredeyse bot-larımdan dışarı fırladım. Ama artık rahattım.

Sonra görünmeyen eller tarafından yakılan yağ kandil-leri, titrek alevlerle birer birer canlandılar. Oynaşan san ışık arttıkça, dev şekiller gördüm çevremde;^altınla kaplanmış-lar^ bazıları da değerli taşların içine yarı yarıya gömülmüş-lerdi. Sonra karanlığın içinden bir Buda heykeli yükseldi, o kadar büyüktü ki, alevlerin ışığı ancak beline kadar aydınla-tabiliyordu onu. Diğer şekiller oldukça bulanık görünüyordu: Şeytanlara ait görüntüler, aşk sahneleri, insanın gerçek ben-liğini bulana dek vermek zorunda olduğu sınavların sembol-leri.

Üzerine beş metre yüksekliğinde bir Hayat Çarkı çizil-miş bulunan duvara doğru ilerledik. Titreyen ışığın altında gerçekten dönüyormuş gibiydi. Kayayla çarpışıp, içinde kay-bolup gideceğimize iyice inanmaya başlayana dek ilerlemeyi sürdürdük. Sonra bize yol gösteren Reis ortadan kayboldu. Evet, benim koyu bir gölge diye tahmin ettiğim şey, çok iyi gizlenmiş bir kapıydı. Bu kapı aşağılara, daha aşağılara gi-den bir başka yolun girişiydi. Yağ kandillerinin zayıf parıltı-sında yine de zifiri karanlık, dar ve dik bir eğimle döne döne aşağıya inen bir yoldu bu. Sık sık durarak, tökezleyerek ve bazen de kayarak dikkatle, yavaş yavaş ilerliyorduk. Hava ağır ve bunaltıcıydı, sanki yukarıdaki toprağın tüm ağırlığı üzerimize çökmüş, bizi eziyormuş gibi hissediyordum kendi-mi. Dünyanın merkezine iniyorduk. Dolambaçlı geçitte son

SotiT-vre

bir dönemeç daha, ve nihayet karşımıza yer yer altın gibi pa-rıldayan bir kaya içine oyulmuş bir mağara çıktı: Evet, taba-ka tabaka, külçe külçe altın vardı her yanda. Bir tabaka ka-ya, bir tabaka altın, bir tabaka kaya, bir tabaka altın ve böy-le devam ediyordu bu. Girintili çıkıntılı yüzey, kandilden ya-yılan zayıf ışığı yansıtıırken, tepemizde, çok yukarılarda, ka-ranlık bir gecede gökyüzündeki yıldızlar gibi parıldıyordu al-tın damarları.

Mağaranın ortasında yeni cilalanmış gibi parlayan si-yah bir ev vardı. Duvarları garip semboller, yeraltı gölüne giden tünelin duvarlarında görmüş olduklarıma benzeyen şekillerle süslenmişti. Eve doğru yürüdük ye geniş, yüksek kapısından içeri girdik. Burada üzerinde garip garip şekiller bulunan, siyah taştan yapılmış üç tane tabut vardı. Tabutla-rın üstü açıktı. Merakla içlerine baktım ve gördüklerim kar-şısında'soluğum kesildi. ..•-"■

"Oğlum" dedi bize rehberlik eden Reis, "Bunlara iyi bak. Onlar dağların oluşmasından önceki günlerde bizim topraklarımızda yaşayan tanrıları. Denizlerin sahillerimize vurduğu, gökyüzünde değişik yıldızların parıldadığı zaman-larda ülkemizde gezinirlerdi. Bak, çünkü son evrede olanlar dışında hiç kimse görmemiştir bunları."

Büyülenmişçesine baktım, baktım. Karşımda üç tane çıplak, altın kaph mumya yatıyordu, tki erkek ve bir kadın. Büyüklükleri hayrete düşürmüştü herti. Kadın yatarken bile en az üç metre boyunda vardı. Erkeklerden daha iri olanı dört buçuk metreden aşağı değildi. Kafaları geniş ve tepeye doğru hafif koni biçimindeydi. İnce dudaklı ağızları küçük, çeneleri uzun ve dardı. Burunları uzun ve ince, gözleri ise düz bir çizgi halinde ve içeri çöktü. Sanki ölmemişler, uyu-yorlardı. Sessizce, hareket ediyor, onları uyandırmaktan kor-kuyormuşçasına fısıltıyla konuşuyorduk. Tabutun yan tara-fında bulunan kapağın üzerinde gökyüzünün kabartma bir haritası vardı, fakat yıldızların görünüşü ne kadar da garip-ti. Astroloji üzerindeki çalışmalarım sonucu, karanlık gökyü-zündeki şekilleri oldukça yakından tanırdım; fakat bu çok

233

Üçüncü Çöz farklıydı.

Kıdemli Reis bana dönüp, "Son evreye geçmek, geçmişi görüp geleceği öğrenmek üzeresin. Karşılaşacağın gerilim çok fazla olacak. Bazen bu evrede pek çok kimse başarısızlı-ğa uğrar ve ölür; yani, başaramazsan bu varoluş boyutundan gidebilirsin" dedi, "Anladın mı?"

"Evet" diye yanıtladım. İki tabutun arasında bulunan bir kayanın yanına götürdüler beni. Söylediklerine uyararak sırtım dimdik, avuç içlerim yukarı dönük, lotus duruşunda oturdum kayanın üzerine.

Dört tane tütsü çubuğu yakıldı, her tabut için bir tane ve bir de benim için. Reisler ellerinde birer yağ kandili, dışa-rı çıktılar. Ağır siyah kapının kapanmasıyla birlikte, binlerce yıllık ölümlerle birlikte tek başıma kalmıştım. Bir süre sonra yanımda duran yağ kandili cazırdarak söndü. Fitili kırmızı-zılaşarak birkaç dakika için için yandı ve sonra o da söndü.

Kayanın üzerinde sırtüstü uzandım ve yıllardır bana öğretilmiş olan özel soluk alma yöntemini uygulamaya başla-dım. Sessizlik ve karanlık boğucuydu. Gerçekten tam bir ölüm sessizliğiydi bu.

Birdenbire bedenim kaskatı kesildi, kaslarım dondu sanki. Kollarım ve bacaklarım uyuşup buz1 kesti. Güneş ışığından yüz elli metre aşağıda

bulunan eski bir mezarda öl-mek üzere olduğum hissine kapıldım. İçimde şiddetli bir ür-perme ve rahatsızlık vardı. Sonra mezar yavaş yavaş yüksek bir dağ geçidine vuran ay ışığı gibi gümüş rengi bir ışıkla dolmaya başladı. Sağa sola sallandığımı, yükseldiğimi ve sonra bir yerlere düştüğümü hissettim. Bir an için, bir uçurt-manın içinde sandım kendimi. Sonra fiziksel bedenimin üye-rinde yavaş yavaş yüzdüğümü fark ettim. Sanki uykudan uyanmışım gibi bir hareket gelmişti üzerime. Bir duman gi-bi, hissedilmeyecek kadar hafif bir rüzgârda sürükleniyor gi-biydim. Başımın üzerinde, altından bir kâseye benzeyen bir parlaklık gördüm. Nabız gibi atan, gümüş mavisi renginde, hayat dolu bir kordon uzanıyordu bedenimden.

: 234

Son'Lvn

Cesetlerin arasında, şimdi tıpkı onlar gibi sırtüstü yat-mış dinlenen bedenime baktım yukarıdan. Benim küçücük bedenim ile ö dey bedenler arasındaki fark yavaş yavaş gö-rülmeye başlamıştı. Merakla inceliyordum durumu. Çağdaş insanlığın o önemsiz kibirliliğini düşündüm ve materyalistle-rin bu koskocaman şekillerin varlığını nasıl izah edecekleri-ni merak ettim. Fakat o anda düşüncelerimi bir şeyin rahat-sız ettiğini fark ettim. Artık yalnız değilmişim gibi hissediyordum kendimi. Sözcüklerle açığa vurulmamış parça parça düşüncelerle, kesik kesik konuşmalar geliyordu bir yerler-den. Kafamda oraya buraya dağılmış görüntüler yanıp sön-meye başladı. Çok uzaklarda bir yerde, sanki birisi çok bü-yük, boğuk sesli bir çan çalıyordu. Ses yavaş yavaş yaklaştı ve az sonra kafamın içinde çalınmaya başladı. Rengarenk ışık damlacıkları ve aniden parlayıp sönen, bilinmeyen renk-ler görüyordum. Astral bedenim sarsılıyor, bir kış fırtınasına yakalanmış yaprak gibi sürükleniyordu. Kırmızı, sıcak bir acı, şiddetle çarpıyordu bilincime. Kendimi yalnız ve terk edilmiş hissediyordum; yıkılmak üzere olan bir alemde kay-bolmuş bir eşya gibi. Derken üzerime siyah bir sis çöktü ve bu dünyaya ait olamayacak bir dinginlik kapladı her yeri. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Beni kucak-layan o zifiri karanlık ağır ağır dağıldı. Bilmediğim bir yer-lerden kayalara çarpan, köpüren denizin sesi, dalgaların sü-rüklediği çakılların çıkardığı hışırtılar geliyordu. Tuz yüklü havanın, deniz yosunlarının kokusunu duyabiliyordum. Son-ra çevremi seçebilmeye başladım. İyi tanıdığım bir manza-raydı bu: Güneşin ısıttığı kırların üzerinde, keyifli keyifli sır-tüstü yere uzanmış, tepemdeki palmiye ağaçlarını seyrediyordum. Fakat bilincimin daha başka bir bölümü, hayatım-da hiç deniz görmemiş, palmiye ağacı diye bir şey duymamış olduğumu söylüyordu! Az ötede bulunan bir koruluktan, kahkahalarla gülen insan sesleriyle birlikte, güneşten brqnz-laşmış neşeli bir grubun yaklaştığını gördüm. Devler! Aşağı-ya baktım ve kendimi de bir "dev" olarak gördüm. Astral beynimle şunları algıliyordum: Yüzlerce yıl önceydi. Dünya

".■

235

■.. '■ ... '

Üçüncü Çöz

ters yönde ve güneşe daha yakın bir yörüngede dönüyordu. Günler daha kısa ve daha sıcaktı, insanlık o zamanlar daha gelişmiş olup, şimdikinden daha

fazla bilgiye sahipti. Sonra uzaym derinliklerinden gelen başıboş bir gezegen dünyaya hafifçe çarpıp geçti. Dünya bu çarpışma sonucu yörüngesin-den çıkıp, güneşten biraz daha uzaklaştı ve ters yönde dön-meye başladı. Rüzgârlar çıktı, farklı çekim güçleri suları et-kisi altına aldı; seller, tüm dünyayı kaplayan seller oluştu. Her yer sarsılıyordu. Karaların bir kısmı denizlerin altında kaldı, bir kısmı yükseldi. Tibet'in bulunduğu sıcak ve güzel ülke bir deniz kıyısı olmaktan çıktı ve denizden dört bin met-re kadar yükseldi. Ülkede öfkeli lavlar püsküren heybetli dağlar vardı artık. Çok uzaklarda, dağlık bölgelerde derin yarıklar açıldı. Aslında bu kitapta yazılmayacak kadar çok şey var ama "astral evreler"e ait bilgilerimizin bir kısmı ya-yınlanmak için fazlasıyla kutsal ve gizli.

Bir süre sonra görüntülerin yavaş yavaş zayıflayıp ka-rarmaya başladıklarını fark ettim. Hem astral, hem de fizik-sel bilincim, kaybolmaya başlamıştı: Az sonra son derece hu-zursuz hissediyordum kendimi, üşümüşüm de. Evet, kayala-rın içine oyulmuş bir hücrenin dondurucu karanlığında tek başıma bir kayanın üzerinde yatıyordum. Sonra kafamda birtakım telepatik düşünceler belirdi. "Evet, bize geri dön-dün. Geliyoruz." Dakikalar geçti ve silik bir parlaklık yaklaştı. Yağ kandilleri. Üç yaşlı reis.

"İyi basardın oğlum. Üç gündür burada yatıyorsun. Ar-tık gördün orayı. Öldün. Ve yaşıyorsun."

Açlık ve yorgunluktan iki yana sallanarak, her tarafım tutulmuş ayaklarımın üzerine dikildim ve hiçbir zaman ak-lımdan çıkmayacak olan bu odadan dışarı çıktık. Açlıktan bayılmak üzereydim. Kafam da karmakarışık olmuştu. Tıka basa doyana kadar yedim, içtim. O gece uyumak için yatağı-ma girdiğimde, önceden kenariet edildiği gibi kısa bir süre sonra, Tibet'i terk etmek ve garip yabancı ülkelere gitmek zo-runda olduğumu biliyordum. Şimdi bu ülkelerin, benim o za-manlar mümkün olabileceğini düşündüğümünden çok daha ga-rip olduklarım söyleyebilirim!

236

18

Birkaç gün sonra, Rehberim'le birlikte Mutluluk Nehri' nin kıyısında otururken, yanımızdan atını dörtnala süren bir adam geçti. Kaygısızca bize bir göz atıp Lama Mingyar Don-dup'u tanıyınca öyle sert bir duruş yaptı ki, atının ayakları altındaki toz, girdap gibi döne döne havaya kalktı. "En Değerli Kişi'den Lama Lobsang Rampa için bir me-saj getirdim." Torbasından bana hiç de yabancı olmayan o ipekli kutlama eşarbına sarılmış uzun bir paket çıkardı. Üç kez yere eğilip beni selâmladı, paketi verdi ve sonra geri geri yürüyüp atına binerek dörtnala uzaklaştı. , Artık daha rahattım; Potala'nın altında geçen olaylar kendime jolan güvenimi artırmıştı. Paketi açtım ve mesajı rehberime vermeden kendim okudum.

"Sabahleyin Mücevher Parkı'na En Değerli Kişi'ye git-mem gerekiyor. Sizin de gelmenizi istiyor."

" Normal olarak, Değerli Koruyucu'nun sözleri üzerinde tahminde bulunulmaz Lobsang, ama senin kısa bir süre son-ra Çin'e gitmek üzere buradan ayrılacağını ve benim de, sa-ha söylemiş olduğum gibi, çok yakında Gökler Ülkesi'ne geri döneceğimi hissediyorum. Bırak da bu günden ve geri kalan kısıtlı süreden müâkün olduğu kadar yararlanalım."

Sabahleyin Mücevher Parkı'na giden, o çok iyi bildiği-miz yolda yürüyorduk. Hem Lama Mingyar Dondup'un, hem de benim kafamda, bunun

Mücevher Parkı'na birlikte yaptı-ğımız yolculukların sonuncusu olacağı düşünce si vardı. Bu
: 237

'Üçüncü Çöz-

düşünce yüzüme herhalde güçlü bir biçimde yansımişti ki, Dalay Lama ile karşılaştığımda şöyle dedi bana: "Ayrılma vakti her zaman için zor ve sıkıntı yüklüdür. Ülkemiz işgal edildiği zaman, bu bahçede saatlerce meditasyon yapıp, git-menin mi kalmanın mı daha iyi olacağını düşündüm dur-dum. Her ikisi de bazıları için acı verici olacaktı. Senin yolun doğruca ileriye gidiyor, Lobsang. Ailen, arkadaşların, ülken, hepsi geride kalmalıdır. Sana önceden de bildirilmiş olduğu gibi, Önündeki yolda zorluk, eziyet; yanlış anlama ve inanç-sızlık var. Bunlar hoş olmayan şeyler. Batılılar'ın yolları çok değişiktir. Sana daha önce de söylemiştim, onların bilim a-damları da yalnızca kendi yapabildikleri şeylere, yalnızca la-boratuvarlarındâ deneyden geçirebildikleri şeylere inanıyor-lar." Ve en üstün bilimi, Gerçek Benlik Bilimi'ni yok sayıyor-lar. Evet, beş gün sonra Çin'e girmek üzere buradan ayrıl-man için gerekli hazırlıkları yaptırdım."

Beş gün! Ben beş hafta bekliyordum en az. Rehberim'le birlikte dağa doğru tırmanırken aramızda herhangi bir ko-nuşma geçmedi.

Manastırdan içeri girince Rehberim, "Anne ve babanı görmen gerekiyor, Lobsang. Ben bir haberci yollarım" dedi.

Anne ve babam ha? Lama Mingyar Dondup bana bir an-ne, babadan çok daha fazla bir şeyler olmuştu. Halbuki kısa bir süre sonra, ben Tibet'e geri dönmeden o bu hayattan gö-çüp gidecekti ve o zaman onunla ilgili görebileceğim tek şey, Yeniden Bedenlenmiş Kişiler Salonu'ndaki altın kaplama mumyası olacaktı.

Beş gün! Dopdolu günler! Üzerime giyip denemem için Potala Müzesi'nden'bir takım Batılı giysisi getirildi. Aslında Çin'de bu elbiselerden giyecek değildim, lama giysilerim da-ha uygun olurdu orada, ama diğer lamalar bunların içinde nasıl olacağını görmek istiyorlardı. Nebicim şeylerdi bun-lar! Bacaklarımı sıkı sıkı kavramış kumaştan dar borular; öyle dardılar ki, eğilmeye dahi korkuyordum. Artık Batılılar 'in neden lotus duruşunda oturtmadıklarını iyice anlamış-tım: Giysileri çok dardı. B v sımsıkı borularla hayatın ne ka-

238

dar zor geçeceğini düşünüyordum. Üzerime beyaz bir örtü örtüp, boynumun çevresine kalın bir kurdela bağladılar ve de üstelik sanki boğacaklarmış gibi sımsıkı çektirler uçlarını. Sonra bunun üzerine de, Batılılar'ın içine eşyalarını koyduklarını söyledikleri yamalı bir başka kumaş parçası geçirdiler. Fakat en kötü sürpriz daha gelmemişti. Sonunda, ayakları-mın üzerine kalın ve ağır "eldivenler" geçirdiler ve metal uç-ları olan siyah bağlarla sımsıkı bağladılar ayaklarımı. Ling-hor Yolu'nda elleri ve ayakları üzerinde sürünen dilenciler, bazen bunlara çok benzeyen eldivenler geçirirlerdi ellerine, fakat onlar bile ayakları için Tibet'in o güzel keçe botlarını kullanacak kadar akıllıydılar. Birkaç saat içinde sakat kala-cağımı ve bu yüzden de Çin'e gidemeyeceğimi düşünüyordum. Bu arada yuvarlak kenarlı, içi dışına çevrilmiş siyah bir kâse kondu başımın üzerine ve bana artık tam anlamıyla Wt Batılı aristokrat gibi giyinmiş

olduğumu söylediler. Bana v öyle geliyordu ki, bir insan bu şekilde giyindikten sonra ar-tık ondan bir iş beklenemeyeceğinden, herhalde çok boş za-manı olurdu.

Üçüncü gün, bir Reis olarak eski evime gittim. Anne ve babam beni karşılamak üzere evdeydiler. Onurlu bir ziyaret-çiydim artık. O günün akşamı bir kez daha babamın çalışma odasına gittim ve Aile Kitabı'na rütbemi yazıp, imzamı at-tım. Sonra, çok uzun bir süreden beri gerçek evim olan ma-nastıra doğru yeniden yola koyuldum.

Geri kalan iki gün çok çabuk geçti. Sonuncu günün ak-şamı Dalay Lama'yı ziyaret ettim, vedalaştım ve hayır dua-larını aldım. Ondan ayrılırken bir ağırlık vardı içimde. Onu yeniden göreceğim zaman her ikimizin de çok iyi bildiği gibi, o ölmüş olacaktı.

Sabahleyin günün ilk ışıklarıyla birlikte yola çıktım. Ağır ağır, isteksiz. Yine evsiz kalmıştım, yine bilmediğim yerlere gidiyordum.

Öğreneceğim o kadar çok şey vardı ki! Dağın tepesindeki geçide ulaştığımda, Kutsal Kent Lhasa'ya son kez uzun uzun baktım. Potala'nın tepesinde yalnız bir uçurtma uçuyordu...

239

AKAŞA YATUKLARI

Meditasyon /James Hewitt Bioritimlcr / Peter West El Falı /Joyce Wilson
Üçüncü Göz / T. Lobsang Rampa İkinci Beden / T. Lobsang Rampa
Andromeda'dan Gelen UFO/ Prof.Hemandez, Rodrigez ^ İçimdeki Yolculuk /
Shirley MacLaine Sevginin Sonsuz Dansı / Shirley MacLaine Dışarıda Hiçbir
Şey Var/ ShirleyMacLaine Ramtha / Ramtha Eşruhlar / Ramtha Gelecek Günler
/ Ramtha Tiranların Son Valsi / Ramtha % 100 Düşünce Gücü / Jack Ensign
Addington Yüksek Bilinç Kılavuzu / Ken Keyes Jr. M.S. 2150 / Thea
Alexander Yaratıcı İmgeleme / Shakti Gawain Az Seçilen Yol / Dr. M. Scott
Peck Ra Bilgileri / Elkins, Rueckert, McCarty Ra Bilgileri 2/ Elkins,
Rueckert, McCarty Ra Bilgileri 3 / Elkins, Rueckert, McCarty Ra Bilgileri
4/ Elkins, Rueckert, McCarty Ben O'yum / Sri Nisargadatta Maharaj
İllüzyonların Anımsanışı / Bartholomew % 51 Zararsızlık / Bartholomevv
Rüyadan Uyanış / Bartholornevv özgürlüğe Davet / Bartholomew Kristal
Mucizesi / Edmund Harold Tüm Hastalıkların Zihinsel Nedenleri / Louise Hay
Hayatınızın Amacı / Dan Millman
Mutlak Gücün Yolu/GaryZukav
Ruhsal Büyüme / Sanaya Roman Işık Habercileri/Terry Lynn Taylor Ruhsal
Şifa Teknikleri / Keith Shenvood Işığın Çağırısı / Mark Niclaş Yükseliş
/Eric Klein Gaiaktik İnsan / V. Essene, S. Nidle Sevgiye Dönüş / Marianne
Williamson Yükseliş-2 / Eric Klein Yükseliş-3/Eric Klein I la t hor
Bilgileri/ T. Kenyon, V.Essene Yükseliş-4/Eric Klein Fcng Shui / Kirşten
M. Lagatree Kendini Tanıma Rehberi / Michael
Lobsang Rampa - Üçüncü Göz
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.

UYARI:

www.kitapsevenler.com

Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar...

Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olarak gördüğümüz sitemizdeki tüm e-kitaplar, 5846 Sayılı Kanun'un ilgili maddesine istinaden, engellilerin faydalanabilmeleri amacıyla ekran okuyucu, ses sentezleyici program, konuşan "Braille Not Speak", kabartma ekran

vebenzeri yardımcı araçlara, uyumluolacak şekilde, "TXT", "DOC" ve "HTML" gibi formatlarda, tarayıcı ve OCR (optik karakter tanıma) yazılımı kullanılarak, sadece görmeengelliler için, hazırlanmaktadır. Tümüyle ücretsiz olan sitemizdeki e-kitaplar, "Engelli-engelsiz elele"düşüncesiyle, hiçbir ticari amaç gözetilmeksizin, tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak, engelli-engelsiz Yardımsever arkadaşlarımızın yoğun emeği sayesinde, görme engelli kitap sevenlerin istifadesine sunulmaktadır. Bu e-kitaplar hiçbirşekilde ticari amaçla veya kanuna aykırı olarak kullanılamaz, kullandırılmaz. Aksi kullanımdan doğabilecek tümyasalsorumluluklar kullanana aittir. Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir. www.kitapsevenler.com web sitesinin amacıgörme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığını pekiştirmektir. Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça pekişeceğine inanıyorum.Tüm kitap dostlarına, görme engellilerin kitap okuyabilmeleri için gösterdikleri çabalardan ve yaptıkları katkılardan ötürü teşekkür ediyorum. Bilgi paylaşmakla çoğalır. Yaşar MUTLU

İLGİLİ KANUN:

5846 Sayılı Kanun'un "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yer alan "EK MADDE 11" : "ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaçgüdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, brail alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılmaz. Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

bu e-kitap Görme engelliler için düzenlenmiştir.

Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme engellinin, düzgün taranmış ve hazırlanmış bir e-kitabı okuyabilmesinden duyduğu sevinci paylaşabilmek tüm zahmete değer. Sizler de bu mutluluğu paylaşabilmek için bir kitabınızı tarayıp, kitapsevenler@gmail.com

Adresine göndermeyi ve bu isimsiz kahramanlara katılmayı düşünebilirsiniz.

Bu Kitaplar size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek lütfen bu açıklamaları silmeyiniz. Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...

Teşekkürler.

Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.

Tarayan serhat

Lobsang Rampa - Üçüncü Göz